

Textul actualei versiuni reproduce ediția *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturi, Moskva, 1959, și cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht*, aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun., Leipzig, 1895.

O MIE ȘI UNA DE NOPTȚI

Volumul II
(Noptile 25–44)

Text integral
Traducere și note de Haralambie Grănescu

Design copertă: Carmen Lucaci

Ilustrații: Ion Manea

© 2009 Editura Erc Press, pentru prezenta ediție

Editura Erc Press

Piața Presei Libere, nr. 1,

sector 1, București

Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28

office@ercpress.ro

comenzi@ercpress.ro

www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

O mie și una de nopți / trad.: Haralambie Grănescu. - București :

Erc Press, 2009-

15 vol.

ISBN 978-973-157-712-8

Vol. 2. - 2009. - ISBN 978-973-157-714-2

I. Grănescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1

398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene

Redactori: Mihaela Pogonici, Corina Gâdiuță

DTP: Silvia Ilie

Corectori: Mihail Grănescu, Irina Volcinski

Culegere text: Maria Banu

PĂȚANIA COCOȘATULUI
CU CROITORUL, CU MISITUL
CREȘTIN, CU BAȘ-BUCĂTARUL
ȘI CU HAKIMUL EVREU;
CE A MAI URMAT;
ȘI PĂȚANIILE LOR, ISTORISITE
DE FIECARE PE RÂND

Atunci Șeherezada îi spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că a fost cândva, în vechimea vremilor și în trecutul vârstelor și al veacurilor, într-o cetate din China, un ins care era croitor și care era tare mulțumit de starea lui. Îi plăceau veseliile și desfătările, și avea obiceiul, din vreme în vreme, să iasă cu soția sa să se plimbe și să-și bucure ochii cu priveliștile ulițelor și ale grădinilor. Or, odată, după ce amândoi își petrecuseră ziua toată afară din casa lor, și când, făcându-se seară, se întorceau acasă, întâlnește în drum un cocoșat cu o înfățișare atât de hazlie, încât spulbera orice mohorâre, îl făcea să râdă până și pe omul cel mai necăjit și alunga toată supărarea și toată mâhnirea. Pe dată croitorul și soția lui se apropie de cocoșat, se veseliră strașnic de poznele lui, și-așa că îl poftiră să-i însoțească acasă la ei, ca să le fie oaspete în seara aceea. Iar cocoșatul se grăbi să dea poftirii lor răspunsul care se cuvenea și plecă împreună cu ei și ajunse la ei acasă. Acolo, croitorul îl lăsa o clipită pe cocoșat,

spre a da fuga în suk să cumpere, înainte ca negustorii să-și închidă prăvăliile, cele cu care să facă cinste oaspetelui său. Cumpără pește prăjit, pâine proaspătă, lămâi și o bucată mare de halviță pentru încheierea mesei. Pe urmă se întoarse, puse dinaintea cocoșatului cele cumpărate, și șezură tustrei jos să mănânce.

Pe când mâncau ei așa cu voioșie, nevasta croitorului luă cu degetele o bucată mare de pește și, în chip de glumă, o înfundă pe toată întreagă în gura cocoșatului, îi acoperi gura cu mâna spre a nu-l lăsa să arunce bucata afară și îi zise:

– Pe Allah, trebuie numaidecât să înghiți bucata asta dintr-odată și pe nerăsuflăte, altminteri nu-ți dau drumul.

Atunci cocoșatul începu să facă niște opinteli grele, și până la urmă înghiți îmbucătura. Da, spre păcatele lui, îi fusese ursit ca în îmbucătură să se afle un os mare, care i se opri în beregată și îl făcu să-și dea duhul pe dată.

În clipita aceasta a istorisirii ei, Șeherezada, fiica vizirului, văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, cum îi era obiceiul, nu vroi să alungească povestitul, ca să nu încalce îngăduința dată de sultanul Șahriar.

Atunci, soră-sa, micuța Doniazada, îi zise:

– O, sora mea, ce gingașe, și ce dulci, și ce mustoase, și ce neprihănite sunt vorbele tale!

Ea răspunse:

– Da atunci ce-ai să mai zici, în noaptea cealaltă, când ai să auzi urmarea, dacă oi mai fi în viață și dacă așa îi va fi pe plac sultanului nostru cel plin de purtări alese și de politețe!

Iar sultanul Șahriar își zise în cugetul său: „Pe Allah! n-am s-o ucid decât după ce voi auzi sfârșitul poveștii, care este tare uluitoare!”

Pe urmă, sultanul Șahriar o luă pe Șeherezada în brațe; și amândoi petrecură sfârșitul nopții înlănțuiți, până dimineața. Apoi, sultanul se sculă și se duse la divanul județelor

sale. Și numaidecât veni vizirul, și veniră și emirii, dregătorii și străjerii, și tot divanul se umplu de lume. Și sultanul Șahriar începu să judece, să rânduiască treburile, să-l căftănească pe unul într-o slujbă, să-l mazilească pe altul, să pună capăt județelor întocmite, și să ostenească astfel până la sfârșitul zilei. Când divanul se isprăvi, sultanul se întoarse în iatacurile sale și se duse iar la Șeherezada.

Și cum era cea de a douăzeci și cincea noapte,

Doniazada îi spuse Șeherezadei:

– O, sora mea, mă rog ție, povestește-ne urmarea pățaniei cocoșatului cu croitorul și cu soția croitorului.

Ea răspunse:

– Din toată inima și ca o cinstire datorată! Da nu știu dacă sultanul mă învoiește!

Atunci sultanul se grăbi a spune:

– Poți!

Iar Șeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că, după ce îl văzu pe cocoșat că moare, croitorul strigă:

– Nu este tărie și putere decât la Allah cel Preaînalt și Atotputernic! Ce năpastă că bietul de el a venit să moară așa în mâinile noastre!

Și femeia strigă:

– Da ce mai aiureală și pe tine! Păi tu nu știi stihurile poetului:

*O, suflete al meu, de ce te-afunzi
În hrubele atâtor negre gânduri?
Ce-ți pasă că ridică ochi rotunzi
Departe hăt necazuri rânduri-rânduri?
Tu-n foc nu vezi primejdia deloc*

*De-i stai așa în preajmă, fără teamă?
Nu știi că, de te-apropii mult de foc,
Poți să iei foc și tu, de bună seamă?*

Atunci soțul zise:

– Și ce se cade să fac eu acum?

Ea răspunse:

– Ridică-te și hai amândoi să cărăm leșul; îl acoperim cu o năframă de mătase și-l ducem așa, tu venind în urma mea, iar eu mergându-ți înaintea. Și chiar în noaptea asta! Și pe tot lungul drumului, tu să spui cu glas mare: „E copilul meu! Și aceasta este mama lui! Ne ducem să căutăm un hakim, care să-l vindece! Unde se află un hakim?“

Încât, dacă auzi vorbele femeii, croitorul se sculă, îl luă pe cocoșat în brațe și, cu nevastă-sa înaintea lui, ieși din casă. Iar femeia, la rândul ei, începu să ofteze:

– O, copilașul meu! De-ai scăpa sănătos și teafăr din asta! Spune: unde te doare? Of, afurisitul de vărsat! Pe ce parte ți s-a umplut trupșorul de bube?

La asemenea vorbe, fiecare trecător își zicea: „E tatăl și cu mama. Își duc copilul smreduit de vărsat!“ și zorea să se depărteze.

Iar croitorul și nevasta lui merseră așa, tot întrebând de locuința unui doctor, până ce fură îndrumați spre ușa unui doctor evreu. Și atunci bătură la ușă, și numaidecât coborî o arăpoaică, deschise ușa și văzu un om cu un copil în brațe, și tot așa o văzu și pe mama care îl însoțea. Și mama îi spuse:

– Am venit cu copilul acesta să-l vadă hakimul. Ia banii aceștia, un sfert de dinar, și dă-i ca arvună stăpânului tău, și roagă-l să coboare să-mi vadă copilul, care este bolnav rău.

Atunci slujnica urcă îndărăt în casă; și numaidecât femeia croitorului trecu pragul casei, îl băgă înăuntru și pe soțul ei, și îi zise:

– Pune jos repede leșul cocoșatului. Și să zorim s-o ștergem cât mai degrabă.

Și croitorul puse leșul cocoșatului jos, pe una din treptele scării, sprijinit de perete, și se grăbi să iasă, urmat de nevastă-sa.

Cât despre arăpoaică, aceasta intră la hakimul evreu, stăpânul ei, și îi spuse:

– Jos la poartă e un bolnav adus de o femeie și de un bărbat care mi-au dat pentru tine sfertul acesta de dinar ca să-i spui bolnavului ce să ia ca să se facă bine.

Când văzu sfertul de dinar, hakimul evreu se bucură și se grăbi să se ridice, și, în graba lui, nu se gândi să ia cu el vreo lumânare ca să coboare. Și-așa că se poticni cu piciorul de cocoșat și răsturnă leșul. Și, speriat rău când văzu rostogolindu-se așa un om, se grăbi să-l cerceteze, și băgă de seamă că era mort, și socoti că el însuși era pricina morții aceluia.

Atunci strigă:

– Doamne! Of, Doamne pedepsitor! Pe cele zece Sfinte Porunci!¹

Și urmă să-i pomenească mai departe pe Harun², pe Iușah, fiul lui Nun³, și pe ceilalți. Și zise:

– Iacătă că m-am împiedicat de bietul bolnav și l-am doborât de s-a rostogolit până sub scară! Încât cum să mai pot ieși acuma din casa mea cu un om mort?

Dar până la urmă luă leșul și îl cără din curte în casă, și i-l arătă neveste-sii, și îi destăinui necazul. Iar nevastă-sa, speriată, țipă:

¹ Cele zece *Sfinte Porunci* (sau *Decalogul*), după credința ebraică, i-au fost date lui Moise de către însuși Dumnezeu.

² *Harun-Aaron*, din *Vechiul Testament* – fratele mai mare al lui Moise, primul mare preot al evreilor (sec. XV î.H.).

³ *Iușah, fiul lui Nun* – Iosua, din *Vechiul Testament*, căpetenie a evreilor după Moise și cuceritor al țării Canaanului (sec. XV î.H.).

— A, nu! n-are ce să caute aici! Du-l afară repede! Că dacă rămâne aici până la răsăritul soarelui, suntem pierduți fără de izbăvire. Așa că hai să-l cărăm amândoi pe acoperișul casei și de acolo să-l aruncăm în curtea vecinului nostru musulman. Că știi că vecinul nostru e bucătar, răspunzător de cuhniile sultanului, și că toată casa lui e năpădită de șobolani, de pisici și de câini, care coboară de pe casă la el ca să prade și să se înfrupte din zahereaua de unt, de untură, de ulei și de făină. Așa că jivinele acelea au să mănânce și leșul de colea și au să-l facă pierit.

Atunci hakimul evreu și soția lui îl luară pe cocoșat, se suiră pe casă și de acolo coborâră încetișor leșul în curtea mai-marelui peste bucătari, și îl rezemară, în picioare, de peretele cuhniei. Pe urmă plecară și coborâră binișor îndărăt la ei acasă.

Or, de-abia trecură câteva clipite de când cocoșatul sedea așa în picioare sprijinit de perete, că baș-bucătarul, care fusese plecat, se întoarse acasă, deschise poarta, aprinse o lumânare și intră. Și văzu un fiu de-al lui Adam rezemat în picioare la un colț al zidului de la bucătărie. Și, tare uluit, strigă:

— Ce e asta? Pe Allah! Acuma văd eu că hoțul cel nă-răvit la zahereaua mea e om, și nicidecum vreo jivină! El îmi șterpelește carnea și unturile, pe care le încui cu atâta grijă de frica pisicilor și a câinilor! Încât iacătă cât de fără folos era să omor, cum aveam de gând, toate pisicile și toți câinii din mahala, de vreme ce numai pezevenghiul ăsta cobora pe pleșul casei până aici!

Și înșfăcă pe dată o bătă, se repezi la ins, îl pocni năprasnic, îl prăbuși pe jos și începu să-i care niște lovituri bine alduite peste cocoșă. Da cum insul nici nu se clin-tea, baș-bucătarul văzu că era mort.

Atunci îl cuprinse jalea și grăi:

— Nu este tărie și putere decât la Allah cel Preaînaltul! Pe urmă se înfricoșă rău și zise:

— Afurisite să fie și untul, și untura, și carnea, și noaptea de-acuma! Că mi-a fost dat să fiu atâta de fără de noroc, încât să-lucid așa pe insul ăsta, care îmi rămâne pe cap!

Pe urmă se uită la mort mai cu luare-aminte și văzu că era un cocoșat. Și grăi:

— Au nu îți era ție destul că erai cocoșat? Mai vroiai să fii și hoț, și să furi carnea, și unturile, și grânele din capanele mele! O, Doamne al mântuirii, cuprinde-mă sub vălul ocrotitor al puterii tale!

Cu asta, întrucât noaptea mergea spre sfârșitul ei, baș-bucătarul îl luă pe cocoșat în spinare, coborî din casă și porni la drum, până ce ajunse la marginea sukului. Acolo se opri, puse cocoșatul în picioare, sprijinit de colțul unei prăvălii, la o cotitură de uliță, îl lăsă și plecă.

Nu trecu multă vreme de când cocoșatul zăcea acolo, când iată că se ivește un creștin. Era misitul sultanului. În seara aceea, se îmbătase și se ducea să-și facă o îmbăiere la hammam. Iar beția îl îmboldea la tot soiul de aiureli și-i zicea: „Ia uite, ești chiar aproape de Messia!“ Mergea așa clătinându-se pe două cărări și, până la urmă, ajunse de față cu cocoșatul, fără să-l vadă. În clipita aceea, se întoarse către cocoșat și vru să-și ușureze bășica. Ci deodată îl văzu pe cocoșat chiar dinaintea lui, proptit de perete. La vederea acelui om nemișcat, gândi că o fi vreun hoț, poate chiar acela care îi furase turbanul¹ pe la începutul serii; căci misitul creștin era, într-adevăr, cu capul gol. Atunci creștinul se repezi asupra cocoșatului și îi aldui peste ceafă o lovitură cruntă, care îl rostogoli pe jos. Pe urmă începu să strige amarnic, chemând străjerul sukului. Și se năpusti peste cocoșat,

¹ Turbanul nu este doar un obiect de îmbrăcăminte, ci adesea și locul unde cel care-l poartă își ține banii.

pocnindu-l cu lovituri înverșunate, în ațâțarea beției, și chiar da să-l sugrume, strângându-l de gât cu amândouă mâinile. În clipita aceea, veni paznicul sukului și îl văzu pe creștin cum îl ținea pe musulman răsturnat sub el și cum îl lovea și cum se căznea să-l sugrume. Și străjerul strigă:

— Lasă omul și ridică-te!

Și creștinul se ridică.

Iar paznicul sukului se duse la cocoșatul întins pe jos, îl cercetă și văzu că era mort. Atunci strigă:

— O! s-a mai văzut așa vreodată un creștin să aibă cutezanța a se atinge de un musulman și a-l omorî?

Pe urmă îl înșfăcă pe creștin, îi legă mâinile la spate și îl duse la casa valiului¹. Iar creștinul se văicărea și grăia:

— O, Mântuitorule! O, Sfântă Precistă! Cum de-am putut să omor omul! Și ce repede a murit, numai dintr-un pumn! S-a dus beția, acuma vine chibzuința!

Când ajunseră la casa valiului, creștinul și cocoșatul mort fură ținuți încuiați toată noaptea, până ce valiul se trezi, dimineața. Și valiul îl cercetă pe creștin, care nu putu să tăgăduiască faptele povestite de paznicul sukului. Încât valiul nu putu decât să-l osândească la moarte pe creștinul care ucisese un musulman. Și îi porunci gâdelui, împlinatorul osândelor, să strige prin toată cetatea pedeapsa cu moartea a misitului creștin. Pe urmă porunci să se ridice spânzurătoarea. Atunci veni gâdele care găti frânghia, făcu ochetele lațului, petrecu lațul pe după gâtul misitului, și vru să tragă, când deodată bucătarul sultanului se repezi prin mulțime și își tăie drum până la creștinul care sta în picioare sub spânzurătoare, și strigă către casap:

¹ *Valiu* — căpetenie a unei provincii (vilaiet), locțiitor al sultanului, având și sarcini de șef de poliție.

– Stai! că eu am omorât omul!

Atunci valiul îi zise:

– Și de ce l-ai omorât?

El spuse:

– Iacătă! Azi-noapte, când m-am întors acasă, l-am văzut că intrase în casa mea coborând de pe pleșul casei, ca să-mi fure din zaherea. Iar eu l-am izbit în piept cu o bâtă, și numaidecât l-am văzut cum cade și moare. Atunci l-am cărat în spinare și am venit cu el la suk și l-am pus în picioare, rezemat de o prăvălie, în cutare loc, pe cutare uliță! Păcătosul de mine! Ia uite că acuma, cu tăcerea mea, era să fiu pricina morții acestui creștin, după ce am omorât cu mâna mea un musulman! Încât mie mi se cuvine să fiu spânzurat!

Când auzi vorbele baș-bucătarului, valiul porunci să fie slobozit misitul creștin și îi spuse gădelui:

– Ia-l și spânzură-l numaidecât pe ăsta, care și-a mărturisit vina cu gura lui!

Atunci gădele luă funia pe care mai înainte o petrecuse pe după gâtul creștinului, puse ștreangul la gâtul bucătarului, îl aduse pe bucătar chiar sub spânzurătoare, și vru să-l salte în văzduh, când deodată hakimul evreu își tăie drum prin mulțime și strigă la găde, zicând:

– Stai! să nu faci nimic! Numai eu l-am omorât!

Pe urmă istorisi astfel întâmplarea:

– Într-adevăr, să știți cu toții că omul acesta a venit la mine să se caute de boală și să-l tămăduiesc. Și, pe când coboram scările ca să mă duc să-l văd, și cum era noapte, am dat peste el cu piciorul; atunci el s-a prăstăvălit până sub scară și a murit. Așa că nu se cuvine să-l omorâți pe baș-bucătar, ci numai pe mine!

Atunci valiul porunci moartea hakimului evreu. Iar gădele scoase lațul de pe gâtul bucătarului și îl petrecu la gâtul hakimului evreu, și vru să-l spânzure pe doctor;

când iacătă că se ivește croitorul, care își tăie drum prin mulțime și îi spuse gădelui:

— Hei, stai! Eu sunt cel care l-a omorât. Iacătă! Ieri mi-am petrecut ziua hoinărind, și mă întorceam seara spre casă. Pe drum m-am întâlnit cu cocoșatul acesta, care era beat și tare vesel, și care avea în mână o dairea cu clopoței cu care se însoțea cântând din toată inima și într-un chip tare duhliu. Atunci m-am oprit să mă uit la el și să mă veselesc, și m-a cuprins atâta veselie, încât l-am poftit să mă însoțească acasă. Cum, printre alte lucruri, cumpărasem și niște pește, soția mea, după ce am stat jos să mâncăm, a luat o bucată de pește și a făcut din ea o îmbucătură pe care a băgat-o în gura cocoșatului; și îmbucătura l-a înecat pe cocoșat, care a murit pe dată. Atunci eu și cu soția mea l-am luat și l-am cărat până la casa hakimului evreu. A coborât o arăpoaică și ne-a deschis ușa; și eu i-am zis: „Spune-i stăpânului tău că așteaptă la ușă o femeie și un om care au adus un bolnav. Așa că trebuie să cobori să-l vezi ca să-i dai vreun leac!” Pe urmă i-am dat arăpoicei un sfert de dinar pentru stăpânul ei. Atunci ea s-a grăbit să suie în casă, iar eu l-am pus pe cocoșat în picioare, rezemat de perețele scării; apoi eu și cu soția mea am plecat cât mai iute. În vremea asta, hakimul evreu a coborât să vadă bolnavul; dar s-a lovit de trupul cocoșatului, care a căzut; și evreul a socotit că îl omorâse chiar el!

Și croitorul se întoarce către hakimul evreu și îi zise:

— Nu e așa că e adevărat?

El răspunse:

— Ba da, într-adevăr!

Atunci croitorul se întoarce către valiul și îi zise:

— Se cade, așadar, să-l sloboziți pe evreu și să mă spânzurați pe mine!

Valiul, la asemenea vorbe, se minună strașnic și grăi:

– Chiar că pățania cocoșatului este vrednică de-a fi pusă în cronici și în cărți.

Pe urmă îi porunci gădelui să-l slobozească pe evreu și să-l spânzure pe croitorul care se mărturisise vinovat. Atunci gealatul îl aduse pe croitor sub ștreang, îi puse lațul la gât și spuse:

– De data asta, gata! N-am să mai schimb pe ni-meni!

Și apucă de funie.

Iac-așa cu ei!

Cât despre cocoșat, acela era chiar măscăriciul sultanului, iar sultanul nu putea să se despartă de el niciun ceas. Or, cocoșatul, după ce se îmbătase, în noaptea aceea, fugise de la sarai și lipsise toată noaptea; iar a doua zi slugile veniră să-i spună sultanului, care întrebase de el:

– Doamne, valiul are să-ți spună că ghebosul e mort și că ucigașul lui stă să fie spânzurat. Într-adevăr, valiul a poruncit să fie pus ucigașul sub ștreang, și gădele tocmai da să-l spânzure, când văzură că venea un alt ins, pe urmă altul, și fiecare dintre ei spunea: „Iacătă, chiar eu l-am omorât pe cocoșat.“ Și fiecare dintre ei îi istorisea valiului pricina omorului.

Când auzi vorbele acestea, sultanul nu putu să asculte mai mult, strigă și chemă un dregător și îi zise:

– Coboară degrabă și dă fuga la valiu și spune-i să mi-i aducă într-o clipită pe toți inșii aceia!

Și dregătorul coborî și ajunse la spânzurătoare taman în clipita când gădele da să-l spânzure pe croitor. Și dregătorul strigă:

– Stai!

Pe urmă îi istorisi valiului că povestea cocoșatului răzbătuse până la urechile sultanului. Și îl luă cu el, și tot așa îi luă și pe croitor, și pe hakimul evreu, și pe

misitul creștin, și pe baș-bucătar, și la fel porunci să fie adus și leșul cocoșatului, și porni cu ei cu toți la sultan.

După care valiul se înfățișă dinaintea sultanului, se temeni și sărută pământul, și îi istorisi sultanului toată pățania cocoșatului, cu toate amănuntele ei, de la început până la sfârșit. Da chiar că ar fi fără de niciun folos s-o mai spunem acuma încă o dată!

Dacă auzi povestea, sultanul se minună foarte și fu cuprins de un râs strașnic. Pe urmă le porunci diecilor de la sarai să scrie cu apă de aur toată întâmplarea aceea.

Apoi îi întrebă pe toți cei de față:

– Ați mai auzit voi vreodată o pățanie pe potrivea pățaniei cocoșatului?

Atunci misitul creștin păși înainte, sărută pământul dintre mâinile sultanului și spuse:

– O, sultane al veacurilor și al vremilor, eu știu o întâmplare cu mult mai uluitoare decât pățania noastră cu cocoșatul! Dacă îmi îngăduiești, ți-o istorisesc, întrucât este cu mult mai minunată, mai ciudată și mai desfătătoare decât pățania cocoșatului!

Iar sultanul îi zise:

– Da! deșterne-ne la vedea! tot ce ai!

Atunci misitul creștin spuse:

ISTORISIREA MISITULUI CREȘTIN

Află, o, sultane al vremilor, că eu nu am venit în țara ta decât pentru niște daraveli neguțătorești. Sunt un străin pe care ursita l-a îndreptat către împărăția ta. Așa că m-am născut în cetatea Cairo și sunt copft din neamul copfților¹. Și tot la Cairo am și crescut, și tot acolo a fost misit și părintele meu, înaintea mea.

¹ *Copft* (*coft* sau *copt*) – din cuvântul grecesc *aiguptios* – „egiptean creștin“.

Când părintele meu a murit, ajunseseam la vârsta de bărbat; și m-am făcut misit în locul lui, întrucât mă vedeam dăruit cu tot soiul de haruri pentru îndeletnicirea aceasta, îndătinată la noi la copfți.

Or, într-o bună zi, ședeam jos dinaintea porții de la hanul negustorilor de semințe și văzui cum trecea un tinerel, cel mai frumos care s-ar fi putut vedea, și îmbrăcat în hainele cele mai falnice, și călare pe un măgar înșeuat cu o șa frumoasă, roșie. Când mă văzu, tânărul îmi dădu binețe; iar eu mă sculai pe dată, din cinstire față de el.

El atunci scoase o năframă în care se afla o grămăjoară de susan, ca probă, și îmi zise:

– La cât se vinde un ardeb¹ din soiul acesta de susan?

Îi spusei:

– Se vinde ușor la o sută de drahme.

El îmi răspunse:

– Atunci ia cu tine niște salahori și niște oameni care măsoară semințele, și du-te la hanul Al-Guali² din mahalaua Bab al-Nassr³: ai să mă găsești acolo.

Pe urmă mă lăsă și plecă, după ce îmi dăduse năframa în care se afla proba de susan.

Atunci pornii să dau un ocol pe la negustorii cumpărători de semințe și le scosei la vedere proba pe care eu o prețuisem la o sută de drahme. Și negustorii o prețuiră la o sută douăzeci de drahme pentru fiecare ardeb. Atunci mă cuprinse o bucurie cum nu se poate mai mare, și luai cu mine patru cantaragii, și plecai pe dată să-l caut pe tânărul care mă aștepta la han. Când mă

¹ *Ardeb* sau *irdab* – măsură de greutate arabă, folosită și astăzi.

² Mai corect: al-Giavali.

³ Mai corect: Bab-en-Nasr – în traducere: „Poarta victoriei sau a ajutorului” – era cea mai frecventată intrare în Cairo, așezată la nordul orașului.

văzu, veni la mine și mă luă la un capan unde se aflau semințele, iar cantaragiii umplură sacii și măsurară semințele, care se ridicară cu totul la cincizeci de ardebi.

Și tânărul îmi spuse:

– Vei primi drept parte a ta pentru misitie zece drahme la fiecare ardeb vândut pe o sută de drahme. Da vei lua și toți banii mei, pe care să mi-i păstrezi cu grijă acasă la tine, până ce am să ți-i cer. Cum tot prețul este de cinci mii de drahme, vei scoate pentru tine cinci sute. Iar eu, de îndată ce îmi voi isprăvi daravelile, am să vin la tine să-mi iau banii.

Atunci îi răspunsei:

– Va fi după dorința ta!

Pe urmă îi sărutai mâinile și plecai.

Și, ca urmare, chiar în ziua aceea câștigai astfel o mie de drahme ca misitie, cinci sute de la vânzător și cinci sute de la cumpărători, și-așa că mi-am făcut parte de douăzeci la sută, după obiceiurile noastre, ale misiților egipteni.

Cât despre tânăr, după ce lipsi vreme de o lună, veni să mă vadă și îmi spuse:

– Unde sunt drahmele?

Iar eu îi răspunsei pe dată:

– La poruncile tale. Iacătă-le rânduite gata în sacul acesta.

Și el îmi spuse:

– Mai ține-le la tine o vreme, până ce am să mă întorc să le iau.

Și plecă, și lipsi iarăși o lună, și se întoarse și mă întrebă:

– Unde sunt drahmele?

Eu atunci mă ridicai și mă temenii și îi spusei:

– Sunt la cheremul tău. Iacătă-le.

Pe urmă îi spusei:

– Vrei acuma să-mi cinstești casa, învoindu-te să vii să mănânci cu mine o gustare?

Dar el nu primi și îmi spuse:

– În ce privește banii, mă rog ție să-i mai păstrezi, până ce am să mă întorc să ți-i cer, după ce voi isprăvi niște daraveli zornice.

Pe urmă plecă. Iar eu îi strânsei cu grijă banii și începui să-l aștept să se întoarcă. Peste o lună, se întoarse și îmi spuse:

– Deseară am să trec iarăși pe aici să iau banii!

Atunci ținui banii rânduți gata; dar degeaba așteptai eu până noaptea, pe urmă și în celelalte zile, că nu se mai întoarse decât peste o lună, în vreme ce eu îmi ziceam: „Ce plin de încredere este tânărul acesta! În viața mea, din ziua când m-am făcut misit pe la hanuri și prin sukuri, nu am mai văzut atâta încredere!“ Veni, așadar, la mine, și era tot călare pe măgarul lui, și îmbrăcat tot cu hainele cele falnice, și era tot atâta de frumos ca luna în plinătatea ei, și avea chipul strălucit și fraged ca la ieșirea de la hammam, și obrații trandafirii, și fruntea ca o floare lucitoare și, la un colț al buzelor, avea o alunică ca un strop de chihlimbar negru, după spusa poetului:

*Deasupra unui turn s-au întâlnit
Măritul soare și cu luna plină,
Și amândoi deodată-au strălucit
În toată-a frumuseții lor lumină.*

*Așa erau cei doi îndrăgostiți.
Iar cei care s-au întâmplat să-i vadă,
N-au mai putut decât să stea-mpietriți,
Urându-le a fericirii roadă.*

*Și-atât erau de minunați, și-atât
De plini de frumusețea lor cerească,
Și-atât de dragi erau așa, încât
Sta sufletul vrăjit să-i preamărească.*

*Deci slavă lui Allah, c-a socotit
Că se cuvine și-a găsit cu cale
Să-i zămislească neasemuit,
După calupul visurilor sale!*

Când îl văzui, îi sărutai mâinile și chemai asupra-i toate milele lui Allah, și îi spusei:

— O, stăpâne al meu, nădăjduiesc că de data aceasta îți vei ridica banii!

El îmi răspunse:

— Mai rabdă oleacă, să-mi isprăvesc de încheiat dă-ravelile, și atunci am să mă întorc să-mi iau banii.

Pe urmă îmi întoarse spatele și se duse. Iar eu gândii că iar o să lipsească multă vreme, și luai banii și îi băgai într-un samsarlâc de douăzeci la sută, cum este îndătinat în țara noastră, și astfel îi făcui să rodească frumușel pe seama mea.

Și zisei în cugetul meu: „Pe Allah! când se va întoarce, am să-l rog să primească poftirea mea și am să-l ospetesc cu o dărnicie mare, întrucât banii lui mi-au fost de mult folos și iacătă că o să ajung tare bogat!”

Se scurse așa un an întreg, după care veni; și era îmbrăcat cu un caftan încă mai falnic decât în celelalte dați, și tot călare pe măgarul lui alb, de viță aleasă.

Atunci mă rugai cu stăruință de el să meargă cu mine în casa mea și să binevoiască a-mi fi oaspete. Iar el îmi răspunse:

— Binevoiesc, dar cu învoiala să nu carecumva să plătești cu banii mei, care se află la tine, cheltuielile pe care le vei face.

Și zâmbi a râde. Iar eu la fel. Și îi zisei:

— Da, hotărât și din toată inima!

Și îl luai acasă, și îl rugai să șadă; și alergai la suk să cumpăr tot felul de bunătăți, de băuturi și de alte lucruri asemenea, și le pusei pe toate între mâinile lui pe masă, și îl rugai să înceapă, rostind:

– În numele lui Allah!¹

El atunci se apropie de bucatele orânduite și își întinse mâna stângă și începu să mănânce cu mâna stângă. Eu atunci rămăsei tare nedumerit și nu știui ce să socot. După ce sfârșirăm de mâncat, se spală pe mâna aceea stângă, fără a se ajuta de mâna dreaptă; și îi întinsei ștergarul, ca să se șteargă; pe urmă șezurăm jos să tăifăsuim.

Eu atunci îi spusei:

– O, stăpâne al meu, mă rog ție! ușurează-mă de o greutate ce mă apasă și de o mâhnire care mă mohorăște. Pentru ce ai mâncat cu mâna stângă? Vei fi având cumva din întâmplare vreun beteșug la mâna dreaptă?

La vorbele mele, tânărul rosti aceste stihuri:

*Nu mă-ntreba ce chinuri port în piept,
Nici de pricina lor ce mă sfâșie.
Vezi doar că îmi lipsește brațul drept.
Și mai ales să nu mă-ntrebi, vai mie,
Dacă sunt fericit. Am fost, e drept.
Ci-i tare mult de-atunci, o veșnicie.
De-atunci e totul altfel. Ci se știe:
În deznădejde, poartă-te-nțelept!*

Pe urmă își trase mâna dreaptă din mâneca mantiei; și văzui că mâna aceea era tăiată, întrucât mâna nu mai avea pumn. Și rămăsei minunat până peste poate.

Ci el îmi spuse:

– Să nu te minunezi nicidecum! Și mai cu seamă să nu mai socoți că din lipsă de cinstire față de tine am mâncat cu mâna stângă: căci vezi acuma că am făcut-o pentru că mâna mea dreaptă este retezată. Iar pricina retezăturii este tare uluitoare!

¹ Mahomedanii nu încep nimic fără a invoca numele lui Allah.

Eu atunci îl întrebai:

– Și care este pricina?

Iar el îmi istorisi:

– Află că eu sunt din Bagdad. Tatăl meu era unul dintre navabii și fruntașii cetății. Iar eu, până ce am ajuns la anii bărbăției, ascultam istorisirile călătorilor, ale hagiilor și ale negustorilor, care ne povesteau, la părintele meu, minunățiile din țara Egiptului. Iar eu păstram în mine toate acele istorisiri, mistuindu-le tainic, și-așa până ce părintele meu s-a săvârșit. Atunci am luat toate bogățiile pe care le-am putut strânge, și potop de bani, și am cumpărat o sumedenie de mărfuri de preț și de cel mai bun soi; și am pus toate lucrurile acelea în legături strașnice, și am plecat din Bagdad. Și, întrucât Allah îmi scrisese că trebuia să ajung întreg și teafăr la capăt, nu zăbovii a ajunge în curând în cetatea aceasta, la Cairo, care este cetatea ta.

Pe urmă tânărul începu să plângă și prociti stihurile acestea:

*Adesea orbul cel orb din născare
Știe să ocolească groapa-n care
Cel cu ochi ageri, bine-văzătorul,
Își lasă să-i alunece piciorul.*

*Adesea știe-un prost să se ferească
De-o vorbă ce-ar părea înțelepțească,
Dar care, spusă de un om cu carte,
Pe cărturar îl duce drept la moarte.*

*Adesea omul drept și cuvios
Abia își duce traiul ticălos,
Pe când cel năvălit la rău, și fur,
Trăiește-n fericire și-n huzur.*

*De-aceea omul să-și cunoască bine
Întreagă neputința sa de sine!
Să ia aminte mai cu seamă-anume
Că doar ursita predomină-n lume!*

Când sfârși stihurile, își urmă astfel povestirea:

– Intrai, așadar, în Cairo și trăseși la hanul Serur¹, dezlegai legăturile cu mărfuri, despovărai cămilele și îmi orânduiri mărfurile într-o prăvălie, pe care mă îngrijii s-o iau cu chirie. Pe urmă îi dădui niște bani slujitorului meu ca să ne cumpere de-ale gurii; apoi mă culcai oleacă și, la trezire, mă dusei să dau un ocol pe ulița Bein Al-Kassrein²; apoi mă întorsei la hanul Serur, unde îmi petrecui noaptea.

Când mă deșteptai, dimineața, desfăcui o legătură de țesături și zisei în cugetul meu: „Am să duc țesăturile acestea la suk, ca să văd cam cum merge târgul.“ Atunci încărcai niște țesături în spinarea unuia dintre slujitorii mei cei tineri și ajunsei în inima târgului, la o clădire mare, împrejmuită cu șoproane, cu prăvălii de toate felurile și cu havuzuri; acolo, precum știi, mișună misiții; și se cheamă locul acela chessaria lui Girgis³.

La ivirea mea, toți misiții, care și fuseseră înștiințați de venirea mea, mă înconjurară, iar eu le dădui țesăturile, și ei plecară în toate părțile să arate țesăturile mele negustorilor de frunte din suk. Dar se întoarseră în curând și îmi spuseră că prețul ce se da pe mărfurile mele

¹ În traducerea lui M. A. Salie, hanul poartă numele de Masrur.

² Bein Al-Kassrein – în traducere: „Între cele două palate“ – era partea străzii principale din Cairo, care se află între cele două palate ale califilor.

³ Chessaria – alt nume pentru suk, bazar. Constructorul celei de aici se numea de fapt Giaharkaz, nu Girgis.

nu acoperea nici prețul meu de cumpărare, nici cheltuielile mele de la Bagdad până la Cairo. Și, întrucât nu știam ce să fac, șeicul cap al misișilor îmi spuse:

— Știu eu de ce mijloc trebuie să te folosești spre a ajunge să dobândești ceva câștig: este numai acela de a face precum fac toți negustorii. Vra să zică, să-ți vinzi mărfurile cu de-amănuntul negustorilor cu prăvălii, și anume pe un răstimp hotărât, de față cu martori, și cu înscris și de o parte și de alta, și prin mijlocirea unui zaraf. Și atunci, neabătut, în fiecare zi de joi și în fiecare zi de luni, vei ridica banii ce se vor aduna. Și, în felul acesta, fiecare drahmă îți va aduce două drahme, ba chiar și mai mult. Pe deasupra, în vremea aceasta, vei avea tot răgazul să colinzi în voie cetatea Cairo și să te minunezi de Nilul care o străbate.

Când auzii asemenea vorbe, spusei:

— Chiar că e un gând minunat!

Și numaidecât luai cu mine misișii și telalii la hanul Serur, și le dădui toate mărfurile mele, pe care le cărară la chessarie. Și vândui totul cu bucata negustorilor, după ce, și de o parte și de alta, scriserăm învoielile, de față cu martori și prin mijlocirea unui zaraf de la chessarie.

Când sfârșirăm, mă întorsei la hanul meu și sălășluii acolo liniștit, și nu mă mai lipsii de niciun desfăt, și nu cruțai nicio cheltuială. În fiecare zi mâncam îmbelșugat, cu pocalul de vin pe masă. Și aveam totdeauna carne bună de berbec, și tot felul de dulciuri și de zumaricale. Și așa o ținui până ce se încheie luna, când trebuia să mă duc să-mi ridic câștigul meu cel hotărât. Și, într-adevăr, chiar din cea dintâi săptămână a lunii aceleia, începui să-mi ridic statornic banii; în fiecare zi de joi și în fiecare zi de luni, mă duceam să șed în prăvălia fiecărui negustor datornic al meu; iar zaraful și calemgiul veneau, dădeau un ocol pe la fiecare negustor, ridicau banii și mi-i aduceau.

Luai, așadar, obiceiul de a mă duce astfel să șed ba într-o prăvălie, ba în alta, până când într-o zi (ieșisem de la hammam, unde mă dusesem să-mi fac scaldă, apoi mă odihnisem oleacă, mâncasem un pui și băusem câteva pocale de vin, apoi mă spălasem pe mâini și mă parfumasem cu sucuri înmiresmate), venii în mahalaua chessariei lui Girgis și mă oprii la prăvălia unui negustor de pânzeturi, pe nume Badreddin Al-Bustani. Când mă văzu, negustorul mă primi cu multă bucurie și cinstitie, și ne așezarăm la taclale un ceas de vreme.

Or, pe când ședeam noi și tăifăsuiam așa, văzurăm că vine o femeie acoperită cu un izar de mătase albastră; și intră în prăvălie spre a târgui bogasiuri, și șezu jos pe un scăunel de lângă mine. Și iașmacul, care îi înfășura capul și îi acoperea ușor obrazul, era pus oleacă mai într-o parte și lăsa să se împrăstie niște parfumuri minunate și miresmele cele mai gingașe. Încât îmi răpi mințile cu frumusețea și cu nuri ei, mai cu seamă după ce își trase la o parte vălul și îi zării negrul ochilor! Așadar șezu jos și îi dădu binețe lui Badreddin, care îi răspunse la sala-malek, și rămase în picioare dinaintea ei, și începu să-i vorbească, arătându-i felurite soiuri de țesături. Iar eu, auzind glasul ei dulce și plin de farmece, simții încă și mai strașnic dragostea cum se înstăpânește în inima mea.

După ce cercetă câteva bogasiuri, și intrucât nu le găsea destul de frumoase, îi spuse lui Badreddin:

— Nu cumva ai, din întâmplare, vreo bucată de mătase albă bătută cu zarafir sadea? Mi-ar trebui spre a-mi face o rochie.

Și Badreddin se duse în fundul prăvăliei, deschise un dulăpior și, de dedesubtul mai multor bucăți de bogasiuri, scoase o bucată de mătase albă bătută cu zarafir, și o aduse, și o deșternu dinaintea hanâmei.

Iar ea o găsi tocmai bună pentru gustul ei, și îi spuse bogasierului:

– Întrucât nu am bani la mine, ai putea, socot, să mi-o dai, ca de obicei, de pe acum; iar eu, când voi ajunge acasă, îți voi trimite prețul.

Și bogasierul îi spuse:

– De data aceasta nu pot, o, stăpână a mea; întrucât țesătura nu este a mea, ci a negustorului pe care îl vezi aici; iar eu m-am legat să-i plătesc datoria mea chiar astăzi.

Atunci ea fu cuprinsă de o mânie mare și zise:

– Aoleu! Au tu uiți că totdeauna am obiceiul să cumpăr de la tine lucruri de foarte mare preț și de a te face să câștigi cu mult mai mult decât nici chiar tu nu ceri? Și uiți că nu am zăbovit niciodată să-ți trimit banii?

Și el răspunse:

– De bună seamă! ai dreptate, o, stăpâna mea! Dar astăzi sunt încolțit de îndatorirea de a avea banii pe loc!

Când auzi vorbele acestea, hanâma înșfăcă bucata de bogasiu și i-o zvârli în ochi și îi zise:

– Toți sunteți la fel, în afurisitul vostru de isnaf. Nu știți să dați cinstire nimănui!

Pe urmă se sculă cu mare îmbufnare și îi întoarse spatele, spre a se duce.

Și eu îmi simții sufletul cum mi se duce odată cu ea; și mă sculai cu grabă și mă așinui dinainte-i și îi zisei:

– O, stăpână a mea, îndură-te! fă-mi bucuria de a te înturna oleacă spre mine și de a-ți întoarce mărinimoasă pașii îndărăt!

Ea atunci își întoarse obrazul către mine, zâmbi a râde și se întoarse din drum și îmi spuse:

– Binevoiesc a mă întoarce în prăvălia aceasta; dar nu o fac decât numai pentru tine!

Pe urmă veni să șadă dinaintea mea în prăvălie.

Atunci îi spusei lui Badreddin:

– Bucata aceasta de bogasiu – pentru tine care-i este prețul de vânzare?

El îmi răspunse:

– O mie și o sută de drahme!

Atunci îi spusei:

– Bine! eu îți mai dau, pe deasupra, o sută de drahme drept câștig. Dă-mi, așadar, o hârtie ca să pot să-ți dau prețul ei prin înscris.

Și luai de la el bucata de mătase bătută cu zarafir; și, în schimb, îi dădui prețul prin înscris; pe urmă înmânai hanâmei bucata de bogasiu și îi spusei:

– Ia-o! și poți să pleci fără a te mai îngriji de preț, pe care ai să mi-l plătești când vei vroi. Pentru aceea nu vei avea decât să vii să mă cauți, într-una din zilele acestea, în suk, unde stau totdeauna într-o prăvălie ori alta! Ba chiar, dacă binevoiești a-mi face cinstea de a o primi de la mine ca pe un peșcheș, a ta este!

Atunci ea îmi răspunse:

– Allah să ți-o dea îndărăt în toate chipurile de hătăruri! Facă-te să ajungi stăpân pe toate averile câte le am sub mâna mea, și în așa fel încât să ajungi a fi stăpânul și cununa capului meu! Ah! fie ca Allah să se mi-luiască a-mi împlini urarea!

Eu atunci îi răspunsei:

– O, stăpâna mea, primește, așadar, bucata aceasta de mătase! Și-apoi nu are să fie numai ea! Și, mă rog ție, dăruiește-mi bucuria de a mă minuna de frumusețea obrazului tău care este ascuns!

Ea atunci ridică vâlul cel ușor care-i adumbrea partea de jos a chipului și care nu lăsa să i se vadă decât ochii.

Când îi văzui chipul, singură aruncătura aceea de ochi fu de ajuns ca să mă repeadă într-o tulburare până peste poate, să împlânte dragostea în inima mea și să-mi ia mințile. Ci ea se grăbi să-și pună la loc iașmacul, luă mătasea și îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, lipsa ta să nu fie prea îndelungată, întrucât aș muri de dor!

Pe urmă plecă; iar eu rămăsei singur cu negustorul, în suk, până la scapătul zilei.

Și stam acolo întocmai ca și cum mi-aș fi pierdut și simțirile și judecata, și bătuit întru totul de nebunia acelei patimi năpăditoare. Și năprăsnicia simțământului meu mă făcu să mă primejduiesc a-l iscodi pe negustor în privința hanâmei. Așa că, până a mă scula să plec, îl întrebai:

– Știi cine este hanâma aceea?

El îmi spuse:

– Da, de bună seamă; este o hanâma tare bogată. Părintele ei a fost un emir falnic, care a murit și i-a lăsat multe bunuri și averi.

Atunci îmi luai rămas-bun de la negustor și plecai, și mă întorsei la hanul Serur, unde poposisem. Și slujitorii mei îmi aduseră de mâncare; dar eu mă gândeam numai la ea, și nu putui să mă ating de nimic; și mă culcai să dorm, dar nici somnul nu vroi să-mi vină; și îmi trecui așa toată noaptea, treaz, până dimineața.

Atunci mă ridicai și mă îmbrăcai cu un caftan încă și mai frumos decât acela pe care îl avusesem în ajun; și băui un pocal de vin, și mâncai oleacă, și mă întorsei la prăvălia negustorului; îi dădui binețe și șezui jos la locul meu obișnuit. Nici nu apucau eu să șed bine și o și văzui pe copilă că vine; și era însoțită de o roabă. Intră, șezu jos și îmi dădu binețe, fără a-i rosti nici cea mai mărunță urare de pace lui Badreddin. Și, cu un glas rourat, și într-un chip de a vorbi fără asemuire, și cu o dulceață fără de pereche, îmi spuse:

– Trimite pe cineva cu mine spre a lua cele o mie și două sute de drahme, prețul bucății de mătase.

Iar eu îi răspunsei:

– Da nu este niciun necaz. De ce atâta grabă?

Și ea îmi spuse:

– Ce darnic ești! Dar nici eu nu se cade să-ți fiu pricină de pagubă.

Pe urmă se hotărî să-mi pună în mână chiar ea prețul mătasii. Și începurăm să tăifăsuim, și deodată mă îmbărbătai să-i dezvăluiesc, prin semne, pojarul simțământului meu. Iar ea pricepu numaidecât că doream fierbinte să mă iubesc cu ea. Atunci se sculă repede și plecă cu grăbire, după ce totuși îmi spuse, din bună-cuviință, un cuvânt de rămas-bun. Eu atunci nu mai putui să mă stăpânesc și ieșii din prăvălie cu inima repezită năprasnic după ea, și începu să mă țin pe urma ei, de departe de tot, până ce ajunsei dincolo de suk. Și deodată o pierdui din vedere; dar, tot atunci, văzui că vine spre mine o copilă pe care nu o mai văzusem vreodată și pe care nu puteam s-o prepun cine să fie, din pricina vălului ei; și îmi grăi:

– O, stăpâne al meu, vino până la stăpâna mea, care are să-ți spună ceva!

Eu atunci rămăsei tare uluit și zisei:

– Păi da nimeni de pe aici nu mă cunoaște!

Iar copilă îmi zise:

– O, ce repede uiți! Nu-ți aduci aminte că sunt slujnica pe care ai văzut-o adineaori în suk, cu hanâma cea tânără, în prăvălie la negustorul Cutare?

Atunci pornii pe urmele ei, până ce o zării pe stăpâna sa într-un colț de pe Ulița Zarafilor. Când mă văzu, hanâma veni repede la mine, mă împinse în umbra uliței și îmi zise:

– Iubitule, să știi că mi-ai cuprins gândurile toate și mi-ai umplut inima de dor. Și, din ceasul când te-am văzut, nu mai știu gustul tihnei somnului, și nici nu mai mănânc, nici nu mai beau nimic.

Iar eu îi răspunsei:

– Și eu întocmai la fel! Ci fericirea mea de acum îmi curmă orice oftat.

Ea îmi zise:

– Dragule, spune-mi: să merg eu la tine, ori mai bine ar fi să vii tu în casa mea?

Îi spusei:

– Sunt străin aici; și nu am altă casă decât hanul, care chiar că este un loc prea umblat! Încât, dacă ai destulă încredere în dragostea mea spre a mă primi la tine, fericirea mea ar fi până peste măsură.

Ea îmi răspunse:

– Bine! Însă noaptea aceasta este noaptea de vineri¹, și chiar că nu se poate!... Da mâine, după rugăciunea de prânz, încalecă pe măgarul tău și întreabă de mahalaua Habbaniia²; și, după ce vei ajunge acolo, să întrebi unde se află casa lui Barakat, fostul valiu, știut pe numele de Abu-Şama. Chiar acolo locuiesc eu. Și mai ales să nu carecumva să nu vii, căci voi fi acolo să te aștept.

Pe mine atunci mă cuprinse o bucurie până peste măsură; apoi ne despărțirăm. Și mă întorsei la hanul Serur, unde poposisem, și îmi trecui toată noaptea fără a putea să dorm. Și, la luminat de ziuă, grăbii a mă scula și a-mi schimba hainele; mă înmiresmai cu mirosoarele cele mai îmbălsămate și mă înarmai cu cincizeci de dinari de aur, pe care îi pusei într-o năframă; și ieșii de la hanul Serur și mă îndreptai înspre partea numită Bab-Zauilat; acolo închirieai un asin și îi spusei asinarului:

– Să mergem în mahalaua Habbaniia!

Și numaidecât, mai repede decât într-o clipeală de ochi, el se și repezi să mă ducă; și ajunserăm pe o uliță numită Darb Al-Monkari; și îi spusei asinarului:

– Acuma caută pe ulița aceasta casa naipului³ Abu-Şama.

Asinarul plecă, și se întoarse peste câteva clipite cu îndrumarea căutată, și îmi spuse:

¹ Vinerea este zi de sărbătoare la mahomedani.

² *Al-Habbaniia* – cartier vestit din Cairo.

³ *Naip* (la plural *navab* – în limbile europene a devenit epitet dat unui om extrem de bogat) – înseamnă, în arabă, locuitor, și era un titlu ce se dădea în lumea musulmană marilor ofițeri ai sultanului, guvernatori de provincii.

– Poți să te dai jos de pe măgar.

Atunci descălecai și îi zisei:

– Mergi înaintea mea, spre a-mi arăta drumul.

Și mă duse la casa naipului, iar eu îi zisei:

– Măine dimineață să te întorci aici după mine, spre a mă duce îndărăt la han.

Și măgărarul îmi răspunse:

– La poruncile tale!

Eu atunci îi dădui un sfert de dinar de aur; iar el luă plata și-o duse la buze, pe urmă la frunte, spre a-mi mulțumi, și plecă.

Bătui atunci la poarta casei, iar poarta îmi fu deschisă de două copile, două fetișcane cu sânii drepți și albi, rotunzi ca două lune; și îmi spuseră:

– Intră, domnia ta! Stăpâna noastră tremură în dărdora așteptării, nu mai doarme noaptea de pojarul dorului de tine.

Intrai atunci într-o curte și văzui o clădire strălucită, cu șapte uși; și toată fața ei era împodobită cu ferestre care dădeau spre o grădină întinsă. Grădina era plină cu pomi roditori de toate neamurile și de toate culorile: era udată de ape curgătoare și răsuna de ciripitul păsărilor. Cât despre casă, era toată din marmură albă și străvezie, și atâta de lucitoare, încât puteai să-ți oglindești în ea chipul; și aurăriile îi acopereau toate tavanele de dinăuntru; și de jur împrejur râureau scriituri și zugrăvitori de toate felurile; și era plină cu toate lucrurile câte pot să farmece ochii. Era pardosită pe de-a-ntregul cu marmură de mare preț și de toate culorile. În mijlocul sălii celei mari se afla un havuz de marmură albă, învrăstat în totul cu mărgăritare și cu nestemate; preșuri de mătase erau așternute pe podele, și chilimuri de toate culorile acopereau pereții; sofale largi întregeau sala. De-abia trecură câteva clipite de când intrasem și șezusem jos...

Ci în clipita aceasta a povestirii, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, se opri din istorisit.

Dar când fu cea de a douăzeci și șasea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că negustorul și-a urmat astfel istorisirea lui cu misitul copft din Cairo, pe care o povestea la rându-i sultanului, în cetatea aceea din China.

Văzui că vine la mine fetișcana împodobită toată cu mărgăritare și cu nestemate, cu chipul străluminat și cu ochii dealunghiți cu kohl¹. Îmi zâmbi, se lipi de mine și mă strânse la pieptul ei. Pe urmă își puse gura pe gura mea și începu să-mi mușluiască limba. Și eu la fel. Și îmi spuse:

– Ești chiar tu acela pe care îl văd aici, ori poate că visez?

Și îi răspunsei:

– Eu sunt, robul tău!

Și ea spuse:

– Oh, ce zi binecuvântată! O, ce fericire! Pe Allah, nu mai trăiesc, nu mai știu bucuria gustului de a mânca și de a bea!

Îi răspunsei:

– Și eu tot așa!

Pe urmă șezurăm jos să vorbim; și chiar că eram cu totul amețit de primirea aceea, și stam cu capul plecat.

¹ În traducerea lui M. A. Salie: „Intră o hană mă tânără și frumoasă, pe cap cu o cunună împodobită cu un mărgăritar și cu pietre scumpe, și sulemenită cu henea și cu antimoni.” (Cu heneaua se vopseau în roșu mâinile și picioarele, iar cu antimoni se sulemenau ochii.)

Peste câteva clipite, se așternu masa și ni se aduseră niște mâncăruri îmbelșugate: fripturi, pui umpluți și dulciuri de toate felurile. Și mâncărăm amândoi pe săturate, și îmi puneă cu chiar mâna ei bucățile în gură, și mă îmbia de fiecare dată cu vorbele cele mai îndatoritoare. Apoi ni se aduseră ibricul și ligheanul de aramă, și mă spălai pe mâini, iar ea la fel; pe urmă ne înmiresmarăm cu apă de trandafiri îmbălsămată cu musc și șezurăm să tăifăsuim.

Iar ea îmi prociti stihurile acestea:

*De-aș fi știut cumva de mai-nainte
Că vei veni la mine-n ospetie,
Puneam numaidecât a ți se-ntinde
Sub tălpi chilimul de lumină vie
Al sângelui din inima-mi fierbinte
Pe care ți-o închin drept cheazășie.*

*Îți așterneam drept pat ca să te culci
Obrajii mei catifelăți ca floarea;
La adăpostul pleoapei mele dulci,
O, călător venit din toată zarea,
Ca pe un strat de-alinturi și de fulgi
Te-aș fi poftit să-ți cauți alinarea
Din care să nu poți să te mai smulgi
Oricât te-ar bate gândul și visarea.*

Pe urmă începu să-mi povestească necazurile ei tănuite; iar eu făcui la fel; și lucrul acesta mă făcu să mă îndrăgostesc și mai tare. Atunci începurăm zbungurile și hârjoanele; și începurăm să ne strângem și să ne alintăm, până la căderea nopții. Atunci slujnicele ne aduseră de mâncat și de băut din belșug. Și nu ne oprirăm din băut decât la miezul nopții. Atunci ne duserăm să

ne culcăm și să ne îmbrățișăm, și-așa până dimineața. Și în viața mea nu am mai avut o noapte ca noaptea aceea.

A doua zi dimineața mă sculai, strecurai ușurel sub perna patului punga în care se aflau cei cincizeci de galbeni, îmi luai rămas-bun de la copilă și mă pregătii să plec.

Dar ea începu să plângă și îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, când am să-ți mai văd chipul drag?

Îi spusei:

– Am să mă întorc aici chiar în seara aceasta.

Când plecai, găsii la poartă măgarul care mă adusesese în ajun; iar asinarul ședea acolo și mă aștepta. Încălecai pe asin și ajunsei la hanul Serur; descălecai și-i dădui asinarului o jumătate de dinar de aur și îi spusei:

– Vino iarăși deseară, pe la asfințitul soarelui.

El îmi răspunse:

– Poruncile tale stau asupra capului meu!

Intrai atunci în han și mâncai; pe urmă ieșii, spre a mă duce să strâng de la datornici banii de pe mărfurile mele; luai banii și mă întorsei la han; pusei să mi se gătească un berbec la grătar, și cumpărai niște zaharicale; și chemai un hamal, îi spusei unde se află și cum arată casa hanâmei, îl plătii dinainte și îi spusei să care lucrurile acelea acolo. Iar eu îmi văzui mai departe de treburi, până seara; și-atunci veni măgărarul după mine, iar eu luai cincizeci de dinari de aur, pe care îi pusei într-o năframă, și plecai.

Când intrai în casă, văzui că totul fusese făcut curat, podelele fuseseră spălate, oalele de bucătărie lustruite, făcliile rânduite, felinarele aprinse, bucatele pregătite, și băuturile, și vinurile turnate în pocale. Iar hanâma, când mă văzu, se aruncă în brațele mele, începu să mă răsfete și îmi spuse:

– Oh, ce dor îmi e de tine!

După care începurăm să mâncăm, până ne săturăm. Pe urmă slujnicele strânsesă masa și ne aduseră băuturile. Și nu contenirăm de a bea și de a sparge la migdale, și la alune, și la fistic până la miezul nopții. Atunci ne culcarăm, până dimineața; iar eu mă sculai și îi lăsaî cei cincizeci de dinari de aur, după obiceiul meu, și ieșii. La poartă găsii măgarul, pe care încălecai, și mă dusei la han, unde mă culcai. Iar seara mă sculai și pusei să se pregătească masa de seară; poruncii o tablă de pilaf în unt și împodobit cu nuci, și cu migdale; pe urmă o tablă cu gulii, și multe alte asemenea lucruri. Pe urmă cum-părai poame, felurite soiuri de migdale și multe flori, și le trimisei la hană. Iar eu luai la mine cincizeci de dinari de aur într-o năframă, și ieșii. Încălecai pe asin și ajunsei la ea acasă, unde intrai. Acolo ne așternurăm să mâncăm și să bem, pe urmă să ne drăgostim, până dimineața. Când mă sculai, îi strecurai năframa și mă întorsei la hanul meu, ca de obicei.

Starea aceasta necurmându-se nicidecum, ajunsei într-o bună zi de mă lefterii cu totul, și nu mai aveam în stăpânirea mea niciun dinar, ba nici măcar o drahmă. Atunci nu mai știui ce să fac; și gândeam în cugetul meu că toate astea erau lucrarea diavolului. Și procitii stihurile poetului:

*O clipă doar să-l uite bogăția
Pe-un om bogat, într-al mării capăt,
Că i s-ar stinge-ndată fâlnicia
Sub ne-nduratul lipsurilor grabăt,
Cum soarele își stinge-aurăria
La ceasul de-nserat, când dă în scapăt.*

*Și dacă-ar fi să plece-atunci din lume,
Răpus de neagra lui ticăloșie,*

*Vai, nimenea nu i-ar mai ști de nume!
 Iar dacă-ar fi cumva să mai învie,
 N-ar mai găsi pe-ntinsu-acestei lumi
 De nicăierea nicio bucurie.*

*De bună seamă i-ar fi și rușine
 În fața lumii să se mai arate.
 Fugind de alții, și închis în sine,
 S-ar depărta de toți și de cetate,
 Și-ar plânge cu amar și cu suspine,
 Storcând din suflet lacrimile toate.*

*Ah, uallah!¹ vă spun cu juruință:
 Nimic nu are nimeni să aștepte
 De la prietenii, în vreo neputință!
 Când a căzut de pe înalte trepte,
 Până și cei care i-au dat ființă
 Nici ochii nu mai vor spre el să-ndrepte!*

Atunci nu mai știui ce să fac și, tot cu gândurile mele grele, ieșii din han ca să mă preumblu oleacă, și ajunsei la sukul de la Beim Al-Kassrein, de lângă poarta Zauilat. Acolo găsii lume multă adunată, și mulțimea umplea tot sukul, întrucât era o zi de sărbătoare și de târg. Mă amestecai în mulțime și văzui aproape de mine, adus de soartă, un călăreț bine îmbrăcat; și, din pricina înghesuiei, fusei împins lângă el fără voia mea, iar mâna mi se brodi taman în dreptul buzunarului său, și se atinse de buzunar; și simții că în buzunar se afla o pungă rotunjoară; atunci băgai repede mâna în buzunarul acela și trăsei cu dibăcie punga, da nu destul de ușor ca omul să nu simtă ori să nu vadă mișcarea mea.

¹ Pe Allah!

Atunci călărețul, simțind că buzunarul i s-a ușurat de povară, își duse mâna la buzunar și pricepu că în el nu se mai afla nimic, se întoarse mânios către mine și îmi aldui o lovitură strașnică în creștet; pe dată căzui jos și fusei înconjurat de o roată mare de oameni, dintre care câțiva îl opriră pe călăreț să meargă mai departe, apucând calul de frâu și spunându-i călărețului:

— E rușinos din partea ta să te prilejuiești așa de o înghesuială, ca să dai într-un om fără apărare!

Dar călărețul le strigă:

— Aflați cu toții că insul ăsta nu e decât un hoț!

La vorbele lui, mă dezmeticii din amețeala în care mă aflam și îi auzii pe oameni cum spuneau:

— A, nu! e un tânăr prea frumos și de prea aleasă înfățișare ca să fure ceva!

Și toată lumea câtă se afla acolo ședea și se întreba dacă furasem; și lămuririle încurcate și dintr-o parte, și dintr-alta, precum și pălăvrăgelile, se învâlvorau întruna; și, până la urmă, fusei târât de valul mulțimii, și poate că aş fi ajuns să izbutesc a scăpa de sub veghea călărețului, care nu vroia să-mi dea drumul, când, ca urmare a ursitei, valiul și străjile tocmai trecură pe acolo, intrară pe poarta Zauilat, veniră la îngrămădeala în care ne aflam noi la mijloc, iar valiul întrebă:

— Da ce este aici?

Și călărețul răspunse:

— Pe Allah! o, emirule, iacătă un hoț! Aveam în buzunar o pungă albastră, cu douăzeci de dinari de aur în ea; și pramatia asta a găsit cu cale, în dricul înghesuiei, să mi-o înhațe.

Iar valiul îl întrebă pe călăreț:

— Ai pe cineva care să-l fi văzut, spre a-ți sta de mărturie?

Și călărețul răspunse:

— Nu!

Atunci valiul îl chemă pe mokadem, căpetenia agiei, și îi zise:

– Înșfacă-l pe insul acesta și scotocește-l!

Atunci mokademul mă luă, întrucât ocrotirea lui Allah nu mai era asupra-mi, și mă despuie de toate hainele de pe mine și, până la urmă, găsi punga, care chiar că era de mătase albastră. Și valiul luă punga, numără banii și văzu că într-adevăr se aflau în ea taman douăzeci de dinari de aur, precum mărturisise călărețul.

Atunci valiul, mâniat, strigă la străjerii și la oamenii din ceata lui:

– Aduceți-l încoace pe ins!

Atunci mă aduseră între mâinile lui, iar el îmi zise:

– Trebuie să-mi mărturisești adevărul, tinere! Spune-mi, dar, dacă adeverești singur că ai furat punga.

Atunci, rușinat, lăsaî capu-n jos, cugetai o clipită, gândind în sinea mea: „Dacă voi spune: «Nu am furat-o!» nu mă vor crede, întrucât au găsit punga la mine; iar dacă voi spune: «Am furat-o!» voi fi pus pe dată la po-preală!” Da, până la urmă, mă hotărâi și spusei:

– Da, eu am furat-o!

Când auzi vorbele mele, valiul rămase tare uluit și chemă martorii și îi pofti să asculte spusele mele, punându-mă să le mai rostesc o dată dinaintea lor. Și toată pățăria se petrecea în Bab-Zauilat.

Atunci valiul îi porunci armașului să-mi taie mâinile. Și armașul numaidecât îmi reteză mâna dreaptă. Văzând aceasta, călărețului i se făcu milă de mine și stăruî pe lângă valiul să nu mi se mai taie și mâna cealaltă. Iar valiul îmi dăruî iertarea și plecă. Iar oamenilor care erau acolo li se făcu milă de mine și îmi aduseră să beau un pahar de vin, spre a mă întrema în urma pierderii de sânge pe care o îndurasem și a stării de slăbiciune în care eram. Cât despre călăreț, acesta se apropie de mine și îmi întinse punga, și mi-o puse în mână, și îmi zise:

– Ești un tânăr chipeș, iar meseria de hoț nu ți se potrivește, prietene!

Eu atunci primii punga și procitii aceste stihuri:

*Uallah! află, om de omenie,
Că n-am fost hoț în viața mea, vai mie!*

*Dar din pohfala măreției mele,
Mă-mpinse soarta-n negurile rele.*

*Și mă afund de-atunci pe trista-mi cale
În sărăcie, în necaz și-n jale.*

*Și ne-ndoielnic nu eu sunt cel care
Și-a hotărât această neagră stare.*

*Ci însuși Domnul, din mărimea-mi toată,
M-a sulițat cu mâna lui, deodată,*

*Și-n urma loviturii sale crunte
Mi-a și zburat cununa de pe frunte.*

Atunci călărețul mă lăsă și plecă, după ce mă îndatorase astfel să primesc punga. Și-apoi plecai și eu, îmi înfășurai mâna cu năframa și o ascunsei în mâneca mantiei. Și mă îngălbenisem de tot, și eram într-o stare jalnică, după toate câte mi se întâmplaseră. Și, fără să știu bine unde mă duc, mă îndreptai spre casa iubitei.

Când ajunsei la ea, mă prăbușii pe pat, vlăguit. Iar tânăra îmi văzu gălbeneala și istovirea, și mă întrebă:

– Ce te doare? Și de unde schimbarea asta la chip și gălbeneala asta?

Și îi răspunsei:

– Mă doare capul și nu mi-e bine.

La vorbele mele, ea rămase tare mâhnită și îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, nu-mi pârloli inima. Șezi, rogu-te, și saltă-ți oleacă spre mine capul, și spune-mi ce-a putut să ți se întâmple astăzi. Că multe lucruri ci-tesc pe chipul tău!

Atunci îi spusei:

– Fie-ți milă, cruță-mă de chinul de a-ți răspunde!

Ea începu atunci să plângă și îmi spuse:

– Ah! văd bine că nu mai am să-ți dau nimic din harurile mele, că te-ai săturat și te-ai lehamățit de mine! Căci nu mai ești cu mine ca de obicei!

Pe urmă vărsă din belșug lacrimi întretăiate cu suspine, la care eu nu dam niciun răspuns; și-așa până la miez de noapte. Atunci ni se aduse să mâncăm, și ni se așternură bucatele, ca de obicei. Da eu mă ferii să primesc, întrucât mi-ar fi fost rușine să iau mâncarea cu mâna stângă, și mi-ar fi fost teamă ca ea să nu mă întrebe pricina. Îi spusei, așadar:

– La ceasul acesta nu mai am nicio poftă de mâncare.

Ea atunci îmi spuse:

– Vezi bine că te-am ghicit. Spune-mi, dar, ce a putut să ți se întâmple astăzi și pentru ce te văd atâta de necăjit, de mohorât și cu inima, și cu gândul cernite.

Atunci, într-un sfârșit, îi spusei:

– Pe dată am să-ți povestesc necazul, strop cu strop și încetișor.

La vorbele mele, ea îmi spuse, cu o înfățișare înseminată, întinzându-mi un pocal cu vin:

– Hai, iubittle, alungă-ți gândurile negre. Iată cu ce se alungă toată mâhnirea. Bea, așadar, vinul acesta; și să-mi povestești apoi pricina necazurilor tale.

Și răspunsei:

– Dacă dorești numaidecât, atunci dă-mi chiar tu să beau, cu mâna ta.

Iar ea apropie pocalul de buzele mele și îl aplecă încetișor, și mă ajută să-l beau. Pe urmă îl umplu iar și

mi-l întinse. Eu atunci mă îndârjii asupra-mi, întinsei mâna stângă și luai de la ea pocalul. Dar nu putui să-mi opresc lacrimile, și procitii aceste stihuri:

*Allah, când pedepsește, dacă vrea,
Și-auz și văz poate să-i ia cuiva,*

*Și mintea să i-o smulgă-ntr-adevăr,
Ușor precum ai smulge-un fir de păr.*

*Și dacă vrea el, poate, mai apoi,
Să ne dea mintea-ntreagă înapoi,*

*Spre a fi iarăși ca mai înainte
Și să ne fie ca învăț de minte.*

Sfârșind de rostit stihurile, suspinai din toată inima. Când văzu că plâng așa, nu mai putu nici ea să se stăpânească; îmi luă capul între mâinile ei și gemu deznădăjduită:

– Oh, fie-ți milă, spune-mi odată pricina plânsetelor tale! Mi-ai pârjolit inima! Spune-mi totodată cum se face că iei pocalul așa, cu mâna stângă.

Atunci îi răspunsei:

– Am un buboi la mâna dreaptă.

Iar ea îmi spuse:

– Dezvelește-ți buboiul, ca să ți-l sparg; și ai să te ușurezi.

Îi răspunsei:

– Nu este vremea potrivită pentru a săvârși atare treabă. Așa că nu mai stărui, întrucât sunt tare hotărât să nu-mi dezvelesc mâna.

Cu vorbele acestea, golii pocalul tot, și urmași a bea mai departe ori de câte ori ea mă îmbia cu pocalul plin; și-așa până ce mă cuprinse beția de-a binelea. Atunci mă întinsei chiar pe locul pe care mă aflam și adormii.

Ea atunci se prilejui de somnul meu pentru a-mi dezveli mâna și văzu că nu mai am mână. Și începu să mă scotocească, și găsi în buzunarul meu punga cea albastră plină cu galbeni. Atunci, la vederea nenorocirii mele, fu cuprinsă de o deznădejde fără de margini și simți o durere cum nimenea nu mai simțise pe lume.

A doua zi dimineața, când mă trezii din somn, văzui că ea îmi și pregătise masa; găsii într-o farfurie patru pui fierți, și zeamă de pui, și vin din belșug. Și mă pofti la toate. Iar eu mâncai și băui; pe urmă vrusei să-mi iau rămas-bun și să plec. Dar ea mă opri și îmi zise:

– Unde vrei să te duci așa?

Îi răspunsei:

– Prin vreun loc pe undeva ca să mă veselesc și să mă scutur de gândurile care mă năpădesc, și care îmi apasă inima!

Ea spuse:

– Oh, nu pleca! mai stai!

Eu atunci șezui jos, iar ea se uită la mine îndelung și îmi spuse:

– Iubitule, ce nebunie pe tine! Dragostea ta pentru mine te-a smintit, văd bine, și te-a făcut să-ți cheltuiеști pentru mine toți banii. Pe deasupra, este neîndoielnic că, presupun eu, mie mi se datorește pierderea mâinii tale drepte. Or, îți jur, și Allah îmi este martor, că niciodată nu am să mă mai despart de tine și nu am să te mai las departe de mine! Și ai să vezi că spun adevărul! Și chiar acum vreau să mă mărit cu tine legiuit!

Cu vorbele acestea, trimise după martori, care veniră, și le spuse:

– Fiți martori ai măritişului meu cu tânărul acesta. Aşadar aveți a scrie legământul meu cu el, și a adeveri că am primit de la el zestrea măritişului.

Atunci martorii scriseră senetul nostru de căsătorie. Și ea le spuse:

— Vă iau de martori pe toți că toate bogățiile pe care le am și care sunt coale, în sipetul pe care îl vedeți, și tot ceea ce stăpânesc eu, intră din ceasul de-acum în stăpânirea acestui tânăr.

Iar martorii scriseră și făcură însemnare de mărturia ei, și tot așa de învoirea mea, și plecară, după ce își primiră plata.

Atunci fetișcana mă luă de mână și mă duse la un dulap, îl deschise, îmi arătă o ladă mare, pe care la fel o deschise, și îmi spuse:

— Uită-te oleacă la ce se află în lada aceasta.

Mă uitai și văzui că lada era plină cu năframe, care fiecare închipuia câte o legătură.

Și copila îmi spuse:

— Toate astea sunt chiar avutul tău, cel pe care, cu vremea, l-am primit de la tine. Întrucât, de fiecare dată când îmi dădeai o năframă cu cincizeci de dinari de aur, eu aveam grijă s-o strâng cu băgare de seamă și s-o ascund în lada aceasta. Iar acum ia-ți bunul îndărăt. Allah ți l-a venit și ți l-a scris de la ursitoare. Astăzi Allah te ocrotește și m-a ales pe mine pentru împlinirea lucrurilor scrise de el! Da tot din pricina mea, fără de nicio îndoială, ți-ai pierdut tu mâna dreaptă. Și chiar că nu pot să te răsplătesc pe măsura credinței tale față de mine și de dragostea mea; chiar de mi-aș jertfi și sufletul, tot n-ar fi destul, iar tu tot păgubit ai rămâne.

Pe urmă adăugă:

— Ia-ți bunul în stăpânire!

Iar eu mă supusei, și trimisei să se cumpere o ladă nouă, în care pusei unul câte unul toate lucrurile pe care le scosei rând pe rând din lada fetișcanei; luai îndărăt astfel banii pe care îi dăruisem, iar inima mi se umplu de bucurie, și toată mâhnirea mi se spulberă.

Mă sculai atunci și o strânsei în brațe; și șezurăm amândoi să bem voios laolaltă. Iar ea îmi spunea mai

departe vorbele cele mai dulci și cele mai gingașe, și își cerea iertăciune de preapuținul pe care îl făcea pentru mine, față de ceea ce făcusem eu pentru ea. Pe urmă, încă vrând să pună vârf la toate câte le făcuse pentru mine, se ridică și scrise pe numele meu tot ceea ce avea în stăpânirea ei, ca haine de preț, giuvaieruri, averi și clădiri, și pământuri, și toate, printr-un senet pecetluit cu chiar mâna ei, și dinaintea martorilor.

Și, în noaptea aceea, în pofida tuturor zbungurilor de care ne ținurăm, ea adormi tare mâhnită de nenorocirea care spunea că mi s-a întâmplat din pricina ei și pe care până la urmă i-o istorisisem pe de șart.

Dar din ceasul acela nu mai conțeni să se tot tânguie pentru mine și să se amărăscă, până într-atât că, după o lună petrecută astfel, căzu bolnavă de o lungoare ce se înăspri zi de zi și se înrăi, și în cincizeci de zile o făcu să ajungă a-și da sufletul și a intra în rândul celor aleși pentru lumea cealaltă.

Eu atunci îndeplinii pentru ea toate datinile de înmormântare, și o așezai chiar eu în mormânt, și pusei să se săvârșească toate slujbele câte se fac la despărțirea de cei morți; și nu cruțai nicio cheltuială bănească. După care mă întorsei de la cimitir și intrai în casă și cercetai toate clironomiile și toate daniile pe care mi le făcuse ea; și văzui că, într-adevăr, îmi lăsase multe bogății, moșii și acareturi, și, printre altele, capanuri mari pline cu semințe de susan. Și, o, domnia ta, chiar susanul acela te-am îndatorat să-l vinzi, și de la care ai binevoit, pentru misitia ta, să primești o mică plată ce este mai prejos de vredniciile tale. Cât despre zăbovelile pe care le puneam și de care poate că te-ai minunat, le făceam pentru că eram nevoit să vând toate lucrurile pe care mi le lăsase ea și de-abia acuma am ajuns la capăt cu socotelile bănești și cu alte asemenea daraveli. Mă rog, dar, să nu te lepezi de răsplata pe care vreau să ți-o

fac, o, tu, cel care îmi dăruiești o atare ospetie în casa ta și care m-ai poftit să fiu părtaș la masa ta. Mă vei îndatora, așadar, primind de la mine toți banii pe care mi i-ai păstrat și pe care i-ai strâns din vânzarea semințelor de susan.

Și-așa-i cu povestea mea și cu pricina care mă face să mânânc numai cu mâna stângă!

Atunci eu, o, preaputernice sultan, îi spusei tânărului:

– Chiar că mă copleşești cu milele și cu dărniciile tale!

Iar el îmi răspunse:

– Asta nu este nimic! Acuma, domnia ta, misitul, vrei să te întovărășești cu mine și să mă însoțești în țara mea, la Bagdad? Am făcut de curând târguieli mari de mărfuri de la Alexandria și de la Cairo, pe care gândesc să le vând cu câștig bun la Bagdad. Vrei, dar, să-mi fii tovarăș de drum și părtaș la câștiguri?

Iar eu îi răspunsei:

– Dorința ta este poruncă!

Pe urmă hotărâram sfârșitul lunii ca soroc de plecare a noastră.

În vremea asta, mă apukai să-mi vând toate bunurile, fără a pierde nimic; și, cu banii pe care îi dobândii, cumpărai deopotrivă mărfuri, și plecai, în tovărășie cu tânărul, la Bagdad, țara lui, și de acolo, cu un câștig strașnic și cu alte mărfuri, băturăm calea până în țara aceasta de aici, care este împărăția ta, o, sultane al veacurilor!

Cât despre bărbatul cel tânăr, acela nu zăbovi a-și vinde aici marfa și a pleca îndărăt la Egipt, înaintea mea, și unde urma să-l întâlnesc, când, în noaptea care iacătă că se scurse, avusei cu cocoșatul pășania care se datorește neștiinței mele despre țara aceasta, în care nu sunt decât un străin ce călătorește pentru negustoriile lui.

Și-așa-i, o, sultane al veacurilor, povestea pe care o socot mai strașnică decât cea a cocoșatului!

Și sultanul răspunse:

— Ei ba! Nu o găsesc deloc așa! Povestea ta nu este tot atâta de minunată ca aceea, o, misitule! Încât am să pun numaidecât să vă spânzure pe toți, ca să vă pedepsesc pentru omorul săvârșit asupra măscăriciului meu, bietul cocoșat pe care l-ați ucis!

În clipa aceasta a istorisirii ei, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, se opri din povestit.

Iar în cea de a douăzeci și șaptea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că atunci când sultanul Chinei a spus: „Am să pun să vă spânzure pe toți!“, baș-bucătarul a pășit înainte, s-a temenit dinaintea sultanului și i-a spus:

— Dacă îmi îngăduiești, am să-ți povestesc ce mi s-a întâmplat zilele acestea și care istorisire este cu mult mai uluitoare și mai minunată decât povestea cocoșatului. Dacă, dar, vei socoti astfel, după ce ai să-mi ascuți povestea, ne vei da iertare la toți?

Iar sultanul Chinei i-a spus:

— Fie! Ia s-auzim și povestea ta!

Atunci baș-bucătarul a spus:

ISTORISIREA BAȘ-BUCĂTARULUI SULTANULUI CHINEI

Află, o, sultane al veacurilor și al vremilor, că noaptea trecută mă găseam poftit la un ospăț de nuntă, la care veniseră o mulțime de învățați, pricepuți la pravili, și cărturari iscușiți la Sfânta Carte. Când se sfârși citirea

Coranului, se așternu masa, se rânduiriă bucatele și se aduse tot ce trebuia pentru ospăț. Or între altele, pe masă se afla și o tablă cu mâncarea de usturoi numită *rozbaja*¹, care are o faimă mare și care este tare gustoasă, mai cu seamă dacă orezul care îi alcătuiește temelia este bine gătit și dacă usturoiul și mirodiile care o înmiresmează sunt potrivite cum se cuvine. Atunci noi, oaspeții, începurăm să mâncăm cu mare poftă, afară de unul care nu vroi cu niciun chip să se atingă de tablaua aceea de *rozbaja*. Și, întrucât îl tot îndemnam de zor să guste din ea măcar o îmbucătură, el se jură că nu are să facă așa ceva.

Atunci noi ne sporirăm stăruințele; dar ne spuse:

– Iertați-mă! m-ați bătut la cap îndeajuns. Am pățit destule de pe urma ei, odată, când m-a împins păcatul s-o gust.

Și ne prociti stihurile acestea:

*De vrei pe-un vechi prieten
Să nu-l mai vezi nicicând,
Și pentru totdeauna
Să scapi de chipul lui,
Nu încerca tertipuri,
Zadarnice pe rând –
Mai bine fugi departe,
Că altă cale nu-i!*²

Noi atunci nu mai stăruirăm. Da îl întrebarăm:

¹ În traducerea lui M. A. Salie, se spune că era vorba de niște „migdale cu oțet, zaharisite“.

² În traducerea lui M. A. Salie, versurile sunt altele:

*Hai, pune-ți scut pe umăr, daireaua, și te du;
Când dragostea te lasă, la fel s-o lași și tu!*

– Pe Allah! și care să fie pricina ce te oprește să mănânci din această rozbaja minunată?

El răspunse:

– M-am jurat să nu mănânc rozbaja decât după ce mă spăl pe mâini de patruzeci de ori în șir cu sodă, de patruzeci de ori cu leșie și de patruzeci de ori cu săpun, în totul de o sută douăzeci de ori.

Atunci stăpânul casei le porunci slugilor să aducă pe clipă apa și celelalte pe care le ceruse oaspetele. Și oaspetele se apucă să se spele pe mâini chiar de atâtea ori de câte spusese; pe urmă se întoarse la masă, da vădit fără de nicio inimă, și întinse mâna spre tava de la mijloc, din care mâncam toți și, tremurând întruna și pregetând întruna, începu să mănânce rozbajaua de pe tava aceea. Iar noi eram tare nedumeriți; da rămaserăm încă și mai nedumeriți când ne uitarăm la mâna lui: văzurăm că de la mâna aceea lipsea degetul mare și nu avea decât patru degete. Și-așa, musafirul nu mânca decât cu patru degete. Noi atunci grăirăm:

– Allah fie cu tine! spune-ne cum se face că nu mai ai degetul cel mare! Ori poate că este un beteșug pe care îl ai de la naștere, și care este doar lucrarea lui Allah? Ori poate ai fost lovit de vreo vătămătură?

El spuse:

– Fraților, nu ați văzut tot! Nu doar degetul acesta îmi lipsește, ci amândouă degetele cele mari. Căci nu mai am nici degetul cel mare de la mâna stângă. Și tot așa și picioarele mele amândouă nu au decât câte patru degete. De altminteri, uitați-vă și voi!

Și ne arătă mâna cealaltă, și scoase la iveală și cele două picioare, și văzurăm că într-adevăr la fiecare dintre ele nu avea decât câte patru degete. Atunci minuirea noastră spori și mai tare, și îi ziserăm:

– Nedumerirea noastră este până peste poate și dorim cu aprindere să aflăm pricina ce te-a făcut să-ți

pierzi cele două degete mari de la mâini și cele două degete mari de la picioare, precum și pricina care te-a făcut să te speli pe mâini de o sută douăzeci de ori în șir.

El atunci ne povestește pătărană astfel:

— Aflați, o, voi toți, că tatăl meu era un negustor dintre negustorii cei mari; și chiar era negustorul cel mai mare din cetatea Bagdadului, pe vremea califului Harun Al-Rașid. Părintele meu era tare pătimaș după vinuri bune și după zamparalâcuri; îi plăcea cântecul de strune, al lăutelor noastre, cumu-s audul și kanunul. Încât la moartea lui nu mi-a lăsat para chioară, că vântuise tot. Ci, oricum, întrucât era părintele meu, i-am făcut o înmormântare potrivită cinului său, am dat pomeni în cinstea lui și mi-am pus haine cernite vreme de zile și nopți. După care m-am dus să văd prăvălia care fusese prăvălia lui, am descuiat-o și nu am mai găsit în ea nimic de vreun preț cât de cât; ba dimpotrivă, luai seama că lăsase datoriile mari. Atunci mă dusei să-i caut pe cei la care tatăl meu era datornic, îi rugai să aibă răbdare și îi potolii cât putui. Pe urmă mă apucau de treabă, să vând și să cumpăr, și să plătesc datoriile, săptămână de săptămână, pe măsura câștigului pe care îl dobândeam. Și nu contenii a face astfel până ce plății toate datoriile și chiar îmi sporii banii mei de la început cu câștigurile statornice.

Or, într-o zi, pe când ședeam în prăvălia mea, văzui o copilandă, și în viața mea nu văzusem cu ochii mei ceva mai frumos. Era îmbrăcată cu niște haine fără de asemuire și călărea pe o catârcă. Dinainte-i mergea un hadâmb, iar dinapoia ei alt hadâmb. Își opri catârca la intrarea în suk, descălecă și intră în suk, urmată de unul dintre cei doi hadâmbi. Și hadâmbul acela îi zise:

— O, stăpâna mea, mă rog ție, nu intra așa în suk și nu te arăta așa trecătorilor. Ai să tragi asupra noastră ponoase mari. Să plecăm de-aici!

Și hadâmbul încercă s-o oprească. Dar ea nici nu luă în seamă vorbele lui și începu să cerceteze toate prăvăliile din suk, una după alta, și nu văzu nicio prăvălie mai bine îngrijită și mai frumoasă decât a mea. Atunci se îndreaptă spre mine, cu hadâmbul în urma ei, șezu jos în prăvălia mea și îmi ură bună pace. Eu însă în viața mea nu mai auzisem nici glas mai dulce, nici vorbe mai mustoase. Când își dezveli chipul, mă uitai atunci la ea, și numai vederea ei mă și aruncă în turburarea cea mai mare și îmi răpi inima. Și nu putui să-mi desprind privirile de pe chipul său, și rostii aceste stihuri:

*Spune-i frumoasei cu văl de mătăasă,
Spune-i că moartea-mi pare mai duioasă
Decât să-ndur durerea ce m-apasă!*

*Spune-i atât: să-i fie milă-oleacă! —
Aș da uitării tihna vieții-ntreagă,
Numai să-i pot privi făptura dragă!*

Când auzi stihurile mele, îmi răspunse numaidecât cu alte stihuri:

*Iubirea-n piept mi-nfipse jungherul, și mă ține,
Mi-e inima bolnavă de dor și de suspine,
Și nu e-n stare-o clipă să-și uite-acum de tine.*

*Iar ochii mei, sărmanii, dac-ar zări vreodată
O altă frumusețe ca tine, niciodată
Spre-o altă frumusețe n-ar ști să se abată.*

*Mă jur că niciodată din pieptu-mi nu voi smulge
Nici dorul după tine, nici chipul tău cel dulce,
Măcar că-n chin mi-i dat iubirea să mă culce.*

*Cu suflet ars pocalul iubirii îl băui.
Ah, pentru ce, iubite frumos cum altul nu-i,
Nu vrei s-apropii buza de focul sfânt al lui?*¹

Pe urmă îmi spuse:

– O, tinere neguțător, ai niște țesături frumoase să ni le arăți?

Eu spusei:

– O, stăpână a mea, robul tău este un negustor sărac și nu are nimic care să fie vrednic de tine. Așa că ai răbdare oleacă. Întrucât, cum e prea de dimineață, ceilalți negustori nu și-au deschis încă prăvăliile. Da am să mă duc pe dată chiar eu să-ți cumpăr de pe la ei toate țesăturile scumpe de câte s-ar putea să ai trebuință.

Pe urmă începui să tăifăsuiesc cu ea, și mă înecam în marea dragostei, și mă pierdeam în nebunia pârjolului pe care mi-l stârnea. Dar când negustorii ceilalți își deschiseră prăvăliile, mă ridicai și plecai să-i cumpăr tot ce îmi poruncise; și toată târguiala pe care o făcui, și pe care o trecui în seama mea, se ridica la preț de cinci mii de drahme. Și dădui totul robului; iar ea plecă împreună

¹ În traducerea lui M. A. Salie, versurile continuă astfel:

*La sufletu-mi din mine și trupu-mi ars și frânt
Și dă-le-n seama rece a negrului pământ,
Acolo unde nu e nici chin și nici cuvânt.*

*Și strigă-mă pe nume din beznele afunde!
Când glasul tău, iubite, la mine va pătrunde,
Cu lung suspin de oase și-atunci îți voi răspunde!*

*De-ai să mă-ntrebi din neguri: „Ce-i ceri lui Dumnezeu?”
Îți va răspunde pururi suspinu-mi lung și greu:
„Sărutul tău de flăcări i-l cer și-acum, mereu!”*

cu el și se îndreptă spre locul unde robul celălalt o aștepta cu catârca, la intrarea în suk, și se duse. Dar nu mă întrebă nimic de preț și nu-mi pomeni nimic de banii pe care mi-i datora și pe care îi trecusem în seama mea să-i plătesc negustorilor. Și nu-mi spuse nici baremi cine era, nici unde se afla casa ei. Iar mie, la rându-mi, îmi fu rușine să-i pomenesc ceva; și mă îndatorai atunci să le plătesc negustorilor cele cinci mii de drahme la sfârșitul săptămânii, întrucât nădăjduiam că fetișcana va veni să-mi plătească. Pe urmă mă întorsei acasă, beat de dragoste. Și mi se aduse să mănânc; ci de-abia mă atinsei de mâncare, întrucât eram tot cu gândul la frumusețea și la nurii ei. Iar când vrusei să mă culc, nu avusei pic de somn.

Și rămăsei în starea aceea vreme de o săptămână, la sfârșitul căreia negustorii veniră să-mi ceară banii; și, cum încă nu aveam vreo știre de la hanâma, îi rugai să aibă răbdare oleacă și să-mi mai dea o păsuire de încă o săptămână. Și se învoiră. Într-adevăr, la sfârșitul săptămânii, o văzui că vine într-o dimineață devreme, călare pe catârca ei; și era însoțită de un slujitor și de doi hadâmbi. Îmi dădu binețe și zise:

— O, stăpâne al meu, iartă-ne că am zăbovit așa, cam prea mult, să venim să plătim. Da iacătă banii. Trimite după un zaraf, să cerceteze galbenii și să cântărească pungile.

Și trimisei după zaraf; iar unul dintre hadâmbi îi înmână banii, pe care zaraful îi cercetă și îi găsi buni, numai safi. Eu atunci luai banii; pe urmă începui să tăifăsuiesc cu copila, până ce sukul se deschise și negustorii veniră la prăvăliile lor. Atunci ea îmi spuse:

— Mai am trebuință de cutare și de cutare lucru. Du-te, așadar, să le cumperi.

Și îi cumpărai, pe seama mea, toate câte îmi ceruse, și i le înmânai, iar ea le luă și plecă, fără să-mi pomenească

nimic de banii pe care mi-i datora. Pe mine atunci, când o văzui că se depărtează, mă cuprinse căința că mă purtasem așa, cu atâta încredere, dat fiind că târguielile mă costaseră o mie de dinari de aur. Iar după ce o pierdui din vedere, zisei în cugetul meu: „Nu mai pricep nimic din patima asta și din drăgălășia pe care o are față de mine! Îmi aduce prețul de patru sute de dinari, și mă prinde cu marfă de o mie de dinari! Dacă mă ține așa, nu mai am dinainte-mi decât mofluzlâcul și pierderea bunurilor altora. Și-apoi numai pe mine au să se năpus-tească negustorii păgubiți. Și tare mi-e teamă că femeia asta o fi vreo înșelătoare plină de vicleșug, care vine să mă îmbrobodească cu nurii și cu frumusețea ei, o șireată care se prilejuiește de faptul că sunt negustor sărac, fără de ocrotire și fără de sprijin, ca să-și bată joc de mine și să râdă pe seama mea. Iar eu iacătă că nu am întrebat-o nici unde se află casa ei.“

Rămăsei așa, plin de griji și de gânduri chinuite, vreme de o lună întreagă, la sfârșitul căreia negustorii veniră să-și ceară banii, și stăruiră atâta încât mă văzui nevoit, spre a-i mulțumi, să le spun că am să vând tot, și prăvălia, și ce se afla în ea, și casa, și toate bunurile mele. Și mă pomenii astfel în pragul prăbușirii; și șezui jos, tare îngrijorat de gândurile acelea jalnice; când deodată o văzui că se ivește la poarta sukului, trece pragul și vine către mine. Când o văzui, simții pe dată cum mi se spulberă și prepunerile, și grijile, și uitai de starea nemernică în care mă aflasem în tot răspusul de vreme cât nu se ivise. Și se apropie de mine și începu să tăinuie cu mine, grăindu-mi cu glasul ei cel atâta de frumos și spunându-mi vorbe de acelea atâta de desfătătoare, pe care știa ea să le spună. Pe urmă îmi zise:

– Adu terezia și cântărește banii pe care ți-i aduc!

Și îmi plăti, într-adevăr, tot ce mi se cuvenea, ba chiar mult peste prețul târguielilor ce i le făcusem.

Apoi șezu jos lângă mine și începu să-mi vorbească cu multă voioșie și sprinteneală. Și încheie cu întrebarea:

— Ești burlac ori ai o soție?

Atunci spusei:

— O, nu! nu am cunoscut nicio femeie!

Și mă trecură lacrimile rostind acestea. Ea atunci îmi spuse:

— Ce ai de plângi?

Și răspunsei:

— Mi-a trecut ceva prin minte.

Pe urmă îl luai pe slujitorul ei în fundul prăvăliei, îi întinsei câțiva dinari de aur și îl rugai să slujească de mijlocitor între ea și mine în treaba aceasta. El atunci începu să râdă și îmi spuse:

— Păi află că și ea este îndrăgostită de tine, mai mult decât ești tu de ea! Și nu avea niciun zor să cumpere țesăturile alea, și nu le-a cumpărat decât ca să poată să stea de vorbă cu tine și ca să-ți spună dragostea ce ți-o poartă. Încât poți să-i vorbești și să-i spui ce vrei; și de bună seamă că nu are să i se pară nimica supărător, și nu are să te certe.

Dar ea, în clipita când să plece și să-și ia rămas-bun de la mine, mă văzu că întind dinarii slujitorului care o însoțea. Atunci se întoarse în prăvălie și șezu jos, zâmbind.

Iar eu îi spusei:

— Fă-i robului tău hatârul pe care are să ți-l ceară, și iartă-i de mai înainte cele ce are să-ți spună!

Pe urmă îi împărtășii cele ce aveam în minte. Și văzui că-i place și că îmi răspunde drăgăstos și îmi spune:

— Slujitorul acesta îți va aduce răspunsul la întrebarea ta, precum și vrerea mea! Iar tu să faci întocmai, tot ceea ce îți va spune să faci.

Pe urmă se ridică și plecă.

Eu atunci mă dusei să dau banii îndărăt negustorilor și dobânda ce li se cuvenea. Cât despre mine, nu avusei nici pic de dobândă, da mă cuprinse o mâhnire mare când o bună bucată de vreme nu mai căpătai nicio știre de la ea. Și, din clipita când nu o mai văzui, îmi pierdui somnul tot, de-a lungul tuturor nopților. Dar, peste câteva zile, slujitorul ei veni să mă caute, iar eu îl primii cu ghes și cu dăruire și îl rugai să-mi dea vești. El spuse:

– A fost bolnavă în zilele astea din urmă.

Atunci îl rugai:

– Spune-mi și mie câte ceva despre ea!

El spuse:

– Copila aceasta a fost crescută de stăpâna noastră Zobeida, soția cea mai scumpă a lui Harun Al-Rașid, și a ajuns una dintre însoțitoarele ei. Iar stăpâna noastră Zobeida o îndrăgește ca pe chiar fiica sa și îi face toate voile. Într-o zi, copila i-a cerut îngăduință stăpânei să iasă din sarai, spunându-i: „Sufletul meu ar vrea să se plimbe și să se întoarcă apoi la sarai!“ Și îngăduința i s-a dat. Și, din ziua aceea, fata nu a contenit să meargă în cetate și să se întoarcă la sarai, și atâta de des, cât sfârși a fi tare pricepută la târguiești, și ajunse astfel mâna dreaptă a stăpânei Zobeida. Și taman atunci te-a văzut și i-a vorbit despre tine stăpânei sale și a rugat-o să te însoare cu ea. Iar stăpâna i-a spus: „Nu pot, până ce nu-l văd și eu pe tânărul acela. Dacă voi vedea că ți se ase-muiește la însușiri, te voi mărita cu el!“ Or, acum, am venit la tine spre a-ți spune că sarcina noastră, la ceasul acesta, este de a te ajuta să intri în sarai. Așa că dacă vom putea să te ajutăm să intri fără ca nimeni să bănuiască, poți să nu mai ai îndoială că o vei avea de soție; dar dacă treaba va fi dovedită, să fii încredințat că ți se va tăia capul. Ce zici?

Eu răspunsei:

– De bună seamă, voi merge cu tine. Așa că nu ai decât să îndeplinești sarcina pe care o ai.

Atunci slujitorul îmi spuse:

– Când s-o însera, să te îndrepti către geamia pe care hanâma Zobeida a zidit-o pe Tigru; să intri în geamie și să-ți faci rugăciunea, și să stai să aștepti acolo!

Și răspunsei:

– Mă supun, cu dragoste și cu cinstire!

Când se înseră, mă dusei la geamie, unde intrai și începui să mă rog, și îmi petrecui acolo noaptea toată. În zorii zilei, văzui că vin niște robi într-o luntre; și aveau cu ei niște lăzi goale pe care le cărară în geamie și se întoarseră la luntrea lor. Dar unul dintre ei rămase în urma celorlalți; și luai bine seama la el și văzui că era cel care îmi slujise de mijlocitor. Și, peste un răspăs de vreme, văzui că suie la geamie și vine spre mine iubita mea, copila stăpânei Sett-Zobeida. Cum se apropia, pășii repede către ea și o îmbrățișai, iar ea mă îmbrățișă la fel; și șezurăm jos o clipită spre a vorbi, iar ea îmi arată hotărârea sa. Pe urmă mă luă și mă băgă în una din lăzi, pe care o închise cu cheia; iar eu nu avusei nici măcar răgazul cât să cuget, că mă și pomenii în saraiul califului¹.

¹ În traducerea lui M. A. Salie, intrarea în sarai este detaliată astfel: „Iar eu, închis în lacră, începui să plâng și să mă rog lui Allah să mă scape de belea, pe când ei porniră și ajunseră cu lacrele la ușa de taină a saraiului domnesc, iar lacra în care eram eu fu dusă odată cu celelalte. Și iubita mea ajunse la hadâmbii puși de strajă la harem, și se duse la hadâmbul cel bătrân; iar acela se sculă din somn și răcni la copilă și o întrebă:

«Ce este în lăzile astea?» «Sunt pline cu niște lucruri pentru Sitt-Zobeida», răspunse ea. Iar hadâmbul zise: «Deschide-le una câte una, ca să văd ce se află în ele!» Dar copila se împotrivi: «De ce să le deschid?» Și atunci hadâmbul tipă: «Nu crâcni! Lăzile trebuie să fie deschise!» și se ridică îndată și veni să vadă lacra în care mă aflam eu. Și puse hadâmbii

Și fusei scos din ladă, și mi se aduseră niște schimburi și niște haine care de bună seamă că prețuiau cincizeci de mii de drahme. Pe urmă văzui vreo douăzeci de roabe albe, toate cu niște sâni minunați și toate fecioare. În mijlocul lor se afla Sett-Zobeida, care nu putea să se miște din pricina odoarelor câte le avea pe ea, giuvaieruri și haine falnice. Dinainte-i, atunci când ajunsei aproape de ea, însoțitoarele se înșiruiră pe două rânduri, iar eu înaintai și sărutai pământul dintre mâinile ei. Ea atunci îmi făcu semn să stau jos; iar eu șezui jos dinaintea ei. Apoi începu să mă întrebe despre negustoriile mele, și despre părinții mei, și despre stepena mea. Iar eu răspunsei la toate câte mă întreba. Ea atunci rămase tare mulțumită și spuse:

— *Uallah!* văd că nu mi-am irosit strădaniile de-a o crește pe copila aceasta, de vreme ce i-am găsit un asemenea soț.

Pe urmă îmi spuse:

— Să știi că o socotim pe copila aceasta întocmai ca pe chiar copilul mădulelor noastre. Și are să fie o soție supusă și dulce dinaintea lui Allah și dinaintea ta.

Atunci mă temenii și sărutai pământul, și primii să mă însor cu copila.

s-o ridice, iar eu atunci îmi pierdui cumpătul, și mă scăpai pe haine, și udul meu începu să curgă din ladă; iar fetișcana îi spuse hadâmbului: «O, șeicule, mă păgubești și pe mine, te păgubești și pe tine, și strici și niște lucruri care prețuiesc zece mii de dinari! În lada aceasta sunt haine de tot felul, precum și patru mannii* cu apă de la Zemzem**; iar acum apa s-a vărsat pe hainele din ladă și iacătă cum a spălat vopselile.» «Ia-ți lada și du-te, spuse hadâmbul; și slugile luară lada și grăbiră să plece, iar celelalte lăzi porniră după mine. Și, când ei porniră, deodată ajunse până la urechile mele un glas care spunea: «Vai, vai! Califul, califul!» Iar eu, auzind, murii de viu și îngânai vorbele a căror rostire abate spaima: «Nu este putere și tărie decât întru Allah Preaslăvitul și Preamăritul! Iacătă un bucluc în care m-am băgat singur-singurel!» Și îl auzii pe calif cum o întrebă pe iubita mea: «Vai de păcatele tale! Ce ai în lăzi?» Iar ea răspunse: «În lăzi am niște

Ea atunci mă pofti să rămân în saṛai zece zile. Iar eu rămăsei acolo zece zile, vreme în care nu știui nimic despre fată. Și, ca să mănânc, alte însoțitoare tinere îmi aduceau de mâncare la prânz și seara, și mă slujeau.

După răspusul de vreme trebuitor pentru pregătirile de nuntă, Sett-Zobeida îl rugă pe emirul drept-credincioșilor să-i dea îngăduința de-a o mărita pe slujnica lor; iar el îi îngădui și îi făcu slujnicei danie de zece mii de dinari de aur. Atunci Sett-Zobeida trimise să fie aduși cadiul și martorii, care scriseră senetul de căsătorie. Pe urmă, când isprăviră, începu ospățul. Se aduseră dulciuri de toate felurile și bucatele obișnuite; și se mâncă, și se bău; și se împărțiră mâncărurile pe farfurii la toată cetatea. Și se întinse zaiafetul zece zile în șir. Numai atunci fu dusă tânăra nevastă la hammam, spre a mi-o pregăti, după datină.

Estimp, se întinse masa pentru mine și pentru oaspeții mei, și se aduseră mâncăruri alese, și, printre altele, în mijlocul puilor fripți, al plăcintelor de toate soiurile, al umpluturilor celor dulci și al zumaricalelor înmiresmate cu musc și cu apă de trandafiri, era și o tavă de rozbaja în stare să-l înnebunească până și pe omul cel mai înțelept

lucruri pentru Sitt-Zobeida.» Da califul zise: «Deschide-le!» Iar eu, auzind, murii de tot și gândii în sine-mi: «Pe Allah, ziua aceasta este cea din urmă zi a mea pe pământ! De-oii mai rămâne întreg, am să mă închin ei și am s-o cinstesc postind de toate; iar dacă isprava mea se va da în vileag, atunci mi-a zburat capul! Of!» Și începui să rostesc: «Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât numai singur Allah, și Mohamed este trimisul lui Allah...» Și auzii – urmă tânărul – cum fata spunea: «În lăzile acestea mi s-au încredințat niște lucruri și niște haine pentru Sitt-Zobeida; nu știu ce fel, întrucât nu le-am văzut!» Ci califul strigă: «Trebuie numaidecât să le deschideți și să mă uitați în ele!» Pe urmă chemă hadâmbii și le zise: «Aduceți-mi lăzile!» Iar eu mă încredințai că m-am prăpădit, fără de nicio în-doială, și lumea pieri pentru mine. Iar hadâmbii începură să aducă lacră după lacră, și califul vedea în ele parfumuri, și bogasiuri, și haine scumpe; și toate lăzile fură deschise, iar califul se uita cu luare-aminte atât la haine, cât și la celelalte, până ce nu mai rămase decât lada în care care mă aflam eu.

și cu mintea cea mai cumpănită! Iar eu, de cum mă așezai la masă, pe Allah! nu putui să nu mă reped la rozabajaua aceea și să mă îndop cu ea. Pe urmă îmi ștersei mâinile, dar uitai să mi le spăl... Apoi mă ridicai și așteptai liniștit până noaptea. Atunci se aprinseră făcliile și fură aduse înăuntru cântărețele și lăutăreșele; și începu, în mai multe rânduri, să fie îmbrăcată mireasa, și de fiecare dată în alt chip; și de fiecare dată, la fiecare ocol, fiecare oaspete punea un galben pe tava ce era perindată pe la toți, cumu-i datina. Și saraiul era plin de mulțimea de oaspeți; și așa ținu până la sfârșit. Atunci intrai în odaia de nuntire, și îmi fu adusă mireasa, iar însoțitoarele o dezbrăcară de toate hainele de pe ea și ieșiră. Când o văzui așa, goală toată, și când rămaserăm numai noi doi singuri pe patul nostru, o luai în brațe și nu-mi venea să cred în bucuria mea, că era a mea într-adevăr. Dar, chiar în clipita aceea, ea simți mirosul mâinii mele cu care mâncasem rozabajaua, iar când simți mirosul acela scoase un chirai năprasnic! Și numaidecât veniră fuga peste noi din toate părțile slujnicele, pe când eu tremuram de tulburare și habar nu aveam care să fi fost pricina chiraiului. Iar însoțitoarele întrebă:

– O, sora noastră, ce-ai pățit?

Și hadâmbii și puseseră mâna s-o deschidă, dar fata se repezi dinaintea califului și spuse: «Lacra aceasta care se află sub ochii tăi să nu o deschidem decât la Sitt-Zobeida. Întrucât în ea se află lucrurile sale femeiești de taină!» Și, auzind vorbele acestea, califul porunci să se ia lăzile, iar hadâmbii porniră, și mă luară cu lada în care mă aflam, și mă puseră într-o odaie, peste celelalte lăzi (iar mie mi se uscască gura de-a binelea).

Iar acolo iubita mea mă slobozi și îmi zise: «Nu mai este niciun necaz și nicio primejdie pentru nimeni; ușurează-ți pieptul și liniștește-ți inima, până vine Sitt-Zobeida – poate că are să fie bine.» Și nu șezui mult, și deodată văzui că vin zece fete roabe...

(*Mann – măsură pentru capacitate, aproximativ egală cu un litru.

**Zemzem sau Zamzam – fântână din orașul Mecca, a cărei apă este considerată de către musulmani ca tămăduitoare.)

Ea le spuse:

– Uf! scăpați-mă iute de găgăuzul ăsta mitocan, pe care l-am crezut om dăruit cu purtări alese!

Iar eu spusei:

– Da ce mitocănie ori ce găgăuzeală ai băgat de seamă la mine?

Ea spuse:

– Mitocane ce ești! De ce ai mâncat rozbaja și nu te-ai spălat pe mâini? Iar eu acuma, pe Allah! nu te mai vreau, din pricina sărăciei tale de chibzuință și a faptei tale urâte și ticăloase!

La vorbele acestea, înșfăcă un gârbaci care se afla lângă ea și cășună cu lovituri aprige pe spinarea și pe fundul meu, și cu atâta amărănicie și cu atâta dârzie, încât, sub povara acelor lovituri, îmi pierdui simțirea. Atunci se opri și le spuse însoțitoarelor:

– Luați-l și duceți-l la căpetenia cetății, ca să i se reteză mâna de care s-a slujit spre a mânca rozbajaua, mâna pe care nu și-a spălat-o apoi.

Da eu îmi venii în fire când auzii vorbele ei, și strigai:

– Nu se află putere și tărie decât întru Allah cel Atotputernic! Oare dacă am mâncat rozbaja fără să mă spăl pe mână, se cade să-mi fie tăiată mâna? S-a mai pomenit vreodată asemenea osândă?

Atunci slujnicele începură să se roage de ea pentru mine și îi spuseră:

– O, sora noastră, nu îl pedepsi de data aceasta pentru fapta lui! Fie-ți milă, iartă-l!

Ea atunci spuse:

– Fie, nu am să cer să i se taie mâna, de data aceasta; da tot îmi trebuie să i se taie ceva de pe la mădulare!

Pe urmă ieși și mă lăsă singur.

Iar cât despre mine, rămăsei așa, singur, vreme de zece zile, fără s-o mai văd. Și, după zece zile, veni la mine și îmi zise:

– O, tu, cel cu chipul plin de căneală¹! Așadar atâta de puțin lucru sunt eu în ochii tăi, încât să mănânci rozbaja fără să-ți speli mâinile?

Pe urmă strigă la însoțitoarele ei și le spuse:

– Legați-i mâinile și picioarele!

Atunci îmi legară mâinile și picioarele; iar ea luă un brici cu tăișul bine agerit și îmi reteză cele două degete mari de la mâini și cele două degete mari de la picioare. Și de aceea, o, voi toți, mă vedeți așa, fără degetele mari, și la mâini și la picioare. Cât despre mine, căzui leșinat. Ea atunci îmi presăra pe răni niște prafuri de rădăcină înmiresmată, și pe dată sângele încetă să mai curgă. Și-atunci îmi zisei în cugetul meu, și apoi cu glas tare:

– Niciodată nu am să mai mănânc rozbaja fără să mă spăl apoi pe mâini de patruzeci de ori cu leșie, de patruzeci de ori cu sodă și de patruzeci de ori cu săpun!

La vorbele acestea, copila mă puse să mă leg cu jurământ de făgăduiala pe care o făcusem, anume că niciodată nu am să mai mănânc rozbaja fără a face întocmai precum spuseseam. Încât, atunci când voi, toți cei strânși aici, m-ați silit să mănânc din rozbajaua de pe masa voastră, m-am schimbat la chip, și obrazul mi s-a îngălbenit, și mi-am zis în sinea mea: „Iacătă rozbajaua, pricina pierderii degetelor mele!“ Iar când voi m-ați silit să mănânc din ea, m-am văzut nevoit, prin jurământul meu, să fac ceea ce am făcut!

Eu, atunci, o, sultane al veacurilor, spuse mai departe baș-bucătarul care istorisea pățania, îl întrebai pe tânărul negustor de la Bagdad, pe când toți cei de față ascultau:

– Da ce-ai făcut apoi cu soția ta?

¹ Expresie folosită adesea de povestitorul arab, prin care se arată că cineva nu a strălucit în îndeplinirea unui act oarecare. Dimpotrivă, când se spune: „Chipul tau a albit“, înseamnă că te-ai dovedit strălucit.

El spuse:

– După ce m-am legat cu jurământ înaintea ei, inima i s-a domolit în privința mea și, într-un sfârșit, m-a iertat. Și-atunci eu am luat-o și m-am culcat cu ea. Și am șezut așa un răstimp lung, împreunați în starea aceasta. După acel răstimp, ea mi-a spus:

– Trebuie să știi bine că nimeni de la curtea califului nu a aflat ceea ce s-a petrecut între mine și tine! Nimeni, în afară de tine, nu a putut vreodată să răzbată în saraiul acesta. Și, dacă ai ajuns aici, nu s-a datorat decât milei preabunei El-Saieda¹ Zobeida!

Pe urmă mi-a înmănat cincizeci de mii de dinari de aur și mi-a spus:

– Ia banii aceștia și du-te de cumpără, pentru noi amândoi, o casă frumoasă și mare, în care să locuim.

Eu atunci m-am dus și am cumpărat o casă falnică. Pe urmă am cărat acolo toate bogățiile soției mele, toate darurile câte i se făcuseră, pietrele cele de preț, țesăturile cele alese și lucrurile cele frumoase, și toate scumpețurile cele minunate. Și le-am așezat pe toate în casa pe care o cumpărasem atunci. Și am trăit acolo împreună tare fericiți.

Dar, după un an, din mila lui Allah, soția mea a murit, și de atunci nu am mai luat nicio altă femeie, și am dorit să călătoresc. Am ieșit din Bagdad, după ce mi-am vândut toate bunurile, mi-am luat banii toți și am început să călătoresc, până ce am ajuns în cetatea de-aici.

Și asta-i, o, sultane al vremurilor, urmă baș-bucătarul, pățania pe care ne-a istorisit-o tânărul negustor din Bagdad! Atunci noi toți, cei câți eram musafiri în casa aceea, mâncărăm mai departe, pe urmă plecărăm. Și, când

¹ *El-Saieda* – hanâma cea mare, stăpâna.

ieșii de acolo, mi se întâmplă, la vreme de noapte, ne-
cazul cu cocoșatul. Și-atunci pății ceea ce pății.

Și-așa-i cu povestea mea! Și sunt încredințat că ea este
mai uluitoare decât aceea care ni s-a întâmplat nouă cu
cocoșatul! Uassalam¹!

Atunci sultanul Chinei spuse:

– Te amăgești! Nu este chiar deloc mai minunată
decât pățania cocoșatului; dimpotrivă, pățania cocoșă-
tului este, de departe, mai uluitoare decât toate acestea!
Încât nu încapе șovăire: am să pun să vă răstignească pe
toți, până la unul!

Și în clipita aceea pași înainte hakimul evreu, care
sărută pământul și spuse:

– O, sultane al vremurilor, eu am să-ți istorisesc o în-
tâmplare care este neîndoielnic, de data aceasta, cu mult
mai nemaipomenită decât toate câte le-ai auzit și chiar
decât pățania cocoșatului.

Atunci sultanul chitailor îi spuse:

– Dă ce ai, că nu mai pot să aștept!

Și hakimul evreu spuse:

ISTORISIREA HAKIMULUI EVREU

Lucrul cel mai de pomină care mi s-a întâmplat pe
vremea tinereții mele este chiar întâmplarea aceasta.

Învățam pe atunci meșteșugul tămăduirii și științele
în cetatea Damascului. Și, după ce mi-am învățat bine
meseria, am început să mă îndeletnicesc cu ea și să-mi
câștig pâinea. Or, într-o bună zi, un rob de la casa ocâr-
muitorului Damascului veni la mine și îmi spuse să-l
însoțesc, și mă duse la casa ocârmuitorului. Și acolo, în
mijlocul sălii celei mari, văzui un pat de marmură cu solzi

¹ Formulă de bun-rămas sau de încheiere: „Pacea fie asupra-vă!“

de aur. Pe pat sta culcat un fiu de-al lui Adam, bolnav. Era un tânăr atâta de frumos, încât nu i se putea afla perechea în lumea de pe vremile lui. Eu atunci șezui la căpătâiul său și îi urai grabnică vindecare și sănătate. Dar nu îmi răspunse decât făcându-mi semn din ochi. Și îi zisei:

– Doamne, dă-mi mâna.

El atunci îmi întinse mâna stângă, fapt de care rămăsei tare nedumerit și îmi zisei în sinea mea: „Ya Allah! ce lucru de mirare! Iacătă un flăcău cu o înfățișare tare cuviincioasă, și dintr-o stepenă tare înaltă. Și totuși nu are nicio manieră. Ce lucru de mirare!” Da asta nu mă împiedică să-i pipăi bătaia vinelor și să-i scriu niște leacuri. Și de-atunci urmai a mă duce să-l văd, vreme de zece zile, după care își căpătă iar vlaga și putu să se scoale. Atunci îl sfătui să se ducă la hammam să se îmbăieze, ca apoi să se întoarcă la odihnă acasă.

Spre a-mi dovedi atunci îndatorința sa, căpetenia Damascului îmi dăruî un caftan de fală, tare bogat, și mă căftăni doftor la bolnița din Damasc. Iar tânărul, care de-a lungul bolii lui îmi întinsese tot numai mâna stângă, mă rugă să-l însoțesc la hammam, care fusese pregătit anume numai pentru el, neîngăduindu-se niciunui alt mușteriu să intre. Când ajunserăm la hammam, slugile veniră lângă tânăr, îl ajutară să se dezbrace, luară hainele și îi aduseră altele, curate și noi. Odată flăcăul gol, băgai de seamă că nu avea mâna dreaptă. La priveliștea aceea, rămăsei nedumerit și mâhnit până peste poate; iar uimirea spori și mai tare când văzui niște urme de lovituri de nuiete pe tot trupul său.

Atunci tânărul se întoarse către mine și îmi spuse:

– O, hakime al veacului! Nu te mira că mă vezi în starea aceasta, întrucât mi-am pus de gând să-ți povestesc numaidecât pricina, și vei auzi o istorie tare nemai-pomenită. Dar, pentru aceasta, trebuie să aștepți ieșirea noastră de la hammam.

După ce plecarăm de la hammam, ajunserăm acasă, șezurăm să ne odihnim și apoi să mâncăm, tăifăsuind întruna. Și tânărul îmi spuse:

– Nu vrei să urcăm în sala de sus?

Eu îi spusei:

– Ba de bună seamă!

Atunci le porunci slujitorilor casei să ne frigă un berbec la frigare și să ni-l aducă în sala de sus, unde urcărăm și noi. Iar robii ne aduseră în curând berbecul fript, precum și tot felul de poame. Și ne apucarăm să mâncăm, ci el slujindu-se tot numai de mâna stângă.

Atunci îi spusei:

– Acum istorisește-mi povestea aceea!

El îmi răspunse:

– O, hakime al veacului! am să ți-o istorisesc. Ascultă!

Află că sunt de baștină din cetatea Mossulului, unde neamul meu trece printre cele mai de seamă din cetate. Părintele meu era unul dintre cei zece copii pe care bunicul meu i-a lăsat la moartea lui, și era cel mai mare dintre frații lui; iar părintele meu, ca și toți unchii mei, la moartea bunicului meu era însurat. Și numai el avea un copil, care sunt eu; și niciunul dintre unchii mei nu avea niciun copil. Încât eu am dobândit, crescând, dragostea tuturor unchilor mei, care mă iubeau și se bucurau uitându-se la mine.

Într-o zi, pe când mă aflu cu tatăl meu în moscheea cea mare din Mossul spre a ne face rugăciunea de vinerea, văzui că după rugăciune toată lumea plecase, afară de tata și de unchii mei, care și ei se aflau acolo. Șezură jos să tăifăsuiască, iar tăifăsuiala se abătu asupra călătoriilor și a minunățiilor de prin țările străine și de prin cetățile cele depărtate. Da mai cu seamă se vorbi despre cetatea Cairo și despre Egipt. Și unchii mei ne povestiră istorisirile minunate ale călătorilor care văzuseră

Egiptul și care spuneau că nu se află pe pământ țară mai frumoasă, și nici apă mai minunată decât Nilul¹. Încât poeții au avut temei să cânte țara aceea și Nilul ei; și chiar că are mare dreptate poetul care se minunează:

*Te juruiesc pe-Allah: te du și-i spune
Slăvitei ape Nil, din țara mea,
Că ard de-o sete care mă răpune,
Că Eufratu-aici nu-mi poate da
Nimic ca el, să-mi stingă setea grea
Și-a gurii mele lungă uscăciune.*

Așadar unchii mei se apucară să ne înșire minunățiile Egiptului și ale fluviului său, și cu atâta iscusință și cu atâta căldură, încât, când își conteniră vorba și când plecară fiecare pe la casele lor, rămăsei răpit cu totul și visător; iar mintea nu mai putea să mi se desprindă de

¹ În traducerea lui M. A. Salie, elogiile la adresa orașului Cairo, precum și versurile, sunt mult mai ample: „Un altul își dădu și el cu părerea: «Bagdadul este Cetatea Păcii și Maica Lumii!». «Cine nu a văzut Cairo, nu a văzut lumea – spuse tatăl meu, care era cel mai în vârstă dintre ei. Pământul lui e aur, nopțile lui sunt o minune, femeile lui sunt hurii, iar casele-i sunt saraiuri; ceru-i e pururea același, iar mirosmele-i sunt o beție; mărul Nilului e ca un sabur – da toate astea încă nu sunt Cairo, întrucât Cairo este lumea întreagă, iar Allah îl prețuiește până într-atâta, încât s-a spus:

*Cum aș putea să uit Cairo
Și fermecata-i strălucire?
Ce alt pământ să mă mai cheme
Cu fericiri de peste fire?*

*Cum aș putea – când se înalță,
Precum a raiului grădină,
Plin pretutindenii de cântare,
De flori, de tihnă și lumină?*

*El e cetatea frumuseții,
Sălașul minților istețe.
Acolo buni și răi de-a valma
S-au adunat să se răsfățe.*

amintirea plăcută a tuturor acelor lucruri pe care le auzisem despre țara cea minunată. Iar când mă întorsei acasă, nu putui să închid ochii toată noaptea, și îmi pieri pofta de mâncare și nu mai primii nici să mănânc, nici să beau.

Într-adevăr, aflai, câteva zile mai târziu, că unchii mei făcuseră pregătirile pentru o călătorie la Egipt, și-atâta mă apucași să-l rog pe tata și atâta să plâng ca să mă lase să plec cu ei, încât el se învoi și chiar îmi și cum-pără niște mărfuri ca să fac negustorie cu ele; da îi sfă-tui pe unchii mei să nu mă ia cu ei până în Egipt, ci să mă lase, în drum, la Damasc, unde să dobândesc câștig din mărfurile mele. Așa că îmi luai bun-rămas de la ta-tăl meu, mă însoții cu unchii mei și, toți împreună, părăsirăm Mossulul și plecarăm.

Drumețirăm astfel până la Alep, unde poposirăm câteva zile, și de acolo băturăm calea Damascului, unde nu peste mult timp ajunserăm.

Văzurăm că cetatea aceea a Damascului era un loc cu-fundat între grădini, între ape curgătoare, între copaci, între poame și păsări. Era tot un rai de desfătări; dar

*Acolo-s datinile strânse
Din vremuri mari, cu cinste mare,
Iar adunarea lor e-asemeni
C-un crâng de palmieri în floare.*

*Când ne va despărți județul
Din urmă-al lui Allah, odată,
Să nu uitați iubirea sfântă
Ce ne-a legat pe viața toată.*

*Să v-amintiți cum sună vântul
Peste Cairo ca pe-o strună,
Când din grădini suflarea-i caldă
Cu-al nostru suflet se-mpreună.*

Iar dacă l-ați vedea în faptul serii, când umbra nopții cade peste el, chiar că v-ar învălui ca o minune și v-ați încredința de vraja lui.»^a

ceea ce mai cu seamă se afla din belșug acolo erau poamele cele pline de miresme, toate neamurile de poame.

Ne luarăm odaie la un han; unchii mei șezură la Damasc până ce își vândură mărfurile de la Mossul, și cumpărară mărfuri de la Damasc spre a le vinde la Cairo; și vândură de asemenea și mărfurile mele, cu atâta câștig încât fiecare drahmă de marfă îmi aduse cinci drahme în bani peșin. Încât treaba aceasta firește că tare m-a bucurat. Pe urmă unchii mei mă lăsară singur la Damasc și luară drumul spre Egipt.

Iar eu rămăsei la Damasc, unde închirieai o casă minunată și despre care limba omenească nu ar fi în stare să-i înșire frumusețile. Mă costa pe lună doi dinari de aur. Da asta nu este tot. Mă apucaî să fac cheltuieli largi și să trăiesc împlinindu-mi toate poftele, și nelipsindu-mă de nicio mâncare și de niciun fel de băutură. Și-așa o ținui până ce cheltuii toți banii pe care îi aveam.

Într-acestea, cum ședeam într-o zi să mă revenesc la poarta casei, văzui că se apropie de mine o fetișcană îmbrăcată îmbelșugat și întrecând în frumusețe tot ce văzusem eu în viața mea. Mă ridicai repede și o poftii să-mi cinstească iatacurile cu ospetia ei. Ea nu se apucă să facă nazuri și, zâmbitoare, trecu pragul și intră în casă. Eu atunci închisei ușa în urma noastră și, bucuros, o ridicai în brațe și o dusei în sala cea mare. Acolo se dezveli, își scoase izarul și mi se arătă în toată frumusețea ei. O găsii atâta de răpitoare, încât mă pomenii de-a binelea pierdut de drag.

Așa că nu pregetai a da fuga numaidecât să aduc masa, pe care o acoperii cu bucate gustoase, cu poame de cele mai alese și cu tot ce ținea de datoria mea într-o atare împrejurare. Și începurăm să mâncăm și să ne hârjonim, pe urmă să bem, până ce ne cherchelirăm de-a binelea. Atunci o luai. Iar noaptea pe care o petrecui cu ea până dimineța se va socoti neîndoielnic printre cele

mai bune, e vădit. Încât cugetai să fac lucrurile cu filotimie și îi întinsei zece dinari de aur. Dar ea nu vroi să-i ia și se jură că niciodată nu ar putea să primească de la mine nimic, fie orice-o fi. Pe urmă îmi spuse:

— Și-apoi, iubitule, am să mai vin pe la tine peste trei zile, pe înserate. Așa că așteaptă-mă negreșit. Și, întrucât mă poftesc singură la tine, nu vreau să-ți fiu pricină de cheltuieli. Așa că am să-ți dau eu banii pentru a pregăti un ospăț ca acela de astăzi.

Cu vorbele acestea, îmi întinse zece dinari de aur pe care mă sili să-i primesc; pe urmă își luă rămas-bun și mă lăsă, luându-mi toate mințile cu ea. Și, precum îmi făgăduise, peste trei zile veni iar pe la mine; și era îmbrăcată încă și mai bogat decât întâia oară, și atâta de frumos, încât limba ar încerca zadarnic să zugrăvească zarpalele bătute cu fir de aur și mătăsurile care o împodobeau. La rândul-mi, pregătisem tot ce se cade, și într-adevăr chiar că nu precupețisem nimic. Așa că ne apucarăm să mâncăm și să bem ca și data trecută, și de bună seamă că nu pregetarăm să ne culcăm împreună, și așa până dimineța. Ea îmi făgădui că are să vină iarăși peste trei zile. Și chiar veni, cum ne înțelesesem și, la rândul-mi, o primii cu toate cinstirile ce i se datorau. Și-atunci îmi spuse:

— Stăpâne al meu drag, chiar mă găsești frumoasă?

Eu răspunsei:

— Eh, de bună seamă! pe Allah!

Ea îmi spuse:

— Atunci aș putea să-ți cer îngăduința de-a aduce cu mine aici o fetișcană încă și mai frumoasă decât mine, și mai tânără, ca să se veselească și ea cu noi, și spre a putea să râdem și să petrecem laolaltă; întrucât ea însăși m-a rugat s-o iau cu mine ca să ne desfătăm împreună și să ne zamparalăm în trei.

Eu atunci primii cu inima largă; iar ea îmi lăsă de data aceasta douăzeci de dinari de aur, și mă îndemnă

să nu uit nimic spre a pregăti tot ceea ce trebuie și să le primesc după cuviință când vor sosi, pe ea și pe fetișcană, prietena ei. Pe urmă își luă rămas-bun și plecă.

Așa că eu, a patra zi, nu pregetai, ca de obicei, să fac totul din plin, dat fiind mai ales că trebuia s-o primesc după cuviință pe noua venită. Și, de cum apuse soarele, o și văzui pe drăguța mea că vine însoțită de o alta, care era învăluită într-un izar. Intrară și șezură¹. Iar eu, plin de voioșie, mă ridicai, aprinsei făcliile, și mă pusei întru totul la poruncile fetelor. Ele atunci se dezbrăcară de vălurile lor și putui să mă minunez de copila cea nouă. Ya Allah! Ya Allah! era ca luna în deplinătatea ei; iar eu gândeam în cugetul meu că era cu mult mai frumoasă decât tot ceea ce ochii noștri văzuseră până atunci! Încât îndemnai să le slujesc și să le aduc tablălele pline cu bunătațuri și cu băuturi; iar ele începură să mănânce și să bea. Iar eu, în vremea asta, o sărutam pe tânăra cea nouă și îi umpleam pocalul și beam cu ea. Și lucrul acesta nu zăbovi a o face pizmașă pe fetișcana dintâi, care însă nu lăsă să se vadă nimic și care chiar îmi spuse:

¹ În traducerea lui M. A. Salie:

„Și, văzând-o, rostii:

*Frumoasă-i vremea noastră, și vrăjită:
Hulită-adesea, și disprețuită,*

*Înebunești de-atâta risipire,
Beție, și-nchinare, și iubire.*

*Lucește luna pe chilim de stele,
Se-nclină ramu-n hainele-i prea grele,*

*Blând trandafirul șade să se culce
Când iasomia-nchide ochii dulce.*

*Prietenia și iubirea cântă –
Mi-ești dragă, viață tânără și sfântă!“*

– Pe Allah! femeiușca asta e tare dulce! Și-apoi nu găsești că ea-i cu mult mai bine decât mine?

Eu răspunsei cu nevinovăție:

– Ai dreptate, într-adevăr!

Ea îmi spuse:

– Ia-o așadar și du-te să te culci cu ea! Lucrul are să mă desfete!

Eu răspunsei:

– Poruncile tale le cinstesc și le pun asupra capului și în ochii mei!

Ea atunci se sculă și ne pregăti cu mâna ei patul, și ne împinse în el. Și numaidecât mă alipii de noua mea iubită și o avusei până dimineața.

Dar iacătă că, la deșteptare, îmi văzui mâna plină de sânge; gândii că e o năzărire în vis, și mă frecai la ochi ca să-mi dau seama bine, și văzui că era chiar aievea. Cum se și luminase bine de ziuă, vrusei s-o trezesc pe fetișcana care dormea încă, și îi atinsei încetișor capul. Și pe dată capul se despărți de trup și se rostogoli pe jos. Pizma celeilalte își împlinise lucrarea.

Neștiind la ce să mă hotărăsc, șezui un ceas să cuget, pe urmă hotărâi să mă scol, să mă dezbrac și să sap o groapă în sala în care ne aflam. Scosei așadar lespezile de marmură și începui să sap, și făcui o groapă îndeajuns de mare cât să cuprindă trupul, pe care îl îngropai pe dată; pe urmă astupai groapa și pusei la loc lespezile de marmură în aceeași stare ca mai înainte.

Când isprăvii, mă îmbrăcai, luai toți banii care îmi mai rămăseseră, ieșii și mă dusei să-l caut pe stăpânul casei, și-i plătii de mai înainte prețul pentru încă un an de chirie și îi spusei:

– Sunt nevoit să plec în Egipt, la unchii mei care mă așteaptă acolo.

Și plecai.

Când ajunsei la Cairo, îi găsii acolo pe unchii mei, care fură cuprinși de mare bucurie când mă văzură, și mă întrebară de pricina ce mă hotărâse să vin în Egipt.

Eu le răspunsei:

– Păi numai dorul de a vă vedea și teama să nu prăpădesc la Damasc banii care mi-au mai rămas.

Ei atunci mă poftiră să locuiesc cu ei; și primii. Și șezui așa cu ei vreme de un an întreg, petrecând, bând, mâncând, bucurându-mă de lucrurile cele mai osebite din cetate, minunându-mă de Nil și desfătându-mă în toate chipurile. Din păcate, după acest răstimp, unchii mei, care își împliniseră câștigurile vânzându-și marfa, chibzuiră să se întoarcă la Mossul; ci, cum nu vroiam să-i însoțesc într-acolo, fugii, ca să scap de ei; iar ei plecară singuri, zicându-și: „Pesemne că a plecat la Damasc înaintea noastră, ca să pregătească locul de popas, întrucât cunoaște bine cetatea aceea.”

După plecarea lor, mă apukai să-mi cheltuiesc și să-mi mănânc banii, și rămăsei astfel la Cairo vreme de încă trei ani; și în fiecare an îi trimiteam neabătut prețul de chirie pentru casă gazdei mele de la Damasc. La capătul acestor trei ani, mă hotărâi, atât din pricina plictisului, cât și a trândăviei în care mă aflam, să mă întorc la Damasc.

Plecai așadar și ajunsei la Damasc și mă dusei numaidecât la casa mea, unde, de cum intrai pe poartă, fusei primit cu mare bucurie de către gazda mea, care îmi ură bun venit și îmi arătă că zăvorul era tot neatins și tot pecetluit cu pecetea mea. Și chiar că intrai și văzui că toate lucrurile erau întocmai în rânduiala în care le lăsasem.

Cel dintâi lucru pe care îl făcui fu acela de a spăla numaidecât dușumelele, spre a face să piară orice urmă de sânge de la tânăra omorâtă de prietena ei cea zulnie;

și numai atunci, liniștit, mă îndreptai către pat spre a mă odihni în el de ostenele drumului. Și, când ridicai perna ca s-o așez mai bine, văzui sub ea un gherdan de aur învrâstat cu trei rânduri de mărgăritare sadea, desăvârșite. Era chiar gherdanul tinerei femei, care fusese pus sub căpătâi în noaptea zbengurilor noastre. La amintirea aceea, începui să vărs lacrimi de părere de rău și să deplâng moartea copilei. Pe urmă ascunsei cu grijă gherdanul într-o căptușeală a hainei.

După trei zile de odihnă în casa mea, mă gândii să mă duc la suk spre a încerca să-mi găsesc vreo treabă și spre a-i vedea pe cunoscuții mei. Ajungând în suk, fusese scris din porunca ursitei că trebuia să fiu ispitit de Șeitan și să cad în ispită; întrucât orice ursită nu poate decât să se împlinească. Și fusei într-adevăr ispitit să mă scutur de gherdanul de aur și de mărgăritare, vânzându-l. Îl scosei așadar din căptușeala hainei și i-l arătai misi-tului cel mai iscusit din suk. Misitul mă pofti să stau în dugheana lui, iar el, odată sukul în toi, luă gherdanul, mă rugă să-l aștept până se întoarce, și se duse să-l supună prețului negustorilor și al mușteriiilor. Și, peste un ceas, se întoarce și îmi spuse:

— Gândisem dintru-ntâi că gherdanul este de aur sadea și de mărgăritare sadea, și că trebuie să prețuiască pe puțin o mie de dinari de aur. Da m-am înșelat. Gherdanul este calp. E lucrat după vicleșugurile frâncilor, care știu să străvestească aurul, mărgăritarele și nestematele. Încât nu mi s-a dat pe el în suk decât numai o mie de drahme, în loc de o mie de dinari.

Îi răspunsei:

— Da, așa este, ai dreptate. Gherdanul e calp. L-am făcut numai ca să-mi bat joc de o femeie, căreia i l-am dat în dar. Și, printr-o întâmplare dintre cele mai ciudate, femeia aceea a murit și l-a lăsat moștenire soției mele. Încât ne-am hotărât să-l vindem la ce preț o fi.

Așa că ia-l și vinde-l la acel preț, și adu-mi cele o mie de drahme de care este vorba.

Ci în momentul acesta al istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, tăcu.

Dar când fu cea de a douăzeci și opta noapte,

urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că hakimul evreu a povestit astfel urmarea:

După ce tânărul îi spuse misitului: „Poți să-l vinzi pe o mie de drahme!“, misitul pricepu că tânărul habar nu are de prețul adevărat al gherdanului și că ori l-a furat, ori l-a găsit, și că lucrul trebuia să fie lămurit. Așa că luă gherdanul și plecă să-l ducă la starostele misiților din suk, care numaidecât îl luă și se duse la valiul cetății și îi spuse:

— Îacătă! Gherdanul acesta mi-a fost furat! Și tocmai am dat de hoț. Este un tânăr îmbrăcat ca fiii de negustori, și se află în cutare loc, la misitul Cutare!

Și tânărul urmă a-mi povesti astfel mai departe pățania lui:

Numaidecât, și pe când așteptam întoarcerea misitului cu banii, mă pomenii împresurat și înșfăcat de străji, care mă duseră pe sus la valiul. Și valiul mă cercetă în privința gherdanului, iar eu îi înșirai aceeași poveste ca și misitului. Atunci valiul începu să râdă și îmi spuse:

— Am să-ți arăt eu prețul adevărat al gherdanului!

Le făcu semn străjilor, care mă înhățară, mă despuiară de haine și se năpustiră asupra-mi cu lovituri de vergele și de bice, până ce mă umplură de sânge pe tot trupul.

Atunci, de durere, strigai:

– Am să vă spun adevărul. Gherdanul acesta, da, l-am furat de la starostele misiților.

Și gândeam în cugetul meu că era mai bine pentru mine să spun așa, decât să mărturisesc adevărul cel crunt al omorării tinerei femei în casa mea. Întrucât neîndoielnic că aș fi fost osândit la moarte și ucis în același chip, ca ispașă a morții ei.

Dar de-abia mă învinuii eu de furtul acela, că și fusei înhățat de mână și mi se reteză dreapta, ca pedeapsă pentru furt; și mi se afundă mâna în ulei clocotit, spre a mi se încheaga rana. Și pe dată căzui leșinat de durere. Și mi se aduse să beau nu știu ce, care mă făcu să-mi vin în simțiri. Atunci îmi luai de pe jos mâna tăiată și mă întorsei acasă.

Când ajunsei acasă, gazda, care aflase povestea, îmi zise:

– De vreme ce ai fost dovedit ca vinovat de hoție și de fapte nelegiuite, nu mai pot să te țin în casa mea. Așa că să-ți strângi lucrurile și să te duci să-ți cauți adăpost aiurea!

Îi răspunsei:

– Doamne al meu, mă rog ție să-mi îngăduiești numai două, trei zile de răgaz, ca să am vreme să-mi găsesc o altă locuință!

Și el îmi zise:

– Mă învoiesc să-ți îngăduiesc răgazul.

Pe urmă mă lăsă și se duse.

Iar eu mă aruncai la pământ și începui să plâng și să-mi zic în sine-mi: „Cum să mă mai întorc la Mossul, în țara mea, și să mai am îndrăzneala de a-mi vedea rudele, cu mâna asta tăiată? Iar rudele nu au să mă creadă când am să le spun că sunt nevinovat! Încât acum nu mai am decât să mă las dus de voia lui Allah, carele numai el poate să-mi trimită vreun mijloc de izbăvire!“

Căința și durerile care mă apăsau necurmat mă doborâra la pat și nu putui să plec să-mi caut altă casă. Încât, cum zăceam bolnav, în cea de a treia zi, văzui deodată casa năpădită de oamenii naipului cel mare al Damascului, și văzui că vin la mine stăpânul casei și căpetenia misiților. Și stăpânul casei îmi zise:

– Trebuie să-ți spun că valiul i-a dat de știre naipului despre furtul gherdanului. Și-acuma se vedește că de fapt gherdanul acela nu era al starostelui misiților, ci chiar al naipului, ori mai degrabă al uneia dintre fetele lui, care și ea s-a pierdut, iacătă-s în curând trei ani! Și au venit ca să te ridice!

La vorbele lui, toate încheieturile mele începură să dârdaie, și toate măduarele mele la fel, și gândii: „Acuma, fără de vreo izbăvire, am să fiu supus morții, neabătut. Mai bine-i să-i spun naipului tot adevărul. Și el singur are să fie județul morții ori al vieții mele.” Și fusei înșfăcat, și belciuit, și dus, cu lanțul de gât, dinaintea mai-marelui Damascului, și fusei lăsat între mâinile lui, dimpreună cu starostele misiților. Și naipul grăi către oamenii săi, uitându-se la mine:

– Tânărul acesta pe care l-ați adus la mine nu este nicidecum un hoț, iar mâna i-a fost tăiată pe nedrept, sunt încredințat! Cât despre starostele acesta de misiți, este un mincinos și un pârâș ticălos! Înșfăcați-l și aruncați-l în temniță!

Pe urmă naipul spuse către acel staroste de misiți:

– Pe dată să-l despăgubești pe tânărul acesta pentru mâna tăiată, altminteri pun să fii spânzurat și îți zeberesc toate bunurile și toate avuțiile, o, misit al ticăloșiei!

Și strigă înspre străjeri:

– Duceți-l de dinaintea feței mele și ieșiți cu toții!

Și nu mai rămaserăm în sală decât naipul și cu mine. Da eu nu mai aveam nici obada de gât, nici mâinile pripnite.

Când rămaserăm singuri, naipul se uită la mine cu milă mare și îmi zise:

– Copilul meu, să-mi grăiești acum cu inimă deschisă și să-mi spui tot adevărul, fără să-mi ascunzi nimic. Povestește-mi cum a ajuns gherdanul în mâinile tale.

Îi răspunsei:

– O, stăpâne și doamne al meu, am să spun adevărul!

Și îi povestii tot ce mi se întâmplase cu copila dintâi, cum ea îmi făcuse rost și cum o adusesese la mine pe cea de a doua copilă, și cum apoi, cuprinsă de pizmă, o jertfise pe soața ei. Și îi istorisii lucrurile cu toate amănuntele.

După ce îmi ascultă spusele, naipul, de durere și de amărăciune, își lăsă capu-n piept, își acoperi fața cu năframa și începu să plângă îndelung.¹ Pe urmă veni lângă mine și îmi spuse:

– Află, dar, o, copilul meu, că fetișcana cea dintâi este fata mea cea mare. Din pruncia ei a fost plină de stricăciune și, din pricina aceasta, a fost crescută de mine cu mare asprime. Și de cum ajunse mai măricică, mă și grăbii s-o mărit și, în acest scop, am trimis-o la Cairo, la unchiul ei, fratele meu, spre a o împerechea cu unul dintre nepoții mei, verișorul ei. Așa că se mărită; dar, la puțină vreme, soțul ei muri, iar ea se întoarse la mine și mi se așeză iarăși în casă. Ci nu pregetase a se folosi de șederea în Egipt spre-a învăța de la egiptene toate stricăciunile, toate

¹ În traducerea lui M. A. Salie: „și își plesni palma dreaptă de cea stângă și, punându-și năframa peste ochi, plânse o vreme; apoi grăi:

*Văzui în urmă-mi lumea sărmană mai departe –
Și tot ce-i viu cum trece și se afundă-n moarte.
Ce lungă-i așteptarea de dor întru iubire,
Și cât de scurt e drumul până la despărțire.“*

blestemățiile și toate soiurile de desfrânări. Și tu știi, de vreme ce ai fost în Egipt, cât de iscusite la dezmăț sunt femeile din țara aceea. Bărbații nici nu le mai sunt îndestul, și se drăgostesc și se dezmățează între ele, și se îmbată și se pierd. Încât, de cum se întoarse aici, se întâlni cu tine și ți se dăruî și veni la tine de patru ori la rând. Da asta nu-i fu destul. Cum avusese vreme s-o strice și pe cea de-a doua fată a mea, sora ei, și s-o facă să se îndrăgostească de ea pățimaș, nu avu mult de caz-nă până s-o facă să vină la tine, după ce îi povestise tot ce făcea cu tine. Așa că cea de-a doua fată a mea îmi ceru îngăduința de-a o însoți pe sora ei în suk; iar eu îi îngăduii. Și urmă ceea ce urmă! Așa că atunci când fata mea cea mare se întoarse fără sora ei, o întrebai unde este sora ei. Ea nu îmi răspunse decât cu plânsete, și sfârși cu a-mi spune, suspinând toată: „Am pierdut-o dintr-odată în suk, și nu știu deloc-deloc ce s-a făcut!“ Asta-i ceea ce mi-a spus ea. Și în curând s-a dezvăluit față de maică-sa și, într-un sfârșit, i-a povestit, în taină, toată întâmplarea, precum și moartea soră-sii, ucisă cu chiar mâinile ei, în casa ta. Și de-atunci stă numai în lacrimi și nu contenește să tot îngâne zi și noapte: „Trebuie să plâng pân-oi muri!“ Cât despre spusele tale, o, copilul meu, ele nu au făcut decât să-mi adeverească ceea ce știam și să-mi dovedească faptul că ea spusese adevărul. Așa că vezi și tu, fiul meu, cât sunt de nenorocit! Încât am un dor de împlinit și o rugămintă de făcut către tine, și tu să nu zici ba. Doresc fierbinte să fac din tine un mădular al neamului meu, și să-ți dau de soție pe cea de-a treia fată a mea, care este o copilă cuminte, neprihănită și fecioară, și care nu are niciuna din stricăciunile surorilor ei. Și nu îți voi cere nicio zestre pentru această căsătorie; dimpotrivă, te voi răsplăti eu cu dărnicie, și tu să rămâi la mine, în casa mea, ca un fiu!

Atunci eu îi răspunsei:

— Să se facă după voia ta, doamne! Da' mai întâi, întrucât am aflat de curând că tatăl meu a murit, aş vrea să trimit să mi se aducă moştenirea.

Numaidecât naipul porunci să plece un sol la Mossul, cetatea mea de baştină, spre a lua, în numele meu, moştenirea lăsată de tatăl meu. Iar eu mă însurai cu fata naipului; şi, din ziua aceea, noi toţi cei de aici trăim viaţa cea mai îmbelşugată şi cea mai dulce.

Şi, o, hakimule, singur ai putut să te încredinţezi cu chiar ochii tăi cât de îndrăgit sunt şi cât de cinstit sunt în casa aceasta. Şi nu ai să ţii seamă de necuviinţa pe care am săvârşit-o faţă de tine, toată vremea cât am zăcut, când îţi întindeam mâna stângă, întrucât mâna dreaptă îmi era tăiată!

În ce mă priveşte, urmă hakimul evreu, eu am rămas tare minunat de întâmplarea aceasta, şi l-am firitisit pe tânăr că scăpase astfel din păţania aceea. Iar el m-a acoperit cu daruri, şi m-a ținut trei zile la el în sarai, şi mi-a dat drumul încărcat cu bogăţii şi cu bunuri.

Iar eu atunci am pornit să drumetesc şi să străbat lumea, spre a mă şlefui în meşteşugul meu. Şi aşa am ajuns în împărăţia ta, o, puternicule şi mărinimosule sultan! Şi iac-atunci, în noaptea din urmă, am dat de păţania asta, neplăcută oricum, cu cocoşatul! Şi iacătă povestea mea!

Atunci sultanul chitailor spuse:

— Povestea mi s-a părut destul de ciudată. Da te amăgeşti, o, vraciule! ea nu este nici atâta de minunată, nici atâta de uluitoare ca păţania cocoşatului. Aşa că nu îmi mai rămâne decât să vă spânzur pe tuspatri, şi mai cu seamă pe croitorul acesta al blestemului, care este pricina şi începutul nelegiuirii voastre!

La vorbele lui, croitorul păşi dinaintea sultanului Chinei şi zise:

— O, sultane plin de slavă, înainte de a pune să fim spânzurați, îngăduie-mi și mie să vorbesc, și îți voi povesti o întâmplare care cuprinde numai ea singură lucruri mai nemaipomenite decât toate celelalte povești laolaltă, și care întrece în minunății până și pățania cocoșatului!

Iar sultanul Chinei zise:

— Dacă spui adevărul, am să vă iert pe toți! Da vai de tine dacă ai să-mi povestești vreo întâmplare firavă la miez și văduvită de fapte mărețe. Întrucât nu voi șovăi a vă împăra, și pe tine și pe cei trei soți ai tăi, punând să vă îngăurească dintr-o parte până în cealaltă, de la temelie până în creștet!

Atunci croitorul spuse:

ISTORISIREA CROITORULUI

Află, dar, o, doamne al vremurilor, că, înainte de beleaua mea cu cocoșatul, am fost poftit într-o casă unde se da un ospăț în cinstea frunțașilor isnafurilor din cetatea noastră: croitori, cavafi, bogasieri, bărbieri, tâmplari și alții asemenea.

Și era dis-de-diminează. Încât, de cum se lumineă, noi și eram cu toții așezați roată spre a începe masa din-tâi, și nu îl mai așteptam decât pe stăpânul casei, când îl văzurăm că intră însoțit de un flăcău străin, frumos, bine făcut și zarif, și îmbrăcat după moda de la Bagdad. Și era atâta de frumos pe cât și-ar fi putut careva dori, și atâta de bine îmbrăcat pe cât și-ar fi putut închipui cineva. Da era șchiop rău. Intră așadar în mijlocul nostru și ne ură bună pace, iar noi ne ridicarăm toți spre a-i răspunde la binețe. Pe urmă toți șezurăm jos, și el laolaltă cu noi, când deodată îl văzurăm că se schimbă la chip, se oprește de a ședea și se trage îndărăt către ieșire. Atunci noi toți, împreună cu stăpânul casei, ne apucarăm

să încercăm a-l opri în mijlocul nostru, iar stăpânul casei stăruie mult și i se rugă și îi zise:

– Chiar că nu pricepem nimic din treaba asta. Mă rog ție, măcar spune-ne pricina care te împinge să ne părăsești!

Atunci tânărul răspunse:

– Pe Allah! doamne, mă rog fierbinte să nu stăruiești mai mult spre a mă opri să plec. Întrucât se află aici, în mijlocul vostru, cineva care este pricina ce mă silește să plec. Și-i bărbierul acela care șade jos, iacătă-l, în mijlocul vostru!

La vorbele acestea, gazda ospățului rămase uluită până peste poate și zise:

– Cum se poate ca acest tânăr, care de-abia a sosit de la Bagdad, să fie stânjenit de vederea bărbierului care se află aici?

Atunci noi toți, oaspeții, ne înturnarăm către tânăr și îi ziserăm:

– Fii bun și povestește-ne temeiul silei tale față de acest bărbier!

El răspunse:

– Domniile voastre, bărbierul ăsta cu chip de catran și cu suflet de smoală este pricina unei pățanii de pomână, pe care am pătimit-o la Bagdad, cetatea mea, și tot el, blestematul acesta, este de vină că sunt șchiop. Încât m-am jurat că nu voi rămâne niciodată în cetatea în care ar locui el, și că niciodată nu am să stau jos în vreun loc unde ar sta și el. Și de aceea am fost silit să părăsesc Bagdadul, cetatea mea, și să vin până în țara această depărtată. Și iacătă că dau iarăși de el chiar aici. Încât, din clipita aceasta, cat să plec și, până în seară, să și fiu departe de cetatea voastră și de vederea acestui ins al prăpădului!

La lămuririle auzite, bărbierul se îngălbeni la chip, lăsa ochii în jos și nu crâcni un cuvânt. Atunci, atâta stăruirăm pe lângă flăcău, încât se învoi să istorisească astfel întâmplarea:

PĂȚANIA TÂNĂRULUI ȘCHIOP CU BĂRBIERUL
DIN BAGDAD

(povestită de tânăr și răspovestită de croitor)

Aflați dar, o, voi toți cei aci de față, că m-am născut dintr-un tată care a fost unul dintre cei mai de seamă negustori din Bagdad, și, după voia lui Allah, tatăl meu nu mă avu decât pe mine ca fiu. Și părintele meu, măcar că era tare bogat și prețuit de toată cetatea, ducea în casa lui o viață cumpătată, așezată și plină de tihnă. Și mă crescui pe calea aceasta și, când ajunsei la vârsta de bărbat, îmi lăsă toate bogățiile sale, mă făcu stăpân peste toate slugile și peste toată casa lui, și muri întru mila lui Allah, la care se duse să dea seama de agonisita vieții sale. Iar eu urmaș ca și în trecut să trăiesc din belșug, să mă îmbrac cu hainele cele mai falnice și să mănânc bucatele cele mai alese. Dar se cade să vă spun că Allah, carele este Atotputernic și Preaslăvit, îmi puse în inimă sila de muier, de toate muierile, până într-atâta încât și numai vederea lor îmi era pricină de scârbă și de năduf. Trăiam așadar fără să le duc dorul, tare mulțumit de altminteri, nerâvnind nimic mai mult.

Într-o zi, treceam pe una din ulițele Bagdadului, când văzui că vine spre mine o liotă mare de femei. Pe dată, spre a le ocoli, o luai la picior sprinten și mă repezii pe o ulicioară care se sfârșea într-o fundătură. La capătul ulicioarei se afla o laviță, pe care șezui ca să mă odihnesc.

Ședeam acolo de câțeva vreme, când deodată văzui dinaintea mea că se deschide o fereastră, și o femeie tânără se ivește acolo, ținând în mână o stropitoare micuță, cu care începu să ude florile puse în ghivecele de pe pervazul ferestrei.

Se cade să vă spun, domniile voastre, că la vederea acelei copilandre simții că se stârnește în mine ceva ce în

viața mea nu mai simțisem. Copilandra era, într-adevăr, frumoasă ca luna în plinul ei; avea o mână albă și străvezie cum e cleștarul, și își stropea florile cu o gingășie care îmi răpi sufletul. Încât, în chiar clipita aceea, inima îmi fu cuprinsă de pojar și cu desăvârșire roabă, capul și gândurile mele nu mai stătura decât la ea, și toată sila cea veche de femei se preschimbă într-un jind pârjoliitor. Și copila, de îndată ce își stropi florile, se uită oleacă la stânga într-o doară, pe urmă la dreapta, mă zări și îmi aruncă o privire lungă care îmi smulse sufletul din trup. Pe urmă închise fereastra la loc și pieri. Și degeaba mai așteptai eu acolo până la asfințit de soare, că nu o mai văzui să se arate; și stam ca un lunatic, ori ca unul care nu mai este de pe lumea asta.

Pe când ședeam acolo în starea aceea, iată că vine și descalecă de pe catârca sa, lângă poarta casei, însuși cadiul cetății, cu arapii lui înainte și cu slujitorii după el. Și intră în casa la fereastra căreia o văzusem pe copilă, și pricepui că el trebuie să fie tatăl ei.

Atunci mă întorsei acasă la mine într-o stare a minții jalnică și, plin cu totul de chinuri și de zbucium, mă prăbușii pe pat. Și-atunci veniră la mine toate femeile din casă, și rudele, și slugile, și toți se strânsură roată împrejurul meu și începură să mă întrebe și să mă sâcăie despre pricina stării mele. Dar nu vrusei să le spun nimic despre pricină și nu le dădui niciun răspuns. Și răul meu spori într-atâta, din zi în zi, încât căzui bolnav de-a binelea și fusei toată vremea jertfă a grijilor și a cercetărilor tuturor rudelor și prietenilor.

Într-o zi, văzui că intră la mine o babă care, în loc să ofteze de starea mea și să mă căineze, veni și șezu jos la căpătâiul patului și începu să-mi îngâne niște vorbe tare dulci spre a mă liniști; pe urmă se uită la mine cu luare-aminte, mă cercetă îndelung, și le spuse la ureche tuturor alor mei să mă lase singur cu ea.

Atunci îmi zise:

– Copilul meu, știi pricina bolii tale, da trebuie să-mi dai niște amănunte!

Eu atunci îi dădui toate amănuntele pățaniei, iar ea îmi spuse:

– Într-adevăr, copilul meu, fata aceea este fata cadiului, iar casa aceea este chiar casa lui. Dar află că el, cadiul, nu locuiește la același cat cu fiică-sa, ci la un cat mai jos; și, totodată, tânăra aceea, măcar că șade singură, este tare strașnic vegheată și bine păzită. Da mai află și că eu sunt una dintre musafirele acelei case, unde sunt primită ca prietenă; așa că poți să fii încredințat că nu vei dovedi să-ți ajungi ținta decât numai prin mijlocirea mea. Cutează, dar! și prinde inimă!

Vorbele bătrânei mă umplură de tărie și îmi dădură inimă; și numaidecât mă sculai și îmi simții trupul dintr-odată odihnit și întors cu desăvârșire la sănătatea lui. Și, văzându-mă așa, toate rudele mele fură cuprinse de bucurie. Și, cu asta, bătrâna plecă, făgăduindu-mi să se întoarcă a doua zi să-mi dea seama despre întâlnirea pe care urma s-o aibă cu copila, fata cadiului Bagdadului.

Într-adevăr, a doua zi veni iarăși. Și, numai văzându-i chipul, pricepui că vestea nu era chiar bună. Bătrâna îmi spuse:

– Copilul meu, nu mă întreba ce-am pățit! Încă mai sunt tulburată toată! Închipuiește-ți că nici nu am apucat eu bine să-i strecor la ureche ce mă aducea la ea, că s-a și ridicat drept în picioare și mi-a spus cu mânia cea mai mare: „Dacă nu taci numaidecât, o, babă a năpastelor, și nu-ți curmi șopotelile cele necuviincioase, am să pun să fii pedepsită precum ți se cuvine.” Eu atunci, o, copilul meu, nu am mai spus nimic; da mi-am făgăduit să mai dau un iureș încă o dată. Căci nu se va putea spune că am ticluit degeaba o urzeală ca asta, în care sunt pricepută cum nu-i alta pe lume!

Pe urmă mă lăsă și se duse.

Și eu căzui iarăși bolnav, încă și mai rău, și contenii de a bea și de a mânca.

Da bătrâna, precum îmi făgăduise, peste câteva zile veni iar la mine, și chipu-i era luminos, și îmi spuse zâmbind:

– Hai, copilul meu, dă-mi răsplata pentru vestea cea bună!

La vorbele acestea, de bucurie, îmi simții sufletul cum mi se întoarce în trup, și îi spusei bătrânei:

– Hotărât, o, maica mea bună, îți sunt dator pentru orice bine!

Ea atunci îmi spuse:

– M-am întors ieri la copila cu pricina; când m-a văzut cu chipul plin de umilință și abătut, cu ochii numai lacrimi, mi-a zis: „Biata mea mătușă, te văd cu pieptul tare apăsător! Ce te apasă?” Eu atunci am început să plâng și mai tare și i-am spus: „O, fata și stăpâna mea, au nu mai ții minte că venisem să-ți vorbesc despre un tinerel prins pătimaș în mrejele tale? Ei, astăzi tânărul acela stă chiar să moară din pricina ta.” Ea mi-a răspuns, cu inima plină de milă și îndulcită până peste poate: „Da cine este tânărul de care vorbești?” Eu i-am spus: „Este chiar fiul meu, rodul lăuntruilor mele. Te-a zărit acum câteva zile, la fereastră, la ceasul când stropeai florile, și-a putut să-ți vadă o clipită trăsăturile chipului, și pe dată, el, care până în ziua aceea se lepăda de vederea oricărei femei, și îi era silă de orice legătură cu femeile, s-a simțit pierit din dragoste după tine. Încât atunci când, cu câteva zile în urmă, i-am povestit de primirea cea rea cu care m-ai întâmpinat, a căzut iar într-o stare și mai neagră de boală. Iar acuma tocmai l-am lăsat întins pe pernele patului, gata să-și dea Ziditorului său suflarea de pe urmă! Și chiar socot că nu mai este nicio nădejde de a-l scăpa!” La vorbele mele, copila s-a îngălbenit la chip și mi-a spus: „Și toate numai din pricina mea?” Am răspuns: „Păi da, pe Allah! încât ce ai de gând să faci

acuma? Sunt slujnica ta, iar poruncile tale le port pe capul și în ochiul meu!" Ea mi-a spus: „Du-te cât mai repede la el și du-i salamalekul meu și spune-i că sunt tare mâhnită de mâhnirea lui. Și apoi să-i spui că mâine, vineri, înainte de rugăciune, îl aștept chiar aici. Așa că să vină la mine, iar eu am să le spun slugilor să deschidă ușa, și-am să-l poftesc să urce în iatacul meu, și vom petrece împreună un ceas întreg. Da va trebui să plece apoi numaidecât, până nu se întoarce tatăl meu de la rugăciune!”

Când auzii vorbele bătrânei, simții cum mi se întorc puterile și cum mi se risipesc toate chinurile și mi se liniștește inima. Și scosei din caftan o pungă plină cu dinari și o rugai pe bătrână s-o primească. Ea îmi spuse atunci:

– Acuma întărește-ți inima și fii mulțumit!

Îi răspunsei:

– Chiar că mi-a trecut de-a binelea!

Și, într-adevăr, rudele mele băgară de seamă numai-decât vindecarea mea, și erau bucuroase până peste poate, la fel ca și prietenii mei.

Așa că așteptai ziua de vineri, când văzui că vine bătrâna care mă întrebă cum o duc cu sănătatea, iar eu îi spusei că huzuresc și că sunt bine sănătos. Și ne apucărăm de sporovăit până la ceasul când toată lumea urma să se ducă la rugăciune. Atunci mă ridicai și îmi pusei hainele mele cele mai frumoase, și mă stropii cu miresme de trandafiri, și stam gata să alerg la copilă, când bătrâna îmi zise:

– Mai ai destulă vreme. Așa că până una alta n-ar fi rău să te duci mai întâi la hammam să te îmbăiezi și să pui să te bușume bine și să te radă și să te despăreze, mai ales că acuma ești sculat din boală. Și nu are să-ți fie decât și mai bine!

Eu răspunsei:

– Chiar că acesta-i un gând minunat și plin de chibzuință. Da mai bine-i ca mai întâi să trimit să fie chemat

aici un bărbier care să mă radă pe cap; și-apoi mă duc la hammam să mă îmbăiez.

Atunci îi poruncii unuia dintre slujitorii mei cei tineri să se ducă să-mi caute un bărbier, spunându-i:

– Du-te repede în suk și caută-mi un bărbier care să aibă mâna ușoară, da care mai ales să fie om cuminte, nefarfara, scump la vorbă și sărac la iscodeli, și care să nu mă toace la cap cu trăncănelile și cu pălăvrăgelile lui, cum fac cei mai mulți dintre inșii din isnaful său.

Și slujitorul alergă degrabă și se întoarce pe dată aducându-mi un bărbier bătrân.

Și bărbierul acela este chiar afurisitul pe care îl vedeți cu toții coala dinainte-vă, o, domniile voastre!

După ce intră, îmi ură bună pace, iar eu răspunsei la urarea lui de bună pace.

Și îmi zise:

– Spulbere Allah departe de tine toată supărarea, tot necazul, toată grija, toată jalea și toată potrivnicia!

Eu răspunsei:

– Fie ca Allah să-ți audă urările!

El urmă:

– Iacătă că îți aduc vestea cea nouă, o, stăpâne al meu, și întoarcerea puterilor tale și a sănătății tale. Și-acuma, ce mi se cere să fac? Întrucât știi și tu că marele nostru Ibn-Abbas¹ a spus: „Acela care pune să i se scurteze părul în ziua de vineri va avea priință la Allah, carele va îndepărta de la el șaptezeci de feluri de necazuri!” Și tot Ibn-Abbas este cel care a spus la fel: „Ci acela care cere să i se ia sânge în ziua de vineri, sau care în ziua aceea cere să i se pună zbanțuri cu sângerare, se primejduiește să-și piardă vederea și stârnește puțința de a trage asupra-și toate bolile!”

¹ *Ibn-Abbas* – văr al lui Mahomed, căruia i-au fost atribuite multe vorbe pe care i le-ar fi spus Prorocul.

Eu atunci îi răspunsei:

– O, șeicule, destul cu atâtea marafeturi! Apucă-te pe dată să mă razi pe cap, și fă-o degrabă, întrucât sunt slăbit și nu trebuie nici să vorbesc, nici să aștept prea mult.

Se sculă atunci și luă o năframă înnodată, în care de bună seamă că își avea tasul, bricele și foarfecele; o dez-nodă și scoase nu un brici doar, ci un astrolab cu șapte fețe. Îl luă, se duse în mijlocul bătăturii casei mele, ridică îngândurat capul către soare, se uită la el cu luare-aminte, cercetă astrolabul și se întoarse la mine să-mi spună:

– Se cade să știi că această zi de vineri este cea de a zecea din luna Safar¹ din anul șapte sute șaiszeci și trei de la hegira sfântului nostru proroc² (fie asupra-i cea mai aleasă dintre rugăciuni și pacea!). Or, ceea ce știu eu din știința numerelor mă învață că această zi de vineri cade tocmai la ceasul hotărât când se face întretăierea dintre planeta Mirrikh³ și planeta Hutared⁴, și anume la șapte puncte și șase linii. Or, aceasta este o faptă norocită și întru totul strălucită. Care îmi arată de asemenea limpede că astăzi ai de gând să te întâlnești cu o ființă, și a cărei soartă mi se dovedește fericită. Aș mai avea să-ți povestesc niște lucruri ce urmează să ți se întâmple, da acestea sunt lucruri pe care trebuie să le tăinuiesc!

Eu răspunsei:

– Pe Allah! mă sugrumi cu pălăvrăgelile tale și mă faci să-mi dau sufletul. Și, pe deasupra, pari a-mi prevesti niște lucruri rele. Or, eu nu te-am chemat să vii decât ca să mă

¹ *Safar* este cea de a doua lună după calendarul musulman.

² Anul 763 de la hegira (16 iulie 622, dată considerată ca început al erei musulmane) nu corespunde cu anii de domnie ai sultanului despre care este vorba în poveste, El-Mustasser Billah (1226-1242), nici chiar cu cei ai lui El-Mustassim Billah (1242-1258), urmașul său, și cu atât mai puțin cu anul 7320 „de la vremile lui Alexandru“, cum se adaugă în redactarea tradusă de M. A. Salie.

³ Planeta Marte.

⁴ Planeta Mercur.

razi pe cap. Ridică-te așadar și rade-mă pe cap, fără a mai lungi vorba!

El răspunse:

— Pe Allah! dacă ai ști adevărul adevărat, mi-ai cere încă și mai multe amănunte și vădiri. Oricum, se cade să știi că, dacă sunt bărbier, nu sunt numai bărbier. Într-adevăr, cu toate că sunt bărbierul cel mai vestit din Bagdad, pe lângă meșteșugul doctoricesc, cunosc de minune știința astrilor, regulile limbii noastre, meșterea strofelor și a versurilor, retorica, știința numerelor, geometria, algebra, filozofia, arhitectura, istoria și datinile tuturor neamurilor de pe pământ. Încât cu drept te sfătuiesc, domnia ta, să faci întocmai ceea ce îți poruncește horoscopul pe care ți l-am întocmit, mulțumită științei mele și cercetării socoatelor stelelor. Dă, așadar, slavă lui Allah, carele m-a făcut să vin la tine, și nu-mi fi neascultător, întrucât te povățuiesc de bine, și din grijă pentru tine îți vorbesc. Și-apoi nu cer decât să-ți slujesc și să rămân la îndemâna ta, chiar și un an întreg, și fără de nicio răsplată! Dar, de asemenea, trebuie să se recunoască cum că sunt un om de oarecare vrednicie și să mi se dea această dreptate.

La vorbele lui, spusei:

— Ești un ucigaș de-a binelea și, nimic de zis, ai hotărât să mă faci să mor de nerăbdare și de nebunie!

Ci, în clipita aceea a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, se opri din povestit.

Dar când fu cea de a douăzeci și noua noapte,

spuse:

— Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că atunci când tânărul i-a spus bărbierului: „Ai hotărât să mă faci să mor de nerăbdare și de nebunie“, bărbierul i-a răspuns:

– Află totuși, o, stăpâne al meu, că eu sunt omul acela pe care toată lumea îl știe pe numele de El-Samet¹, în temeiul scumpătății mele la vorbăraie. Încât nu te dovedești deloc drept cu mine când mă socoți un palavragiu, mai cu seamă dacă binevoiești o clipită să-ți iei osteneala de a mă măsura cu frații mei! Căci să știi că am șase frați care, ei, neîndoielnic, sunt tare flecari; și, ca să te fac să-i cunoști, iacătă că am să-ți spun numele lor. Pe cel mai mare îl cheamă El-Bacbuc, adică Acela-care-trăncănind-stârnește-un-gâl-găit-ca-de-urcior²; pe cel de al doilea, El-Haddar, adică Acela-care-mugește-întruna-ca-o-cămilă³; pe cel de al treilea, Bacbac, adică Cotcodăcilă-aiuritul⁴; pe cel de al patrulea, El-Kuz El-Assuani, adică Urciorul-care-nu-se-sparge-de-la-Assuan⁵; pe cel de al cincilea, El-Așar, sau Cămila-într-adaosă ori Căldarea-cea-mare⁶; pe cel de al șaselea, Șakalik sau Oală-spartă⁷; iar pe cel de al șaptelea, El-Samet, adică Tăcutul. Și Tăcutul acela sunt chiar eu, sluga ta!

Când auzii toate vorbele acestea vânturate de bărbier, simții că de nerăbdare plesnește beșica fierii umflată în mine, și strigai la unul dintre slujitorii mei cei tineri:

– Dă-i repede un sfert de dinar acestui ins și fă-l să se cărăbănească departe de mine, din cinstire față de Allah! Că nu mai vreau nicidecum să mă mai rad pe cap!

Când auzi porunca mea, bărbierul spuse:

– O, stăpâne, ce vorbe grele mi-e dat să aud! Pe Allah! să știi bine că, fără de nicio plată, vreau să am cinstea de

¹ *El-Samet* (mai corect: *As-Samit*) – adică Tăcutul.

² *El-Bacbuc* (mai corect: *ali-Bacbuc*) – înseamnă, de fapt, doar Limbutul.

³ *El-Haddar* (mai corect: *ali-Haddar*) – înseamnă doar Palavragiul.

⁴ În traducerea lui M. A. Salie, Bacbac este numit Baclik sau Fakik, adică Vorbărețul.

⁵ *El-Kuz El-Assuani* (mai corect: *Ali-Kuz ali-Asvani*) – adică Urciorul de Assuan.

⁶ *El-Așar* (mai corect: *el-Așșar* sau *ali-Fașșar*) – adică Guralivul.

⁷ *Șakalik* (sau *Șakașik*) – adică Flecarul.

a te sluji; și trebuie numaidecât să te slujesc, întrucât este datoria mea să fiu întru totul în slujba ta și să-ți împlinesc vrerile. Și m-aș socoti umilit pe totdeauna dacă aș primi ceea ce tu cu mărinimie vrei să-mi dai. Întrucât tu nu știi nimic despre prețul meu; eu, dimpotrivă, pun prețul tău la tare multă scumpătate, și sunt încredințat că ești vrednic fiu al răposatului tău părinte (aibă-l Allah întru mila sa!); întrucât părintelui tău i-am fost datornic pentru toate facerile de bine cu care m-a acoperit; că era om plin de filotimie și de fălnicie, și mă ținea la mare prețuire, până într-atâta încât într-o zi a trimis după mine; și era o zi la fel de binecuvântată ca aceasta de azi. Când am ajuns la el, l-am găsit înconjurat de musafiri mulți; i-a lăsat pe dată, spre a se ridica și a veni în întâmpinarea mea, și mi-a spus: „Te rog să-mi iei oleacă de sânge.“ Eu atunci mi-am luat astrolabul, am măsurat înălțimea soarelui, am cercetat cu grijă numerele și am dovedit că ceasul era rău și că fapta de a lua sânge era tare anevoioasă în ziua aceea. Și i-am împărtășit pe dată temerile mele răposatului tău părinte, care s-a supus cuminte vorbelor mele și a avut răbdare până ce a venit ceasul cel bun și prielnic pentru hărăcsire¹. I-am scos atunci o măsură bună de sânge; și a

¹ În traducerea lui M. A. Salie, aici textul este următorul: „Iar eu scosei astrolabul și îi socotii înălțimea și aflai că așezarea stelelor nu era prielnică și că a da atunci slobozire sângelui era anevoie, și îi spusei tatălui tău; și el se supuse vorbelor mele, și așteptă, iar eu rostii întru lauda lui:

*Venii în grabă la stăpânul meu
Să-i fac o hărăcsire minunată;
Ci nu-i prielnic ceasu-acesta greu,
Că piaza-rea stă gata să se-abată!*

*Și începui atunci să-i desfășor
Minuni câte le știu și se pot spune;
Și taine-adânci ascunse tuturor
Le deșternui cu multă-nțelepciune.*

stat cuminte să i-l scot, și mi-a mulțumit tare călduros; și mi-au mulțumit asemenea toți cei de față. Și, spre a mă răsplăti de sângele pe care i l-am scos, răposatul tău părinte mi-a dat pe loc o sută de dinari de aur¹.

La vorbele acestea, îi spusei bărbierului:

– Nu l-ar mai avea nicidecât Allah întru mila sa pe răposatul taică-meu, care a fost atâta de orb încât să se fi slujit de un bărbier de teapa ta!

Iar bărbierul, auzindu-mă, începu să râdă, clătină din cap și spuse:

– Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah, și Mahomed este trimisul lui Allah! Binecuvântat să fie numele Aceluia carele schimbă, și carele, el, nu se schimbă în veci! Or, eu, o, flăcăule, te socoteam dăruit cu judecată, da acuma bag de seamă că boala pe care ai avut-o

*Iar inima-i se-aprinse și grăi:
«Înțelepciunea ta e-atotputinte,
Tu știi tot ce se poate-n lume ști,
O, zăcământ de gânduri și de minte!»*

Și i-am răspuns:

*O, doamne-al nostru, poți
Să ai întreaga știință-a lumii-n mână,
Și să-i întreci pe înțelepții toți,
Și-nțelepciunea să ți-o faci stăpână.*

*Să fii cum nu e altul firoscos,
Cu mintea care știe-adânc străbate
Fiece taină – și mărinimos,
Și priceput, și plin de bunătate!”*

¹ După traducerea lui M. A. Salie, i se dau o sută și trei dinari, și haine, și se adaugă: „Și, după ce îi luai sânge, nu mai putui să tac și spusei: «Pe Allah, stăpâne al meu, ce vrea să zică vorba ta: „Dați-i o sută și trei dinari?” Și el răspunse: «Un dinar pentru cetitul în stele, un dinar pentru învățăturile date și un dinar pentru hărăsire, iar o sută de dinari și hainele pentru laudele ce mi-ai adus.»”

ți-a șoimănit de-a binelea mințile și te-a făcut de-ai ajuns să vorbești în dodii. Da nu mă minunează prea tare, dat fiind că eu cunosc Vorbele cele Sfinte pe care Allah le-a spus în Cartea noastră cea Sfântă și Scumpă, la capul care începe cu vorbele: „Aceia care își sugrumă mânia și îi iartă pe culpeși...” Așa încât binevoiesc a uita greșalele tale față de mine, și lipsurile, și te iert de toate! Da chiar că nu pricep nimic din pricina ei: au nu știi că părintele tău nu purcedea niciodată la nimic fără să-mi ceară sfatul, și că într-aceasta urma zicala care spune: „Omul care ia sfat se pune la adăpost¹.” Iar eu, să fii bine încredințat, sunt om de mare preț, și nu ai să mai găsești vreodată un ins de mai bun sfat, nici mai dăscălit în pravilele înțelepciunii și în dibăcia de a diriguia cu iscusință daraverile. Așa că iacătă-mă stând drept pe cele două picioare ale mele, și așteptându-ți poruncile, și în totului tot gata a te sluji. Dar ia spune-mi, cum se face că eu nu sunt deloc lehametit de tine, pe când tu ești atâta de sastisit și de mânios? Dreptu-i că eu, dacă mă înarmez față de tine cu atâtea răbdurintă, o fac numai din cinstire pentru amintirea părintelui tău, căruia îi sunt datornic cu atâtea faceri de bine.

Atunci îi răspunsei:

– Pe Allah, e prea de tot, într-adevăr! Ai să mă omori cu vorbăria și cu trăncăneala ta. Așa că îți mai spun o dată că nu te-am poftit aici decât să mă razi pe cap și apoi să pleci cât mai iute!

Și, spunându-i vorbele acestea, mă ridicai cu mânie mare și vrusei să-l alung și să plec, măcar că el îmi și muiase căpățâna și mi-o săpunise.

¹ La M. A. Salie:

„Spune poetul:

*Când vrei să-ncepi o treabă, de-orice fel,
Te sfătuie cu-un înțelept, și fă cum zice el.”*

Atunci, fără a se tulbura, îmi spuse:

– Chiar că acuma pricep limpede că ți-am pricinuit o supărare de neîndurat. Da nu te cert pentru asta, întrucât văd prea bine că ești slab la minte și că încă ești junăș, și nu prea multă vreme a trecut de când te mai luam, copil, călare pe umerii mei, și te duceam așa la școală, unde nu vroiai să mergi!

Îi răspunsei:

– Haide, frate, mă juruiesc ție pe Allah și pe adevărul lui cel sfânt, du-te de aici și lasă-mă să-mi văd de treburi. Du-te, dară, pe socoata drumului tău!

Și, rostind vorbele, mă cuprinse o toană de nerăbdare atâta de amarnică, încât îmi rupsei hainele și începui să scot niște țipete fără șir, ca un nebun.

Când mă văzu că mă port așa, bărbierul se hotărî să-și ia briciul și să-l tragă pe cureaua pe care o avea prinsă la brâu. Da atâta vreme zăbovi cu trasul și răstrasul briciului pe curea, de era mai să-mi simt sufletul cum îmi iese din trup. Până la urmă se apropie de capul meu și chiar că îmi reteză câteva fire. Apoi se opri, și ridică mâna, și îmi spuse:

– O, tinere stăpâne al meu, mânia este o ispită de la Șeitan.

Și îmi prociti stihurile acestea:

*O, înțeleptule, să iei aminte,
Și îndelung să chibzui ce-ai de gând,
Și tot ceea ce faci fă pe-ndelete,
Nu da pripelii niciodată rând,
Și mai cu seamă de ți-a fost menirea
Să fii judecător pe-acest pământ!*

*O, tu, judecătorule! de-i judeci
Milos pe cei ce stau naintea ta,
Când vei fi dus și tu la judecată
La rândul-ți și tu milă vei afla.*

*Și nu uita că nu-i pe lume mână
Care să nu se-ndoaie-ntr-o clipire,
Când mâna lui Allah își lasă-asupra-i
Puterea ei fără asemuire.*

*Și nu uita că și nelegiuitul
Și-asupritorul, oricât de mișei
Își vor găsi cândva nelegiuitul
Și-asupritorul, mai răi decât ei.¹*

Pe urmă îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, văd prea bine că nu ai nicio prețuire pentru vredniciile și harurile mele. Și totuși, mâna aceasta, care te rade astăzi, tot ea atinge și alintă capete de sultan, de emiri, de viziri, de navabi și ale tuturor oamenilor de viță și de faimă. Și anume pentru mine, ori în cinstea vreunuia care mi se prea asemuie, a zis poetul:

*Socot că meseriile sunt, toate,
Gherdane fără preț, de nestemate.
Dar bărbieru-acesta plin de har
Este mărgăritarul cel mai rar.
Că-ntrece-n măiestrie și-n cuvânt
Toți cărturarii de pe-acest pământ.
Sub mâna-i blândă, chiar dacă săracă,
Și capetele de sultani se-apleacă!*

Drept răspuns la toate vorbele acestea, îi spusei bărbierului:

¹ La M. A. Salie: „O, doamne, zorul este de la Satana, iar negraba de la Milostivitorul!“ Și prociti:

*Să nu te preazorești vreodată în nicio treabă. Dimpotrivă!
Fii milostiv cu toată lumea, să-ți fie și ea milostivă.
Nu-i braț care să nu-și găsească un braț la fel, însoțitor:
Orice asupritor își află și el un alt asupritor!*

– Vrei într-un sfârșit să-ți vezi de meseria ta, ori ba? Că chiar că mi-ai sugrumat sufletul și mi-ai storcit de-a binelea creierii!

El atunci îmi spuse:

– Ajung să cred că ești cam grăbit să sfârșesc.

Iar eu strigai:

– Păi da, hotărât! păi da, hotărât!

El spuse:

– Dedă-ți sufletul să fie răbdător și cumpătat, întrucât graba este o momeală de la cel Ispititor, și ea nu poate să aducă decât căință și toate pagubele nenorocului! Și-apoi domnul nostru Mohamed (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) a spus: „Cel mai frumos lucru de pe lume este cel făcut pe îndelete și când e copt cu totul!“ Da ceea ce spuneai, tare mi-a stârnit grija, și mă rog ție să-mi deșterni pricina care te face atâta de îndârdorat și pentru care ești atâta de zorit. Nădăduiesc, pentru tine, că este o pricină plăcută, și mi-ar fi tare ciudă dacă ar fi altfel. Da chiar că trebuie să mă opresc oleacă, întrucât nu îmi mai rămân decât câteva ceasuri de soare priincios.

Atunci puse briciul deoparte și își luă astrolabul și se duse la soare și șezu o bună bucată de vreme în curte, și măsură înălțimea soarelui, da tot fără a mă scăpa din vedere și aruncându-mi din când în când câte o întrebare.

Pe urmă se întoarse la mine și îmi zise:

– Dacă pentru rugăciunea de nămiaz ești atâta de zorit, chiar că poți să aștepti liniștit, întrucât ne mai rămân încă vreo trei ceasuri bune, nici mai mult, nici mai puțin. Eu nu greșesc niciodată în socotelile mele.

Îi spusei:

– În numele lui Allah! cruță-mă de dascălelile astea, că mi-ai făcut mințile harcea-parcea!

Atunci își luă iarăși briciul și se apucă să-l agerească precum făcuse și mai înainte, și începui iarăși să mă mai

radă oleacă pe cap; da nu putu să se oprească a nu trăn-căni mai departe și îmi spuse:

– Sunt tare necăjit de nerăbdarea ta și, dacă ai vrea să-mi dezvăluiești pricina, ți-ar fi spre bine și spre folos. Întrucât știi acum la ce prețuire mă ținea părintele tău, și că nu purcedea niciodată la nimic fără a-mi cere sfatul.

Văzui atunci că nu mai era pentru mine nicio cale de scăpare, și gândii în cugetul meu: „Iacătă că se și apropie vremea rugăciunii, și trebuie să ajung la copilă, numai că are să fie prea târziu și de-abia am să ajung eu acolo, că oamenii au să și sfârșească rugăciunea și au să și plece din moschei. Și-atunci totul are să fie pierdut pentru mine!“ Așa că îi spusei bărbierului:

– Scurteaz-o odată, și alungă departe de tine toate vorbele astea goale și toată iscodeala asta necuviincioasă. Dacă vrei numaidecât să știi, află că trebuie să mă duc la un prieten, unde sunt poftit la un ospăț.

La vorbele mele despre poftire și despre ospăț, bărbierul îmi spuse:

– Allah să te binecuvânteze! și ziua aceasta fie-ți plină de îmbelșugare! Întrucât tocmai mi-ai adus aminte că și eu am poftit la mine, pentru astăzi, câțiva prieteni, și am uitat să le pregătesc masa. Nu mi-a mai venit în gând decât acum, când e prea târziu!

Eu atunci îi spusei:

– Nu te mai îngrijora de întârziere, că am să dreg eu lucrurile pe dată. De vreme ce eu nu mănânc la mine acasă și sunt poftit la ospăț, am să-ți dau tot ceea ce se află aici, și mâncăruri, și fripturi, și băuturi, da numai dacă numaidecât vei pune capăt întregii daraveli și dacă vei isprăvi repede să mă razi pe cap!

El îmi răspunse:

– Răsplătească-te Allah cu darurile lui, și povâr-nească-ți-le într-o zi cu binecuvântare! Ci, o, stăpâne al

meu, ai bunătatea de a-mi înșira oleacă lucrurile cu care vrei să mă miluiești, ca să le știu!

Îi spusei:

— Am de pus la îndemâna ta cinci cratițe pline cu tot felul de bunătăți: vinete și dovlecei umpluți, sărmăluțe în foi de viță și stropite cu lămâie, chifteluțe prăjite făcute cu grâu râșnit și cu carne tocată, orez cu pătlăgele roșii și cu tochitură de mușchi de berbec, tocăniță cu ceapă; mai am și zece pui fripți, și un berbec la grătar; apoi două sinii mari, una cu kenafa și alta cu plăcinte cu brânză dulce și cu miere; poame de toate soiurile: castraveți, harbuji, mere, lămâi și curmale proaspete, și încă multe altele!

El atunci îmi spuse:

— Poruncește să fie aduse toate dinaintea mea, ca să le văd!

Iar eu poruncii să fie aduse toate, și el le cercetă și gustă din fiecare, și îmi spuse:

— Dărnicia ta este o dărnicie mare. Da lipsesc băuturile!

Îi spusei:

— Am și din acelea!

El îmi spuse:

— Poruncește să fie aduse!

Și poruncii să fie aduse șase oluri pline cu șase soiuri de băuturi, iar el gustă din fiecare și îmi spuse:

— Miluiască-te Allah cu toate harurile lui! Darnic suflet ai! Da lipsesc tămâia și smirna, și mirodiile de ars în cățui, precum și apa de trandafiri, și apa de flori de portocal cu care să-i stropesc pe oaspeții mei!

Poruncii atunci să-i fie adusă o cutiuță plină cu chihlimbar cenușiu, cu lemn de aloe, cu nard, cu musc, cu tămâie și cu smirnă, toate prețuind peste cincizeci de dinari de aur; și nu uitai nici de zemurile înmiresmate și de stropitoarele de argint, pline cu apele îmbalsămate.

Și întrucât vremea se sugrumase precum pieptul meu, îi spusei bărbierului:

– Ia-le pe toate! da isprăvește a mă rade pe tot capul, pentru numele lui Mohamed, asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah!

Bărbierul îmi spuse atunci:

– Pe Allah! nu voi lua cutiuța până a nu o deschide și a vedea ce se află în ea!

Atunci îi poruncii slujitorului meu cel micuț să deschidă cutia, iar bărbierul își puse deoparte astrolabul și se lăsă pe vine, și începu să prefire prin mâini toate parfumurile, tămâia, smirna, muscul, nardul, lemnul de aloe, câte se aflau în cutie, și le adulmecă rând pe rând și cu atâta negrabă și de-alungeală, că-mi simțeam sufletul gata să se lepede de trupul meu. După aceea se ridică, și îmi mulțumi, și își luă briciul, și se pregăti să se apuce iarăși a mă rade pe cap. Și de-abia începuse, că se și opri scurt și îmi zise¹:

– Pe Allah! o, copilul meu, nu mai știu pe care dintre voi doi se cade să-l binecuvânteze! Că, într-adevăr, ospățul pe care urmează să-l dau acasă la mine se datorează întru totul pornirii tale mărinimoase și darurilor tale împăratești. Da ce să-ți mai spun? Că chiar nu am ca musafiri la mine decât niște inși prea puțin vrednici de tot ospățul acesta falnic, întrucât sunt ca și mine, niște oameni de felurite îndeletniciri. Da sunt de treabă și plini de haz în felul lor. Și dacă e să ți-i înșir, sunt: mai întâi, minunatul Zeitun, masagiul de la hammam; veselul și mucalitul Salin, vânzătorul de năut prăjit și râșnit;

¹ În traducerea lui M. A. Salie, bărbierul rostește aici versurile:

*Copilul va fi aidoma, firește,
Cu taică-său, când va ajunge om –
Așa cum poți într-adevăr cunoaște,
Doar după rădăcina lui, un pom.*

Haukal, bragagiul; Hakrașat, zarzavagiul; Hamid, gunoierul; și, într-un sfârșit, Hakareș, iaurgiul. Toți prietenii aceștia pe care i-am poftit nu sunt, întocmai ca și mine, sluga ta, nici palavragii, nici iscoditori obraznici; da sunt niște tare strașnici petrecăreți care alungă toată mohorala. Cel mai neînsemnat dintre ei are mai mult preț, în ochii mei, decât cel mai puternic sultan. Află, într-adevăr, că fiecare dintre ei este vestit în toată cetatea Bagdadului pentru danțul și pentru cântecul său anume. Și dacă îți face bucurie, am să-ți joc și am să-ți cânt danțul și cântecul fiecăruia. Așa că uită-te la mine și ia seama! Iacătă danțul prietenului meu Zeitun, masagiul! Ia uite! Cât despre cântecul lui, iacătă-l:

*Ce dulce e iubita mea!
Nici miaua cea mai dulce
Nu-i dulce-atâta cât e ea!
Eu fără ea n-aș mai putea,
Ea fără mine tot așa!
O clipă dacă-o las abia,
Mă strigă-ndată iar, și vrea
În pat să mi se culce.
Ce dulce e iubita mea,
Nici miaua cea mai dulce
Nu-i dulce-atâta cât e ea!*

Ci, o, stăpâne al meu, urmă bărbierul, în ceea ce îl privește pe prietenul meu Hamid, măturătorul de gunoaie, iacătă danțul lui!... Vezi cât este de pojarnic și plin de pricepere și de veselie? Da cât despre cântecul lui, iacătă-l:

*Muierea mea? Zgârcită ce-i!
De-aș face după-ndemnul ei,
M-aș prăpădi de nemâncare!
Muierea mea? cu sânii grei,
Balcâză toată, din temei,
De-aș face după vorba ei*

*Aș zace pururi, alelei,
 În casa mea ca-ntr-o-nchisoare.
 Muierea mea? încuie tot,
 Cu grijă mare, în dulap.
 Iar eu mă șterg frumos pe bot,
 Uit foamea neagră, masa, pita,
 Și-o iau la fugă, ca să scap,
 Când mă îmbie cu ispita,
 Că-atât de silnică-i, urâta,
 Și e amarnică-ntr-atâta
 Cât ar fugi de-al ei iubit
 Până și cel mai crunt arap,
 Cu nasul mare și turtit,
 Iar eu, până într-un sfârșit,
 Sunt taman bun de jugănit¹.*

Pe urmă bărbierul, fără a-mi da răgaz să fac vreun semn de împotrivire, înfățișă toate danțurile prietenilor săi și cântă toate cântecele lor. Apoi îmi spuse:

– Iacătă ce pot să facă prietenii mei cei buni. Dacă, dar, ai vrea să te veselești strașnic, te sfătuiesc, spre folosul tău

¹ În traducerea lui M. A. Salie: „Stăpânul hammamului bate în dairea un fel de descântece și joacă și cântă: «Eu mă duc, măicuța mea, să-mi umplu urciorul!» Neguțătorul de semințe se dovedește încă și mai isteț, și joacă, și cântă: «O, asupritoareo, o, stăpâna mea, tu niciodată nu te-nduri!» – și la toți ni se topesc sufletele de-atâta râs. Da gunoierul așa de frumos cântă, că stă pasărea-n loc: «Încuie nevastă-mea pâinea în dulap» – și e bărbat atâta de frumos și de duhliu, încât eu încep să spun despre frumusețea lui:

*I-aș da gunoierului viața-mi,
 Din dragostea câtă i-o am –
 Holteiul cu chip de femeie,
 Subțire, mlădiu ca un ram.*

*Sortitu-i-a soarta să fie
 Cum nu e un altul – și-i spun
 (Iar focul în mine se-aprinde
 Ca-n vatră un jar de cărbuni):*

și pentru bucuria noastră a tuturor, să vii la mine să iei parte la tovărășia noastră, și să-i dai încolo pe prietenii la care îmi spuneai că ai de gând să te duci! Că văd că mai ai pe chip urme de neputere, și vădești bolnăveala; și s-ar putea să dai printre prietenii tăi de niscaiva inși dedați cu trâncănelile goale, ori de niște palavragii sâcâitori și de niște iscoditori neobrazăți; și au să te facă să cazi iarăși într-o boală încă și mai rea decât cea dintâi!

Eu atunci îi spusei bărbierului:

— Astăzi îmi este peste putință să primesc poftirea ta, da va fi pe o altă zi!

El îmi răspunse:

— Lucrul cel mai nimerit pentru tine, îți mai spun o dată, este de a grăbi ceasul intrării tale în casa mea, și de a veni fără de zăbavă să te desfeți cu toată bună-cuviința prietenilor mei și să te bucuri de însușirile lor minunate. Și așa vei urma spusa poetului:

*Prietene, nu da vreodată-n lături
Prilejul desfătărilor ce te-mbie,
Și nu lăsa pe mâine niciodată
A bucuriei veselă solie,
Că nu oricare zi e-ncununată
Cu nimbul strălucind de bucurie,
Și nu-ți întinde buzele-i gingașe
O desfătare-n orice ceas — se știe!
Norocu-i o femeie, și se schimbă,
Ca o femeie dulce și nurlie¹.*

„Aprinsu-mi-ai focul în suflet!“
Iar el îmi răspunde și-mi spune:
„Ajunse fochist gunoierul,
Ia uite că nu-i de minune!“

¹ În traducerea lui M. A. Salie, versurile sunt scurte ca o sentință:

*Să nu alungi plăcerea ce ți-a ieșit nainte,
Că uite-i drumul soartei, și-i scurt pân' la morminte!*

Atunci, față de toate piedicile și de toate trăncănelile lui, nu mă putui opri să nu râd, da cu inima fultuită toată de mânie grea; pe urmă îi spusei:

— Acuma îți poruncesc să sfârșești treaba pentru care te-am chemat, și să mă lași să mă duc pe calea lui Allah și sub sfânta lui oblăduire; iar la rândul tău, să te duci și să te întâlnești cu prietenii tăi care, la ceasul acesta, pe-semne că te-or aștepta cu nerăbdare!

El îmi răspunse:

— Da de ce nu vrei să te învoiești? Chiar că nu îți cer decât un lucru: să mă lași să ți-i înfățișez pe prietenii mei, ortacii aceia desfătători, care nici vorbă să fie nis-caiva inși iscodelnici, întrucât te încredințez că, odată ce ai să-i vezi, nu vei mai vroi să ai de-a face cu alții și îi vei da încolo pe prietenii tăi de-acum!

Îi spusei:

— Allah sporească-ți încă și mai mult bucuria pe care ți-o aduce prietenia lor! Și, de altminteri, îți făgăduiesc că într-o zi am să-i poftesc chiar eu să vină la un zaiafet pe care am să-l dau anume pentru ei!

Atunci afurisitul de bărbier se înduplecă a fi de părerea mea, da îmi spuse:

— De vreme ce văd că totuși ții astăzi mai mult la ospățul cu prietenii tăi și la tovărășia lor, decât la tovărășia cu prietenii mei, ai răbdare și așteaptă până dau fuga să duc la mine acasă toate bucatele pe care le datorez filotimiei tale; am să le pun pe masă dinaintea musafirilor mei și, întrucât prietenii mei nu au să fie atât de nerozi încât să se supere dacă am să-i las să facă singuri cinstirea mesei mele, am să le spun că nu au nici a se bizui pe mine, nici a aștepta întoarcerea mea; și numaidecât mă voi întoarce la tine, și te voi însoți acolo unde vrei să te duci!

Strigai atunci:

— Uf! nu este ajutor și putere decât la Allah cel Preaînalt și Atotputernic! Bre omule, du-te să te întâlnești cu

prietenii tăi, și veselește-te cu ei în desfătare, și lasă-mă pe mine să mă duc la prietenii mei, care trebuie să aștepte sosirea mea chiar la ceasul de-acum!

Iar bărbierul îmi spuse:

— A, nu! niciodată n-am să mă îndur să te las să pleci singur!

Îi răspunsei, silindu-mă amarnic să nu-l ocărăsc:

— Da înțelege odată că locul unde mă duc nu poate să fie călcat decât numai de mine!

El îmi spuse:

— Atunci pricep! socot că ai întâlnire cu vreo femeie! Întrucât, de n-ar fi așa, m-ai lua cu tine! Și totuși să știi că mi se cuvine o atare cinste, mai mult decât oricărui altuia de pe lume, și că pe deasupra ți-aș fi de mare ajutor în tot ceea ce vei vrea să faci. Și-apoi tare mi-e teamă ca femeia aceea să nu fie vreo mișauă străină. Atunci, vai de tine dacă vei fi singur! Îți vei lăsa sufletul acolo, neîndoielnic! Întrucât această cetate a Bagdadului nu se potrivește neam la atare soiuri de întâlniri, oh, da deloc! Și mai cu seamă de când îl avem pe valiul cel nou, care este de o asprime cumplită față de asemenea soiuri de lucruri; că se spune că nu are nici zebb, nici ouă, și că, de ură și de zavistie, pedepsește amarnic asemenea soiuri de dragosteli!

La vorbele acestea nu mai putui să stau locului și strigai cu năprasnă:

— O, tu, cel mai afurisit dintre toți mișeii și călăii! ai să pui odată capăt, da ori ba, pălăvrăgelilor cu care mă omori?...

Atunci bărbierul se înduplecă să tacă o bucată de vreme, își luă iarăși briciul și isprăvi într-un sfârșit să mă radă pe tot capul. Dar toate acestea făcuseră ca vremea rugăciunii de la amiază să fi venit; ba rugăciunea chiar trebuia să fi ajuns destul de departe și urma să înceapă predica.

Atunci îi spusei, spre a-l face să-și ia tălpășița:

– Mergi la prietenii tăi să le duci toate bucatele și toate băuturile de-aici; iar eu îți făgăduiesc că aștept până te întorci, ca să poți să mă însoțești la întâlnirea aceea!

Și stăruii așa, ca să-l înduplec. El atunci îmi spuse:

– Văd limpede că vrei să mă duci cu vorba ca să te scapi de mine și să te duci singur. Da te prevestesc că, dacă faci așa, te arunci în niște prăpăduri din care nu vei mai putea să găsești nici ieșire, nici scăpare. Așa că te juruiesc, spre binele tău, să nu te miști de aici până ce nu mă întorc, să te iau și să te însoțesc, spre a ști cum va să se sfârșească jitania ta!

Îi spusei:

– Bine! da, pe Allah, să nu fii prea zăbavnic a te întoarce!

Bărbierul atunci mă rugă să-l ajut a-și pune în spinare toate lucrurile pe care i le dăruisem, și pe cap cele două tablale pline cu plăcintării, și, încărcat așa, plecă de la mine. Ci, afurisitul! de cum ajunse afară, strigă doi hamali, le dădu în seamă povara, le spuse să care totul la el acasă, în cutare loc, iar el se piti la pândă pe o ulicioară dosnică, să aștepte plecarea mea.

Cât despre mine, numaidecât mă sculai, mă spălai cât mai repede cu puțință, mă îmbrăcai cu hainele mele cele mai frumoase și ieșii din casă. Și chiar în clipita aceea auzii glasurile muezinilor de pe minarete cum chemau pe drept-credincioși la rugăciunea de amiază în acea sfântă zi de vineri:

Bismillahi'rrahmani'rrahim! În numele lui Allah, Iertătorul cel-fără-de-margini și Milostivul!

Mărire lui Allah, Stăpânul lumilor, Atoateiertătorul și Milostivul!

*Doamne al tuturor, singur Judecător la ziua de Răsplată,
Pe tine te preamărim, de la tine cerșim ajutorare!*

*Îndrumă-ne pe calea cea dreaptă,
Pe calea celor pe care i-ai acoperit cu milele tale,
Nu pe calea celor care ți-au stârnit mânia, nici pe calea celor
care se află în rătăcire. Amin!*

Odată ieșit afară din casă, mă îndreptai cu toată graba spre casa fetei. Când ajunsei la poarta cadiului, mă întorsei din întâmplare și îl văzui pe afurisitul de bărbier la colțul ulicioarei. Atunci, cum poarta casei era întredeschisă, mă repezii înăuntru și închisei repede poarta. Și o văzui în curte pe bătrână, care mă îndrumă pe dată până la catul de sus, unde se afla codana.

Dar de-abia intrarăm, că și auzirăm niște oameni venind pe uliță: era cadiul, tatăl copilei, și alaiul lui, care se întorceau de la rugăciune. Și îl văzui, în uliță, pe bărbierul care sta în picioare și mă aștepta. Cât despre cadiu, codana mă liniști și îmi spuse că tatăl ei nu venea pe la ea decât rareori, și că, de altminteri, se afla oricând pentru mine un mijloc de a nu fi văzut.

Dar, spre nenorocirea mea, vru Allah să se petreacă o întâmplare care avea să-mi fie amarnică. Într-adevăr, se brodi că taman în ziua aceea uneia dintre roabele copile ale cadiului să i se cadă o pedeapsă. Și cadiul, de cum intră în casă, se apucă să-i dea chelfăneala cuvenită acelei roabe copile, și pesemne că îi altoi prea tare poponețul, întrucât ea începu să scoată niște țipete smintite; și-atunci, unul dintre arapii casei intră ca să încerce să pună o vorbă bună pentru ea, iar cadiul, mânios, se năpusti pe el cu lovituri de nua; și arapul pe dată începu să urle și el. Se stârni atunci o hărmălaie de se sculă toată ulița, iar bărbierul nenorocirii gândi că fusesem prins și pedepsit eu, și că eu scoteam țipetele acelea. Atunci se apucă să dea niște răcnete de moarte, să-și sfâșie hainele, să-și toarne țărână pe cap și să cerșească ajutorul trecătorilor care începuseră să se adune împrejurul lui.

Și se văicărea și striga:

– Îl omoară pe stăpânul meu în casa cadiului!

Pe urmă, țipând întruna, alergă la mine acasă, urmat de o liotă întreagă, și le duse știrea tuturor celor din casa mea și slugilor mele, care pe dată se și înarmară cu ciomege și o luară la fugă înspre casa cadiului, răcnind și asmuțindu-se unii pe alții. Și ajunseră toți, cu bărbierul în frunte, care își tot sfâșia hainele și țipa cât îl țineau beregatele, dinaintea porții cadiului, acolo unde mă aflam eu. Când auzi toată zarva de dinaintea casei sale, cadiul se uită pe fereastră și văzu ceata de zărghiți care izbeau în poartă cu ciomegele.

Atunci, găsimd că lucrul era cu primejdie, coborî și deschise ușa și strigă:

– Hei, oameni buni, ce-i cu voi?

Iar slugile mele țipară:

– L-ai omorât pe stăpânul nostru!

El le spuse:

– Da cine este stăpânul vostru și ce a săvârșit ca să-l fi omorât?...

Ci în clipita aceasta a povestirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a treizecea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că, uluit, cadiul le spuse:

– Și oare ce a săvârșit stăpânul vostru ca să-l fi omorât eu? Și ce caută în mijlocul vostru bărbierul acela, care răgește și se zbate ca un măgar?

Atunci bărbierul strigă:

– Chiar tu ești acela care, oleacă mai înainte, l-ai prăpădit pe stăpânul meu cu lovituri de ciomag, pe când eu mă aflam în uliță și îi auzeam țipetele!

Cadiul îi răspunse:

— Păi da cine-i stăpânul tău? De unde a venit? Unde se ducea? Cine a putut să-l bage în casă? Și ce a făcut spre a i se cădea loviturile de ciomag?

Bărbierul spuse:

— O, cadiu al prăpădului, nu mai face pe istețul, că știu eu toată povestea, pricina intrării stăpânului meu în casa ta și toate amănuntele tărașeniei. Chiar că știu, și vreau acum ca toată lumea să știe, că fiica ta este îndrăgostită de stăpânul meu și că stăpânul meu este tot așa de ea! Și l-am însoțit chiar eu până aici. Și-atunci tu l-ai prins în pat cu fata ta și l-ai snopit cu bătaia, ajutat de slugile tale. Or, nu mă mai mișc de-aici până ce nu te-oi sili să vii cu mine la singurul nostru judecător, califul, afară numai dacă nu vrei mai degrabă să ni-l dai pe dată pe stăpânul nostru și să-l despăgubești de ciomăgeala pe care l-ai făcut s-o îndure, și să ni-l slobozești viu și nevătămat, mie și rudelor lui. Fără de care, am să fiu silit să intru în casa ta cu de-a sila și să-l slobozesc chiar eu. Grăbește-te așadar să ni-l dai!

La asemenea vorbe, cadiul rămase năuc și plin de nedumerire, și năpădit de rușine dinaintea tuturor celor de față care ascultau. Da tot îi spuse bărbierului:

— Dacă nu ești un mincinos, nu ai decât să intri chiar tu în casa mea, îți îngăduiesc, și să-l cauți peste tot pentru a-l slobozi!

Atunci bărbierul se năpusti în casă.

Cât despre mine, care mă uitam de la fereastră, de după zăbrelele de lemn, la pătăranie, când văzui că bărbierul se năpustește în casă după mine, vrusei să fug. Dar degeaba căutai vreo ieșire, că nu îmi era niciuna la îndemână, care să nu poată fi zărită de oamenii din casă sau care să nu fie sub ochii bărbierului. Atunci, într-o odaie pe unde căutam o ieșire, dădui peste o ladă mare de lemn, goală, și zorii să intru în ea ca să mă ascund, și închisei capacul peste mine, și îmi ținui răsuflarea.

Iar bărbierul, după ce cotrobăi prin toată casa, intra până la urmă în odaie, începu să se uite bă la dreapta, ba la stânga, și zări lada. Atunci blestematul, fără să spună nimic, pricepu că eu eram acolo înăuntru, luă lada, și-o aburcă în spinare și o duse cu el; și ieși pe ușă cât mai iute, pe când eu simțeam că mor de spaimă. Ci, după județul ursitoarei, pe când el mă căra, lumea adunată vroi să vadă ce se află în ladă, și numaidecât capacul fu ridicat. Atunci, neputând să îndur rușinea și huiduielile, mă ridicai cu grabă și sării jos, da atâta de iute încât îmi frânsei piciorul. Și din ceasul de-atunci sunt eu șchiop. Ci, în clipita aceea, nu mă gândeam decât să fug și să mă ascund; și, cum mă pomenii dinaintea unei mulțimi amarnice, începui să-i arunc pumni întregi de galbeni; și mă prilejuii de înghesuiala tuturor acelor inși asupra galbenilor de pe jos, ca să mă strecor și să fug cu toată iuțeala. Așa că pornii să străbat o mare parte din ulițele cele mai întunecate ale Bagdadului. Dar care nu-mi fu spaima când îl văzui deodată pe bărbier în urma mea și când îl auzii strigând cu glas mare:

— O, oameni buni! mulțumită lui Allah, mi l-am găsit pe stăpânul meu! Au vrut să mă lovească în dragostea mea pentru stăpânul meu! Ci Allah nu a îngăduit biruința răilor și mi i-a ingenuncheat și m-a menit să-l scap din mâinile lor!

Pe urmă îmi spuse, alergând în urma mea:

— O, stăpâne al meu, acum vezi ce rău ai făcut când te-ai dovedit așa de nerăbdător și când nu mi-ai ascultat sfaturile? Și, fără ajutorul lui Allah, carele m-a împins să te slobozesc, ai fi îndurat cele mai amarnice cazne și te-ai fi prăpădit pe totdeauna! Roagă-te, așadar, lui Allah, să mă ție a fi toată viața mea în slujba ta, și să-ți stau drept călăuză ageră; întrucât te-ai încredințat că ai mintea slabă și nehibzuită, și ești cam teleleu! Ci, doamne, unde fugi așa? Așteaptă-mă!

Eu atunci, nemaștiind cum că scap de bărbier, decât poate odată cu moartea, mă oprii și îi spusei:

– O, bărbierule, nu îți este de ajuns că m-ai adus în starea în care sunt? Oare îmi vrei moartea?

Da taman când isprăvii a-i spune astea, văzui chiar dinaintea mea, în suk, prăvălia deschisă a unui negustor pe care îl cunoșteam. Mă repezii pe ușa prăvăliei și îl rugai pe negustor să-l oprească pe blestemat să intre după mine. Iar negustorul izbuti să-l oprească, arătându-i o bâtă amarnică și repezindu-i niște ochi cumpliți. Și bărbierul nu plecă decât blestemându-l pe negustor și covârșindu-l cu toate sudalmele pe care le știa.

Negustorul atunci mă întrebă ce întâmplare se petrece, iar eu îi istorisii pățania mea cu bărbierul și îl rugai să mă lase în prăvălie până mi se va zvidui piciorul; că nu mai vroiam să mă întorc la mine acasă, de frică să nu fiu pisăgit întruna de bărbierul al cărui chip îmi era mai de nesuferit decât cea mai neagră asuprire. Apoi, îndată după vindecare, luai toți banii pe care îi aveam; trimesei să vină martorii și făcui o adiată prin care lăsam rudelor tot ce mai rămânea din averea mea, bunurile și stăpânirile mele, dar pe care să le capete numai după moartea mea; și statorii un om de credință drept chivernisitor, care să vegheze asupra tuturor bunurilor, și îl îndatorai să se poarte bine cu toți ai mei, mari și mici. Și, spre a curma pe deplin cu bărbierul, hotărâi să plec din Bagdad, cetatea mea, și să mă mut în vreun loc unde să nu mă mai primejduiesc a mă pomeni nas în nas cu vrăjmașul meu.

Așa că plecai din Bagdad și nu mă oprii din drumețit până ce nu ajunsei în țara voastră, unde socoteam că am izbutit să mă scutur de asupritorul meu. Dar se dovedi trudă pierdută, de vreme ce iacătă, o, domniile voastre, dau peste el aici, în mijlocul vostru, la ospățul la care m-ați poftit!

Încât pricepeți bine că nu mai pot să am liniște până nu voi părăsi țara voastră, precum am părăsit-o și pe cealaltă, și toate din pricina acestui blestemat, a acestui

ticălos, a acestui bărbier ucigaș, prăpădi-l-ar Allah pe el, și pe tot neamul lui, și pe toți urmașii lui!

După ce rosti vorbele acestea, urmă a spune croitorul dinaintea sultanului Chinei, tânărul cel șchiop se ridică îngălbenit cu totul la chip, ne ură bună pace și ieși fără ca noi să-l fi putut opri.

Cât despre noi, la povestea lui uluitoare, ne uitarăm la bărbier și îl întrebăram:

– Da tu socoți că tânărul a spus adevărul? Și, dacă-i drept, pentru ce te-ai purtat așa și i-ai prilejuit toate nenorocirile?

Atunci bărbierul săltă capul și ne spuse:

– Pe Allah! tocmai din pricină că știam prăpădul m-am purtat așa, și am făcut-o spre a-l feri de necazuri și mai mari. Întrucât, fără de mine, ar fi fost pierdut numaidecât. Așa că nu are decât să-i mulțumească lui Allah și să-mi mulțumească și mie că și-a pierdut numai folosința piciorului, în loc să se fi pierdut cu totul. Cât despre voi, cei de aici, o, domniile voastre, spre a avea dovadă că nu sunt nici palavragiu, nici băgăreț, nici asemănător în niciun fel cu vreunul dintre cei șase frați ai mei, și ca să vă adeverez că sunt un om de folos și bine priceput, și mai cu seamă tare tăcut, am să vă istorisesc povestea mea, și aveți să judecați!

După vorbele acestea, noi toți, urmă croitorul, ascultăram în tăcere povestea bărbierului:

ISTORISIREA BĂRBIERULUI DIN BAGDAD
ȘI PĂȚANIILE CELOR ȘASE FRAȚI AI SĂI
(povestite de bărbier și răspovestite de croitor)

POVESTEA BĂRBIERULUI

Bărbierul spuse:

Aflați, așadar, o, stăpânii mei, că trăiam la Bagdad sub domnia emirului drept-credincioșilor El-Muntasser

Billah¹! Se trăia în fericire sub stăpânirea lui, întrucât îi avea la inimă pe săraci și pe nevoiași, și îi erau dragi taifasurile cărturarilor, ale înțelepților și ale poezilor.

Or, într-o bună zi, califul avu a se plânge de zece ipochimeni care sălășluiau nu departe de cetate, și îi porunci naipului să-i caute pe cei zece ipochimeni. Și vru soarta să mă aflu pe țărmul apei, taman la ceasul când derbedeii se găteau să treacă Tigrul în luntre. Și îi văzui pe dalcauci în luntre și îmi zisei în minte: „Aha! inșii ăștia și-au dat întâlnire în luntre spre a-și petrece ziua veselindu-se, mâncând și bând. Încât numaidecât câtă să le fiu oaspete și să-mi fac parte la chiolhan!“

Mă apropiai atunci de apă și, fără a scoate o vorbă, eu, Tăcutul, sării în luntre și mă vârâi în liota lor. Dar deodată văzui că vin străjile valiului, care îi înșfăcăra, le puseră la fiecare câte un singir la gât și niște lăcate la mâini, și pe urmă mă înșfăcăra și pe mine și îmi puseră așijderea un singir la gât și lăcate la mâini. Iac-așa! și nu suflai o vorbă și nu îngânai un cuvânt: faptul vă este o dovadă, domniile voastre, despre tăria firii mele și despre scumpătatea mea la vorbă. Mă lăsași așadar înfieruit fără a crâcni, și mă văzui dus cu cei zece inși până între mâinile emirului drept-credincioșilor, califul Montasser Billah.

La vederea noastră, califul chemă armașul și îi zise:
– Taie-le capetele numaidecât acestor zece mișei!

Atunci armașul ne rânduie în șir pe toți, în curte, sub ochii califului și, ridicându-și paloșul, reteză capul din-tâi și îl aruncă de-a rostogolul, pe urmă pe cel de al doilea și pe cel de al treilea și până la cel de al zecelea. Da când

¹ În traducerea lui M. A. Salie, bărbierul își începe povestea astfel: „Eram la Bagdad pe vremea lui Ali-Mustansir Billah, fiul lui Ali-Mustadi...“ – El-Muntasser Billah (mai corect Ali-Mustansir Billah – adică Biruitorul-cu-ajutorul-lui-Allah), calif care a domnit între anii 1226-1242, nu era fiul, ci strănepotul lui Ali-Mustadi, care a domnit între anii 1170-1180.

ajunse la mine, numărul de capete tăiate era zece, iar el nu avea poruncă să taie mai mult. Să opri așadar și îi spuse califului că porunca a fost împlinită. Atunci califul se întoarse și mă văzu tot în picioare și strigă:

– O, armașule, ți-am poruncit să tai capul celor zece mișei! Cum se face că pe acesta al zecelea l-ai cruțat?

Armașul răspunse:

– Pe milele lui Allah asupra ta, și pe milele tale asupra noastră! am tăiat zece capete!

Califul grăi:

– Să vedem! ia numără-le dinaintea mea!

Le numărară și se găsi întocmai numărul de zece. Atunci califul se uită la mine și mă întrebă:

– Da tu cine ești? și ce cauți între acești lacomi de sânge?

Eu atunci, o, stăpânii mei, și numai atunci, dinaintea întrebării emirului drept-credincioșilor, mă hotărâi să vorbesc. Și spusei:

– O, emire al drept-credincioșilor! eu sunt șeicul poreclit El-Samet, din pricina scumpătății mele la vorbă. Înțelepciune am destulă în cap; dar cât despre cumpănirea judecății mele, cât despre temeinicia cuvintelor mele, cât despre desăvârșirea minții mele, cât despre agerimea deșteptăciunii mele, cât despre scumpătatea mea la vorbă, nu am a-ți spune nimic, întrucât aceste haruri sunt fără de capăt în mine. Cât despre meseria mea, este bărbieritul. Și sunt unul dintre cei șapte fii ai tatălui meu, iar cei șase frați ai mei sunt toți în viață. Da iacăta întâmplarea! Chiar în dimineața aceasta, mă preumblam de-a lungul Tigrului; îi văzui pe inșii aceia zece care săreau într-o luntre; și mă vârâi printre ei și coborâi cu ei și socoteam că or fi niscaiva musafiri la vreun zaiafet pe apă. Da, de cum ajunserăm pe malul celălalt, mă dumirii că mă afluam între niște tâlhari; întrucât văzui străjile năvălind și punându-ne singirul la gât. Iar eu, măcar că eram străin de inșii aceea, nu vrusei să

vorbesc nimic, nici să mă împotrivesc, și aceasta din pricina prisosului meu de dârzie și a scumpătății mele la vorbă. Așa că fusei adus cu toți aceia între mâinile tale, o, emire al drept-credincioșilor, și tu porunciși să li se taie capetele celor zece ucigași, iar eu rămăsei singur între mâinile armașului; și, la toate, nu rostii o vorbă. Eu unul găsesc că asta cere inimă bărbată și tărie destul de strașnică. Și, de altminteri, nimic altceva decât numai faptul de a mă face pe nepusă masă tovarăș cu cei zece ipochimeni, numai el și este cel mai mare fapt de vitejie pe care îl știu. Da să nu te minunezi de purtarea mea, o, emire al drept-credincioșilor, întrucât eu toată viața mea m-am purtat totdeauna așa, îndatorându-i pe cei ce nu mă cunosc!

După ce auzi spusele mele și află astfel că sunt plin de bărbăție și de virtute, îndrăgind tăcerea și chibzuința, scârbind iscodeala și băgărlâcul, orice-ar fi putut să spună tânărul acela șchiop care se afla aici adineaori, tânărul acela șchiop pe care l-am scăpat de la tot soiul de necazuri, califul îmi spuse:

— O, preacinstitul șteic, bărbier isteț și chibzuit! spune-mi: da frații tăi cei șase?... sunt și ei ca tine? au în ei tot atâta înțelepciune, pricepere și sficiune?

Răspunsei:

— Ferească-mă Allah de ei! Ce departe de mine sunt așezați! O, emire al drept-credincioșilor, chiar că acum m-ai mâhnit cu o mare ocară, asemuindu-mă cu acei șase zărghiți care nu au nimic asemănător cu mine, nici de aproape, nici de departe. Întrucât, din pricina trăn-cănelii lor smintite și a băgăroșeniei lor și a nevredniciei lor, și-au tras asupra-le destule necazuri și, fiecare dintre ei, câte un beteșug la trup și la minte. Într-adevăr, fratele meu dintâi este șchiop; cel de al doilea este chior; cel de al treilea, știrb; cel de al patrulea, orb; cel de al cincilea are urechile tăiate și nasul retezat; iar cel de al

șaselea, buzele spintecate. Ci, o, emire al drept-credincioșilor, să nu carecumva să socoți că umflu cusururile fraților mei și harurile mele. Întrucât, de ți-aș istorisi povestea lor, ai vedea cât de deosebit sunt eu de ei toți. Și, întrucât povestea lor este nemăsurat de grăitoare, iacătă, fără a mai zăbovi, am să ți-o istorisesc.

POVESTEA CU BACBUC,
FRATELE CEL MARE AL BĂRBIERULUI

Află, așa, o, ocârmuitorule al drept-credincioșilor, că fratele meu cel mai mare, acela care a ajuns șchiop, se cheamă El-Bacbuc, numit astfel pentru că, atunci când începe să trăncănească, ai zice că auzi gâlgăitul unui urcior. De meserie era croitor la Bagdad.

Își făcea meseria de croitor într-o prăvălioară pe care o luase cu chirie de la un ins ghiftuit de bani și de averi. Insul acela locuia chiar în partea de sus a casei în care se afla prăvălia fratelui meu Bacbuc; și, totodată, în partea de jos a casei, se afla o moară, în care locuia un morar, precum și boul morarului.

Într-o zi deci, pe când fratele meu Bacbuc ședea și cosea în prăvălia lui, deodată, săltând capul, zări deasupra lui, la bageaua de sus, o femeie cumu-i luna la răsăritul ei, și care se veselea uitându-se după trecători. Era nevasta stăpânului casei. La vederea ei, fratele meu Bacbuc își simți inima cum i se umple de pojar, și îi fu peste putință să mai coasă ori să mai facă altceva, decât să se tot hlizească la bagea; și, în ziua aceea, rămase așa, năuc și pierdut în minunare, până seara. Iar a doua zi dimineata, din crapăt de zori, se întoarce la locul lui și, mai cosând câte oleacă, sălta capul spre bagea. Rămase el în starea aceea vreme de mai multe zile, de-a lungul cărora nu lucră și nu făcu treabă nici măcar de o drahmă.

Cât despre nevestică, d-apoi ea pricepu numaidecât simțămintele lui Bacbuc, fratele meu, și hotărî să tragă foloase de pe urma lor, în toate chipurile, și să se veselească strașnic. Într-o zi dar, pe când fratele meu era încă și mai năuc ca de obicei, puiantra îi aruncă o privire zâmbită care îl și săgetă pe Bacbuc; iar Bacbuc se uită la tinerică, da atâta de prostește, încât ea se și trase repede în casă spre a râde în voia ei. Iar năvlegul de Bacbuc fu cuprins de o bucurie până peste poate, în ziua aceea, gândindu-se cu câtă îmbiință fusese privit.

Încât, a doua zi, nu fu prea de tot uluit când văzu că stăpânul casei vine în prăvălia lui, aducând la subsuoară o bucată frumoasă de bogasiu înfășurată într-o legătură de mătase, și că îi spune:

– Îți aduc o bucată de bogasiu ca să-mi croiești din ea niște cămăși.

Și Bacbuc nu mai avu nicio îndoială că stăpânul casei fusese trimis de soția lui, și îi spuse:

– Pe ochii și pe capul meu! chiar în seara aceasta cămășile au să fie gata.

Într-adevăr, fratele meu se apucă de lucru cu atâta râvnă, lipsindu-se până și de orice hrană, încât seara, când veni stăpânul casei, cămășile, în număr de douăzeci, erau croite și cusute și împăturite în basmaua de mătase.

Și stăpânul îl întrebă:

– Cât trebuie să-ți plătesc?

Da chiar în clipita aceea, se ivi furișată la bagea nevasta cea tânără care îi aruncă o otheadă lui Bacbuc și îi făcu semn cu sprâncenele să nu primească nicio plată. Și fratele meu nu vroi să primească nimic de la stăpânul casei, măcar că la ceasul acela se afla la mare strâmtorare și până și-un ban chior i-ar fi fost de mult ajutor. Da se socoti tare fericit că lucrase și că îl îndatora pe soț, pentru dragostea și pentru ochii cei frumoși ai nevesticii.

Da asta nu era decât începutul corvezilor acelui Bacbuc al smintelii. Într-adevăr, a doua zi, de cu zori, stăpânul veni aducând la subsuoară altă bucată de bogasiu și îi spuse fratelui meu:

— Iacătă! mi s-a spus acasă că ar trebui să am niște șalvari noi, ca să-i port cu cămășile cele noi. Și îți aduc încă o bucată de bogasiu, ca să-mi croiești din ea niște șalvari. Și să fie cât mai largi! Și să nu te zgârcești nici la cute, nici la bogasiu!

Fratele meu răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și șezu vreme de trei zile întregi să lucreze, și nu lua să mănânce decât numai atâta cât să nu moară de foame, ca să nu piardă vremea și mai ales pentru că nu mai avea nici baremi o drahmă de argint spre a-și cumpăra cele de trebuință.

Când isprăvi lucratul șalvarilor, îi împături în basmaua cea mare și, fericit cu totul și nemaiputând de bucurie, urcă el însuși sus, să-i ducă stăpânului casei.

E de prisos să-ți spun, o, cârmuitorul al drept-credincioșilor, că muierușca se înțelese cu bărbatu-său să-și bată joc de mangafaua de frate-meu și să-i facă renghiurile cele mai aiurite. Așa că, după ce fratele meu îi înmână bogătanului șalvarii cei noi, acesta se făcu că vrea să-i plătească. Da numaidecât, în crăpătura ușii, capul cel drăgălaș al femeii se iți, ochii ei zâmbiră și sprâncenele-i făcură semn să nu primească. Și Bacbuc nu vroi, cu strășnicie, să primească de la soț chiar nimic. Atunci soțul ieși o clipită ca să se ducă la nevastă-sa, care pierise, și se întoarse grabnic la fratele meu și îi zise:

— Eu și cu soția mea ne-am hotărât, spre a-ți răsplăti truda, să ți-o dăm de soție pe roaba noastră cea albă, care-i tare frumoasă și tare gingașă; și, astfel, vei fi de-al casei!

Și Bacbuc al meu gândi numaidecât că acesta era un tertip de-al tinerei neveste spre a-i pune la îndemână

intrarea slobodă în casă, și se învoi numaidecât; și numaidecât fu chemată roaba cea tinerică și fu măritată cu Bacbuc, fratele meu.

Apoi, când veni seara și Bacbuc vru să se apropie de roaba cea albă, ea îi zise:

— Nu, nu! nu în seara asta!

Și Bacbuc nu izbuti, în pofida tuturor jindurilor lui, să dobândească nici baremi un sărut de la roaba cea frumoasă.

Or, cu prilejul acela, cum Bacbuc sălășluia în prăvălie, i se spuse să doarmă, în noaptea aceea, în moara aflată în partea de jos a casei, ca să aibă mai mult loc, și el și proaspăta lui soție. Și, după ce roaba, care era sus la stăpâna ei, nu vroise să se culce cu el, Bacbuc fu nevoit să se culce singur-singurel.

Dar dimineața, dinainte de zori, cum mai dormea încă, deodată intră morarul, rostind cu glas tare:

— Ia uite la boul ăsta! e cam destulă vreme de când se tot hodinește. Încât pe dată am să-l înjug la moară ca să macine grâul care s-a strâns într-o grămadă destul de mare! Mușteriii așteaptă să le dau făina.

Veni atunci la fratele meu, prefăcându-se că îl ia drept bou, și îi zise:

— Hai, leneșule, scoală-te să te înjug!

Iar fratele meu Bacbuc nu vroi să scoată o vorbă și se lăsă luat și înjugat la moară. Morarul îl legă pe după mijloc la grindeiul morii și, alduindu-i o lovitură de bici strașnică, îi strigă:

— *Yallah!*

Când dobândi lovitura, Bacbuc nu se putu opri să mugească precum un bou. Iar morarul urmă a-i trage niște gârbace vârtoase și a-l face să învâртеască moara multă vreme; iar fratele meu mugea întocmai precum un bou și bufnea sub lovituri.

Da în curând veni stăpânul casei, care îl văzu în starea aceea, trudind la învârtitul morii și dobândind la

gârbace. Și se duse îndată s-o vestească pe nevastă-sa, care o trimise la fratele meu pe roaba cea tânără; și roaba îl dezlegă din jug și îi spuse cu milă multă în glas:

— Stăpâna mea m-a însărcinat să-ți spun că adineaori a auzit năpasta pe care ai îndurat-o și că este tare mâhnită de treaba aceasta, și că noi toți luăm parte la chinurile tale.

Și amărâtul de Bacbuc dobândise atâtea gârbace și era atâta de terciuit, încât nu putu să îngaiame nici baremi o vorbă de răspuns.

Pe când el se afla în starea aceea, veni șeicul care îi scrisese senetul de căsătorie cu tinerica; șeicul îi ură bună pace și îi zise:

— Dăruiască-ți Allah viață lungă! Și fie să ai o căsnicie binecuvântată! Sunt încredințat că ți-ai petrecut o noapte în fericire curată, în alinturile cele mai înveselitoare și cele mai tainice, și în îmbrățișări, sărutări și desfătări, de seara până dimineața!

Fratele meu Bacbuc îi zise:

— Prăpădi-i-ar Allah pe mincinoșii și pe pezevenghii de soiul tău, o, tu, cel de o mie de ori vânzător! Nu m-ai băgat aci decât ca să mă faci să trag la roata morii, în locul boului morarului, și s-o țin așa până dimineața!

Șeicul îl pofti atunci să-i povestească amănuntele șireteniei; și el i le povesti. Atunci șeicul spuse:

— E cât se poate de limpede! Steaua ta nu se potrivește cu steaua tinerei neveste!

Bacbuc spuse:

— A, blestematule! du-te să vezi de nu poți să mai născocești și alte ticăloșii!

Pe urmă fratele meu plecă și se duse să se proțăpească în prăvălia lui, unde se puse pe rostul așteptatului, doar i-o pica de lucru ceva cu care să-și poată dobândi pâinea, după ce lucrase atâta fără nicio plată.

Or, pe când ședea așa, iată că vine la el tânăra roabă albă, care îi spuse:

— Stăpâna mea te dorește cu aprindere; și m-a însărcinat să-ți spun că se suie chiar acum pe podina casei pentru că, de la bagea, să aibă bucuria de a te privi.

Și, în chiar clipita aceea, fratele meu o și văzu la fereastră pe tânăra nevastă, care era înlăcrimată toată, se văieta și spunea:

— Pentru ce, dragule, ai înfățișarea atâta de bosumflată și atâta de burzuluiită, încât nici baremi nu te uiți la mine? Îți jur pe viața ta că tot ceea ce s-a petrecut în moară s-a petrecut fără știrea mea! Iar cât despre roaba aceasta smintită, nu vreau nici măcar să-i faci cinstea de a te uita la ea. Numai eu de aci înainte am să fiu a ta!

Atunci fratele meu Bacbuc ridică fruntea și se uită la nevestică; și numai vederea ei îl și făcu să uite toate corvezile trecute, și își odihni ochii bucurându-se de frumusețea și de nurii ei. Pe urmă începu să-i vorbească, și ea la fel, până ce rămase încredințat că toate nenorocirile acelea i se întâmplaseră altuia, nu lui.

Bacbuc, în nădejdea de a o mai vedea iarăși pe tânăra femeiușcă, urmă mai departe a croi și a coase la cămăși, la șalvari, la rochii de purtat pe dedesubt și la rochii de purtat pe deasupra, până când roaba cea tânără veni iar într-o zi la el și îi zise:

— Stăpâna mea și se închină și îți spune că, în chiar noaptea aceasta, stăpânul meu, soțul ei, e plecat la zaiafet la un prieten de-al lui, și stă acolo până dimineața. Așa că te așteaptă cu nerăbdare, ca să se culce cu tine și să-și petreacă noaptea în desfătări și în toate voioșirile.

Și smintitul de Bacbuc, la atare știre, ajunse să-și piardă cu totul mințile. Or, vicleana cea tinerică ticluise un tertip de căpetenie, în înțelegere cu soțul ei, ca să se scuture de fratele meu și, în felul acesta, să scape, și ea și bărbatu-său, de a-i plăti datoria pentru toate hainele pe care i le porunciseră.

Așa că bogătanul îi spuse neveste-sii:

— Cum ar fi să facem spre a-l hotărî să intre la tine și, în felul acesta, să-l prindem și să-l târâm dinaintea valiului?

Ea răspunse:

— Lasă-mă pe mine să fac după socoata mea, și am să-l meremetisesc cu o meremetiseală și am să-l terfelesc cu o terfeleală de are să ajungă de batjocură în toată cetatea!

Iac-așa! și Bacbuc, frate-meu, nici nu visa ce-l așteaptă! Și, de altminteri, nici habar n-avea el de toate vicleniile și de toate șiretlicurile de care sunt în stare muierile. Încât, când se lăsă seara, roaba cea tânără veni să-l ia și să-l ducă la stăpâna ei, care numaidecât se ridică, se temeni dinaintea lui, și zâmbi, și zise:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, tare ard de dorul a te vedea, într-un sfârșit, lângă mine!

Iar Bacbuc îi spuse:

— Și eu la fel! da repede, și înainte de orice, o sărutare! Și apoi...

Da nici nu apucă să-și termine vorba, că ușa sălii se și deschise și intră soțul nevesticii, urmat de doi robi arapi, care tăbărâră pe frate-meu Bacbuc, îl legară cobză, îl doborâră la pământ și, pentru început, îi alintară șezutul cu gârbacele.

Pe urmă îl aburcară pe umeri și îl cărară la valiu, care numaidecât îl osândi la pedeapsa următoare: după o tăbăceală cu două sute de lovituri de curea, fu cocoțat pe spinarea unei cămile, fu legat acolo și fu purtat pe toate ulițele Bagdadului, iar un pristav obștesc striga cu glas mare:

— Iacătă cum este pedepsit tot bărbatul care se năzuiește la muierile semenilor săi!

Or, pe când îl purtau așa, deodată cămila se făcu abrașă și începu să sară ca o smintită. Iar Bacbuc nu putu decât să se prăbușească la pământ și își frânse

picioarul pe loc. Și, din ceasul acela, rămase șchiopul care este. Pe deasupra, valiul îl osândi și la surghiun, iar Bacbuc, cu picioarul betejit, ieși din cetate. Da, taman la vreme, fusei prevestit de toate astea, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, eu, fratele său, și alergai pe urmele lui și îl adusei îndărăt tainic, trebuie să ți-o mărturisesc, și mă împovărai cu vindecarea, cu cheltuielile și cu toate trebuințele lui. Și o țin așa!

La povestea aceasta cu Bacbuc pe care i-o istorisii, o, stăpânii mei, califului Muntasser-Billah, califul se puse pe un răs cu hohote și îmi spuse:

– Bine mai povestești! și ce poveste frumoasă!

Eu răspunsei:

– Chiar că încă nu mi se cuvin laudele acestea din parte-ți! Că atunci ce-ai să mai spui când ai să auzi povestea fiecăruia dintre ceilalți frați ai mei! Da tare mi-e teamă să nu mă socoți palavragiu ori farfara!

Iar califul răspunse:

– Departe de tine! Grăbește-te, dimpotrivă, să-mi istorisești ce-au pățit și ceilalți frați ai tăi, spre a-mi împodobi urechile cu aceste povești, precum cu niște cercei de aur, și să nu te sfiești a mi le dealungi cu amănuntul, întrucât prevăd că au să fie desfătătoare și pline de miroznel!

Spusei atunci:

PĂȚANIA CU EL-HADDAR,

CEL DE AL DOILEA FRATE AL BĂRBIERULUI

Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor, că pe fratele meu al doilea îl cheamă El-Haddar, întrucât mugește ca o cămilă și e știrb. Ca meserie, chiar că nu are nicio meserie, și mi-a dat multe bătăi de cap cu năzdrăvăniile lui cu femeile, din care iacătă una dintr-o mie:

Într-o zi, pe când bătea fără de nițio țintă ulițele Bagdadului, văzu că vine la el o femeie bătrână, care îi spuse în șoaptă:

– Ascultă, omule! am a-ți face o poftire pe care ești slobod s-o primești ori să n-o primești, după cum ți-o plăcea.

Iar fratele meu se opri din mers și spuse:

– Ascult!

Bătrâna urmă:

– Da nu pot să-ți mărturisesc despre ce e vorba, decât dacă ai să-mi făgăduiești că nu ai să te lași cu niciun chip pradă pălăvrăgelii și mâncărimii de limbă.

Și fratele meu Haddar răspunse:

– Nu ai decât să vorbești.

Ea îi spuse:

– Ce-ai zice de un sarai mândru, cu niște havuzuri și cu niște pomi roditori, și unde vinul s-ar revărsa în pocalele niciodată goale, unde ai vedea niște chipuri răpitoare, unde ai găsi niște obraji fragezi, numai buni de sărutat, niște boiuri subțirele și mlădii, numai bune de strâns în brațe, și tot soiul de lucruri pe potrivă, și unde să zăbovești de seara până dimineța? Și, pentru toate astea, ca să te bucuri de toate, nu ai avea decât numai să împlinești tocmeala pusă!

La vorbele acestea ale bătrânei, frate-meu El-Haddar spuse:

– Dar, o, stăpână a mea, cum se face de vii să-mi faci o atare poftire tocmai mie, nealegând pe nimeni altul dintre făpturile lui Allah? Și ce-a putut să-ți placă la mine și să te faci să-mi dai precădere?

Ea răspunse:

– Tocmai ți-am spus adineaori, să nu fii cumva spornic la vorbă, să știi să taci, și să te porți cu muțenie. Așa că urmează-mă și nu mai grăi nimic. Pe urmă bătrâna porni iute, iar fratele meu, ademenit de ispita celor

făgăduite, se luă după ea până ce ajunseră amândoi la un sarai cu o înfățișare falnică, în care bătrâna intra și îl pofti și pe fratele meu Haddar să intre. Și fratele meu văzu că interiorul saraiului era tare frumos, dar și ceea ce se afla în el era încă și mai frumos: că nimeri drept în mijlocul unui sobor alcătuit din patru copilandre fără de asemuire; întinse pe chilimuri, cântau cu glas desfătător niște cântece care ar fi topit până și stâncile cele mai vârtoase.

După temenelile îndătinate, una dintre ele se ridică, umplu un pocal și îl bău. Iar fratele meu Haddar socoti de datorința lui să-i spună:

— Să-ți fie cu sănătate, cu desfătare și cu deplinătate de puteri!

Și se apropie sprinten de ea, ca să-i ia pocalul gol și spre a se pune în slujba ei. Dar ea, numaidecât, umplu pocalul și i-l întinse; iar Haddar luă pocalul și bău. Iar puiandra, pe când el bea, începu să-l mângâie pe ceafă, da cam prea repezit oleacă, întrucât îi arse o lovitură bună cu dunga mâinii. Atunci fratele meu Haddar se îmbufnă rău, și se ridică să plece, uitându-și făgăduiala de a îndura totul fără a cârti.

Dar bătrâna se apropie de el și îi clipi din ochi spre a-i da de înțeles: „Nu trebuie! Mai bine rămâi și așteaptă sfârșitul!“ Și fratele meu se supuse și rămase și îndură răbduriu toate poznele copilandrei, care îl înghioldea, îl ciupea, îl mângâia spornic pe ceafă într-un chip de fapt plin de răutate și supărător, iar celelalte trei se întreceau care mai de care să-i joace renghiul cel mai afurisit: una îl trăgea de ureche de mai să i-o smulgă, alta îi altoia niște bobârnace de-l podideau lacrimile, iar cea de a treia se îndeletnicea mai cu drag să-l zgârie cu unghiile. Și frate-meu îndura, întrucât bătrâna îi făcea semn întruna să nu spună nimic. Într-un sfârșit, cea mai dulce dintre copile se ridică și îi spuse să se dezbrace; iar

el așa făcu, fără de cârtire. Ea atunci luă un stropitor cu apă de trandafiri, îl stropi și îi zise:

– Îmi placi. Da ai o barbă și niște mustăți care nu-mi plac. Nu-mi plac mustățile și părul din barbă care îmi zgârie pielea. Așa că, dacă vrei să vii cu mine, va trebui mai întâi să te razi de tot pe obraji.

El răspunse:

– Asta îmi vine cam greu, întrucât ar fi cea mai mare ocară ce mi s-ar întâmpla!

Ea spuse:

– Nu aș putea să te iubesc altminteri. Trebuie!

Atunci frate-meu se lăsă dus de bătrână în odaia de alături; și baba îi reteză toată barba și i-o rase, pe urmă mustățile și sprâncenele. După care, îl sulemeni pe ochi cu cârmâz și cu albeală, și îl duse îndărăt în mijlocul copilelor. Când îl văzură așa, fetele se puseră pe un râs de se prăbușiră pe spate.

Pe urmă, cea mai zarifă dintre copile veni la el și îi zise:

– O, stăpâne al meu, iacătă că mi-ai biruit sufletul cu priveliștea nurilor tăi. Încât nu mai am decât un hatâr să-ți cer, acela de a juca dinaintea noastră, așa cum ești, gol și frumos, vreun danț ispititor și muchelef!

Și cum El-Haddar se cam codea, fata îi spuse:

– Mă rog ție, pe viața mea, să joci! Și pe urmă voi fi a ta!

Atunci El-Haddar, în sunetul darabukei, pe care bătrâna o zdrăngănea cu bățai potrivite, își înfășură mijlocul cu un seleaf de mătase și, venind în mijlocul odăii, începu să dănțuiască.

Și dănțui cu atâta pezevenclâc și cu atâtea răsucituri, încât fetele nu mai puteau să se țină de râs: și începură să-i arunce în cap tot ce aveau la îndemână: pernele, poamele, băuturile, și până și sticlele.

Da numai atunci se petrecu treaba de la urmă. Cea mai nurlie dintre fete se sculă și, făcând tot felul de schime, și uitându-se la frate-meu cu niște ochi pieziși

și parcă beți de patimă, începu să-și arunce hainele de pe ea, una câte una, și nu-i mai rămase decât cămășuța subțire și șalvarii cei largi de mătase.

La atare priveliște, El-Haddar, care își contenise danțul, strigă:

— Ya Allah! Ya Allah!

Și se sminti de-a binelea.

Atunci bătrâna veni lângă el și îi spuse:

— Acuma urmează s-o înhați pe mândruța ta din fugă. Întrucât stăpâna mea are năravul, odată zădărnă cu danțurile și cu băutura, să se dezbrace de tot și să nu se dea iubitului decât dacă, după cercetarea mădularelor lui goale, a mândriei lui învârtoșate și a sprintenelii lui la fugă, îl socotește vrednic de ea. Așa că să te ții după ea peste tot, din odaie în odaie, și îndârjit, până ce vei izbuti s-o înșfaci. Și ea numai atunci are să te lase să te bucuri de ea!

La vorbele acestea, fratele meu zvârli brâul de mătase și se găti de gonită. La rându-i, puicana își aruncă și ea cămășuța și șalvarii, și se arată sclipitoare, precum un curmal tânăr fremătând sub adieri; și își luă vânt și zbură, râzând în hohote, și dădu roată sălii de două ori. Iar frate-meu Haddar, cu dârzia bârzoii și repezită, se luă pe urmele ei.

Ci în clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, plină de sficiune, nu spuse nimic mai mult.

Dar când fu cea de a treizeci și una noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că acel croitor din cetatea aceea din China îi istorisi astfel sultanului urmarea povestirii pe care bărbierul din Bagdad o

istorisea mesenilor, despre cel de al doilea frate al său, El-Haddar, și pe care o istorisise întâia oară califului Muntasser Billah:

Fratele meu Haddar, cu dârzia bârzoii și repezită, porni să se țină pe urmele copilei ușoare și tivilichii. Iar la priveliștea aceea, cele trei fetișcane și bătrâna, dinaintea chipului zugrăvit și fără barbă, fără mustați și fără sprâncene al fratelui meu Haddar, a cărui făloșie se îmbobotise smintit, fură cuprinse de un râs năprasnic și începură să tropăie și să bată din palme.

Cât despre puicana cea goală, aceea, după două înconjururi prin odaie, o apucă de-a lungul unei săli înguste, pe urmă prin alte odăi, una după alta, și mereu urmată și strânsă de-aproape de către frate-meu, care găfâia, cu mândria îndârdorată turbat. Iar fata fugea mereu, râzând din toți dinții și mlădiind din șolduri.

Și deodată, la o cotitură, fata pieri, iar fratele meu, deschizând o ușă pe unde socotea că ieșise fata, se pomeni în mijlocul unei ulițe. Iar ulița aceea era ulița curelarilor din Bagdad. Și toți curelarii îl văzură pe El-Haddar, cu barba rasă și cu mustațile și sprâncenele rase, și cu chipul sulemenit ca o târătură, și îl huiduiră, și își luară curelele și începură să-l plesnească, râzând toți în hohote, și să-l bată atâta de aprig, încât își pierdu simțirea. După care îl cocoțară pe un măgar, de-a-ndoaselea, și îl purtată roată prin toate sukurile; pe urmă, într-un sfârșit, îl cărară dinaintea valiului.

Valiul îi întrebă:

— Cine-i ăsta?

Ei răspunseră:

— Este unul cu care ne-am pomenit peste noi, năvălind deodată din casa vizirului cel mare. Și l-am găsit în starea aceasta!

Atunci valiul porunci să i se tragă fratelui meu Haddar o sută de lovituri de bici la talpa picioarelor și îl izgoni din cetate.

Eu atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, alergai după el și îl adusei îndărăt tainic și îl pusei la adăpost. Pe urmă îi hotărâi un tain cu care să trăiască, din punga mea. Iar tu poți să judeci acumă că, dacă nu aş fi eu un om plin de bărbăție și de haruri, nu aş fi putut să mai sufăr un asemenea prostănac!

Da cât despre cel de al treilea frate al meu și despre povestea lui, este cu totul altceva, precum vei vedea!

PĂȚANIA LUI BACBAC,
CEL DE AL TREILEA FRATE AL BĂRBIERULUI

Bacbac orbul, zis Cotcodacul-umflat, este cel de al treilea frate al meu, iar de meserie este cerșetor, și trecea printre frunțașii isnafului calicilor din Bagdad, cetatea noastră.

Într-o zi, voia lui Allah și ursita vroiră ca fratele meu, tot cerșetorind, să ajungă la ușa unei case destul de faldnice.

Și frate-meu Bacbac, țipându-și mereu milogelile obișnuite pentru a cere de pomană: „O, miluitorule! o, darnicule!“, bătu cu bățul în ușa casei. Or, trebuie să-ți spun, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, că fratele meu Bacbac, ca toți isteții din isnaful lui, avea năravul să nu răspundă niciodată atunci când, după ce bătea în ușa vreunei case, auzea: „Cine e acolo?“ Tăcea astfel, spre a-i sili pe oamenii dinăuntru să deschidă; că altminteri, deprinși cum erau cu cerșetorii, nu deschideau ci doar răspundeau dinăuntru: „Allah să te aibă întru mila lui!“ Asta-i chipul de a te descotorosi de cerșetori.

Încât, în ziua aceea, oricât tot întrebare dinăuntru: „Cine este la ușă?“, fratele meu tăcu. Și, până într-un sfârșit, auzi niște pași ce se apropiau și ușa cum se deschidea. Se ivi un ins de la care Bacbac, dacă nu ar fi fost orb,

de bună seamă că nu ar fi cerut pomană. Da așa-i fusese sortit. Și fiecare om își poartă soarta agățată la gât.

Insul îl întrebă:

– Ce vrei?

Frate-meu Bacbac îi răspunse:

– Ce-o fi, în numele lui Allah Preaînaltul!

Insul îl întrebă:

– Nu cumva ești orb?

El îi spuse:

– Da, stăpâne al meu! Și tare sărac!

Insul răspunse:

– Dacă-i așa, dă-mi mâna să te călăuzesc.

El îi întinse mâna, și insul îl băgă în casă și îl ajută să suie pe niște scări până ce îl duse sus pe terasa casei, care era tare înaltă. Iar frate-meu, cu sufletul la gură, gândea: „De bună seamă că are să-mi dea rămășițele de la vreun ospăț mare.”

Când ajunseră amândoi sus pe terasă, insul îl întrebă:

– Ce vrei, orbule?

Frate-meu, destul de nedumerit, răspunse:

– Vreo pomană, în numele lui Allah!

El răspunse:

– Allah deschidă-ți luminile într-alte părți!

Atunci Bacbac zise:

– A, bre omule! păi nu puteai să-mi tălmăcești răspunsul tău pe când eram încă jos?

Omul răspunse:

– Păi da tu, care ești mai prejos decât tuhăsul meu, pentru ce nu mi-ai răspuns când strigam din casă „Cine e acolo? Cine e la ușă?” Cară-te așadar de-aici cât mai iute, ori am să te fac să te duci de-a rostogolul ca un ghemotoc, milogule, slinosule și mișelule!

Iar Bacbac fu nevoit, orb cum era, să coboare cât mai iute scara, singur-singurel. Îi mai rămăseseră de coborât

vreo douăzeci de trepte, când călcă deodată greșit și porni să cadă de-a dura pe scară până la ușă. Și, în căderea aceea, se lovi rău la cap, și începu să geamă, luându-și iarăși umbletul pe uliță. Atunci doi soți de-ai săi dintre milogi, când îl văzură că geme așa, îl întrebară de pricină, iar el le istorisi pătărană. Pe urmă le spuse:

— Acuma, fărtașilor, se cade a mă ajuta să mă întorc la mine acasă, să iau ceva bani spre a-mi cumpăra de-ale gurii în ziua asta stearpă și blestemată. Sunt nevoit astfel să mă ating de agoniselile noastre, care, precum știți, sunt destul de mari, și peste care m-ați satorit chiver-nisitor.

Or, pe urmele lui, coborâse și insul cu pricina, care se ținuse după el, ca să-l adulmece mai de aproape și să-l vadă ce face. Și-așa că se luă după frate-meu și ceilalți doi orbi, fără ca ei să-l simtă, până ce ajunseră cu toții la bârlogul lui Bacbac. Intrară acolo, iar insul se furișă pe lângă ei repede, până să apuce ei să închidă ușa. Iar Bacbac le spuse celor doi fărtași ai lui:

— Întâi de toate, căutați bine dacă n-a intrat vreun străin care să se fi ascuns în odaie.

La vorbele acestea, insul, care era hoț de meserie și tare iscusit printre cei de lefteria lui, văzu o frânghie ce sta legată de grinda casei, apucă de frânghie și se cațără sprinten și fără zarvă până sus la bagdadie, unde șezu liniștit pe grindă. Atunci cei doi cerșetori începură să cerceteze prin toată odaia și pipăiră de jur împrejur în mai multe rânduri, tocănind prin colțuri cu cârjele lor. Când isprăviră, veniră lângă fratele meu, care scoase din tainiță toți banii pe care îi avea în păstrare și îi socoti cu cei doi tovarăși ai săi. Și găsiră că erau taman zece mii de drahme. Pe urmă, fiecare dintre ei luă două, trei drahme, puseră banii la loc în săcuți, și ascunseră iarăși săcuții. Apoi unul dintre cei trei cerșetori plecă să cumpere de mâncare, și se întoarse pe dată, și scoase din

traistă trei pâini, trei cepe și câteva curmale. Și cei trei fătați șezură jos roată să mănânce.

Atunci hoțul se lăsă să lunece încetișor de-a lungul frânghiei și veni de se ciuci lângă cerșetori, și începu să mănânce și el cu ei. Și cum ședea alături de Bacbac, care avea auzul tare ascuțit, Bacbac îl auzi cum clefăia din fălci pe când mânca, și strigă:

— Este un străin printre noi!

Și întinse repede mâna spre partea de unde auzea că vine clefăitul de fălci, și mâna lui căzu chiar pe mâna hoțului.

Atunci Bacbac și cei doi cerșetori se năpustiră asupra hoțului și începură să ție și să-l înghesuie cu cârjele, ca niște orbi ce erau; și îi chemară pe vecini în ajutor, urlând:

— O, musulmanilor! Săriți-ne într-ajutor! e un hoț aici! Vrea să ne fure bruma de bani a chiverniselilor noastre!

Și vecinii veniră fuga și îl găsiră pe Bacbac, care îl ținea vârtos, ajutat de cei doi tovarăși ai lui, pe hoțul care încerca să se apere și să scape. Dar hoțul, la venirea vecinilor, se prefăcu a fi și el orb și închise ochii și strigă:

— Pe Allah! o, musulmanilor, sunt orb și tovarăș cu aceștia trei care vor să mă păgubească de partea mea din cele zece mii de drahme ale chiverniselii pe care o stăpânim de-a valma. Vă jur pe Allah! pe sultan! pe emir! Și-apoi duceți-mă dinaintea valiului!

Atunci se iviră și străjile valiului, care îi înșfăcară pe cei patru și îi duseră între mâinile valiului, care întrebă:

— Cine sunt înșii aceștia?

Și hoțul strigă:

— Ascultă vorbele mele, o, valiule drept și înțelept, și ți se va dezvălui adevărul. Ba chiar, de nu vrei să mă crezi, pune-mă numaidecât la cazne, pe mine mai întâi,

spre a mă sili să mărturisesc adevărul; și să-i pui apoi și pe ceilalți soți ai mei la caznă; și au să fie cam nevoiți a te lumina despre pricina noastră!

Și valiul strigă:

— Înșfăcați-l pe ins și trântiți-l la pământ și bateți-l până la mărturisire!

Atunci străjile îl înhățară pe orbul cel calp, și una dintre străji îl apucă de amândouă picioarele, iar ceilalți începură să-i care la lovituri strașnice de gârbaci. De la cele dintâi zece lovituri, orbul cel prefăcut începu să urle, pe urmă deodată își deschise unul dintre ochii pe care îi ținuse închiși întruna; și, după alte câteva lovituri, își deschise hotărât și cel de al doilea ochi. La priveliștea aceea, valiul mânios strigă:

— Ce-i cu prefăcătoria asta, o, pezevenghi sfruntat?

El răspunse:

— Poruncește să mi se curme schingiul, și am să-ți lă-muresc tot!

Și valiul porunci să se curme schingiul, iar hoțul spuse:

— Suntem aici patru orbi prefăcuți, care înșelăm lumea spre a căpăta de pomană, și mai ales spre a avea înlesnirea să intrăm prin case, să ne uităm la femeile fără de văluri și să le ispitim, și să le cotăcim, și să le plodim, și să le jefuim apoi, și să cercetăm launtrul caselor și să ticluim furtișagul bine chibzuit. Și, întrucât ne îndeletnicim de o bună bucată de vreme cu meseria asta spornică, am izbutit să strângem tuspătru taman zece mii de drahme. Or, astăzi, mi-am cerut partea de la soții mei, care nu vroiră să mi-o dea, ba dimpotrivă, mă tăbăciră cu bătaia și m-ar fi și prăpădit, dacă străjile nu m-ar fi scos din mâinile lor. Acesta-i adevărul, o, valiule. Acuma, spre a-i sili pe ortacii mei să mărturisească și ei, nu rămâne decât să li se alduiască și lor gârbaciul, ca și mie! Și au să vorbească! Da loviturile să fie bine

învârtoșite, că de nu, ortacii mei, care sunt tare încâiniți, n-au să mărturisească nimic și-au să se încăpățâneze amarnic să nu deschidă ochii cum am făcut eu!

Atunci valiul porunci să fie înșfăcat fratele meu mai întâi. Degeaba se împotrivi frate-meu, degeaba țipă cum că el este orb din naștere; i se arse o caznă încă și mai strașnică, până într-atâta că leșină. Când își veni în simțiri, nu deschise ochii, iar valiul puse să i se dea alte trei sute de lovituri de gârbaci; pe urmă alte trei sute; și tot așa și cu ceilalți doi orbi, care de altminteri nu deschiseră ochii, în pofida bătailor și a sfaturilor singurului orb calp, fârtatele lor cel închipuit.

Apoi valiul porunci să fie aduși de către orbul cel calp banii ascunși în odaia lui Bacbac, fratele meu, și dădu hoțului un sfert din banii aceia, două mii cinci sute de drahme, iar tot ce rămase păstră pentru haznaua lui.

Cât despre frate-meu și cei doi fărtați ai lui, cei doi cerșetori orbi, valiul, după pedepsire, le spuse:

– Mișeilor și prefăcuților! mâncați pâinea, darul lui Allah, și vă jurați pe numele lui că sunteți orbi! Plecați de-aici și să nu vă mai văd prin Bagdad!

Eu atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, aflând toate astea, ieșii din cetate să-l caut pe Bacbac, și îl găsii, și îl adusei tainic îndărăt la Bagdad, și îl adăpostii la mine, și mă însărcinai cu demâncarea și cu îmbrăcăminte la lui, pentru totdeauna! Și-aceasta-i pățania celui de al treilea frate al meu, Bacbac!

La povestirea aceasta, califul Muntasser Billah începu să râdă și zise:

– Să i se dea o răsplată acestui bărbier pentru ostenele lui și-apoi să plece!

Da eu, o, domniile voastre, răspunsei:

– Pe Allah! o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, n-aș putea să primesc nimic până a nu-ți istorisi ce au

pățit și ceilalți trei frați ai mei, și asta în câteva cuvinte, spre a-ți dovedi pe deplin cât sunt de scurt la vorbă și cât de nelimbut din fire!

Califul răspunse:

– Hai! binevoiesc a mă supune caznei de a-mi dăuli urechile cu trăncănelile tale și a-ți mai îndura încă vreo câteva neobrazări și mitocării, care, de altminteri, nu sunt lipsite de haz.

Atunci spusei:

PĂȚANIA LUI EL-KUZ,
CEL DE AL PATRULEA FRATE AL BĂRBIERULUI

Cel de al patrulea frate al meu, El-Kuz El-Assuani chiorul, Urciorul-care-nu-se-sparge, îndeplinea la Bagdad meseria de măcelar. Era mare meșter la vânzarea de cărnuri și de tocături, și știa de minune să crească și să îngrașe oi cu coada groasă. Și știa cui să-i vândă carne bună și cui să i-o păstreze pe cea rea. Încât mușteriii cei mai de frunte din cetate, precum și negustorii cei mai bogați nu târguiau decât de la el și nu cumpărau niciodată altă carne decât cea de la oile lui, așa că, în scurtă vreme, ajunse tare bogat și stăpân peste turme mari și peste averi multe.

Starea aceasta de înflorire neconținând deloc, frate-meu El-Kuz, într-o zi, sta în prăvălia lui, când văzu că intră la el un șeic falnic, cu barba lungă și albă, care îi întinse câțiva bani și îi spuse:

– Taie-mi niște carne bună!

Și fratele meu îi tăie din carnea cea mai bună pe care o avea, luă banii și răspunse la binețea șeicului, care plecă.

Atunci frate-meu cercetă banii pe care îi primise de la necunoscut, și văzu că toți erau noi și de o albeață orbitoare. Încât se grăbi să-i pună deoparte, într-o

cecmegea anume, și își zise: „Iacătă niște bani care au să-mi poarte noroc!“

Cinci luni în șir, șeicul cel bătrân cu barba lungă și albă nu încetă să vină zi de zi să-i întindă fratelui meu El-Kuz câțiva bani de-ai lui, albi și noi, pentru carne proaspătă și de cel mai bun soi; și de fiecare dată El-Kuz avea grijă să pună banii aceia deoparte.

Da într-o zi, El-Kuz vru să numere toți banii pe care îi strânsese în felul acela, spre a cumpăra apoi cu ei niște oi frumoase, și mai cu seamă câțiva berbeci pe care vroia să-i învețe a se bate între ei, întrecere tare căutată la Bagdad, cetatea mea. Da nici nu apucă el să deschidă bine sipetul în care pusese arginții de la șeicul cel cu barbă albă, că și băgă de seamă că nu se mai afla acolo niciun soi de ban, și nu găsi în loc decât câteva rotogoale de hârtie albă. La priveliștea aceea, începu să se bată amarnic peste față și peste cap, și să strige, văicărindu-se. Și se pomeni în curând în mijlocul unei cete mari de trecători, cărora le istorisi beleaua, fără ca vreunul să-și poată lămuri cumva pricina pieirii banilor. Iar El-Kuz tipa mai departe și spunea:

– De-ar da Allah ca afurisitul acela de șeic să vină acuma, că i-aș smulge barba și turbanul cu chiar mâinile mele.

De-abia sfârșise el de rostit vorbele de la urmă, că bătrânul se și ivi și străbătu repede mulțimea adunată și veni la frate-meu măcelarul, ca spre a-i da banii, după obiceiul său. Și numaidecât fratele meu se repezi la el și îl luă de piept, strigând:

– O, musulmanilor, săriți! ajutați-mă! Iacătă-l pe hoțul cel sfruntat!

Da șeicul nu își pierdu nimic din liniștea lui falnică și, fără a se clinti, îi răspunse fratelui meu în așa fel încât să nu fie auzit decât de el:

– Alege: vrei mai degrabă să taci, ori ți-ar plăcea mai bine să te faci de râs în fața tuturor? Întrucât ocară pe care ți-aș face-o ar fi mai cumplită decât aceea cu care vrei tu să mă încarci!

El-Kuz răspunse:

– Da ce ocară poți tu să-mi faci, o, șeic de păcură, în ce chip socoți să mă faci de râs?

El spuse:

– Aș dovedi dinaintea tuturor că le vinzi de obicei oamenilor carne de om în loc de carne de oaie!

Fratele meu se rocoși:

– Minți, o, tu cel de o mie de ori mincinos și de o mie de ori blestemat!

Șeicul spuse:

– Nu este blestemat și nu este mincinos decât acela care, în chiar clipita aceasta, are în prăvălia lui un leș de om agățat în cârligul măcelăriei sale, în locul unei oi!

Frate-meu se zborși amarnic:

– Dacă lucru se va dovedi precum spui, o, câine și plod de câine, bunurile și sângele meu sunt ale tale de drept!

Atunci șeicul se întoarse spre mulțime și strigă cât îl ținea gura:

– O, voi toți, prietenii mei, îl vedeți pe măcelarul acesta? Până astăzi ne-a înșelat pe toți și a încălcat prăvăliile Cărții noastre! Omul acesta, în fiecare zi, în loc de oi, înjunghie fii de-ai lui Adam și ne vinde carnea lor drept carne de oaie! Iar dacă vreți să vă încredințați de adevărul spuselor mele, nu aveți decât să intrați cu toții și să-i cercetați prăvălia.

Numaidecât se stârni zarvă în mulțimea care se năpusti în măcelăria fratelui meu și o luă în stăpânire. Și, la văzul tuturor, se ivi un leș de om agățat în cârlig, jupuit, meremetisit, spălat și golit; iar pe taraba de căpățâni văzură trei capete de om jupuite și curățate și

meremetisite la cuptor, spre a fi vândute! chiar că șeicul cel cu barba lungă și albă nu era altul decât un vrăjitor priceput la meșteșugul fermecătoriei și al descântece-lor, și într-o clipită putuse sub ochii tuturor să facă dintr-un lucru un alt lucru.

La priveliștea aceea, toți cei de față se repeziră pe frate-meu, strigându-i: „nelegiuire! pângărire! ticăloșie!“ și tăbărâră asupra-i, unii cu lovituri de bătă, alții cu lovituri de bici; iar cei mai înverșunați în a-i trage loviturile cele mai crunte erau mușteriii lui de mai înainte, precum și prietenii lui cei mai buni. Cât despre șeicul cel bătrân, acela își luă în seamă grija de a aldui o lovitură năprasnică de pumn în ochiul lui frate-meu, de i-l plesni pe dată și pe totdeauna. Pe urmă fu luat leșul cel închipuit al înjunghiatului, frate-meu El-Kuz fu legat cobză, și toată lumea, cu șeicul în frunte, ajunse dinaintea împlinatorului legii. Iar șeicul îi spuse:

— O, emirule! iacătă că îl aducem între mâinile tale, spre a dobândi pedeapsa pentru nelegiuirile lui, pe insul acesta care, de multă vreme, îi înjunghie pe semenii săi spre a le vinde carnea drept carne de oaie. Nu mai ai decât să rostești osânda și să scoli în picioare județul lui Allah, întrucât iată martorii toți!

Cât despre frate-meu, degeaba se apăra el, că judecătorul nu vroi să mai asculte nimic și îl osândi să primească cinci sute de lovituri de ciomege pe spinare și pe șezut! Pe urmă i se zeberiră toate bunurile și toate stăpânirile; și fu un noroc mare pentru el că avusese atâtea averi, întrucât fără ele pedeapsa lui ar fi fost moartea neabătută. Pe urmă se rosti asupra-i pedeapsa surghiunului.

Frate-meu, rămas chior, cu spinarea învinețită de bătaie și aproape dându-și duhul, ieși din cetate și merse drept înainte, fără a ști unde, până ce ajunse la o cetate depărtată și pe care nu o cunoștea. Se opri și hotărî să-și așeze lăcașul acolo și să se apuce de meseria de

papugi, care nu cere nicio altă avuție, decât niște mâini vrednice.

Așa că își așază popasul obișnuit la o răspântie, în colțul dintre două ulițe, și se apucă de lucru, ca să-și câștige pâinea. Dar, într-o zi, pe când da zor să pună un petic la niște papuci vechi, auzi niște nechezături de cai și zarva unui ropot de călăreți mulți. Întrebă de pricina aceluia vuiet mare și i se răspunse:

— Este sultanul, care se duce, ca de obicei, la vânătoare, însoțit de tot saltanatul lui.

Atunci fratele meu El-Kuz își lăasă o clipită acul și ciocanul și se ridică să vadă cum trece alaiul sultanului. Și, pe când sta el așa în picioare, furat de gânduri și visând la starea lui trecută și la cea de acum, și la împrejurările care dintr-un măcelar vestit îl făcuseră papugiul cel mai nevoiaș, tocmai trecea sultanul, în fruntea alaiului său minunat; și, din întâmplare, se nimeri că ochii sultanului căzură pe ochiul scos al fratelui meu El-Kuz.

La priveliștea aceea, sultanul se schimbă la chip și strigă:

— Allah să mă ferească de nenorocirile din ziua aceasta blestemată și de piază rea!

Pe urmă răsuci îndată frâul calului și făcu cale întoarsă, el cu tot alaiul său și cu toți oștenii lui. Dar totodată le porunci robilor să-l înhațe pe frate-meu și să-i împlinească pedeapsa cuvenită. Și numaidecât robii se buluciră asupra fratelui meu El-Kuz și îi arseră atâtea lovituri, încât îl lăsară ca mort în drum. După ce se depărtară, El-Kuz se ridică și se întoarse gemând la sălașul lui de sub petecul de pânză care îl adăpostea la colțul uliței, și era topit și de-abia mai răsufla. Și cum din întâmplare un rob din ceata sultanului rămăsese în urmă și trecea pe dinaintea adăpostului lui, se rugă de el să se oprească, îi povesti ce bătaie îndurase și îl rugă să-i spună pricina.

Robul începu să râdă în hohote și îi răspunse:

– Frate, află că sultanul nostru nu poate să îngăduie a vedea un chior, mai ales dacă chiorul este chior chiar de ochiul stâng; că îi poartă nenoroc, și totdeauna pune să fie omorât fără de milă chiorul. Încât tare mă mir că încă mai ești viu.

La vorbele acestea, fratele meu, fără a aștepta mai mult, își strânse sculele și ce îi mai rămăsese din puteri și, fără de zăbavă, luă fuga și nu se odihni decât când ajunse afară din cetate. Și porni la drum până ce ajunse la o altă cetate, tare depărtată, care nu avea niciun fel de sultan ori de asupritor, cum avea cealaltă.

Sălășlui el multă vreme în cetatea aceea, având grijă, din prevedere, să nu se arate nicăierea. Da într-o zi, cum era mai trist ca de obicei, ieși să ia oleacă de aer curat și să hoinărească cercetând locurile; și auzi în spatele său niște nechezături de cai, și pe dată, amintindu-și de pățania din urmă, își luă tălpășița cât putu de iute și purcese să caute vreun ungher unde să se ascundă; dar nu găsi nimic. Văzu însă dinainte-i o ușă mare, și împinse ușa aceea, care se deschise, iar el se repezi înăuntru. Dinaintea lui se întindea o sală îngustă, lungă și întunecată, în care se ascunse. De-abia se pitise el acolo, că deodată doi inși se și iviră înaintea-i și îl înșfăcară, și îl puseră în lanțuri, și spuseră:

– Slavă lui Allah, carele ne-a îngăduit să te dibuim, o, vrăjmaș al lui Allah, și al oamenilor! Iacătă-s trei zile și trei nopți de când te căutăm fără de contenire și de când ne-ai răpit tot somnul și toată tihna. Și ne-ai făcut să degustăm amarul morții!

Iar frate-meu El-Kuz zise:

– Păi, o, oameni buni, la ce m-a osândit Allah? Și ce poruncă v-a dat împotriva mea?

Ei spuseră:

– Vrei să ne pierzi și să-l pierzi odată cu noi și pe stăpânul acestei case! Nu ți-a fost oare destul că i-ai adus

pe toți prietenii tăi la prăpăd, și pe stăpânul acestei case la sărăcie lucie? Și-acuma vrei să ne și omori? Unde este cuțitul pe care îl ținai ieri în mână, când fugeai după unul dintre noi?

La vorbele acestea, începură să-l scotocească și-i găsiră la brâu cuțitul de care se slujea ca să taie talpa de pingelit.

Atunci îl doborâră pe El-Kuz la pământ și vrură să-l sugrume, când el strigă:

– Ascultați-mă, oameni buni! nu sunt nici hoț, nici ucigaș; da am a vă istorisi o poveste uluitoare, și-i chiar povestea mea!

Dar nu vroiră să-l asculte nicicum; îl jucară cu picioarele și îl bătură și îi rupseră hainele. După ce îi rupseră hainele și îl lăsară cu spinarea goală, văzură pe spinarea lui vânătăile de la toate loviturile de ciomag și de gârbaci pe care le căpătase în vremurile din urmă, și strigară:

– A, mișel afurisit! ia uite urmele bătailor de mai înainte pe spinarea ta, care ne dovedesc toate fărădele-gile tale trecute!

Și cu asta îl târâră pe bietul El-Kuz între mâinile valiului; iar El-Kuz cugeta la toate năpastele lui și își zicea: „Mari trebuie să fie păcatele mele, de le ispășesc așa, măcar că sunt neștiutor de orice vină! Și nu am ajutor decât întru Allah Preaînaltul!”

Când ajunse între mâinile valiului, acesta se uită la el cu mânie și îi zise:

– Ticălos sfruntat! hotărât că loviturile ale căror urme se văd pe spinarea ta sunt dovadă îndestulă pentru toate hoțomăniile tale de ieri și de azi!

Zise, și porunci să i se tragă pe dată o sută de vergi!

După care îl cocoțară și îl priponiră pe spinarea unei cămile, iar crainicii îl purtară prin toată cetatea strigând: „Iacătă cum este pedepsit cine intră în casa altuia!”

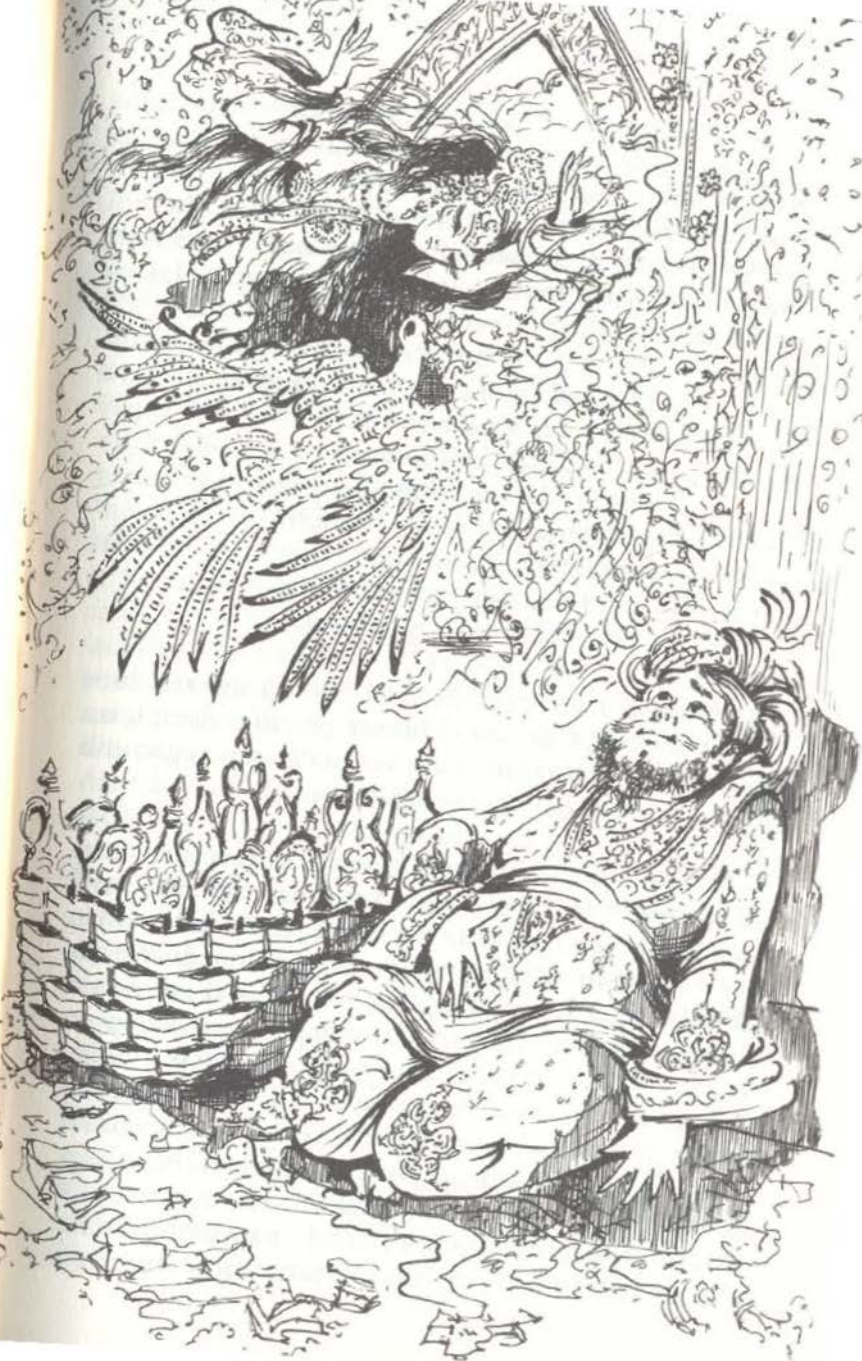
Ci știrea despre toate năpastele amărâtului de El-Kuz, fratele meu, nu zăbovi prea mult până să ajungă la mine. Și purcesei pe dată în căutarea lui, și îl găsi, într-un sfârșit, și chiar în clipita când îl coborau leșinat de pe spinarea cămilei. Eu atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, îmi îndeplinii datoria de a-l ridica de jos, de a-l îngriji și de a-l aduce în taină la Bagdad, unde îi statorii un tain ca să aibă ce să mănânce și ce să bea în tihnă până la sfârșitul zilelor lui.

Aceasta-i povestea amărâtului de El-Kuz. Cât despre cel de al cincilea frate al meu, pățania lui este uluitoare și îți va dovedi, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, cu cât sunt eu cel mai prevăzător și cel mai înțelept dintre frații mei.

PĂȚANIA LUI EL-AȘAR,
CEL DE AL CINCILEA FRATE AL BĂRBIERULUI

El este, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, chiar acela dintre frații mei care avea urechile și nasul tăiate. Îi ziseseră El-Așar fie din pricină că era mare și cu pân-tecele lăbărțat ca o cămilă cu plod în burtă, fie poate pentru că era ca o căldare mare. Dar asta nu îl împiedica defel, cât era ziua de lungă, să fie de o lenevie până peste măsură, pe când noaptea făcea tot soiul de slugă-reli și câștiga bani pentru ziua următoare cu tot felul de matrapazlăcuri fistichee.

Iar la moartea tatălui nostru, moștenirăm fiecare câte o sută de drahme de argint. El-Așar, ca fiecare dintre noi, luă cele o sută de drahme ce i se cădeau, dar habar n-avea ce să facă cu ele. Într-un sfârșit, se opri la un gând dintr-o mie: să-și cumpere un tacâm de felurite sticlării și să le vândă cu bucata; și da precădere acestei îndeletniciri față de oricare alta, pe temeiul că o atare treabă cere trudă puțină.

Așa că frate-meu El-Așar ajunsese negustor de sticlării: drept pentru care cumpără un coș mare în care își puse sticlăriile, alese un colț de uliță umblat, și se așeză acolo, punându-și dinainte coșul cu sticle. Se ghemui pe vine liniștit, se sprijini cu spinarea de peretele unei case, și începu să-i îmbie cu marfa lui pe trecători, strigându-le:

Hei, sticle, hei, voi, stropi de soare!
Voi, sâni de tinere fecioare
Din alabastră și lucoare!
Ochi ca ai doicii mele-n care
Se-aprinde-o strălucire mare!
Răsuflați de fată mare
Înmărmurite-n tremurare!
Voi, sticle, sticle sclipitoare!

Dar cel mai adesea El-Așar tăcea și, cu spinarea bine înțepenită în zid, se lăsa să lunece pe calea visului, sus de tot. Și, într-una din acele zile, la ceasul rugăciunii de vinerea, iacătă ce-și năzărea El-Așar:

Mi-am băgat toți banii în cumpărarea acestor sticle, adicătelea o sută de drahme. Am să izbutesc, de bună seamă, să le vând pe toate pe două sute de drahme. Cu aceste două sute de drahme am să mai cumpăr alte sticlării, și am să le vând pe patru sute de drahme. Și am s-o țin tot așa cu vânzarea, cu cumpărarea și iarăși cu vânzarea, până ce am să ajung stăpân pe bani mulți. Atunci am să cumpăr toate felurile de mărfuri, giuvaieruri și mirozne, și nu am să mă opresc din vândut decât după ce am să ajung la niște agoniseli bine întemeiate. Atunci am să pot să cumpăr un sarai mare, și robi, și cai, și șei cu niște cioltare de atlas bătute cu zarafir; și am să mănânc și am să beau; și nu are să fie o

cântăreață în cetate pe care să n-o poftesc să vină să cânte în casa mea. Pe urmă am să mă pun în legătură cu toate pețitoarele cele mai pricepute din Bagdad și am să le trimit pe la fetele de sultani și de viziri; și nu are să treacă un răspăs lung de vreme până când am să mă însor măcar cu fata vizirului cel mare! Întrucât mi s-a izvodit că acea copilă este deosebit de frumoasă și desăvârșită ca desăvârșiri; încât am să-i statoresc o zestre de o mie de dinari de aur. Și nici nu mă îndoiesc că taică-său, vizirul cel mare, are să se învoiască numaidecât la căsătorie; dar dacă nu va vroi să se învoiască, ei bine! am să i-o răpesc pe fiică-sa, spre țăfna nasului lui, și am s-o aduc în saraiul meu. Atunci am să-mi cumpăr zece băieți tineri, în slujba mea anume. După care am să pun să mi se facă niște haine împărătești cum nu poartă decât sultanii și emirii; și am să poruncesc la giuvaiergiul cel mai iscusit să-mi facă o șa de aur învrâstată cu mărgăritare și cu nestemate. Și atunci, călare pe calul cel mai frumos, pe care am să-l cumpăr de la căpetenia beduinilor din pustie, ori care am să cer să-mi fie adus de la tribul Anezilor, am să mă preumblu prin cetate cu o liotă de robi după mine, și împrejurul meu, și înaintea mea; și, așa, am să ajung la saraiul vizirului cel mare, care, la vederea mea, are să se scoale în cinstea mea și are să mă poștească pe locul lui, și are să stea în picioare mai jos de mine, și are să se socoată prea norocit să-mi fie socru. Iar eu am să aduc cu mine doi robi tineri, purtând fiecare câte o pungă mare, și în fiecare pungă are să fie câte o mie de dinari. Am să dau o pungă vizirului, ca dar pentru fata lui, și am să-i dau peșcheș punga cealaltă, numai așa, ca să-i arăt ce darnic sunt eu, și ce falnic, și ce fleac este în ochii mei lumea toată. Pe urmă am să mă întorc mândru la mine acasă; iar când logodnica mea va trimite pe cineva să-mi aducă temenelile ei, am să-l umplu de aur pe acel cineva și am să-i fac

daruri de hăinuri scumpe și de caftane scumpe. Iar dacă vizirul are să-mi trimită vreun peșcheș de nuntă, nu am să-l primesc, ci am să i-l trimit îndărăt, măcar de-ar fi și-un peșcheș cât de mare ca preț, și toate astea spre a-i dovedi pe deplin că am sufletul suspus și că nu sunt în stare nici de mitocănia cea mai mărunță.

După care am să hotărăsc însumi ziua cununiei mele și amănuntele nunții; și am să dau porunci să nu se preocupesească nimic, atât în ce privește ospățul, cât și în ce privește numărul și prețul lăutarilor, al cântărețelor și al dăntuitoarelor. Și am să fac în saraiul meu toate pregătirile trebuitoare, am să-l împodobesc peste tot cu chilimuri, și am să aștern pământul cu flori, de la intrare până în sala de ospăț, și am să pun să se stropească pământul cu apă de trandafiri și cu alte ape înmiresmate.

În noaptea nunții, am să mă îmbrac cu hainele mele cele mai frumoase și am să mă sui să șed pe un scaun împăratească pus pe o podină înaltă, acoperită toată cu preșuri chindisite cu mătase și cu închipuiri de flori și cu dungi iscusit zugrăvite. Și toată vremea cât are să țină nunta, și cât are să fie purtată, prin mijlocul sălii, soția mea, cu toate gătelile ei mai strălucite decât luna plină în luna Ramadanului, eu am să stau nemișcat și falnic și nici măcar nu am să mă uit la ea, și nu am să întorc capul nici la dreapta, nici la stânga, și asta anume ca să fac să se vadă limpede fălnicia firii mele și înțelepciunea mea! Și până la urmă au s-o aducă pe soția mea dinainte-mi, cu toată frăgezimea frumuseții ei, și parfumată toată dulce. Și nici baremi n-am să mă clintesc, ba dimpotrivă! Și am să stau așa, nepăsător și falnic, până ce toate femeile aflate la nuntă au să se apropie de mine și să-mi spună: „O, stăpâne al nostru și cunună pe capetele noastre, iat-o pe soția și roaba ta, care vine sfioasă între mâinile tale, și care așteaptă s-o miluiești cu o privire. E atâta de ostenită de cât așteaptă așa în picioare!

și nu nădărduește decât porunca ta ca să șadă!“ Dar eu nu am să rostesc nici măcar o vorbă, și am să fac încă și mai dorit răspunsul meu. Și-atunci toate muierile și toate hanâmele pofcite la nuntă au să se temenească sărutând pământul de multe ori dinaintea măreției mele. Și numai atunci am să mă îndur să-mi cobor ochii și am să binevoiesc a mă uita la soția mea, da numai o dată, atât, cu o privire numai; după care am să ridic iarăși ochii și iarăși am să-mi iau chipul meu de nepăsare mare. Iar slujnicele au s-o ia pe soția mea, iar eu am să mă scol și am să cobor să-mi schimb hainele și să-mi pun altele mult mai bogate și mult mai strălucite. Și iarăși o vor aduce, încă o dată, dinaintea scaunului meu, pe mireasa îmbrăcată cu alte haine și cu alte găтели, și pierdută sub grămada de giuvaieruri, de aur și de nestemate, și parfumată cu alte parfumuri mult mai tari. Iar eu am să aștept să fiu rugat de multe ori, până să mă uit la soția mea, și dintr-odată am să-mi ridic iar ochii ca să n-o mai văd. Și am să urmez să mă port așa, până ce toate datinele au să se sfârșească deplin.

Ci în clipita aceasta a povestirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, nu vroi să încalce cumva în noaptea aceea îngăduința dată.

Iar când fu cea de a treizeci și doua noapte,

urmă să-i istorisească sultanului Șahriar povestea:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că bărbierul istorisi astfel urmarea pățaniei celui de al cincilea frate al său, El-Așar:

...până ce toate datinile au să se sfârșească deplin. Atunci am să le poruncesc câtorva dintre robii mei cei tineri să ia o pungă plină cu cinci sute de dinari în bani

mărunți și să arunce mărunțișul acela cu pumnii în toată sala și să le împartă și tuturor însoțitoarelor soției mele. Iar însoțitoarele, după asta, au s-o îndrume pe soția mea la odaia ei, unde am să mă duc și eu, după ce am să mă las așteptat multă vreme. După ce am să intru la ea, am să mă duc, fără să mă uit la ea, și, străbătând rândurile femeilor așezate pe două șiruri în odaie, să șed pe divan, și am să cer un pocal cu apă înmiresmată și îndulcită, și am s-o beau liniștit, după ce voi fi dat slavă lui Allah.

Cât despre soția mea, eu și mai departe nu am să iau în seamă că se află pe pat, gata toată să mă primească; și, ca s-o umilesc și s-o fac să simtă bine puternicia mea și cât de puțin îmi pasă mie de ea, nu am să-i spun nici măcar o vorbă, și am s-o învăț în felul acesta cum înțeleg să mă port pe viitor cu ea. Întrucât în niciun alt fel nu ajungi să le faci pe muieri supuse, dulci și dragăstoase. Și chiar că apoi am să văd că intră și vine la mine nevasta socrului meu, care are să înceapă să-mi sărute obrazul și mâinile, și să-mi spună: „O, stăpâne al meu, îndură-te de te uită la roaba ta, fiica mea, care dorește cu aprindere să te duci la ea, și s-o miluiești cu o vorbă măcar!“ Dar eu, în pofida vorbelor cuviincioase ale soției socrului meu, care nu are să cuteze a-mi zice ginere, de teamă să nu pară neobrăzată, nu am să-i dau niciun răspuns. Atunci ea are să mă roage mai departe spre a mă îndupleca, și, până la urmă, sunt incredințat, are să se arunce la picioarele mele, pe care are să mi le sărute, precum și pulpana hainei mele, și asta de multe ori, și are să-mi spună: „O, stăpâne al meu, îți jur pe Allah că fata mea este frumoasă și fecioară! Îți jur pe Allah că niciun bărbat nu a văzut-o pe fata mea fără de iașmac și nu-i știe nici baremi culoarea ochilor! Fie-ți milă, încetează a-i mai face rușinea aceasta și a o umili atâta de amar-nic! Uită-te cât de umilită și de supusă șade; nu mai

așteaptă decât un semn de la tine ca să te mulțumească în toate!“ Și pe dată soția socrului meu are să se ridice și să-i dea pocalul fiicei sale, care numaidecât are să vină să mă îmbie cu supușenie și tremurând toată. Iar eu, răsturnat fără pă sare pe pernele de catifea de pe divan, chindisite cu aur, am s-o las să se înfățișeze între mâinile mele și am să mă desfăt, fără a o privi, s-o văd în picioare pe ea, fata vizirului cel mare, dinaintea mea, neguțătorul de sticlării de odinioară, care își striga marfa la colțul ulițelor:

*Ia, sticle, ia! Stropi scumpi de soare!
Sâni dulci de tinere fecioare
Din alabastră și lucoare,
Ochi ca ai doicii mele-n care
Lucește-o strălucire mare!
Răsuflate de fată mare
Înmărmurite în cleștare,
Ia, sticle, miere sclipitoare,
Ia, sticle, stropi vrăjiți de soare!*

Iar ea, față de atâta evghenie și fălnicie, nu are să poată să mă ia decât drept fiu al vreunui sultan vestit, și a cărui faimă umple lumea. Și are să-mi spună, cu lacrimile în ochi: „O, doamne al meu, fie-ți milă! nu da în lături pocalul acesta din mâinile roabei tale! Că sunt cea mai de pe urmă dintre roabele tale!“ Dar eu, la vorbele ei, nu am să dau niciun răspuns. Iar ea, până la urmă, are să-și facă oleacă de inimă față de tăcerea mea, și are să stăruiască pe lângă mine spre a mă face să iau pocalul cu vin, și are să mi-l apropie ea însăși cu gingășie de buze. Da eu, față de atare marghioleală, am să mă mâinii, am să mă uit la ea cumplit și am să-i trag peste ochi o palmă strașnică și am să-i altoiesc în burtă o izbitură repezită de picior, ia așa...

Și frate-meu, urmă bărbierul, rostind vorbele acestea, făcu mișcarea de a-i repezi izbitura cea amarnică de picior soției lui închipuite, și izbitura nimeri drept în coșul cel gingaș în care ședeau sticlăriile dinainte-i, și coșul, cu tot ce se afla în el, se rostogoli cât colo! și nu mai rămaseră decât niște cioburi, din tot ceea ce alcătuisese toată avuția smintitului. Uf, de-aș fi fost eu acolo în clipita aceea, o, emire al drept-credincioșilor, l-aș fi muștrluit eu precum i se cădea pe fratele ăsta plin de îngâmfare nesuferită și de făloșenie sufletească închipuită!

Și, dinaintea acelor pagube fără de leac, El-Așar se porni să-și tragă niște lovituri vârtoase peste ochi, și să-și sfâșie de deznădejde hainele, și să plângă, și să se vaicăre bătându-se mai departe. Și-atunci, cum ziua aceea era taman o zi de vineri, și cum rugăciunea de amiază urma să înceapă în geamii, oamenii care ieșeau de prin case îl văzură pe fratele meu în starea aceea, și unii se opriră ca să-l căineze, iar alții își urmară drumul mai departe socotindu-l nebun și râzând până peste poate, după ce aflau de la vreun vecin amănuntele aiurelii lui.

Pe când fratele meu se bocea așa, plângând pierderea sermaialei lui dimpreună cu ghelirurile toate, iacătă că o hanâmă de spiță înaltă tocmai trecea pe acolo,ducându-se la geamie pentru rugăciunea de vineri. Le întrecea în frumusețe până și pe femeile cele mai frumoase; din ea toată se revărsa o mireasmă îmbietoare de musc; călărea pe o catârcă încioltărată cu catifea și cu atlas de aur; și era însoțită de o mulțime mare de slugi și de robi. La vederea tuturor acelor sticle sparte și a fratelui meu care se văicărea atâta de amarnic plângând, inima îi fu cuprinsă de filotimie și de milă, și întrebă care este pricina unei atare deznădejdi. I se răspunse că bietul om avusese un coș cu sticlării, din vânzarea cărora trăia, că acela era tot avutul lui, dar că nu îi mai rămăsese nimic

după beleaua care îi spărsese totul în bucățele. Atunci hanâma îl strigă pe unul dintre slujitorii ei și îi spuse:

– Dă-i bietului om toți banii pe care îi ai la tine.

Și slujitorul dezlegă numaidecât de la gât, unde sta, atârnată cu un șiret, o pungă mare, pe care i-o înmână fratelui meu. El-Așar o luă, o deschise și găsi în ea, după ce îi numără, cinci sute de dinari de aur. La priveliștea aceea, era mai să moară de tulburare și de năprasna bucuriei, și începu să cheme asupra binefăcătoarei lui toate milele și binecuvântările lui Allah.

Ajuns bogat așa, într-o clipită, El-Așar, cu pieptul umflat de mulțumire, se întoarse la el acasă spre a-și duce acolo bogăția, și se pregătea să plece să caute vreo casă frumoasă pe care s-o închirieze și unde să trăiască după pofta lui, când auzi niște bătai încetinele la ușă. Se ridică și sări să deschidă, și văzu o femeie bătrână pe care nu o cunoștea și care îi spuse:

– O, copilul meu, află că sfântul ceas al rugăciunii din această sfântă zi de vineri aproape că a trecut, iar eu încă nu am putut să-mi fac spălările cele sfinte de dinainte de rugăciune. Așa că mă rog ție să-mi îngăduiești să intru o clipită la tine și să-mi fac spălările, la adăpost de iscodelnici.

Iar fratele meu îi răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și îi deschise ușa până la perete și o pofti și o duse la bucătărie, unde o lăsă singură.

Peste câteva clipite, bătrâna veni în odaie la frate-meu și acolo șezu jos pe o bucată veche de rogojină ce slujea de chilim în odaie, își îndoi de câteva ori genunchii destul de în grabă, pe urmă își încheie rugăciunea, făcându-i lui frate-meu niște urări tare bine ticluite și pline de pocăință. Și frate-meu, care de altminteri nu-și mai încăpea în piele, mulțumi bucuros și, scoțând de la brâu doi dinari de aur, i-i întinse mărinimos. Bătrâna îi împinse în lături cu mândrie și se împotrivi:

— O, copilul meu, Allah fie lăudat că te-a croit așa de mărinimos! Încât nu mă mai mir că știi să stârnești așa de repede prietenia oamenilor, până și a acelor care, ca mine, nu te-au văzut decât numai o dată. Cât despre banii pe care binevoiești să mi-i dăruiești, pune-i îndărăt la brâu, întrucât, judecând după înfățișarea ta, trebuie să fii vreun saaluk sărac, iar banii trebuie să-ți fie mai de nevoie decât mie, care nu am nicio trebuință de ei. Și dacă chiar poți să te lipsești de ei, nu ai decât să-i dai îndărăt hanâmei care ți i-a dăruit când ți-a văzut sticlele sparte în bucăți.

Fratele meu răspunse:

— Da ce, măicuță, o cunoști pe femeia aceea? Dacă-i așa, mă rog ție să-mi faci binele de a-mi arăta mijlocul de a o mai vedea o dată.

Bătrâna răspunse:

— Fiul meu, femeia aceea tânără, care este tare frumoasă, nu ți-a făcut darul decât ca să-ți arate plăcerea ei de tine, care ești tânăr, frumos și vârtos, pe când soțul ei este neputincios și zăbavnic în pat, cu ea; că e procop-sit cu o pereche de oușoare reci de-ți face milă. Scoală-te, așadar, pune-ți tot aurul la brâu, să nu carecumva să ți-l fure careva din casa asta fără de zăbrele, și hai cu mine. Că trebuie să-ți spun că mă aflu de multă vreme în slujba acelei hanâme tinere, și eu sunt cea care împlinește toate însărcinările ei de taină. După ce am să te duc la ea, să nu pregeți a fi cât mai zornic a-i spune tot felul de vorbe dulci și a-i face tot ce ești în stare; și cu cât va fi mai mult, cu atât mai vârtos ai s-o legi de tine; că ea, la rândul ei, nu va precupeți nimic spre a-ți înlesni toate voile, și ai să fii stăpân deplin pe frumusețea și pe bogățiile ei, întru totul!

Când auzi vorbele babei, frate-meu se sculă, făcu precum îi spusese ea și se luă după bătrână, care porni la drum, iar fratele meu mergea pe urma ei, până ce

ajunseră amândoi la o poartă mare în care baba bătu într-un chip anumit. Și frate-meu era cuprins de o mare tulburare și nu mai putea de bucurie.

La bătaia aceea a bătrânei, o roabă tânără, grecoaică, tare frumoasă, veni să deschidă poarta gingaș, și să le ureze bun venit, zâmbind cu un zâmbet îndatoritor. Bătrâna intră, iar fratele meu se ținu după ea; și fu dus de grecoica aceea copilă într-o sală mare și falnică, așezată în mijlocul acelei locuințe largi, și îmbrăcată cu perdele mari de mătase chindisită cu aur subțire, și așternută bogat. Și frate-meu, pomenindu-se singur, șezu pe un divan și își scoase turbanul, pe care și-l puse pe genunchi, și își șterse fruntea. Dar de-abia șezu el acolo, că perdelele se și traseră la o parte, și se ivi o copilandă fără de seamăn și cu care nimic nu ar fi putut să se măsoare în ochii mirați ai oamenilor; și avea pe ea tot ceea ce s-ar putea închipui ca frumusețe în ce privește hainele. Și fratele meu, El-Așar, se ridică drept pe cele două picioare ale lui.

Iar copila, când îl văzu, începu să-i zâmbească din ochi și grăbi a se duce să închidă ușa, pe care o lăsase întredeschisă. Veni apoi la fratele meu, îl luă de mână și îl trase spre ea pe divanul de catifea daurită. Acolo ar fi fără de folos a de-amănuți tot ceea ce, vreme de un ceas, fratele meu și copilandra își făcură unul altuia, îmbrățișându-se, adunându-se, sărutându-se, mușcându-se, alintându-se, izbindu-se, sucindu-se, răsucindu-se, istovindu-se, întâia oară, a doua oară, a treia oară, și altminteri.

După acele zbenguiri, tânăra femeie se ridică și îi spuse fratelui meu:

— Ochi al meu, să nu te miști de aici până nu mă întorci!

Pe urmă ieși repede și pieri.

Și iată că deodată, cumplit și cu ochi de foc, în ușa deschisă repezit se ivi un arap mare și ținând în mână

un paloș tras, un paloș cu sclipiri orbitoare. Și răcni spre înfricoșatul de El-Așar:

– Vai de tine, mișelule! Cum de-ai cutezat să intri aici, o, pui de târfă, plod lepădat, zămislitură mistri-ceată din toate ouăle putrede ale dezvătașilor!

La zisele cele atâta de năprasnice, fratele meu nu știu ce răspuns să toarcă, și limba i se împietri, și toate vinele i se retezară, și îngălbeni la chip, și trupu-i se fleșcăi. Arapu-atunci îl luă, îl dezbracă de tot și, spre a-i lungi chinul, începu să-i tragă niște lovituri grele cu latul spa-dei, mai bine de optzeci de lovituri; pe urmă înfipse spada în el în mai multe locuri, până ce fratele meu căzu la pământ, și arapu-l socoti mort. Atunci strigă cu glas cumplit, și numaidecât veni o arăpoaică aducând o tablă plină cu sare. Arăpoaica puse tablaua jos și începu să presare cu sare rănilor fratelui meu care, în ciuda durerilor crunte, nu cuteza să crâcnească, de frică să nu i se taie capul. Pe urmă arăpoaica îl acoperi într-un tot cu sare, și plecă. Atunci arapul scoase încă un răcnet tot atâta de înfricoșător ca și cel dintâi, și se înfățișă baba, care, ajutată de arap, scotoci hainele și brâul fratelui meu, și-i luă toți banii; pe urmă îl luă pe frate-meu de picioare și îl târî prin odăi până la un loc din curte unde, printr-o deschizătură, îl aruncă în fundul unei găuri negre, în care avea obiceiul să arunce leșurile tuturor acelor pe care, cu tertipurile ei, îi ispita în casa aceea, spre a sluji de călărași voinici la dodeleala tinerei ei stăpâne, și apoi spre a-i despuia și a-i arunca în groapa aceea, după ce fuseseră acoperiți cu sare pentru ca hoiturile să nu duhnească rău.

Gropnița în afundul căreia fu aruncat fratele meu El-Așar era mare și plină de bezne, iar trupurile celor ce fuseseră azvârliți acolo se adunaseră grămadă unele peste altele. Iar el șezu acolo jos două zile întregi, în neputință de a face nicio mișcare, în urma rănilor și a

căderii. Și Allah (preaslăvit să fie el!) vroi ca taman sarea cu care fusese tăbăcit să fie temeiul tămăduirii lui și să-i oprească sângele de a se strica și să i-l închege. Începând să i se vindece rănilile, și puterile să i se întoarcă oleacă, fratele meu putu să se desprindă dintre leșuri și să se târască pe tot lungul hrubei, la înlesnirea unei gene de lumină ce răzbătea din afund până la el; lumina aceea izvora de la o bageacă micuță din zidul care închidea gropnița. Izbuti să se cațere până la ferestruică și de acolo să iasă iarăși la seninul zilei, afară din hrubă.

Atunci grăbi a se întoarce acasă la el, unde mă dusei să-l caut și îl îngrijii cu leacurile pe care mă pricep să le scot din ierburi și din zeturile de buruieni, și, după o bucată de vreme, frate-meu, pe deplin zviduit, se hotărî a o face pe babă, ca și pe ceilalți, să ispășească chinurile pe care le îndurase. Purcese la căutarea bătrânei și îi luă urma, și dibui locul unde venea în fiecare zi spre a-i ademeni pe tinerii ce urmau s-o mulțumească pe stăpâna ei și să ajungă apoi ceea ce ajungeau. Și, într-o zi, se travesti într-un străin persan, se încinse peste mijloc cu un brâu pe care îl umplu cu bucăți de sticlă spre a da să se creadă că era aur, ascunse o sabie mare sub haina-i lungă de persan, și se duse s-o aștepte pe babă, care nu zăbovi să se ivească. Numaidecât frate-meu se apropie de ea, se prefăcu a vorbi prost pe limba noastră cea arăbească și maimuțări limba străină a persanilor, spre a-i spune bătrânei:

— Maică, sunt străin și aş vrea să aflu unde găsesc o terezie spre a cântări și a cerceta acești nouă sute de dinari de aur, pe care îi am colea la brâu și pe care tocmai i-am dobândit din vânzarea mărfurilor pe care le-am adus din țara mea.

Afurișita de babă a prăpădului îi răspunse:

— Păi, de bună seamă, o, tinere dragă! ai brodit bine, întrucât chiar fiul meu, care-i un băiat frumos ca tine,

este zaraf de meserie, și firește că are să-ți pună la îndemână terezia lui. Așa că hai să te duc la el!

Frate-meu îi spuse:

– Atunci, ia-o înaintea mea!

Și ea o luă înaintea lui, iar el după ea, până ce ajunseră la casa cu pricina. Și veni să le deschidă tot roaba aceea, micuța grecoaică, zâmbind dulce, și bătrâna îi șopti:

– De data aceasta îi aduc stăpânei noastre niște vine zdrene și un trup bine zidit!

Iar roaba cea micuță îl luă pe fratele meu de mână și îl duse în sala cu mătasării, și șezu cu el să-l veselească vreo câteva clipite, pe urmă se duse s-o vestească pe stăpâna ei, care se ivi și făcu cu frate-meu tot ceea ce făcuse și întâia oară, da nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem încă o dată. Pe urmă ea ieși, apoi deodată se arătă arapul cel cumplit, în mână cu spada trasă, care strigă la el să se scoale și să meargă după el, purtându-se ca și întâia oară. Și-atunci fratele meu, care venea în urma arapului, scoase dintr-odată sabia de sub pulpană și dintr-o lovitură îi reteză scurt capul. La zgomotul căderii, veni în fugă arăpoaica, și păți și ea aceeași soartă; pe urmă roaba grecoaică, al cărei cap zbură dintr-o lovitură. Pe urmă fu rândul babei, care venea în fugă, gata să pună laba pe pradă. La vederea fratelui meu, cu mâneca plină de sânge și cu sabia în mână, o cuprinse spaima și căzu la pământ; iar fratele meu o smuci de păr și îi răzni:

– Mă mai cunoști, târfoștină bătrână, plod de târfoștină, împuticiune blestemată!

Iar baba răspunse:

– O, stăpâne al meu, nu te cunosc!

Frate-meu spuse:

– Află, dar, o, hoască înfulecătoare de hâtre, că sunt chiar acela la care ai venit să-ți faci spălările, o, tuhăs

de maimuță bătrână! acela pe care l-ai ademenit aici ca s-o călăresc pe stăpână-ta și s-o mulțumesc, acela pe care l-ai târât de picioare ca să-l arunci în gropniță.

Și, spunând acestea, fratele meu, dintr-o singură lovitură de sabie, o despică pe babă și o făcu două bucăți; pe urmă, isprăvind treaba, se duse s-o caute pe femeia cea tânără care se desfătase de două ori cu el.

O găsi îndată, dând zor să se gătească și să se împarfeumeze, într-o odaie lăturalnică.

Când îl văzu, scoase un țipăt înfricoșat și se prăbuși la picioarele lui, rugându-l să-i cruțe viața; și fratele meu, aducându-și aminte de mulțumirile adevărate pe care i le stârnise și pe care și ea le avusese cu el, îi dăruie cu mărinimie cruțarea vieții, și îi spuse:

— Da cum se face de te afli în casa asta, sub ocârmuirea unui arap cumplit pe care l-am omorât cu mâna mea și care pesemne că ți-a făcut destule scârbe?

Ea răspunse:

— O, stăpâne al meu, înainte de a fi fost închisă în casa asta blestemată, eram roaba unui negustor bogat din cetate; iar bătrâna era o prietenă de-a casei și venea adesea să ne vadă, și ne arăta, mie mai cu seamă, multă dragoste. Într-o bună zi, a venit la mine și mi-a spus: „Sunt poftită la o nuntă care nu și-a mai avut asemuire vreodată, și nimenea pe lume nu a mai văzut una la fel. Și vin ca să te iau cu mine!” M-am sculat, mi-am pus hainele mele cele mai frumoase și am luat la mine o pungă plină cu o sută de dinari, și am plecat cu bătrâna. Am ajuns apoi la casa aceasta, în care bătrâna m-a băgat și unde am căzut, prin viclenia ei, în mâinile și sub puterea arapului cel crunt care, după ce mi-a răpit fecioria, m-a ținut aici cu de-a sila și m-a pus să-i slujesc la tertipurile ucigașe, în paguba vieții tinerilor bogați pe care îi aducea baba. Și-așa că de trei ani încoace nu sunt decât o unealtă în mâinile bătrânei ticăloase.

Atunci fratele meu îi spuse:

– Ce soartă nenorocită ai mai avut și tu! Da ia spune-mi, de atâta vreme de când te afli aici, trebuie să știi dacă sunt multe bogății strânse de ucigași!

Ea răspunse:

– Hotărât că sunt! și-atâtea, într-adevăr, cât mă îndoiesc că ai putea să le cari singur pe toate; întrucât nici zece inși n-ar fi îndeajuns. De altminteri, hai să vezi cu chiar ochiul tău!

Și îl luă pe fratele meu și îl duse să vadă niște lăzi mari, pline cu galbeni din toate țările și cu pungi de toate felurile. Și frate-meu rămase uluit și înmărmurit. Ea îi spuse atunci:

– Nu asta-i calea de a scoate de aici aurul tot! Așa că du-te de caută o ceată de hamali și întoarce-te cu ei ca să-i încarci cu aurul de-aici. Și, estimp, eu am să întocmesc sarcinile.

Frate-meu atunci zori să dea fuga după hamali și, peste o bucată de vreme, se întoarse cu zece inși, fiecare aducând câte o lădoaie goală.

Da când ajunse la intrarea casei, fratele meu găsi ușa cea mare dată la perete; iar femeia cea tânără pierise, și cu ea toate sipețele cele mari. Și pricepu că muiera îl înșelase, spre a pune gabja numai ea pe bogățiile cele mai de soi. Da se alină când văzu că toate lucrurile scumpe rămăseseră în casă, și toate odoarele care erau închise prin dulapuri, tot lucruri ce puteau să-l înavuțească pentru toate zilele câte le mai avea de trăit, încât își zise că are să le ridice pe toate a doua zi; și, cum era frânt de osteneală, se întinse pe patul cel mare și falnic, și adormi.

A doua zi, când se trezi, fu până peste poate de înspăimântat când se văzu împresurat de douăzeci de străjeri de-ai valiului, care îi spuseră:

– Ridică-te numaidecât și hai cu noi la vali, care te cheamă!

Și îl ridicară, încuiară ușile, și îl duseră între mâinile valiului, care îi spuse:

— Am aflat toată isprava ta, precum și omorurile pe care le-ai săvârșit și furtul pe care urma să-l faci.

Atunci fratele meu strigă:

— O, valiule! dă-mi făgăduiala slobozeniei, și am să-ți istorisesc adevărul!

Și valiul atunci îi dădu năframa de întărire a sloboziei, și fratele meu îi istorisi toată povestea, de la început până la sfârșit; da nu este de niciun folos s-o mai spunem și noi încă o dată.

Pe urmă fratele meu adăugă:

— Acuma, o, valiule plin de gânduri bune și drepte, dacă vrei, mă învoiesc să împart cu tine tot ce a rămas în casa aceea, și să facem totul în două părți deopotrivă!

Da valiul i-o întoarse:

— Ce? cutezi să ceri împărțanie? Or, pe Allah! nu ai să capeți nimic, întrucât eu trebuie să iau tot și să nu-ți las nimic! Și trebuie să te socoți prea norocos că scapi cu viață! De altminteri, să pleci îndată din cetate și să nu te mai arăți pe-aici, că de nu, vei îndura cea mai aspră osândă!

Și valiul, căruia îi era frică să nu cumva califul să afle povestea cu luarea bunurilor numai de către el, îl surghiuni pe fratele meu. Și frate-meu fu silit astfel să fugă în lume. Da pentru ca ursita să se împlinească pe de-a-ntregul, de-abia ajunsese el dincolo de porțile cetății, că și fu lovit de niște tâlhari care, negăsind la el nici aur, nici bunuri, se mulțumiră să-i ia hainele de pe el, să-l lase gol și să-i dea un potop de lovituri de băta; și la urmă, spre a-l pedepsi că îi văduvise de un chilipir pe care se biziiau, îi tăiară urechile, și tot așa și nasul.

Și-atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, ajunsei să aflu și eu de necazurile acestui sărman El-Așar. Și plecai să-l caut, și nu avusei tihnă decât după ce îl găsii. Și îl adusei acasă la mine, îl îngrijii, îl vindecai

și îi statorii tain de mâncare și de băutură pentru toate zilele câte i-au mai rămas.

Asta-i povestea lui El-Așar!

Da în ce privește povestea celui de al șaselea și cel mai de pe urmă frate al meu, o, emire al drept-credincioșilor, este vrednică de-a fi auzită, până a nu-mi lua răgazul de a mă odihni.

PĂȚANIA LUI ȘAKALIK,
CEL DE AL ȘASELEA FRATE AL BĂRBIERULUI

Îl chema Șakalik, adică Oală-spartă, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, și dintre frații mei el este cel care avea buzele tăiate, și nu numai buzele, ci și zebbul. Iar zebbul, precum și buzele, i s-au tăiat ca urmare a unor împrejurări de mirare până peste poate.

Șakalik, fratele acesta al șaselea al meu, era cel mai sărac dintre noi șapte; era sărac lipit. Nu mai vorbesc de cele o sută de drahme din adiata părintelui nostru, întrucât pe acele o sută de drahme, Șakalik, care în viața lui nu văzuse niciodată atâta bănet deodată, se grăbise să le mănânce într-o noapte, în tovărășia ticăloaselor de otrepe din mahalaua de pe stânga Bagdadului.

Nu era, așadar, stăpân pe niciuna dintre deșertăciunile din lumea aceasta pieritoare, și nu trăia decât din pomenile celor ce îl primeau în casa lor, pentru vorbele lui istețe și pentru ghidușiile lui.

Într-o bună zi, Șakalik plecă să caute ceva de-ale gurii spre a-și ține trupul sleit de lipsuri, și se pomeni, umblând pe ulițe, dinaintea unei case falnice care se deschidea cu o scară largă și înaltă de câteva trepte. Și, pe trepte și la intrare, se afla o mulțime mare de slugi, de robi tineri, de musaipi și de portari. Și frate-meu Șakalik se trase pe lângă câțiva dintre cei ce se înghesuiau acolo și îi întrebă a cui era clădirea aceea minunată.

Ei răspunseră:

– Este a unui fiu de emir¹!

Pe urmă fratele meu se trase pe lângă portarii care ședeau pe o laviță mare și albă, în susul scării, și le ceru ceva de pomană, în numele lui Allah. Ei îi răspunseră:

– Da tu de unde vii de nu știi că nu ai decât să intri și să te înfățișezi stăpânului nostru pentru ca numaidecât să fii ghiftuit cu daruri?

Atunci fratele meu intră, trecu de poarta cea mare, străbătu curtea cea largă și grădina, care era plină de pomii cei mai frumoși și de păsări cântătoare. Curtea toată era pardosită cu marmurele cele mai frumoase, albe și negre, iar grădina era îngrijită fără de asemuire, și niciun fiu de Adam nu mai văzuse vreodată ceva la fel. De jur împrejur străjuia un umbrar pardosit cu marmură; perdele mari țineau acolo reveneala la ceasurile de arșiță. Iar fratele meu merse mai departe și intră în sala cea mare, acoperită toată cu pătrate de farfuriu colorate în albastru, în verde și în auriu, cu flori și cu frunzișuri întreșesute; în mijlocul sălii se afla un havuz frumos de alabastră, în care curgea cu murmur dulce apă proaspătă. Un chilim minunat colorat acoperea jumătatea ridicată a sălii; și, sprijinit pe niște perne de mătase chindisite cu fir de aur, sta tolănit pe chilim un bătrân tare frumos, cu barba lungă și albă și cu chipul luminat de un zâmbet blajin. Și fratele meu păși înainte și îi spuse bătrânului cu barba albă:

– Pacea fie cu tine!

Iar moșneagul numaidecât se ridică și răspunse:

– Și asupra-ți să fie pacea și milele lui Allah, și binecuvântările sale! Ce dorești, bre omule?

¹ În traducerea lui M. A. Salie: „Era casa unuia din neamul barmakizilor” – adică din vestita familie a urmașilor vizirului Halid ibn-Barmaka (a trăit în sec. VIII), din care făceau parte și Giafar, vizirul califului Harun Al-Rașid, precum și mulți alți înalți dregători de la curtea califilor arabi.

Frate-meu răspunse:

– O, stăpâne al meu, nu doresc decât să-ți cer o po-mană, întrucât sunt vlăguit de foame și de lipsuri!

La vorbele lui, bătrânul arată o milă mare și fu cuprins de o atare durere, aflând de starea ticăloasă a fratelui meu, încât era să-și sfâșie hainele, și se minună:

– Pe Allah! nu este cu puțință ca să mă aflu eu într-o cetate, iar o ființă omenească să fie într-o asemenea stare de fomatate cum ești tu! Chiar că ăsta-i un lucru pe care nu pot să-l îndur cu nepăsare!

Iar frate-meu oftă, ridicându-și amândouă mâinile către cer:

– Dărui-te-ar Allah cu toate binecuvântările sale! și binecuvântați să fie zămisliitorii tăi!

Bătrânul spuse:

– Trebuie numaidecât să rămâi aici, ca să împarți cu mine prânzul și să te înfrupți din sarea de pe masa mea!

Și fratele meu strigă:

– O, stăpâne al meu, cum să-ți mulțumesc? că nu mai pot să mă țin multă vreme nemâncat, întrucât aş pieri de foame!

Atunci bătrânul își plesni palmele una de alta și îi spuse robului copil ce se și înfățișă pe dată:

– Repede! Adu ibricul de argint și ligheanul, ca să ne spălăm pe mâini!

Și îi spuse fratelui meu Șakalik:

– O, oaspete al meu, vino și spală-te pe mâini!

Cu vorbele acestea, moșneagul se ridică și veni și el, măcar că băiatul încă nu se arătase, și făcu schima ca și cum și-ar fi turnat pe mâini apa dintr-un ibric nevăzut, și începu să-și frece mâinile ca și cum apa ar fi curs cu adevărat. La priveliștea aceea, frate-meu Șakalik nu mai știu ce să creadă; dar cum bătrânul stăruia spre a-l face să se apropie la rându-i, își închipui că e vreo șolticărie, și cum și el era vestit cu chiznovățiile și cu pișicherlăcurile

lui duhlii, se duse și începu a se preface că se spală pe mâini, întocmai ca și bătrânul. Atunci bătrânul spuse:

– Hei, voi ceilalți, grăbiți-vă a ne așterne masa și a ne aduce de mâncare, că bietul om de coala e zorit de foame!

Și numaidecât veniră în fugă o sumedenie de slujitori care începură un du-te-vino de parcă ar fi așternut masa și ar fi umplut-o cu potop de bucate și cu tablale pline până în buză. Iar Șakalik, măcar că era tare flămând, își zise că săracii se cade să îndure toanele celor bogați, și se feri a lăsa cumva să i se vadă până și cel mai mărunț semn de nerăbdare. Atunci moșneagul îi zise:

– O, oaspete al meu, șezi jos coala lângă mine și grăbește a face cinstea mesei mele!

Și frate-meu se duse și șezu jos lângă el, la masa închipuită; iar bătrânul începu numaidecât să se prefacă a întinge în tablale, a lua îmbucături și a da din fălci și din buze, întocmai ca și cum ar fi mestecat cu adevărat; și îi spunea lui frate-meu:

– O, oaspete al meu, casa mea este casa ta, și masa mea este masa ta; așa că nu te sfii, ia și mănâncă pe sature, fără stânjenire! Ia uite la pâinea asta; ce albă este și ce bine rotunjită! ce zici de pâinea asta?

Șakalik zise:

– Pâinea este grozav de albă și, într-adevăr, tare gustoasă, și chiar că în viața mea nu m-am înfruptat dintr-una asemenea!

Bătrânul spuse:

– Cred și eu! arăpoaica pe care am cumpărat-o cu cinci sute de dinari de aur și care a frământat-o este tare iscusită! Ci, o, oaspete al meu, ia și mănâncă de pe sinia asta pe care vezi daurind această mănărică gătită cu pătrățele de chebap în unt, coaptă la cuptor! Să mă crezi că bucătăreasa nu a precupețit nici carnea de oaie bine bătută, nici grâul deztărâțat și rășnit, nici cardamoama,

nici piperul! Mănâncă, dar, sărmane flămând, și spune-mi ce zici de gustul, de mirozna și de odoarea ei?

Frate-meu răspunse:

– Chebapul este desfătătorul gurii mele, iar mireasma lui îmi umflă pieptul! Cât despre felul în care este izbutit, se cade să-ți spun că nici măcar pe la saraiurile de sultan nu se degustă ceva asemuitor!

Și, rostind vorbele acestea, Șakalik începu să dea din fălci, să mestece, să-și miște obrajii și să înghită, întocmai ca și cum ar fi mâncat de-adevăratelea. Bătrânul spuse:

– Ce bucurie îmi faci, o, oaspete al meu! da socot că nu sunt vrednic de atâtea laude, întrucât atunci ce ai să mai zici de bucatele de coala, din stânga ta, de pușorii aceștia fripți minunat, umpluți cu fistic, cu migdale, cu orez, cu stafide, cu piper, cu scorțișoară și cu tocătură de carne de oaie? Și ce zici de mireasma lor?

Frate-meu strigă:

– Ya Allah! Allah! Ce mireasmă îmbătătoare, și ce gust desfătător, și ce umplutură minunată!

Și bătrânul se făcu a întocmi o îmbucătură pe care o luă dintr-o farfurie de pe masă și, ducând-o la buzele lui frate-meu, spuse:

– Ia și mănâncă dumaticatul acesta, o, oaspete al meu, și să-mi spui părerea ta despre mâncarea aceasta în care vinetele umplute înoată în zeama lor ispititoare!

Și frate-meu făcu schima de a-și lungi gâtul, de a deschide gura și de a înghiți dumaticatul; pe urmă spuse, închizând ochii de mulțumire:

– Ya Allah! ce bună e și ce ușoară la mistuit! Bag de seamă, cu o mulțumire rară, că nicăieri în afară de casa ta nu m-am desfătat cu niște vinete umplute atâta de bune! Totu-i gătit cu măiestria unor degete pricepute: tocătura de carne de miel, năutul, sâmburii de ienupăr, boabele de cardamoame, nucșoara muscată, cuișoarele,

ghimberul, piperul și ierburile înmiresmate. Și deosebesc, atâta-i de bine făcută, gustul fiecărei mirodenii!

Moșneagul spuse:

— Așa că, o, oaspete al meu, nu mai aștept de la foamea și de la buna ta creștere decât să te văd cum înfuleci cele patruzeci și patru de vinete umplute, câte se află pe tablaua de colea!

Fratele meu spuse:

— Îmi este ușor să le înfulec, întrucât sunt mai bune decât sânul maicii mele și mai alintătoare pentru cerul gurii mele decât degetele de copilandre!

Și fratele meu făcu schima de a lua fiecare vânătă umplută, una după alta, și de a le înfuleca, legănându-și capul de mulțumire și plesnind din limbă pe cerul gurii. Și în sinea lui se gândea la toate bucatele acelea, și foamea i se zădărea, și își zicea că s-ar prea mulțumi, spre a-și potoli foamea, cu numai o pâine uscată, de bob râșnit, ori de mălai. Da se feri ca de foc să-și dea în vileag ceea ce gândea.

Bătrânul îi spuse atunci:

— O, oaspete al meu, limba ta este a unui om bine crescut și deprins să mănânce în tovărășia sultanilor și a mai-marilor! Mănâncă, prietene, și să-ți fie de bine și de desfătăță mistuire!

Și frate-meu spuse:

— Chiar că, în ce privește mâncatul, am mâncat destul!

Atunci bătrânul își plesni mâinile una de alta și strigă:

— Hei, voi! ridicați masa asta și întindeți masa cu dulciuri! și aduceți-ne toate plăcintele, toate dulciurile și toate poamele cele mai alese!

Și numaidecât veni ră fuga robii cei tineri, care începură să foiască încolo și încoace, și vânzoleau din mâini, și își ridicau brațele durdulii deasupra capetelor, și se făceau că strâng masa ca să pună alta; pe urmă, la

un semn al moșneagului, pieriră. Iar bătrânul îi spuse fratelui meu Șakalik:

– Acuma, o, oaspete al meu, este vremea să ne îndulcim. Să începem cu plăcintele. Au nu este desfătătoare până peste fire zumaricaua asta gingașă, ușoară, daurită, rotunjoară și ghiftuită cu migdale, cu zahăr și rodii, de pe farfuria de colea, zumaricaua asta de cataifuri desăvârșite? Pe viața mea! Gustă vreo două, ca să vezi! Ei! siropu-i destul de legat și taman cum trebuie, iar praful de scorțișoară presărat frumos deasupra! Ai mânca cincizeci, fără să te mai sature; da se cuvine să păstrezi un locșor și pentru kenafaua de pe tablaua de aramă înhorboțită. Ia uite ce dibace este plăcintăreasa mea, și cum a știut să înfășoare măiestrit sulurile de aluat! Ah, fă bine și grăbește-te a-ți veseli cu ea cerul gurii, până ce nu se scurge salepul din ea și nu se fleșcăiește: e tare gingașă! Oh! ia uite! și mahallabiaua asta, cu apă de trandafiri și presărată cu praf de fistic! și farfuriurile astea pline cu smântână bătută, dichisită cu mirodii și cu apă de flori de portocal! Mănâncă, oaspete al meu, și înfige-ți mâna fără sfială, ia din plin!

Și bătrânul îi da pildă fratelui meu, și își ducea cu lăcomie mâna la gură, și înghițea întocmai ca de adevăratelea. Iar frate-meu îl maimuțărea de minune, măcar că simțind, de poftă și de foame, cum îi vine apa pe buze.

Bătrânul urmă:

– Acuma, la dulcețuri și la poame! La dulcețuri, o, oaspete al meu, nu ai decât greutatea alegerii, după cum poți să iei seama. Ia uite colea, dinainte-ți, și dulcețuri uscate și dulcețuri în zeama lor. Te îndemn mai ales spre cele uscate, care mie îmi plac cel mai mult, măcar că și pe celelalte le am la inimă deopotrivă. Uite pelteaua asta străvezie și rumenă, de caise, așternută în straturi subțiri, de să se topească în gură, ispititoare! Și pestilul ăsta

de chitre zaharisit, înmiresmat cu ambră! și astălaltă, rotunjită în gogoloaie pembé din foi de flori de tran-dafir și din foi de flori de portocal! oh! aceea mai ales, o vezi, am să mor într-o zi! Stăpânește-te! Stăpânește-te! întrucât te sfătuiesc să te înfigi oleacă și în dulceața de curmale umplute cu migdale și cuișoare. Mi-a fost adu-să de la Cairo, întrucât la Bagdad nu se pregătește atâta de bună. Așa că l-am îndatorat pe un prieten al meu de la Egipt să-mi trimită o sută de gavanoase pline cu bu-nătatea asta! Da nu te zori așa, măcar că graba și pofta ta mă cinstesc până peste poate! Vreau să-ți dai părerea în chip deosebit și despre pestilul ăsta de morcovi cu zahăr și cu nuci, și înmiresmat cu musc!

Fratele meu Șakalik spuse:

– Oh! acela întrece toate visele mele, iar cerul gurii mele se închină dinaintea bunătății lui! Da, după gus-tul meu, socot că muscul este oleacă prea tare!

Bătrânul răspunse:

– Ba nu! ba nu! eu nu socot așa; dimpotrivă! întru-cât sunt deprins cu mireasma lor, precum și cu ambra, iar bucătarii și cofetarii mei mi le pun grămezi peste grămezi în toate plăcintele, dulcețurile și zumaricalele! Muscul și ambra sunt cele două stâlپări ale sufletului meu!

Apoi urmă:

– Da să nu uiți de poame! întrucât nădăjduiesc că mai ai loc. Iacăta și lămâi, și banane, și smochine, și curma-le proaspete, și mere, și gutui, și struguri, și de toate! Pe urmă, iacăta migdale proaspete, alune, nuci proaspete și altele! Mănâncă, o, oaspete al meu, Allah e mare și milostiv!

Și fratele meu, care tot mestecând în gol nu mai pu-tea nici să-și miște fălcile, iar burta îi era mai ațâțată ca oricând de pomenirea necurmată a tuturor acelor bună-tăți, spuse:

— O, domnia ta, trebuie să-ți mărturisesc că sunt ghiftuit și că nici baremi o înghițitură nu ar mai putea să-mi intre pe beregată!

Bătrânul îi răspunse:

— E de mirare că te-ai săturat așa de repede! Da haide să bem. Încă nu am băut nimic.

Atunci bătrânul bătu din palme, și se și iviră pe fugă băieții, cu mânecile și cu pulpanele suflecate cu grijă, și făcură schima de a strânge totul, pe urmă de a pune pe masă două pocale, și niște carafe, și niște urcioare, și niște oluri grele și scumpe. Și bătrânul se prefăcu a turna vin în pocale, și luă un pocal închipuit și i-l întinse fratelui meu, care îl primi cu mulțumire și îl duse la gură și îl bău și spuse:

— Allah! ya Allah! ce vin de soi!

Și făcu schima de a-și mângâia pieptul de desfătare. Iar bătrânul se făcu a lua un ol mare de vin vechi și a turna din el gingaș în pocalul pe care fratele meu îl bău iarăși. Și nu conteniră a face tot așa, până ce frate-meu se prefăcu că e stăpânit de aburii tuturor acelor băuturi; și începu să-și clatine capul și să rostească vorbe cam în doi peri. Și în sineși gândea: „Acuma-i vremea pentru mine să-l fac pe moșneagul ăsta să ispășească toate chinurile la care m-a supus!”

Atunci frate-meu se sculă deodată, ca beat de-a binelea, ridică mâna atâta de sus, încât i se dezveli sub-suoara, și o lăsă scurt în jos, alduind o lovitură atâta de zdravănă cu palma peste ceafa moșului, de răsună sala toată; și, ridicându-și mâna iar, îi mai arse o lovitură, încă și mai zdravănă. Atunci bătrânul fu cuprins de o supărare mare și strigă:

— Ce faci, o, tu, cel mai mișel om de pe tot pământul?

Frate-meu Șakalik răspunse:

— O, stăpâne și cunună peste capul meu, sunt robul tău supus, chiar acela pe care l-ai copleșit cu milele tale,

pe care l-ai îngăduit să intre în casa ta, pe care l-ai ghiftuit la masă cu bucatele cele mai alese, bucate cum n-au gustat nici sultanii vreodată, acela pe care l-ai îndulcit cu dulcețurile, cu povidlele și cu zumaricalele cele mai dulci, și căruia la urmă i-ai potolit setea arzătoare cu vinurile cele mai vechi și cele mai scumpe! Da ce să faci? Atâta a băut din vinurile acelea, cât s-a îmbătat, cât și-a pierdut tot cumpătul și cât a ridicat mâna asupra binefăcătorului său. Ci fie-ți milă! cruță-l pe robul acesta, că tu ai sufletul rânduie mai sus decât al lui, și iartă-i smin-teala!

La vorbele fratelui meu, bătrânul departe de a se mai arăta mânios, începu să râdă strașnic și îndelung, pe urmă îi spuse lui Șakalik, într-un sfârșit:

— Iacătă că e multă vreme de când tot caut în lumea întreagă, printre inșii vestiți a fi cei mai duhlii și cei mai muchelefi, un om hazos ca tine, cu o fire ca a ta, cu o răbdare ca a ta! Și niciunul nu a știut să tragă o parte așa de norocită ca tine din poznele și din tertipurile mele șugubețe. Iar tu până acuma ești singurul care te-ai priceput să te dedai cu șolticăriile și cu chefurile mele, și care ai îndurat până la urmă marafeturile mele, și care ai avut isteciunea de a te prinde în snoava mea. Încât nu numai că îți iert socoata de la urmă, da chiar voiesc ca de-adevăratelea, chiar într-o clipită, să-mi ții tovărășie la o masă cu adevărat plină cu toate bucatele și cu toate dulciurile și cu toate poamele pomenite! Și niciodată n-am să mă mai despart de tine de-acuma înainte!

Și, rostind cuvintele acestea, bătrânul le porunci robilor să aducă de îndată bucatele și să nu precupețească nimic. Ceea ce se și făcu, fără de zăbavă.

După ce mâncară bucatele și după ce se dedulcira cu zumaricale, cu dulcețuri și cu poame, bătrânul îl pofti pe fratele meu să treacă împreună cu el în cea de a doua sală, menită anume băuturilor. Și, de cum intrară, fură

primiți în zvoana dulce a lăutelor și în cântecele roabelor albe, toate mai frumoase ca niște lune. Acele cântărețe tinere, pe când fratele meu și moșneagul beau cu desfătare vinurile cele mai de soi, nu conteniră să cânte pe toate glasurile toate cântecele cele mai răsfățate, și cu niște mlădieri și cu o îmbiere de sunete și cu un har minunate. Pe urmă, ușoare, câteva dănțuiră ca păsările, și gingașe, și cu aripile sprintene, și înmiresmate. Și, în ziua aceea, zaiafetul se încheie cu sărutări și cu desfătări mai dulci decât în vis.

De-aci înainte, bătrânul legă chelemet cu frate-meu într-un chip tare strașnic, și îl făcu prietenul său de inimă și de nedespărțit, și îl îndrăgi cu o dragoste mare, și în fiecare zi îi făcea câte un dar proaspăt și tot mai scump de fiecare dată. Și nu conteniră a mânca, a bea și a trăi în huzururi, și-așa vreme de douăzeci de ani.

Dar ursita era scrisă și trebuia să se împlinească. Într-adevăr, după cei douăzeci de ani, moșneagul muri, și numaidecât valiul puse să se ridice toate bunurile lui, și le zeberi în folosul său, întrucât moșul nu avea moștenitori, iar fratele meu nu îi era fiu. Atunci frate-meu, nevoit să fugă de asuprirea și de socoatele cele rele ale valiului, trebui să-și caute scăparea lăsând Bagdadul, cetatea noastră.

Așa că Șakalik, fratele meu, ieși din Bagdad și purcese la drum, și chibzui să străbată pustia spre a se duce la Mecca, să se sfințească¹. Și, într-o zi, ceata la care se lipise fu lovită de arabii pustiei, niște tâlhari de drumul mare, musulmani păcătoși care nu urmează pravilele Prorocului nostru, asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah! Toți fură jefuiți și luați în robie, iar fraatele meu căzu în pleanul celui mai crunt dintre acei beduini tâlhari.

¹ Adică în hagialăc.

Și beduinul îl duse pe fratele meu la seminția lui depărtată, și-l făcu rob. Și în fiecare zi îl bătea și îl făcea să îndure toate muncile și îi zicea:

— Tu pesemne că ești tare bogat în țara ta, așa că răscumpără-te și plătește-mi slobozenia! De nu, am să te fac să înduri caznele cele mai grele, și până la urmă am să te căsăpesc cu mâna mea!

Iar fratele meu se văicărea și spunea plângând:

— Eu, pe Allah! nu am nimic, o, șeic de arabi, și nici baremi nu știu drumul care duce la bogăție, și sunt văduvit de toate, iar acum sunt robul tău și bunul tău, și sunt cu totul în mâinile tale. Așa că fă cu mine ce vrei!

Or, beduinul avea sub cortul lui, ca soție, o minune de femeie, cu sprâncenele negre și cu ochii de negură, și era fierbinte și pojarnică. Încât nu pregeta, de fiecare dată când soțul ei beduinul se depărta de cortul lui, să-l ispitească pe frate-meu și să vină să-l îmbie cu tot trupul, rodul acela al pustiului arăbesc. Cât despre fratele meu Șakalik, care, altminteri decât noi toți, nu era prea vestit la cârlăneli și la daraveli, se șovârcăia de beduina aceea, de rușine să nu fie văzut de Allah cel Preaînalt! Dar într-o bună zi, beduina împojărată izbuti să tulbure înfrânarea lui Șakalik, fratele meu, rotindu-se fără contenire împrejurii-i cu niște legănături tare ațățătoare din șolduri, din sâni și din pântecul bine întocmit. Și frate-meu o prinse, se hârjoni cu ea hârjoanele de cuviință și, până la urmă, o trânti. Și pe când ei amândoi se aflau în starea aceea, în dârdora străngerilor în brațe, deodată beduinul cel amarnic năvăli în cort și văzu priveliștea cu chiar ochiul său. Atunci, plin de mânie, își trase de la brâu un cuțitoi vrednic să reteze dintr-o lovitură până și beregata unei cămile, de la o vână a gâtului până la cealaltă. Și îl înșfăcă pe frate-meu și, dintru-întâi, îi tăie cele două buze culpeșe, și i le îndesă apoi în gură. Și răcni:

— Vai de tine, o, vicleanule și ticălosule, iacătă că ai izbutit să-mi strici muierea!

Și, rostind cuvintele acestea, beduinul cel crunt înșfăcă zebbul cald încă al lui Șakalik, fratele meu, și îl reteză de la rădăcină, dintr-o singură lovitură, dimpreună cu ouăle amândouă. Pe urmă îl târî pe Șakalik de picioare și îl zvârli pe spinarea unei cămile și îl duse pe vârful unui muncel, unde îl aruncă, și plecă pe calea rostului lui.

Cum muncelul acela se afla pe drumul hagiilor, câțiva, care erau din Bagdad, îl găsiră în trecerea lor și cu-noscură în el pe Șakalik, Oală-spartă, care îi făcea să râdă cu poznele lui. Și veniră degrabă să mă înștiințeze, după ce îi dăduseră să mănânce și să bea.

Eu atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, alergai în căutarea lui, și îl luai pe umerii mei, și îl adusei îndărăt la Bagdad. Pe urmă îl vindecăi și îi statorii cu ce să-și ducă viața până la sfârșitul zilelor lui.

Și iacătă că eu, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, mă aflu acum între mâinile tale și că am pus grabă mare să-ți istorisesc, în puține vorbe, povestea celor șase frați ai mei, măcar că aș fi putut să ți-o istorisesc mult mai pe larg. Da m-am gândit să mă înfrânez, ca să nu cumva să încalc răbdarea ta, și spre a-ți arăta cât de puțin sunt ispitit eu de flecăreală, și spre a-ți dovedi că sunt nu numai fratele, ci și părintele fraților mei, ale căror haruri se sting când mă aflu de față eu, cel numit El-Samet!

La povestea aceasta, urmă bărbierul să le spună oaspeților, pe care o istorisii califului Muntasser Billah, califul începu să râdă până peste poate și îmi zise:

— Într-adevăr, o, Samet, vorbești tare puțin, și ești departe de a fi vătămat de iscodelnicie, de băgăciune și

de însușiri păcătoase! Ci, și am pricini pentru aceasta, vreau să părăsești acum pe dată Bagdadul, și du-te aiurea. Da mai ales dă zor!

Și califul mă surghiuni astfel, pe nedrept și fără a-mi spune temeiul unei atare pedepse.

Eu atunci, o, stăpânii mei, nu contenii a călători prin toate țările și pe toate meleagurile, până ce aflai de moartea lui Muntasser Billah și de venirea la domnie a califului El-Montassem. Mă întorsei atunci la Bagdad; da toți frații mei erau morți. Și chiar atunci tânărul care adineaori ne-a părăsit cu atâta necuviință m-a chemat la el acasă spre a mă pune să-l rad pe cap. Și, altminteri de ce v-a spus el, vă încredințez, o, stăpânii mei, că nu i-am făcut decât cel mai mare bine, și poate că fără ajutorul pe care i l-am dat eu ar fi fost ucis din porunca părintelui copilei cadiului. Încât tot ceea ce a povestit el pe seama mea este ponegrire, și tot ceea ce v-a înșirat despre iscodenia mea născocire, despre băgărăciunea, despre sporovăiala, despre firea mea necioplită și despre lipsa mea de măsură și de bun-simț este întru totul neadevăr, minciună și plâsmuire, o, voi toți cei aci de față!

Aceasta-i, o, norocitul sultan, urmă Șeherezada, povestea în șapte părți pe care croitorul din China o istorisi sultanului.

Pe urmă adăugă:

Când bărbierul El-Samet isprăvi de istorisit, noi toți, oaspeții, nu mai avuserăm trebuință să-l ascultăm mai mult spre a ni se dovedi că acel bărbier uluitor era cu adevărat palavragiul cel mai grozav și cel mai iscodelnic dintre toți bărbierii câți s-au fost văzuți pe toată fața pământului. Și rămaserăm încredințați, fără altă pildă decât ceea ce auzisem, că tânărul cel șchiop de la Bagdad fusese jertfa iscodelilor de neîndurat ale acestui bărbier.

Atunci, măcar că toate poveștile lui ne veseliseră din plin, chibzuirăm că, oricum, se cădea să-l pedepsim. Îl înșfăcărăm, în pofida țipetelor lui, și îl încuiarăm singur într-o odaie întunecoasă umblată de șobolani. Iar noi ceilalți, oaspeții, ne urmarăm petrecerea, mâncând, bând și veselindu-ne până la ceasul rugăciunii *asr*-ului. Și numai atunci plecarăm fiecare pe la casa lui, iar eu mă întorsei la mine, ca să-i duc de mâncare soției mele.

Dar, când ajunsei acasă, mă pomenii că muiera mea îmi întoarce spatele și că e tare îmbufnată. Și îmi spuse:

— Ia uite cum mă dai uitării toată ziua și, pe când tu chefuiеști în mulțumire și în voioșie, pe mine mă lași acasă singură-singurică, tristă și plângând! Așa că dacă nu mă scoți numaidecât și nu mă duci la preumblare până deseară, nu are să mai fie decât cadiul între mine și tine, și am să cer despărțenia, fără de zăbavă!

Eu atunci, întrucât nu-mi plăceau îmbufnările și cărele în casă, spre a avea tihnă ieșii, în pofida osteneții mele, să mă preumblu cu nevasta. Și băturăm ulițele și grădinile până la asfințitul soarelui.

Și taman atunci, când ne întorceam acasă, ne întâl-nirăm din întâmplare cu cocoșatul cel mărunțel, robul tău, o, sultane puternic și mărinimos! Și cocoșatul, care era într-o beție și o voioșie până peste poate, le tot spu-ne niște vorbe istețe, tare duhlii, celor care îl înconju-rau, și rostea stihurile acestea:

*Între pocalul purpuriu, frumos,
Și vinul străveziu și purpuriu,
Aș vrea să știu, ci vrerea-i de prisos,
Că nu ajung cu niciun chip să știu:*

*Care-i pocal și care este vin!
Că vinu-i ca pocalul străveziu,
Pe când pocalul este pe deplin
Aidoma cu vinul purpuriu.*

Pe urmă cocoșatul cel mărunțel se oprea, fie ca să le arunce celor dimprejur vreo glumă hazlie, fie ca să dănuțiască bătând din daireaua lui. Iar eu și soția mea gândirăm că acel cocoșat ne-ar fi un tovarăș plăcut la masă, și îl poftirăm să vină să cineze la masa noastră. Și șezurăm să mâncăm împreună, iar soția mea șezu cu noi, întrucât nu socotea că, dacă stă de față cu cocoșatul, stă cu un om întreg; altminteri n-ar fi stat să mănânce de față cu un străin.

Și-atunci soției mele îi veni gândul să șuguie cu cocoșatul și să-i bage în gură îmbucătura aceea de pește, care îl înăbuși.

Apoi, o, preaputernice sultan, îl luarăm pe cocoșatul mort și izbutirăm să-l descărcăm în casa hakimului evreu, care se află aci cu noi. Iar hakimul evreu, la rându-i, îl aruncă în casa baș-bucătarului care, la rândul lui, îl făcu vinovat pe misitul copft.

Și-aceasta-i, o, multmărinimosule sultan, povestea cea mai de pomină dintre poveștile istorisite astăzi dinaintea ta! Și ea, de bună seamă, povestea aceasta a bărbierului și a celor șase frați ai săi, este cu mult mai de-a mirările și mai chiznovată decât a cocoșatului!

Când croitorul isprăvi de vorbit, sultanul Chinei spuse:

— Într-adevăr, se cade să mărturisesc că povestea ta, o, croitorule, este mai aparte și poate mai pilduitoare decât pățania bietului meu cocoșat! Da unde-i acel bărbier ciudat? Mai întâi vreau să-l văd și să-l ascult, până a lua o hotărâre în privința voastră, a tuspatru. Pe urmă avem să ne îngrijim a-l înmormânta pe cocoșatul nostru, întrucât este mort încă de ieri. Și avem să-i clădim un mormânt frumos, întrucât mult m-a veselit pe când era viu, și mi-a fost, până și după moarte, temei de voieșie, dându-mi prilejul să ascult povestea tânărului cel

șchiop cu bărbierul și cu cei șase frați ai lui, și celelalte trei povestiri!

După vorbele acestea, sultanul le porunci musaipilor să-l ia pe croitor și să se ducă să-l caute pe bărbier. Și, peste un ceas, croitorul și musaipii, care se duseseră să-l scoată pe bărbier din odaia întunecoasă, îl aduseră la sarai și îl înfățișară dinaintea sultanului.

Și sultanul îl cercetă pe bărbier și văzu că era un șeic bătrân, în vârstă de pe puțin nouăzeci de ani, cu chipul tare negru, cu barba tare albă și cu sprâncenele la fel de albe, cu urechile clăpăuge și găurite, cu nasul de o lungime uluitoare, și cu înfățișarea toată plină de sine și de fală.

La priveliștea aceea, sultanul Chinei începu a râde cu hohote și îi spuse:

— O, Tăcutule, am auzit că știi să istorisești povești strașnice și pline de minunății. Așa că aș vrea să te aud cum îmi istorisești vreo câteva din acele povești pe care le știi așa de bine.

Bărbierul răspunse:

— O, sultane al vremurilor, nu ai fost amăgit când ți s-au înfățișat harurile mele. Da, mai înainte de orice, aș vrea să știu și eu ce fac aici, strânși laolaltă, misitul creștin, evreul și cocoșatul culcat coala pe pământ, mort. Și ce este cu soborul acesta ciudat?

Și sultanul Chinei râse pe săturatelea și spuse:

— Da de ce mă întrebi tu despre niște inși de care habar n-ai cine sunt?

Bărbierul spuse:

— Întreb numai ca să-i dovedesc sultanului meu că sunt departe de a fi vreun palavragiu iscodelnic, că nu iau niciodată aminte la ceea ce nu mă privește și că sunt cu totul nevinovat de ponegrelile născocite pe seama mea, anume că aș fi un palavragiu nemaipomenit și celelalte. Și să mai știi că sunt vrednic a purta porecla de Tăcutul, pe care o port. Cum spune poetul:

*Când vrei să știi de-un om cum e croit,
Află-i porecla, și te-ai dumirit.*

Atunci sultanul spuse:

— Bărbierul ăsta îmi place grozav. Așa că vreau să-i istorisesc povestea cocoșatului, pe urmă povestea istorisită de creștin, pe cea a evreului, pe cea a baș-bucătarului și pe cea a croitorului.

Și sultanul îi istorisi bărbierului toate acele povești, fără să sară peste niciun amănunt. Da nu ar fi de niciun folos acumă să le mai spunem și noi încă o dată.

După ce ascultă poveștile și pricina morții cocoșatului, bărbierul începu să clatine din cap îngândurat și spuse:

— Pe Allah! iacătă un lucru de mirare și care mă minunează până peste poate. Hei, voi ceilalți, ia ridicați pânza care acoperă trupul cocoșatului mort, ca să mă uit la el!

Și odată ce trupul cocoșatului fu dezvelit, bărbierul se duse lângă el, șezu jos, luă capul cocoșatului pe genunchi și se uită cu luare-aminte la chipul lui. Și deodată izbucni într-un hohot de râs, până într-atâta că se răsturnă pe spate de puterea bubuitoare a râsului său. Pe urmă spuse:

— Într-adevăr, fiecare moarte are o pricină ca toate pricinile! Or, pricina morții cocoșatului este lucrul cel mai uluitor dintre toate lucrurile uluitoare! Și este vrednică de a fi scrisă cu scriitura de aur cea mai frumoasă în hrisoavele domniei, spre învățătura oamenilor de mâine!

Iar sultanul rămase uluit până peste poate auzind vorbele bărbierului și zise:

— O, bărbierule, o, Tăcutule, lămurește-ne tâlcul vorbelor tale!

El răspunse:

— O, Măria Ta, mă juruiesc ție, pe mila și pe binefacerile tale! Află că acest cocoșat al tău are sufletul în el! Și ai să vezi!

Și numaidecât bărbierul scoase de la brâu o sticlură plină cu o alifie cu care unse gâtul cocoșatului, și înveli gâtul cu o țesătură de lână, și așteptă să înceapă asudarea. Atunci își scoase de la brâu niște clește de fier lungi, le băgă în beregata cocoșatului, le suci și le trase îndărăt repede, la capăt cu toată bucata cea mare de pește și cu osul, pricina înecăciunii cocoșatului. Și într-o clipită cocoșatul strănută strașnic, deschise ochii, se dezmetici cu totul, se pipăi pe obraji cu mâinile amândouă și sări în sus pe cele două picioare ale sale, și strigă:

– La ilah ill Allah!¹ și Mohamed este trimisul lui Allah!

La priveliștea aceea, toți cei de față rămaseră înmărmuriți și într-o mare minunare față de bărbier. Pe urmă, mai venindu-și oleacă în fire din tulburarea dintâi, sultanul și toți cei de față nu se putură opri să nu râdă în hohote de căutătura cocoșatului. Iar sultanul spuse:

– Pe Allah! ce întâmplare de pomină! În viața mea n-am văzut lucru mai ciudat și mai peste fire!

Pe urmă adăugă:

– O, voi toți, musulmanii aci de față, este printre voi vreunul care să fi văzut un om murind așa și pe urmă înviind? Or, pe milostivirile lui Allah, dacă nu l-am fi avut pe bărbier, pe șeicul El-Samet, ziua aceasta ar fi fost cea de pe urmă a cocoșatului. Și numai mulțumită priceperii și vredniciei acestui bărbier minunat și plin de haruri datorăm izbăvirea vieții cocoșatului nostru!

Și toți cei de față răspunseră:

– Da, hotărât, o, Măria Ta! iar întâmplarea este de pomina pominelor și de minunea minunilor!

Atunci sultanul Chinei, plin de voioșie, porunci să fie pusă pe dată în scris, cu slove de aur, povestea

¹ Formula celebră a mărturisirii de credință la musulmani: „Nu este alt Dumnezeu decât Allah!”

cocoșatului, și să fie păstrată în dulapurile domnești; ceea ce se și îndeplini pe dată. Apoi dăruie câte un caftan falnic la fiecare dintre cei învinuiți, hakimului evreu, misitului creștin, baș-bucătarului și croitorului și îi opri pe tuspătru pe lângă sine și în slujbă la sarai, și îi puse să se împace cu cocoșatul. Și îi dăruie daruri minunate cocoșatului, pe care îl potopi cu avuții și îl ridică la cinuri înalte și îl făcu tovarăș al său de masă și de pahar. Cât despre bărbier, sultanul dovedi față de el niște prețuiri aparte, porunci să fie îmbrăcat cu un caftan strălucit, puse să i se facă un astrolab de aur, scule de aur și foarfece și brice învrăstăte cu mărgăritare și cu nestemate, și îl statori bărbier și frizer al Măriei Sale și al domniei, și și-l făcu și pe el tovarăș de taină.

Și nu conteniră a trăi cu toții viața cea mai răsfățată și cea mai înflorită, până ce veni să pună capăt huzurului lor Răpitoarea a toată bucuria, Despărțitoarea a tot prieteșugul, Moartea.

Ci-i spuse Șeherezada sultanului Șahriar, domnul de peste ostroavele de la Ind și de la Chitai:

– Nu care cumva să crezi că povestea aceasta ar fi mai minunată decât aceea cu frumoasa Anis Al-Djalis!

Iar sultanul Șahriar se minună:

– Care Anis Al-Djalis?

Atunci Șeherezada spuse:

POVESTEA CU FRUMOASA ANIS AL-DJALIS ȘI CU ALI-NUR

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că stătorea odată în scaunul de domnie de la Bassra un sultan închinat domnului său, califul Harun Al-Rașid. Purta numele de sultanul Mohammad ben-Soleiman El-Zeini. Îi avea dragi pe cei săraci și pe cerșetori, îi era milă de supușii săi cei necăjiți, și împărțea din averea lui aceloră dintre ei care erau drept-credincioși întru prorocul nostru Mohamed – asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah! Și era din toate privințele vrednic de ceea ce spune poetul despre harurile și despre vitejia lui, în lauda care începe cu stihurile:

*E lancea lui de fier condei de scris,
Iar inima dușmanului ucis
E ca o foaie de hârtie goală
Pe care mâna lui vitează scrie
Cu sângele, slujindu-i de cerneală,
Al celor ce-i doboară-n bătălie.¹*

¹ În traducerea lui M. A. Salie, versurile diferă:

*Când bidiviii dușmanilor, roată,
Jur-împrejuru-i năvălesc avan,
El intră-n oastea lor cu greua-i spadă,
Măcelărind dușman după dușman,
Și-n inimile cailor împlântă
Cumplita-i lance, fără de habar.*

Și avea doi viziri: pe unul îl chema El-Mohin ben-Sauī, iar pe celălalt îl chema El-Fadl ben-Hacan. Da se cuvine a ști că El-Fadl ben-Hacan era omul cel mai fi-lotim de pe vremile lui, dăruit cu o fire tare dulce, cu purtări minunate și cu însușiri care îl făceau să fie îndrăgit de toate inimile și prețuit de oamenii înțelepți și învățați care veneau să se sfătuiască cu el și să-i ceară părerea în lucrurile anevoioase; și toți locuitorii de sub domnia lui, fără de abatere, îi făceau urări de viață lungă și de belșug, atâta de mult bine revărsa el și atâta se ferea de a săvârși vreun rău ori vreo nedreptate.

Cât despre cel de al doilea vizir, cel pe care îl chema ben-Sauī, acela era cu totul altceva: îi era scârbă de oameni și avea silă de orice bine și nu măglicea decât răul, până într-atâta încât un poet care l-a cunoscut a spus despre el:

*Doar l-am zărit o clipă, și-am fugit
De-apropierea lui mucegăită,
Și poala hainei mi-am sumes grăbit
Să n-o ajungă boarea lui duhnită,
Și dat-am pîtenii calului îndată,
Să scap de scârnăvia blestemată.*

Încât fiecăruia dintre acești doi viziri, atâta de osebiți, i se putea potrivi câte o strofă osebită de-a unui alt poet:

*Cu omul bun se cade să te-aduni,
Iar omul bun se naște din părinte*

*Atâta-i de năprasnic când se-avântă
Stăpânul nostru, cât, văzându-l doar,
Vrăjmașii gem, cu vitejia frântă,
Iar călăreții-ncremenesc pe dată
Sub pavăza zadarnic ridicată.*

*Tot de neam bun – se naște bun din bun:
Din tată bun, fiu bun – nu se dezmințe!*

*De omul rău să fugi mai bine-n hău,
Iar fiul rău se naște din părinte
La fel de rău – se naște rău din rău:
Din tată rău, fiu rău – să iei aminte!*

De altminteri, oamenii îl urau și nutreau tot atâta silă față de vizirul El-Mohin ben-Saui pe câtă dragoste și credință față de vizirul Fadleddin ben-Hacan. Încât vizirul Saui clocea o vrăjmășie mare împotriva vizirului cel bun Fadleddin, și nu pierdea niciun prilej să-l ponegrească la sufletul sultanului.

Or, într-o bună zi, sultanul de la Bassra, Mohammed ben-Soleiman El-Zeini, sta în scaunul lui de domnie din sala de județe și era înconjurat de toți emirii și de navabii de frunte și de mai-marii de la curtea sa. Și chiar în ziua aceea se auzise de sosirea la Bassra, în târgul de robi, a unui singir proaspăt de robi tineri din toate țările. Încât sultanul se întoarse către vizirul său Fadleddin și îi zise:

– Aș vrea să-mi găsești o roabă tânără care să nu-și aibă seamăn pe lume și care să fie totodată desăvârșită ca frumusețe, neîntrecută ca haruri și minunat de dulce ca fire!

La vorbele acestea ale sultanului, spuse vizirului Fadleddin, vizirul Saui, plin de zavistie că îl vedea pe sultan cum își pune credința mai degrabă în potrivnicul său, și voind să-l facă pe sultan să se răzgândească, strigă:

– Păi, închipuindu-ne că s-ar putea găsi o asemenea femeie, ar trebui să i se pună ca preț pe puțin zece mii de dinari de aur!

Atunci sultanul, mai degrabă stârnit de o atare pricină, îl chemă pe vistiernicul său și îi spuse:

– Ia numaidecât zece mii de dinari de aur și du-i la vizirul meu Fadleddin ben-Hacan!

Și vistiernicul zori să împlinească porunca. Estimp, vizirul Fadleddin plecă de la sarai spre a împlini dorința sultanului. Se duse îndată la sukul de robi, dar nu găsi nimic care să se apropie cât de cât de însușirile cerute pentru cumpărare. Atunci porunci să vină toți misiții care se îndeletniceau în sukul cu cumpărarea și cu vinderea de robi albi și negri, și îi îndemnă să facă toate cercetările spre a-i găsi o roabă tânără precum o vroia sultanul, și le spuse:

– Ori de câte ori va ajunge în sukul vreo roabă la prețul de pe puțin o mie de dinari de aur, să-mi dați îndată de știre; iar eu am să văd dacă ea poate să fie potrivită!

Și, într-adevăr, de aci înainte nu trecu zi în care doi, trei misiți să nu vină să-i înfățișeze câte o roabă frumoasă vizirului, care de fiecare dată lăsa să plece și misitul și roaba fără a face târgul. Cercetă astfel, în răstimp de o lună, mai bine de o mie de fetișcane, unele mai frumoase decât altele și în stare să stârnească viață într-o mie de moșnegi sleiți. Și nu putea să se hotărască pentru niciuna dintre ele.

Or, într-o bună zi, vizirul Fadleddin sta tocmai să încalece pe cal spre a se duce la sultan și a-l ruga să mai aștepte o vreme până să-și îndeplinească însărcinarea, când văzu că venea grăbit un misit pe care îl cunoștea și care, apucând de scara șeii, i se ploconi cu supușenie și rosti aceste stihuri în cinstea lui:

*O, tu, cel care faci să înflorească
Străvechea strălucire a domniei,
Și care-nalți zidirea strămoșească
Spre culmea de demult a măreției,
O, tu, de-a pururea biruitor,
Vizire scump al nostru-al tuturor!
Cu dărnicia ta, cu multu-ți bine,
Întorci la viață pe cei care pier,*

*Și pe obijduți îi strângi la tine!
Iar faptele-ți ajung până la cer,
Și-ți sunt cununi în vecii vecilor
Sus la Allah, stăpânul tuturor!*

Și, sfârșind de procitit stihurile, misitul îi spuse vizirului:

— O, preacinstite Ibn-Hacan, slăvite Fadleddin, te vestesc că roaba, a cărei zugrăvire ai binevoit cu mărinimie să mi-o faci, s-a aflat și poți s-o capeți!

Și vizirul îi spuse misitului:

— Iute adu-o la saraiul meu, ca s-o văd!

Și vizirul se întoarce la sarai să aștepte roaba; și, peste un ceas, misitul se întoarce ținând de mână roaba aceea. Spre-a o zugrăvi, am să spun numai că era o copilă mlădie și sulegetă, cu sânii drepți și străluciți, cu pleoapele oacheșe, cu ochii de negură, cu obrajii dolofani și fragezi, cu bărbia gingașă și zâmbitoare și adumbrită oleacă de o gropiță, cu șoldurile îmbelșugate și voinice, cu un mijlocel subțire de albină și cu spatele vârtos și falnic. Intră, și era înveșmântată cu haine scumpe și alese. Da uitasem să spun, o, Măria Ta, că gura-i era ca o floare, dulceața limbii-i era ca salepul, buzele-i erau mai roșii ca nucșoara cea proaspătă, și tot boiul ei era mai gingaș și mai mlădiu decât ramura cea crudă de salcie. Cât despre glasul ei, era mai alintător ca șoapta adierii de vânt și mai dulce ca boarea care trece înmiresmată de florile grădinii. Și era din toate privințele vrednică de stihurile unui poet care a zugrăvit-o:

*Pielea-i e moale ca mătasea. Graiul
Îi e ca apa cu suspine line,
Ca apa de izvor în care raiul
Se odihnește oglindit în sine.*

*Iar ochii ei! Allah a spus: „Să fie!”
 Și iată-i! Chiar Allah i-a zămislit!
 Privirea lor te duce în robie,
 Te amețesc ca vinul aburit.*

*Ah, s-o iubești! Visând un ceas de noapte
 Cu ea alături – sufletu-mi se zbate,
 Iar trupu-mi geme ars de doruri coapte
 În chinuri ce rămân nealinate.
 Că nu mai pot să uit, nu mai e chip,
 Nici pletele-i de neguri împletite,
 Nici fruntea, nici luminătoru-i chip
 Ca zorii-n geana zării răsărite.¹*

Și drept aceea, de îndată ce ajunse fată mare și coaptă ca floarea, fu numită Anis Al-Djalis².

Încât, atunci când vizirul o văzu, rămase minunat cu totul și îl întreabă pe misit:

– Care este prețul acestei roabe?

El răspunse:

¹ În traducerea lui M. A. Salie, versurile sunt altele:

*Ciudată frumusețe ca de vis, între femei ca luna printre stele,
 Sfoasă căprioară tremurând, cu mersul ca al sprintenei gazele.*

*Al cerurilor veșnic vistier i-a dat și străluciri, și măreție,
 Și nuri, și minte, și un boi gingaș ca ramul tânăr care se-nmlădie.*

*Pe cerul de lumină-al feței ei ard șapte stele care stau de strajă
 La poarta-naltă-a mândrei frumuseți și la neprihănita-i sfântă vrajă.*

*Iar dacă un bărbat ar ticlui să-și furișeze ochii, vreun mijloc,
 Toți diavolii din glasul ei atunci ar izbucni în limbi prelungi de foc.*

² Dulcea iubită.

— Stăpânul ei îmi cere zece mii de dinari, și m-am învoit cu el la prețul acesta, întrucât îl găsesc mulțumitor, iar stăpânul ei mi s-a jurat că pierde astfel o grămadă de lucruri pe care mi le-a înșiruit și pe care aș vrea să le auzi chiar tu din gura lui, o, vizirule!

Atunci vizirul spuse:

— Da, bine! poștește-l pe stăpânul ei!

Numaidecât, misitul zbură să-l caute pe stăpânul fetei, și se întoarce să se înfățișeze cu el între mâinile vizirului. Iar vizirul văzu că stăpânul copilei era un persan bătrân, tare în vârstă și uscat de bătrânețe, încât ajunsese numai oase și piele. Cum spune poetul:

*Anii și soarta cruntă mă uscară,
Greu cade capu-mi, trupul tot mă doare.
Căci cine-nfrânge-a anilor povară,
Iar soarta cine-o poate-nfrânge oare?*

*Frumos și dârz eram odinioară,
Cu ochii ațintiți departe-n zare.
Acum zăcerea stă cu mine doară,
Cadână mi-e silita nemișcare.¹*

Îi ură vizirului bună pace, iar vizirul îi zise:

— Atunci, înțeleg bine, te învoiești să-mi vinzi roaba pe zece mii de dinari de aur? De altminteri, nu o cumpăr pentru mine, ci este hărăzită sultanului!

Moșneagul răspunse:

¹ La M. A. Salie, stihurile sunt mai concise:

*Rău mă-ngenunche soarta și mă-mpilă,
Că soarta-i cruntă-n spornica ei silă.
Cândva umblam mereu neobosit –
Acuma și când stau sunt ostenit.*

– De vreme ce este hărăzită sultanului, mai degrabă vroi să i-o dau ca pe un peșcheș, fără a cere niciun preț pe ea. Ci, o, darnicule vizir, întrucât mă întrebi, este de datoria mea să răspund. Îți voi spune că acești zece mii de dinari de aur de-abia dacă mă despăgubesc de prețul puilor cu care am hrănit-o din copilăria ei, al hainelor scumpe cu care am îmbrăcat-o și al cheltuielilor pe care le-am făcut cu învățătura ei. Că i-am adus mai mulți dascăli, fără a mă zgârci, și a învățat scrierea frumoasă, temeiurile limbii arăbești și cele ale limbii persienești, gramatica și sintaxa, tâlcurile Cărții celei sfinte, temeliile judecății dumnezeiești și obârșiile lor, cunoașterea pravilelor, a binelui și a răului, filosofia, geometria, medicina, măsurările și daravelile moșiilor; dar strălucește mai cu seamă la meșteșugul stihuirii, la cântecul din lăutele cele mai dulci și mai felurite, și la cântări din gură și la dănțuiri; într-un sfârșit, a citit toate cărțile de stihuri și de istorie. Iar toate acestea nu au făcut decât s-o ajute la a ajunge încă și mai minunată ca fire și ca suflet; și drept aceea i-am și dat numele de Anis Al-Djalis.

Vizirul spuse:

– De bună seamă că ai dreptate. Dar eu nu pot să pun jos mai mult de zece mii de dinari de aur. De altminteri, am să poruncesc să ți se cântărească și să ți se socotească pe loc.

Și, într-adevăr, vizirul Fadleddin puse numaidecât să se cântărească cei zece mii de dinari de aur dinaintea persanului, care îi luă. Da, până a pleca, negustorul cel bătrân de robi pași înainte și îi spuse vizirului:

– Cer îngăduință de la stăpânul nostru vizirul să-i dau un sfat.

Fadleddin răspunse:

– Firește! dă ceea ce ai!

Bătrânul spuse:

— Îl sfătuiesc pe stăpânul nostru vizirul să nu o ducă pe Anis Al-Djalis acum pe dată sultanului nostru Mohammad ben-Soleiman El-Zeini, întrucât fata de-abia astăzi a sosit din călătorie, iar osteneala și schimbarea locurilor și a apei au cam istovit-o. Încât cel mai bine, și pentru tine și pentru ea, este de a o ține la tine în sarai vreme de încă zece zile; iar ea atunci are să se odihnească și are să sporească în frumusețe, și are să facă o scaldă la hammam și să-și schimbe hainele. Și numai atunci ai să poți s-o înfățișezi sultanului; și, așa ai să dobândești mult mai multă cinstire și prețuire în ochii sultanului nostru!

Și vizirul găsi că bătrânul era om de bun sfat, și îi dădu ascultare. Și o duse pe Anis Al-Djalis în saraiul său, unde puse să i se gătească o odaie anume, în care fata să se odihnească deplin.

Or, vizirul Fadleddin ben-Hacan avea un fiu de o frumusețe minunată, ca luna la răsăritul ei. Chipu-i era de o albeață vrăjitoare; obrajii-i erau trandafiri și, pe unul dintre ei, avea o aluniță ca un strop de chihlimbar suriu; iar pe obraji sclipea un puf fraged și mătăsos; și în totului tot era precum spune poetul:

*Ah, dulci-trandafiri obrajii lui,
Curmale coapte-n ploile luminii,
Cum altă bunătate-n lume nu-i —
Ca un tâlhar le-aș jefui ciorchinii!*

*Ci cum aș cuteza măcar să-ntind
Spre ele mâna? Mă cuprinde-o teamă
Că dac-ascult de tainicul meu jind
Să nu fiu nici măcar luat în seamă!*

*Și-apoi la ce oare mi-ar folosi?
Că-n inimă și-n suflet mi-a pătruns,
Iar ochii-mi doar pe el îl vor privi —
Și-atâta numai îmi e de-ajuns.*

*Făptura-i este dulce și mlădie,
Dar inima-i de piatră, ne-ndurată!
De ce nu vrea și inima să-i fie
Cum îi e trupul, măcar câteodată?*

*Căci dacă dulcele lui boi ar vrea
Și-ntreagă multrâvnita lui făptură
Să-i îmbuneze-oleacă inima,
Să-i dea un strop din blânda lor căldură,*

*Nu ar mai fi atâta de nedrept
Și-atât de crud cu biata mea iubire,
Nu m-ar mai face să închid în piept
Atâta chin și-atâta obidire.*

*Iar tu, cel care mă defaimi acum
Din pricina iubirii mele-amare,
Sub care zac și-n care mă sugrum,
Prietene, poate mi-ai da crezare.*

*Că nu mai sunt întru nimic stăpân
Pe mine însumi: trupul meu și vrerea
Sunt jertfele acestui joc păgân
Ce mi-a robî și gândul și puterea.*

*Și nimenea nu este vinovat,
Nici el, nici eu, prietene, vezi bine,
Căci vinovatul cel adevărat
E numai biata inimă din mine.*

*Și n-aș fi rob, și n-aș simți că mor
În starea cruntă care mă sfâșie,
Dacă frumosul meu asupritor
Ar dovedi un pic de dărnicie.*

Or, tânărul acela, pe care îl chema Ali-Nur, nu știa încă nimic despre cumpărarea frumoasei Anis Al-Djalis. Și, de altminteri, vizirul, părintele său, o îndemnase mai presus de orice pe Anis Al-Djalis să nu uite povețele pe care i le dăduse. Într-adevăr, vizirul îi spusese:

— Află, copilă dragă, că nu te-am cumpărat decât pe seama stăpânului nostru, sultanul Mohammad ben-Soleiman El-Zeini, și spre a-i fi cadâna cea mai de frunte. Încât trebuie să fii cu ochii în patru și să te ferești cu grijă de toate ispitele care ar putea să te păteze și să mă păteze și pe mine. Așa că se cade să te prevestesc că am un fecior cam pezevenghi, da băiat tare frumos. Nu e măcar o copilandă prin mahala care să nu i se fi dăruit de bună voia ei, și el să nu se fi bucurat de floarea ei. Așa că ai grijă mare de tine, ferește-te a da ochii cu el, a-l face să-ți audă măcar glasul ori a-i arăta chipul tău dezvelit, că vei fi pierdută, fără de abateri!

Iar Anis Al-Djalis îi răspunsese vizirului:

— Ascult și mă supun!

Atunci vizirul, liniștit în privința aceasta, o lăsase și se duse la daravelile sale.

Or, din vrerea scrisă a lui Allah, lucrurile luară cu totul altă întorsătură decât cea râvnită de preabunul vizir. Într-adevăr, peste vreo câteva zile, Anis Al-Djalis se duse în hammamul din saraiul vizirului, iar copilițele roabe își dădură toată silința să-i facă o scaldă care fu cea mai bună din viața lor. După ce îi spălară și mâinile, și picioarele, și părul, o frământară și o frecară, pe urmă o despărară frumos cu alifie de zahăr ars, îi turnară în plete o apă înmiresmată cu musc, îi zugrăviră cu henna unghiile de la mâini și de la picioare, îi alungiră cu kohl genele și sprâncenele, aprinseră la picioarele ei cățui cu tămâie tare și cu ambră sură, și astfel îi înmiresmară pielea toată. Pe urmă îi aruncară pe trup un ștergar mare care mirosea a flori de portocal și de trandafir, îi

strânsesă părul într-o basma mare și caldă, și o duseră de la hammam în iatacul menit ei anume, unde soția vizirului, mama frumosului Ali-Nur, sta și o aștepta spre a-i ura urările îndătinat de după scaldă.

Când o văzu pe soția vizirului, Anis Al-Djalis păși înaintea și îi sărută mâna; iar soția vizirului o sărută pe obrazii amândoi și îi zise:

— O, Anis Al-Djalis, deie Allah să te simți bine și desfătăta după scaldă aceasta! O, Anis Al-Djalis, ce frumoasă ești acum, și strălucitoare, și înmiresmată! Ne luminezi casa care, avându-te pe tine, nu mai are trebuință de făclii!

Iar Anis Al-Djalis rămase tare tulburată, își duse mâna la inimă, apoi la buze și la frunte și, plecându-și capul, răspunse:

— Îți mulțumesc din inimă, o, stăpână și maică a mea! Și meneză-ți Allah toate harurile și toate bucuriile, și pe pământul acesta, și în raiul său! Chiar că scaldă mi-a fost desfătătoare și nu am avut decât numai o părere de rău: aceea că nu ai fost și tu cu mine acolo!

Atunci mama lui Ali-Nur porunci să i se aducă frumoasei Anis Al-Djalis niște șerbeturi și niște zumari-cale, îi ură sănătate și mistuire dulce, și se gândi să se ducă și ea să facă o scaldă la hammam.

Da, când să plece la hammam, soția vizirului nu vru s-o lase pe Anis Al-Djalis singură, de teamă și din prevedere, ci lăsă cu ea două roabe copilițe și le porunci să vegheze cu grijă ușa de la iatacul frumoasei Anis Al-Djalis, și le spuse:

— Fie orice-ar fi, să nu lăsați pe nimeni să intre la Anis Al-Djalis, care este dezbrăcată și ar putea să răcească!

Iar cele două copilițe roabe răspunseră, temenindu-se:

— Ascultăm și ne supunem!

Atunci mama lui Ali-Nur, înconjurată de celelalte slujnice ale ei, se duse la hammam, după ce o sărută

pentru ultima oară pe Anis Al-Djalis, care îi ură o scaldă desfătătoare.

Or, într-acestea, tânărul Ali-Nur intră în casă, o caută pe maică-sa ca să-i sărute mâna, cum făcea în toate zilele, și nu o găsi. Atunci porni să străbată odăile și ajunse la ușa de la iatacul dulcii Anis Al-Djalis. Și le văzu pe cele două copilițe roabe care străjuiau ușa și care îi zâmbeau, că era atâta de frumos, iar ele atâta îl îndrăgisera tainic. Și flăcăul rămase nedumerit când văzu ușa aceea străjuită așa, și le întrebă pe cele două copile:

– Mama este aici?

Ele îi răspunseră, încercând să-l împingă îndărăt cu mânuțele lor:

– A, nu! a, nu! stăpâna noastră nu e aici! Este la hammam! la hammam! Este la hammam, o, stăpâne al nostru, Ali-Nur!

Atunci Ali-Nur întrebă:

– Păi, atunci voi ce faceți aici, mielușelelor? Dați-vă la o parte, ca să intru aci să mă odihnesc!

Ele răspunseră:

– Să nu intri, o, Ali-Nur, să nu intri aci! Nu se află aci înăuntru decât stăpâna noastră cea tânără, Anis Al-Djalis!

Ali-Nur se minună:

– Care Anis Al-Djalis?

Ele răspunseră:

– Anis Al-Djalis cea frumoasă, pe care tatăl tău, stăpânul nostru, vizirul Fadleddin, a cumpărat-o cu zece mii de dinari pentru sultanul El-Zeini! A ieșit acum de la hammam, e goală toată, numai cu un ștergar mare de la scaldă pe ea! Să nu intri, o, Ali-Nur, că are să răcească, și stăpâna noastră are să ne bată! Să nu intri, Ali-Nur!

Or, estimp, Anis Al-Djalis auzea din iatacul ei vorbele acestea, și gândea: „Ya Allah! oare cam cum o fi tânărul Ali-Nur ale cărui isprăvi mi le-a înșiruit vizirul, tatăl său? Cum o putea să fie acest băiat frumos, care nu a

lăsat în toată mahalaua nicio copilă neatinsă și nicio nevestică necercetată? Pe viața mea! ce-aș mai vrea să-l văd!“ Și, nemaiputând să se înfrâne, se sculă drept în picioare și, încă mirositoare toată, cu trupul tot revărsând miresmele de la hammam, și proaspătă toată, și cu fâptura deschisă către viață, pași spre ușă, o întredeschise binișor și se uită. Și îl văzu. Și era, Ali-Nur acela, întocmai precum luna în plinul ei. Și, la acea privire doară, Anis Al-Djalis se cutremură de tulburare și se înfioră în toată carnea ei. Și, la rându-i, Ali-Nur, prin crăpătura ușii, avusese vreme să repeadă iute o aruncătură de ochi care îi dezvăluise toată frumusețea tinerei Anis Al-Djalis.

Așa că Ali-Nur, mânat de dorință, țipă cu un glas atâta de tare la cele două copilițe roabe, și le hâțai atâta de amarnic, încât ele, plângând, o luară la fugă din mâinile lui; se opriră în cealaltă odaie, care era deschisă, și începură să se uite de departe la ușa iatacului, pe care tânărul Ali-Nur nici nu se ostenise s-o închidă în urma lui, după ce intrase la Anis Al-Djalis. Și văzură în felul acesta tot ce se petrecu acolo.

Într-adevăr, Ali-Nur intră și se duse drept la Anis Al-Djalis, care se aruncase pierdută pe divan și, tremurând, cu ochii mari deschiși, aștepta în toată goliciunea ei vie. Ali-Nur își duse mâna la inimă și se temeni între mâinile frumoasei Anis Al-Djalis și îi spuse dulce:

— O, Anis Al-Djalis, pe tine te-a cumpărat tata cu zece mii de dinari de aur! Oare te-au pus ei și pe celălalt taler spre a ști cât prețuiești? O, Anis Al-Djalis, ești mai frumoasă decât aurul topit, iar pletele tale sunt mai năvalnice decât coama leului din pustie, iar gâtul tău gol este mai dulce și mai fraged decât spuma pârâului!

Ea răspunse:

— Ali-Nur, pentru ochii mei speriați te ivești mai cumplit decât leul pustiei; pentru trupul meu care te dorește, mai tare decât pardosul; iar pentru buzele mele

care pălesc, mai ucigaș decât spada cea grea! Ali-Nur! tu ești sultanul meu! și tu mă vei avea! Vino!

Și Ali-Nur, amețit, pași înainte și se prăvăli pe divan, alături de Anis Al-Djalis. Și perechea se înlănțui. Iar cele două copilițe roabe de afară înmărmuriră. Că pentru ele era un lucru tare ciudat. Și nu pricepeau. Ali-Nur, într-adevăr, după niște sărutări strașnice și dintr-o parte și din cealaltă, se lăsă să alunece de pe divan, o prinse pe Anis Al-Djalis de picioarele amândouă, și le petrecu împrejurul-i, le îndoi, și făcu ceea ce făcu. Iar Anis Al-Djalis îl cuprinse cu brațele, și amândoi se strânseră bine. Și, o bună bucată de vreme, nu mai fu decât un șir de sărutări zbuciumate. Și Ali-Nur o mușca de buze pe Anis Al-Djalis, iar Anis Al-Djalis așijderea pe Ali-Nur.

Atunci, cele două roabe fură cuprinse de o spaimă mare. Și o luară la fugă speriate și țipând, și se repeziră să caute adăpost în hammam la mama lui Ali-Nur, care tocmai ieșea de la scaldă. Și le întrebă pe cele două fete:

— Ce-aveți de țipați așa și plângeți și fugiți, fetele mele?

Ele răspunseră:

— O, stăpână a noastră! o, stăpână a noastră!

Ea zise:

— Vai de mine! ce s-a întâmplat, ticăloase mici!

— O, stăpână a noastră, iacă tânărul nostru stăpân, Ali-Nur, ne-a bătut și ne-a luat la goană. Pe urmă l-am văzut că intră la stăpâna noastră Anis Al-Djalis, și o mușcă de buze, și ea la fel pe el! Și pe urmă nu știm ce i-a mai făcut, întrucât ea suspina greu, și el peste ea! Și ne-am speriat rău de toate astea!

La spusele lor, soția vizirului, măcar că era încălțată cu papucii cei înalți de lemn de la hammam, și în pofida vârstei ei înaintate, o luă la fugă, urmată de însoțitoarele sale, și ajunse în iatac la Anis Al-Djalis, taman

în clipa când Ali-Nur, după ce își isprăvisese lupta cu fecioria dulcea Anis Al-Djalis, auzise țipetele copilițelor roabe și își luase tălpășița cât putuse de iute. Atunci soția vizirului, cu chipul galben de tulburare, veni drept la Anis Al-Djalis și îi zise:

– Da ce s-a întâmplat?

Ea răspunse, cu vorbele cu care pișicherul de Ali-Nur i le spusese și pe care o învățase să le spună mamei sale, dacă are s-o întrebe:

– O, stăpâna mea, pe când mă odihneam după scăldă, culcată pe divan, a intrat un tânăr pe care nu l-am mai văzut niciodată. Și era tare frumos, o, stăpâna mea, ba chiar semăna cu tine la ochi și la sprâncene! Și mi-a zis: „Oare tu ești acea Anis Al-Djalis pe care tatăl meu mi-a și cumpărat-o pe zece mii de dinari?” Eu i-am răspuns: „Da, eu sunt Anis Al-Djalis, cea pe care vizirul a cumpărat-o pe zece mii de dinari! Și îi sunt menită sultanului Mohammad ben-Soleiman El-Zeinil!” El atunci mi-a spus râzând: „Ba nu, o, Anis Al-Djalis; tatăl meu poate că a avut asemenea gând mai înainte; dar s-a răzgândit și mi te-a dăruit pe toată mie!” Eu atunci, o, stăpâna mea, care din copilăria mea nu sunt decât o roabă supusă, m-am supus! Și-apoi socot că bine am făcut! Ah! mai bine să fiu roaba fiului tău, Ali-Nur, o, stăpână a mea, decât să ajung soția legiuită fie chiar și a califului care domnește la Bagdad!

Atunci mama lui Ali-Nur zise:

– O, fata mea, ce nenorocire pe noi toți! Ali-Nur, fiul meu, e un mare dezmațat, și te-a amăgit! Și ia spune-mi, fata mea, ce ți-a făcut?

Anis Al-Djalis răspunse:

– M-am lăsat toată în puterea lui, iar el m-a luat și m-a înlănțuit.

Mama lui Ali-Nur întrebă:

– Dar te-a luat de tot, de tot?

Ea răspunse:

– Păi da! Ba chiar de trei ori, o, maică a mea!

La vorbele acestea, mama lui Ali-Nur strigă:

– O, fata mea, dezmățatul acela te-a jefuit și te-a pângărit!

Și începu să plângă și să se bată cu palmele peste ochi, și toate roabele ei la fel se porniră să plângă și să tipe:

– Uf, ce nenorocire! uf, ce nenorocire!

Că, de fapt, ceea ce le înfricoșa pe mama lui Ali-Nur și pe însoțitoarele mamei lui Ali-Nur era spaima pe care a aveau de tatăl lui Ali-Nur. Într-adevăr, vizirul, cât era el de bun și de mărinimos de obicei, nu putea să îngăduiască un atare pocinog, mai cu seamă că era vorba de chiar sultanul și, prin chiar aceasta, de cinstea și de cinul vizirului. Și se prea putea ca, în mânia lui, să ajungă a-l ucide cu chiar mâna sa pe Ali-Nur, fiul său, tânărul pe care în clipita aceea toate muierile de acolo îl și plângeau ca pe un pierdut al bucuriei și al dragostei lor.

Estimp, vizirul Fadleddin ben-Hacan intră și le văzu pe toate femeile plângând deznădăjduite. Și întrebă:

– Da ce s-a întâmplat, fetele mele?

Atunci mama lui Ali-Nur își șterse ochii, își suflă nasul și grăi:

– O, părinte al lui Ali-Nur, jură-mi-te mai întâi pe viața Prorocului nostru (asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah!) că ai să te supui în toate privințele la ceea ce îți voi spune! De nu, mai degrabă mor decât să vorbesc!

Atunci vizirul jură, iar soția sa îi istorisi viclenia născocită de Ali-Nur și nenorocirea fără de leac pățită de fecioria dulcea Anis Al-Djalis.

Ali-Nur îi făcuse să vadă multe de soiul acesta pe tatăl și pe mama sa; dar la auzul pezeventlâcului de-acuma, vizirul Fadleddin încremeni, pe urmă își sfășie hainele, se izbi cu pumnii în cap, își mușcă mâinile, își smulse barba și își azvârli turbanul cât colo.

Atunci mama lui Ali-Nur încercă să-l îmbune și îi zise:

– Nu te mai zbuciuma! că, în ceea ce privește cei zece mii de dinari, am să ți-i dau eu îndărăt pe toți, din banii mei, ori vânzând câteva nestemate de-ale mele.

Da vizirul strigă:

– O, femeie! ce tot spui tu? Au tu îți închipui că plâng pierderea acelor bani de care puțin îmi pasă? Și nu știi tu că numai știrbirea cinstei mele și pierderea vieții mele mă chinuie?

Iar soția îi spuse:

– Da până la urmă nimic nu e pierdut, întrucât sultanul habar n-are nici măcar că Anis Al-Djalis ar fi pe lume și, cu și mai mult temei, că și-a pierdut fecioria. Cu cei zece mii de dinari pe care am să ți-i dau, vei cumpăra o roabă și mai frumoasă pentru sultan; iar noi o s-o păstrăm pe Anis Al-Djalis pentru fiul nostru Ali-Nur, pe care l-a și îndrăgit și care știe ce odor vedem noi în ea; că este desăvârșită în toate privințele.

Vizirul îi spuse:

– Păi, o, mamă a lui Ali-Nur, tu uiți de vrăjmașul pe care îl asmuțim pe urmele noastre, cel de al doilea vizir, El-Mohin ben-Sauî, care într-o zi are să afle totul? În ziua aceea, Sauî se va înfățișa dinaintea sultanului și îi va spune...

Ci în clipa aceasta a istorisirii ei, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, își curmă povestitul.

Dar când fu cea de a treizeci și treia noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că vizirul Fadleddin i-a spus soției sale:

– În ziua aceea, vizirul Sauî se va înfățișa dinaintea sultanului și îi va spune: „O, Măria Ta, iată că vizirul pe

care tu îl pomenești toată ziua, și a cărui credincioșie ți-o socoți a fi neclintită, a luat de la tine zece mii de dinari ca să-ți cumpere o roabă. Și, într-adevăr, a cumpărat o roabă care nu își avea seamăn pe lume. Dar, întrucât a găsit-o minunată, i-a spus fiului său Ali-Nur, pușlamalei aceleia stricate: «Ia-o, fiul meu! mai bine să te bucuri tu de ea, decât sultanul cel bătrân, care și-așa are destule cadâne, de fecioria cărora nici măcar nu poate izbândi să se bucure!» Și Ali-Nur acela, care și-a făcut o îndeletnicire din a sparge feciorile, a luat-o pe roaba cea frumoasă și, într-o clipire de ochi, a și străpuns-o dintr-o parte până în cealaltă. Și iacătă-l acuma că își petrece mai departe vremea cu ea în tot felul de ticăloșii în chiar saraiul tatălui său, împresurat de femeile de lângă care nu se dezlipește neam, trântorul și dezmățatul, și craidonul!“ La vorbele vrăjmașului meu Sauî, grăi vizirul Fadleddin mai departe, sultanul, care mă prețuiește, nu va vroi să creadă și îi va spune: „Minți, o, Mohin ben-Sauî!“ Și Sauî are să-i spună: „Îngăduie-mi să dau năpusta, cu oaste, în casa lui Fadleddin, și am să-ți aduc roaba pe clipă pe dată, și ai să te încredințezi cum stă treaba, cu chiar ochiul tău!“ Și sultanul, care este schimbăcios, are să-i dea îngăduința; iar Sauî are să se repeadă aici cu străjile, și are s-o ia pe Anis Al-Djalis din mijlocul nostru, și are s-o ducă între mâinile sultanului. Și sultanul are s-o descoasă, iar Anis Al-Djalis nu va putea decât să mărturisească. Atunci vrăjmașul meu Sauî va ieși biruitor și va spune: „O, stăpâne al meu, vezi ce sfetnic de credință îți sunt eu? Da ce să fac? E scris ca eu să fiu totdeauna mai prejos la tine, pe când hicleanul de Fadleddin are să fie totdeauna bine văzut!“ Atunci sultanul are să-și schimbe simțămintele față de mine, și are să mă pedepsească amarnic. Și am să ajung de râsul tuturor celor care mă lingușesc și mă prețuiesc astăzi! Și am să-mi pierd și viața, și casa toată!

La vorbele sale, mama lui Ali-Nur îi spuse soțului ei:

– Dă-mi crezare, nu vorbi cu nimeni despre treaba aceasta și nimeni nu are să afle nimic. Și încredințează-ți soarta vrerii lui Allah! Și nimic nu are să se întâmple, decât ceea ce a fost scris să se întâmple.

Atunci vizirul se liniști la vorbele ei, și tihna coborî în sufletul lui, în ceea ce privea urmările de mai târziu; dar rămase tare înciudat pe fiul său Ali-Nur.

Cât despre tânărul Ali-Nur, apoi el ieșise în grabă din odaia dulcei Anis Al-Djalis, la țipetele pe care le scosese cele două copilițe roabe. Și plecă să umble craina de colo până colo toată ziua și nu se întoarse la sarai decât odată cu noaptea, și grăbi să se furișeze la maică-sa, în iatacul femeilor, spre a ocoli mânia vizirului. Și maică-sa, în pofida tuturor celor întâmplate, până la urmă îl sărută și îl iertă; da îl ascunse cu grijă, ajutată într-un fel de toate femeile sale, care, în taină, o pizmuiau pe Anis Al-Djalis că îl avusese în brațe pe cerbul acela de neasemuit. Și, de altminteri, toate înțelegeau să-i spună să fie cu ochii în patru față de mânia vizirului. Încât Ali-Nur fu nevoit, vreme de încă o lună de zile, să aștepte ca femeile să-i deschidă ușa de la iatacul mamei sale, unde se furișa fără zarvă, și unde, cu îngăduința maică-sii, Anis Al-Djalis venea tainic să se întâlnească cu el.

Până ce, într-o zi, mama lui Ali-Nur, văzându-l pe vizir mai puțin îngândurat ca de obicei, îi zise:

– Da până când atâta mânie neclătinată asupra fiului nostru? O, stăpâne al meu, am pierdut-o, ce-i drept, pe roabă, da acum vrei să-l pierdem și pe fiul nostru? Că simt limpede că, dacă starea aceasta de lucruri are să mai țină, fiul nostru Ali-Nur are să fugă pentru totdeauna din casa părinților săi, și noi avem să-l plângem pe acest singur copil al nostru, rod al măruntaielor noastre!

Iar vizirul, tulburat, îi zise:

– Păi, ce cale să urmărm?

Ea răspunse:

– Deseară, petrece-ți seara cu mine, și când Ali-Nur are să vină, eu am să vă fac să vă împăcați. Iar tu, la început, să te faci că vrei să-l pedepsești, ba chiar și să-l omori, iar până la urmă ai să i-o dai pe Anis Al-Djalis de soție. Întrucât Anis Al-Djalis, din toate câte am putut eu să bag de seamă la ea, este minunată întru totul. Și îi e drag de Ali-Nur, și știu că și lui Ali-Nur îi e drag de ea la fel. De altminteri, eu însămi, precum ți-am spus, am să-ți dau, din banii mei, prețul pe care l-ai cheltuit pentru cumpărarea dulcei Anis Al-Djalis!

Vizirul se luă după sfatul soției sale și, de cum intră Ali-Nur în iatacul maică-sii, se și repezi la el, îl trânti sub picioare și ridică asupra-i un cuțit, ca spre a-l ucide. Atunci mama sări între cuțit și fiul ei, și strigă:

– Ce vrei să faci?

Vizirul răcni:

– Vreau să-l omor!

Mama spuse:

– Se căiește!

Iar Ali-Nur zise:

– O, tată, ai avea inimă să mă înjunghii?

Atunci vizirul, cu ochii plini de lacrimi, zise:

– Da tu, nemernicule, cum ai avut cutezanța să-mi răpești bunul și poate că și viața?

Și Ali-Nur răspunse:

– Ascultă, o, părinte al meu, ce spune poetul:

*Socoate-mă o clipă-atât de rău
Cât toate mișeliile din lume
Să le fi săvârșit spre răul tău!
Ci nu știi că un om cu falnic nume
Nu poate osândi ca un călău,*

*Și-l iartă pe cel păcătos, anume
De tot ce a greșit și-i pare rău?*

*Și nu știi că așa se cade-a face
Îndeosebi când bietul tău vrăjmaș
E-n mâna ta, și cu priviri buimace
Și cu întregu-i suflet frânt chezaș,
Se roagă din genunea-n care zace
Jos, umilit, când tu stai uriaș
Pe munte sus, alături de soroace?*

La auzul stihurilor, vizirul îi dădu drumul fiului său, pe care îl ținea răsturnat sub genunchi, și mila îi pătrunse în inimă, și îl iertă. Atunci Ali-Nur se ridică, sărută mâinile tatălui și ale mamei sale, și luă un chip spășit. Iar taică-său îi zise:

— O, fiul meu, de ce nu mi-ai spus că îți era drag cu adevărat de Anis Al-Djalis, și că nu era numai o toană trecătoare cum ai tu năravul! Că dacă aș fi știut că erai gata să te porți cinstit față de Anis Al-Djalis a noastră, nu aș fi șovăit să ți-o las în dar!

Ali-Nur răspunse:

— Da, de bună seamă, o, tată, sunt gata să-mi fac datoria față de Anis Al-Djalis!

Și vizirul spuse:

— Dacă-i așa, copile drag, singurul îndemn pe care am să ți-l dau și pe care nu trebuie să-l uiți vreodată, pentru ca binecuvântarea mea să fie asupra-ți totdeauna, este de a-mi făgădui că niciodată nu vei lua de soție legiuită pe-o altă femeie decât pe Anis Al-Djalis, că nu ai s-o chinuiești niciodată și că niciodată nu ai să te lepezi de ea vânzând-o!

Și Ali-Nur răspunse:

— Îți fac jurământul, pe viața Prorocului nostru și pe *Coranul* cel sfânt, că niciodată nu am să-mi iau altă

soție cât va trăi Anis Al-Djalis, că niciodată nu am s-o necăjesc și că nu am s-o vând niciodată!

După acestea, toată casa fu cuprinsă de veselie; iar Ali-Nur putu să se bucure în voie de Anis Al-Djalis, și să trăiască așa mai departe cu ea, în desfătare, vreme de încă un an.

Cât despre sultan, Allah îl făcuse să uite cu desăvârșire de cei zece mii de dinari dați vizirului Fadleddin pentru cumpărarea unei roabe frumoase. Ci, în ceea ce îl privește pe afurisitul de vizir ben-Sauî, acela nu zăbovi a afla tot adevărul poveștii; da nu cuteza încă să spună ceva sultanului, știind cât de bine văzut, precum și cât de îndrăgit este vizirul, tatăl lui Ali-Nur, atât de către sultan, cât și de către tot norodul din Bassra.

Estimp, într-o bună zi, vizirul Fadleddin intră la hammam și, grăbindu-se tare, ieși înainte ca sudoarea să i se fi uscat; și întrucât afară se petrecuse o mare schimbare de vreme, fu lovit de o pală de vânt strașnic și care numaidecât îl doborî și îl sili să stea la pat. Pe urmă starea i se înrăutăți, nu mai închise ochii nici ziua, nici noaptea, și ajunse la o slăbiciune care făcu din el umbra celui ce fusese. Atunci nu vroi să zăbovească mai mult a-și îndeplini datorințele de la urmă, și porunci să fie chemat la el fiul său Ali-Nur, care se înfățișă numaidecât dinaintea sa, cu ochii plini de lacrimi. Și vizirul îi grăi:

— O, copilul meu, orice bucurie are o margine, orice bine un capăt, orice împrumut un soroc, și orice pocal un zaț amar. Astăzi este rândul meu să gust din pocalul morții.

Pe urmă vizirul spuse stihurile acestea:

*Se poate să te uite o zi moartea,
Ci-a doua zi se-arată să-și ia partea.
Și fiecare dintre noi dă zor
Înspre genunea noastră-a tuturor.*

*Că-n ochii Celui Preaînalt nu sunt
Nici văi, nici culmi pe-ntreg acest pământ:
Fiece culme-o calcă sub picioare,
Și niciun om nu e nici mic, nici mare.
Și nu s-a pomenit împărăție,
În toată-această lume-a noastră vie,
Și nici proroc, și nici sultan să scape
De legea morții, când îi vine-aproape –
Că toți suntem supușii-acestei legi,
Și nimenea nu dăinuiește-n veci.¹*

Pe urmă vizirul grăi mai departe așa:

– Acuma, fiul meu, nu îmi mai rămâne decât o po-vață să-ți dau, anume aceea de a-ți pune tăria întru Allah, de a nu pierde niciodată din ochi țelurile din urmă ale omului și mai ales de a avea totdeauna multă grijă de fiica noastră, Anis Al-Djalis, soția ta!

Atunci Ali-Nur răspunse:

– O, părinte al meu, iacătă că ne lași! și se mai află pe pământ vreunul ca tine? Nu erai știut decât ca un făcător de bine, și, în sfânta zi de vineri, predicatorii cucernici pomeneau numele tău de la altarul din geamiile noastre, spre a te binecuvânta și spre a-ți ura viață lungă!

Iar Fadleddin mai spuse:

– O, copilul meu, mă rog lui Allah să mă primească și să nu mă alunge de la el!

Pe urmă rosti cu glas tare cele două mărturisiri de credință ale legii noastre: „Mărturisesc că nu este alt

¹ În traducerea lui M. A. Salie, versurile sunt mult mai concise:

*Eu voi muri! Că toți murim odată,
Simt moartea-n preajma mea, neîndurată.
Nimic nu scapă din puterea-i mare,
Numai Acela-care-n veci nu moare!*

Dumnezeu decât numai unul Allah! și mărturisesc că Mohamed este prorocul lui Allah!“ după care scoase suspinul de pe urmă și fu scris pe veci în șirul aleșilor preafericți.

Și numaidecât întregul sarai se umplu de țipete și de vaiete; și știrea ajunse la sultan; și toată cetatea Bassrei nu zăbovi a afla de moartea vizirului Fadleddin ben-Hacan; și toți locuitorii, până și copiii cei mici de prin școli îl plânseră. La rândul său, Ali-Nur nu precupeți nimic, în ciuda mâhnirii sale, spre a face înmormântarea vrednică de pomenirea părintelui său. Și, la înmormântare, veniră toți emirii și toți vizirii, chiar și pizmătărețul Ibn-Saui, care fu nevoit să poarte racla, ca și ceilalți dregători de frunte, mai-mari ai împărăției, și toți locuitorii din Bassra, fără de abatere. Iar la ieșirea mortului din casă, șeicul care stărostea înmormântarea prociti în cinstea mortului stihurile acestea, dintr-un potop de multe altele:

*I-am spus acelui ce-a fost pus să-l spele:
Aminte ia la sfaturile mele –
Spală-l, prietene, cu apa ta,
Da scaldă-l de asemeni, nu uita,
Și-n lacrimile ochilor ce-l plâng,
Și-l preamăresc, și-n jurul lui se strâng.
Că-s de prisos balsamurile toate,
Mirodiile mult îndătinat!
Ca să-l îmbălsămezi cum se cuvine,
Ai la-ndemână olurile pline
Cu-oleul sfânt al facerii de bine
Și-al frumuseții faptelor lui rare
Ce ne-au fost bucurii și sărbătoare!
Nu auziți, cu vaiete și plângeri,
Cum vin din ceruri cetele de îngeri?
Povara grea a greului sicriu,*

*Pe umerii celor ce-l duc și-l știu,
Neîndoielnic că e mai ușoară,
Decât povara care ne doboară,
A milelor cu care ne-a-ncărcat
Pe când trăia și ne-a ajutorat!¹*

După înmormântare, Ali-Nur purtă multă vreme haine cernite și șezu multă vreme închis în casă, neîngăduind să vadă pe cineva ori să fie văzut de cineva, și rămase în starea aceea de mâhnire o bună bucată de vreme.

Da într-o bună zi, pe când ședea posomorât, auzi că bate cineva la ușă, și se duse să deschidă chiar el, și văzu că intră un tânăr de vârsta lui, fiul unuia dintre prietenii cei vechi și tovarăș de ospete al răposatului său părinte, vizirul; tânărul acela îi sărută mâna lui Ali-Nur și îi spuse:

¹ În traducerea lui M. A. Salie: „Și cineva a procitit înainte de ieșirea din casă:

*A cincea zi veni și ceasul mare
Al despărțirii grele, la plecare:
Sclipesc pe mine hainele frumoase
Cu care altă mână mă-mbrăcase.
Pe umerii lor, patru inși mă saltă,
Ceilalți suspină-n plângere înaltă.
Cad în țărână și se zbat gemând
Toți câți mi-au fost prieteni pe pământ,
Mă lasă-apoi în casa-ntunecată
De unde nu-i întoarcere vreodată.*

Și, după ce îl băgară pe Ali-Fadl ibn-Hacan în pământ, iar prietenii și rudele plecară, Nur-ad-din se întoarse și el între pereții casei, și plânse, și limba-i spunea despre starea lui:

*A cincea zi plecă. Până-n spre seară,
Toți plânseră și toți îl sărutară.
Cu glas ce până-n bolți de cer pătrunde
„Întoarce-te“ strig. El răspunde: „Unde?“
În trupul gol cu sângele-nghețat,
Cu oasele ce s-au și dezlegat?“
Uscați de plânset, ochii-mi nu-l mai văd!
Urechile-mi n-aud, ca-ntr-un prăpăd.*

— Stăpâne al meu, orice om trăiește în urmașii lui, iar un fiu ca tine nu poate să fie decât fiu strălucit al părintelui său! Nu se cade așadar să te zbuciumi veșnic, și nu da uitării spusele cele sfinte ale Domnului celor de demult și al celor de acum, Prorocul nostru Mohamed (asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah!) carele a spus: „Vindecă-ți sufletul și nu ține jale după fapta cea trecătoare!”

La vorbele acestea, Ali-Nur nu putu să găsească nimic de cârtit; și numaidecât se hotărî să pună capăt mâhnirii, măcar de ochii lumii. Se sculă, se mută în sala de oaspeți și porunci să se aducă acolo toate lucrurile trebuitoare, pentru a-și primi cu cinstire musafirii. Și, din ceasul acela, deschise ușile casei și începu să primească toți prietenii, și tineri și bătrâni. Da legă chelemet îndeosebi cu zece tinerei, fiii celor mai de seamă negustori din Bassra. Și, în cârdășie cu ei, Ali-Nur începu să-și petreacă vremea în desfătări și în zaiafeturi necurmate; și nu era ins căruia să nu-i dea peșcheș vreun lucru de preț; și nu primea vreun ins fără ca numaidecât să nu dea un ospăț în cinstea lui. Și săvârșea toată risipa asta cu atâta nepăsare, în ciuda muștrărilor înțelepte ale soției sale Anis Al-Djalis, încât într-o zi chivernisitorul său, speriat de o atare risipă, veni la el și îi zise:

— O, stăpâne al meu, tu nu știi că prea marea filotimie dăunează și că prea multe daruri secătuiesc bogăția? Și nu știi că acela care dă fără de socoteală sărăcește? Încât ce adevărat grăiește poetul care spune:

*Păstrez cu multă grijă banii mei,
Și-n loc să-i las să plece-n lumea toată,
Mai bine-i torn în drugi de aur grei,
Că ei îmi sunt și pavăză și spadă.*

*A-i împărți la cei care mi-i vor
Oare n-ar însemna nechibzuință?
N-ar însemna oare să dărui lor
Odihna mea, pe-o neagră suferință?*

*Căci dușmanii mei toți se vor grăbi
Să-i bea și să-i mănânce de îndată,
Și nici măcar nu vor catadicsi
S-ajute-un biet sărac măcar o dată.*

*Încât fac bine să-mi ascund arginții
De omul rău și lacom, ce nu știe
Să curme-o clipă șirul suferinții
Al semenului ros de sărăcie.*

*Că-i vai de cel sărac, mai abitir!
În van aleargă el ca o cămilă
Neadăpată de cinci zile-n șir –
Tot nu găsește nicăierea milă.*

*Și umblă necăjit și amărât,
Târându-și zilele de azi pe mâine,
Sătul de sărăcie până-n gât
Și ugilat pe lume ca un câine.*

*Vai de cel fără bani și-ndatorat,
De-ar fi el și-nvățatul cel mai mare
Dintre-nțelepți, și mai străluminat
Decât e-n ceruri luminatul soare!*

La auzul stihurilor rostite de chivernisitorul său, Ali-Nur se uită înveselit la el și îi zise:

– Nicio vorbă de-a ta n-ar putea să aibă vreo înrăurire asupra mea. Află dar, odată pentru totdeauna, că nu am decât un lucru să-ți spun: atâta vreme cât, făcându-ți socotelile, găsești că încă mai am ce să pun pe masă, ferește-te a mă face să mă frământ și să duc grija mesei mele! că ce minunată dreptate are poetul care spune:

*Dacă-ntr-o zi aș sărăci cu totul,
Cum voi trăi, lipsit de orice spor?
Voi da uitării desfătări trecute,
Și n-am să mișc nici mână, nici picior.¹*

*Ci arătați-mi vreun zgârcit pe lume
Să fie lăudat că e zgârcit!
Sau arătați-mi un om darnic care
De dărnicia lui să fi murit!*

La auzul stihurilor rostite de Ali-Nur, chivernisitorul nu mai avu decât să plece, temenindu-se cu cinstire față de stăpânul său Ali-Nur, și se duse să-și vadă de treburi.

Cât despre Ali-Nur, din ziua aceea nu mai știu să pună margini dărniciei și bunătății firii sale, care îl făcea să dea prietenilor, ba chiar și străinilor, tot ce avea.

Era destul ca unul dintre oaspeții lui să-i spună: „Ce frumos e lucrul ăsta!“ pentru ca numaidecât Ali-Nur să-i răspundă: „Păi e al tău!“; ori ca un altul să-i spună: „O, scumpe doamne, ce moșie frumoasă ai tu în cutare loc!“, pentru ca Ali-Nur să-i și spună: „Am s-o scriu numaidecât pe numele tău“, și cerea să i se aducă pe dată calamul, călimara de aramă și hârtia, și scria casa ori moșia pe numele prietenului său, și pecetluia senetul cu pecetea sa. Și o ținu așa răstimp de un an întreg; și dimineața da un ospăț la toți prietenii săi, iar seara le da un alt ospăț, totdeauna în sunete de lăute și aducându-i acolo pe cântăreții cei mai buni și dănțuitoarele cele mai vestite.

¹ În traducerea lui M. A. Salie, strofa aceasta are întrucâtva alt sens:

*În mână de-aș avea avere multă
Și-aș ține-o-nchisă strașnic sub zăvor,
Atunci mărturisesc cu hotărâre:
Usuce-mi-s-ar mână și picior!*

Cât despre soția sa, Anis Al-Djalis, ea nu mai era ascultată ca înainte, ba chiar, de la o vreme, Ali-Nur o și cam dase uitării; iar ea nu se plângea, ci se alina cu poeziile și cu cărțile pe care le citea. Iar într-o zi, când Ali-Nur intră în iatacul ei, îi spuse:

– O, Nur, luminează ochilor mei, ascultă stihurile acestea ale unui poet:

*Da, hotărât, cu cât faci mai mult bine,
Cu-atât ți-e viața și mai fericită.
Dar teme-te și de ceea ce vine:
De lovitura dată de ursită.*

*Noaptea-i făcută ca să dormi, firește,
Să-ți liniștească sufletul fierbinte;
Ci tu te-ai apucat de mult, orbește,
Să risipești asemeni ceasuri sfinte!*

*Încât să nu te minunezi odată
Când nemiloasă, într-un zori de zi,
Va izbucni din noaptea-ntunecată
Nenorocirea, și te va lovi!¹*

Abia isprăvi Anis Al-Djalis de procitit stihurile, că se și auziră niște bătăi la ușa de-afară. Și Ali-Nur ieși din iatacul soției sale și se duse să deschidă; și era chivernisitorul. Ali-Nur îl pofti într-o odaie de lângă sala de ospete

¹ În traducerea lui M. A. Salie, textul acestor versuri se reduce la strofa următoare:

*Destule zile-ai petrecut tihnit
Fără gândi la ce ne e sortit;
Te-ai desfătat și-n nopțile senine –
Ci-adesea bezna nevastă vine!*

în care, la ceasul acela, se aflau mai mulți prieteni obișnuiți care aproape că nici nu se mai despărțeau de el. Și Ali-Nur îi spuse chivernisitorului:

– Ce e, de ai înfățișarea asta mohorâtă?

Chivernisitorul răspunse:

– O, stăpâne al meu, s-a întâmplat beleaua de care îmi era așa de frică pentru tine!

El zise:

– Păi cum?

El răspunse:

– Află că rostul meu s-a sfârșit, întrucât nu mai am sub mână nimic al tău de chivernisit. Și nu mai ai niciun fel de moșie și nimic altceva care să prețuiască un obol, sau baremi mai puțin decât un obol. Și iacătă că îți aduc terfeloagele cu cheltuielile pe care le-ai făcut, și terfeloagele cu avuțiile tale.

Când auzi vorbele acestea, Ali-Nur nu putu decât să-și lase capu-n jos, și grăi:

– Numai întru Allah este tărie, numai el este Atotputernic!

Or, unul dintre prietenii din sala de ospete taman auzi schimbul acela de vorbe și zori să dea fuga îndată să ducă vestea și celorlalți, și le spuse:

– Ascultați știrea! iacătă că Ali-Nur nu mai are nici baremi un obol ca avere!

Și chiar în clipita aceea intră și Ali-Nur care, parcă spre a întări adevărul celor spuse, era schimbat de tot la chip și avea o înfățișare tare răvășită.

Când îl văzu așa, unul dintre oaspeți se ridică, se întoarce către Ali-Nur și îi zise:

– O, stăpâne al meu, aș vrea să-ți cer îngăduință să plec, întrucât nevastă-mea urmează să nască taman în noaptea asta, și chiar că nu pot s-o las singură. Așa că sunt dator să mă duc la ea cât mai repede!

Și Ali-Nur îi îngădui. Atunci se ridică al doilea, care spuse:

– O, stăpâne Ali-Nur al meu, trebuie numaidecât să mă duc chiar astăzi la fratele meu, care sărbătorește data tăierii-mprejur a copilului său!

Și Ali-Nur îi îngădui. Pe urmă, fiecare oaspete se ridică la rându-i și găsi o pricină spre a pleca, și tot așa până la cel mai de pe urmă, încât Ali-Nur se pomeni singur în mijlocul sălii de ospete. Trimise atunci după Anis Al-Djalis și îi spuse:

– O, Anis Al-Djalis, încă nu știi ce mi-a căzut pe cap!

Și îi povesti tot ce i se întâmplase. Ea răspunse:

– O, stăpâne al meu Ali-Nur, e multă vreme de când nu conțenesc a te face să te temi de ceea ce până la urmă ți s-a întâmplat astăzi. Da nu m-ai ascultat niciodată, ba chiar într-o zi mi-ai procitit aceste stihuri, drept orice răspuns:

*De-ți bate-n poartă cândva bogăția
Și-ți trece pragul – prinde-o fără teamă!
Te bucură de ea precum ți-e placul
Și dă-o și la prieteni, mai cu seamă.
Că s-ar putea-ntr-o bună zi să-ți scape,
Și n-ai să poți să îi mai iei vreo vamă!*

*Ci dacă ea s-a hotărât anume
Să-și caute-adăpost în casa ta,
Slujește-te de ea fără măsură:
Nu dărnicia ta o va curma!
Iar de s-ar hotărî cumva să plece,
Nu pentru calicia ta va sta!*

Așa că, atunci când te-am auzit procitind stihurile, mi-am ținut gura și n-am vrut să-ți întorc vorba.

Ali-Nur îi spuse:

– O, Anis Al-Djalis, știi bine că n-am precupețit nimic față de prietenii mei, și pentru ei mi-am irosit toate bunurile! Încât nu cred că acuma ei ar putea să mă pă-răsească la nevoie!

Și Alis Al-Djalis îi răspunse:

– Pe Allah! Îți jur că nu au să-ți fie de niciun ajutor!

Și Ali-Nur zise:

– Ei bine! din clipita aceasta am să mă ridic și am să mă duc să-i caut unul câte unul, și am să bat la ușa lor; și fiecare dintre ei are să-mi dea cu mărinimie ceva bani; și în felul acesta am să-mi înjghebez un temei, pe care am să-l folosesc spre a face negustorie; și am să las pustiei petrecerile și chiolhanurile, pentru totdeauna!

Și chiar că se ridică numaidecât și se duse pe ulița din Bassra pe care locuiau prietenii săi, că toți prietenii săi locuiau pe ulița aceea care era cea mai frumoasă. Bătu la cea dintâi ușă, și veni să-i deschidă o arăpoaică, și îl întrebă:

– Cine ești?

El îi răspunse:

– Spune-i stăpânului tău că Ali-Nur se află la ușă și că îi trimite vorba asta: „Sluga ta Ali-Nur îți sărută mâinile și așteaptă urmarea dărnicii tale!”

Și arăpoaica se duse să-i ducă știrea stăpânului ei, care țipă la ea:

– Du-te repede îndărăt și spune-i că nu sunt aici!

Și arăpoaica se duse să-i spună lui Ali-Nur:

– O, stăpâne al meu, stăpânul meu nu este aici!

Și Ali-Nur cugeta în sine-și: „Iacătă un plod de cățea! se ascunde de mine! Da ceilalți nu sunt toți plozi de maidan!”

Și se duse să bată la ușa altui prieten și să ceară să i se spună aceleași vorbe ca și celui dintâi; da și cel de al doilea îi trimise același răspuns. Atunci Ali-Nur prociti stihurile acestea:

*Nici n-ajunsei de-a bine-n fața casei,
Că o și auzii sunând pustie,
Și-i și văzui pe toți cum fug, de frică
Să nu le pun firava dărnicie
La vreo-ncercare, orișicât de mică.¹*

Pe urmă își zise: „Pe Allah! trebuie să mă duc să-i cercetez pe toți, cu nădejdea că voi găsi măcar unul care să facă singur ceea ce ticăloșii ăștia nu au făcut.” Da nu putu să găsească niciunul care să primească a-l vedea ori care să poruncească să i se dea măcar o bucată de pâine. Atunci nu putu decât să-și procitească aceste stihuri:

*Când e bogat, omul este ca pomul:
Se-adună împrejurul său tot omul,
Cât timp e plin de roade-mbietoare;
Dar când tot rodul de pe ramuri moare,
Îl lasă toți, și-n altă parte fug,
După alt pom cu poame din belșug.
Așa-s croiți toți fiii-acestui veac,
Bolnavi de-aceeași boală fără leac;
Nici măcar unul nu am întâlnit
Care să fi rămas nemolipsit.*

După care chiar că fu nevoit să se ducă la Anis Al-Djalis să-i spună, cu fruntea tare îngrijorată:

– Pe Allah! niciunul dintre ei nu a vrut să se arate!

Ea îi răspunse:

– O, stăpâne al meu, nu ți-am spus eu că n-au să te ajute cu nimic? Acuma te sfătuiesc să începi a vinde

¹ În traducerea lui M. A. Salie:

*Se-ascund de-ndată ce mă văd la prag
Toți câți i-am ghiftuit cândva cu drag.*

bucățică cu bucățică lucrurile și bunurile de preț pe care le avem în casă. Și asta ne va îngădui să mai trăim încă o vreme.

Și Ali-Nur făcu precum îl sfătuiseră Anis Al-Djalis. Ci, după o bucată de vreme, nu mai rămase în casă nimic de vândut. Atunci Anis Al-Djalis îl luă pe Ali-Nur care plângea și îi zise:

— O, stăpâne al meu, de ce plângi? Oare eu nu sunt încă aici? Și oare nu sunt eu tot Anis Al-Djalis, de care spui că e cea mai frumoasă dintre femeile arabe? Ia-mă, așadar, și du-mă la sukul de robi, și vinde-mă! Oare ai uitat că am fost cumpărată pe zece mii de dinari de aur de către răposatul tău părinte? Așa că nădăjduiesc că Allah te va ajuta la această vânzare și ți-o va face spornică, și va mijloci să fiu vândută la un preț încă și mai ridicat decât întâia oară. Cât despre despărțirea noastră, știi bine că, dacă Allah a scris că avem să ne găsim iarăși într-o zi, avem să ne găsim iarăși!

Ali-Nur îi răspunse:

— O, Anis Al-Djalis, niciodată n-am să mă învoiesc să mă despart de tine, fie măcar și pe un ceas!

Ea îi răspunse:

— Nici eu nu mă învoiesc, o, stăpâne Ali-Nur al meu! Da nevoia este adeseori lege, precum spune poetul:

*Nu te sfii să faci orice pe lume, când te silește neagra trebuință.
Și nu da îndărăt de la nimic, cât nu treci peste buna-cuviință.
Și nu-ți mai bate capu-ngrijorat, cât n-ai pricină-ntemeiată bine.
Iar pricinile cu temei întreg, de judeci cum se cade, sunt puține.*

La stihurile acestea, Ali-Nur o luă pe Anis Al-Djalis în brațe, o sărută pe plete și, cu lacrimi pe obraji, rosti aceste stihuri:

*Te rog, mai stai o clipă-n prag, iubire!
Și lasă-mă din ochii tăi acum*

*Doar o privire, numai o privire
Să-mi iau ca hrană pe amarul drum,
Și-n ucigașa noastră despărțire,
Pe inima-mi făcută praf și scrum,
Balsam să fie-n ceasul de pieire.
Ci dacă-ți pare ruga mea prea mare,
Nu-mi da nimic, și lasă-mă pierdut,
Și-n trista-mi părăsire, și-n uitare,
Și-n jalea neagră-n care am căzut.*

Atunci Anis Al-Djalis începu să-i vorbească lui Ali-Nur cu niște vorbe atâta de dulci, încât îl hotărî să ia calea pe care i-o arăta ea, dovedindu-i că nu avea decât numai mijlocul acesta de a ocoli, el, Ali-Nur, fiul lui Fadleddin ben-Hacan, o sărăcie necuvenită lui. Așa că Ali-Nur ieși cu ea și o duse la sukul de robi, și luă legătura cu telalul cel mai iscusit și îi spuse:

– Trebuie să știi, o, misitul, prețul celei pe care ai s-o pristăvești în târg. Așa că să nu greșești!

Și misitul îi răspunse:

– O, stăpâne al meu, Ali-Nur, sunt sluga ta și îmi cunosc îndatoririle și cinstirile pe care ți le datorez!

Atunci Ali-Nur intră cu Anis Al-Djalis și cu telalul într-o odaie din han, și ridică iașmacul care acoperea chipul dulcele Anis Al-Djalis. La vederea ei, misitul strigă:

– Ya Allah! păi este roaba Anis Al-Djalis, pe care chiar eu i-am vândut-o răposatului vizir pe zece mii de dinari de aur, acuma-s abia doi ani!

Și Ali-Nur răspunse:

– Da, chiar ea este!

Atunci misitul zise:

– O, stăpâne al meu, orice făptură își poartă soarta agățată la gât și nu poate să scape de ea! Da mă jur ție că am să mă slujesc de toată priceperea mea ca s-o vând cât mai bine pe roaba ta, și la prețul cel mai ridicat din suk!

Și numaidecât telalul dădu fuga chiar la locul unde toți negustorii aveau obiceiul să se întâlnească, și așteptă să se strângă toți acolo, îndârdorați cum erau la ceasul acela, mai peste tot, să cumpere roabe de prin toate părțile și să le înghesuie pe toate în colțul acela din târg unde se găseau și turcoaice, și grecoaice, și circazience, și abisinience, și altele. Când văzu că toți negustorii erau acolo și că tot locul era plin de mulțimea de misiți și de cumpărători, misitul se ridică repede, se sui pe o piatră mare și strigă:

— O, voi toți, negustorilor, și voi, oameni plini de bogății și de bunuri, să știți că nu tot ce-i rotund este nucă, nu tot ce-i lung este banană; nu tot ce-i alb este untură; nu tot ce-i roșu este vin; nu tot ce-i negricios este curmală! O, negustori vestiți între negustorii din Bassra și din Bagdad, iacătă că aduc astăzi dinaintea judecății și prețuirii voastre un mărgăritar ales și nepereche, care, dacă e să fim drepti, prețuiește mai mult decât toate bogățiile strânse la un loc! Așa că să spuneți voi la sultan-mezat prețul de strigare pentru început, ca deschidere a vânzării! Da veniți să vedeți, mai întâi, cu ochii voștri!

Și îi stârni pe toți să vină s-o vadă pe Anis Al-Djalis, și numaidecât toți căzură la învoială să înceapă cu a deschide vânzarea la strigarea de patru mii de dinari ca prețul cel dintâi la mezat.

Atunci misitul strigă:

— La patru mii de dinari, mărgăritarul roabelor albe!

Și numaidecât un negustor ridică prețul strigând:

— La patru mii cinci sute de dinari!

Dar taman în clipita aceea, vizirul Sauî trecea călare prin sukul de robi și îl văzu pe Ali-Nur cum sta în picioare lângă telal, și pe telal cum striga prețul. Și cugetă în sineși: „Pramatia asta de Ali-Nur pesemne că a venit să-și vândă acuma roaba cea mai de pe urmă, după ce

și-a vândut toate lucrurile din casă!“ Și numai decît auzi că era vorba de prețul unei roabe albe, și gîndi: „Ali-Nur de bună seamă că taman își vinde roaba, tînăra cu pricina, întrucît socot eu că nu mai are un ban. Ah, de-ar fi adevărat, ce mi s-ar mai răcori inima!“ Atunci îl strigă pe telal, care veni pe dată, cunoscându-l pe vizir, și sărută pămîntul dintre mâinile lui, iar vizirul îi spuse:

— Vreau să cumpăr eu roaba pe care o strigi la mezat. Adu-mi-o degrabă, ca s-o văd!

Și telalul, care nu avea cum să nu se supună poruncii vizirului, zori s-o aducă pe Anis Al-Djalis și îi trase la o parte iașmacul dinaintea vizirului. La vederea celui chip fără de asemuire și a tuturor nurilor puiandrei și a boiului ei desăvârșit, vizirul rămase înmărmurit și grăi:

— La ce preț a ajuns?

Telalul răspunse:

— La patru mii cinci sute de dinari, la cea de a doua strigare.

Și vizirul spuse:

— Ei bine, o iau eu la prețul acesta!

Și, după ce grăi așa, îi țintui cu privirile pe toți negustorii, care nu cutezau să mai urce prețul, și niciunul dintre ei nu avu îndrăzneala să dea mai mult, știindu-se ce răzbunare are să-și croiască vizirul asupra cutezătorului. Pe urmă vizirul adăugă:

— Da ce ai, bre, telalule, de-ai rămas înțepenit așa? Hai odată, întrucît iau roaba pe patru mii de dinari și îți dau din ei cinci sute pentru osteneala ta!

Iar telalul nu știu ce să răspundă și, cu capu-n jos, se duse la Ali-Nur ceva mai încolo și îi zise:

— O, stăpâne al meu, ce nenorocire pe noi! Roaba ne scapă din mâini la un preț de răs, pe nimic! Și, precum poți să bagi de seamă, tocmai vizirul cel aprig ben-Sauî, vrăjmașul răposatului tău părinte, este cel care pesemne că a dibăcit că roaba era bunul tău, și nu ne-a

lăsat să ajungem la prețul adevărat. Vrea s-o ia la prețul de la cea de a doua strigare. Ba, dacă am fi încredințați că are s-o plătească în bani peșin și pe loc, ne-am mai mângâia oleacă și i-am mulțumi lui Allah, măcar și pentru pușinul de-acum! Da eu știu că vizirul acesta al prăpădului este cel mai rău platnic de pe lume, și îl cunosc de multă vreme, și îi cunosc toate tertipurile și răutățile. Iacătă ce trebuie să fi ticluit în răutatea lui: are să-ți scrie un senet de datorie pe care să ți-l plătească vreun vechil de-al lui, la care are să trimită vorbă tainic să nu-ți plătească nimic-nimic. Și, ori de câte ori vei vrea să te duci să-i ceri să-ți plătească, vechilul are să-ți spună: „Am să-ți plătesc mâine!“ Iar mâinele acela nu are să vină niciodată. Iar tu ai să fii atâta de sătul și de scârbit de atâtea târomeli, încât până la urmă ai să ajungi cu ei la un târg și ai să le dai hârtia iscălită de către vizir: și pe dată vechilul are s-o înșface și s-o rupă! și-așa pierzi neabătut prețul roabei tale!

La vorbele telalului, Ali-Nur fu pradă unei mâinii de-abia stăpânite și îl întrebă pe telal:

– Ce-i de făcut?

El răspunse:

– Am să-ți dau un sfat, prin care ai să ajungi la cel mai bun capăt: eu am să mă îndrept către mijlocul sukului, ducând-o cu mine pe Anis Al-Djalis. Tu atunci să te repezi după mine și să smulgi roaba și să-i zici: „Nemernico! unde te duci? păi nu știi că e vorba numai de un jurământ pe care să mi-l împlinesc, de vreme ce m-am jurat că am să mă prefac că te vând în sukul de robi spre a te ingenunchea și a îndrepta firea ta cea rea de acasă!“ Pe urmă s-o lovești de două, trei ori și s-o duci! și-atunci toată lumea, precum și vizirul, vor crede că într-adevăr nu ai adus roaba la suk decât spre a-ți împlini jurământul!

Iar Ali-Nur se învoi și zise:

– Iată într-adevăr gândul cel mai bun!

Atunci telalul se depărtă, se duse în mijlocul suku-lui, luă roaba de mână, o aduse dinaintea vizirului El-Mohin ben-Sauī, și îi zise:

– Doamne, stăpânul roabei este insul de colo, la câțiva pași mai sus de noi! Da ia uite-l că vine încoace!

Și chiar că Ali-Nur se apropie de ceata lor, o înhăță repezit pe Anis Al-Djalis, îi trase un ghiont și țipă la ea:

– Vai de tine! păi tu nu știi că nu te-am adus la suk decât ca să-mi împlinesc jurământul? Întoarce-te numaidecât acasă și să ai grijă de-aci înainte să nu mai fii neascultătoare, precum ai fost. Și să nu cumva să socoți că am trebuință de prețul vânzării tale închipuite! Și, de altminteri, chiar dacă aș ajunge la ananghie, mai degrabă mi-aș vinde toate lucrurile din casă până la cel din urmă, și praful lor, și tot ce mai am, decât să gândesc a te vinde pe tine în suk!

La vorbele lui Ali-Nur, vizirul Ben-Sauī strigă:

– Vai de capul tău, tinere smintit! Vorbești de parcă ți-ar mai fi rămas vreun lucru sau ceva de cumpărat ori de vândut. Știu toți că nu mai ai un chior!

Spuse, și vru să pășească spre el și să-l înșface. La priveliștea aceea, toți negustorii și toți telalii se uitară la Ali-Nur, care le era cunoscut și tare drag tuturor, și ei încă îl mai țineau minte pe părintele lui, care le fusese tuturora un ocrotitor adevărat și bun. Atunci Ali-Nur le spuse:

– Ați auzit cu toții vorbele neobrăzate ale acestui ins; așa că vă iau pe toți de mărturie!

Iar vizirul, la rândul-i, le zise:

– O, negustorilor, numai din cinstire față de voi nu îl ucid dintr-o lovitură pe neobrăzat!

Și negustorii toți se uitară unul la altul pe furiș, și își făcură semn din ochi ca spre a zice: „Îl sprijinim pe Ali-Nur!” și cu glas tare grăiră:

– Chiar că aceasta-i o daravelă care nu ne privește. Descurțați-vă amândoi cum puteți!

Și Ali-Nur, care de felul lui era plin de bărbăție și de curaj, se repezi la frâul calului vizirului, îl apucă pe vizir cu o mână și-l smulse din șa și-l doborî la pământ. Pe urmă îi puse un genunchi în piept și începu să-i care la pumni în cap, în pânțele și peste tot, și îl scuiă în ochi, și-i spuse:

– Câine, plod de câine și pui de lele, fie afurisit taică-tău, și tatăl lui taică-tău, și tatăl maică-tii, o, afuristule, o, împuțitule!

Pe urmă îi mai altoi un pumn amarnic în falcă, și-i rupse câțiva dinți; și sângele năclăi barba vizirului, care, de altminteri, căzuse chiar în mijlocul unei băltoace de noroi.

La priveliștea aceea, cei zece robi care veniseră cu vizirul își traseră spadele și vrură să se repeadă la Ali-Nur să-l căsăpească și să-l facă bucăți. Dar mulțimea toată li se puse în cale și le strigă:

– Ce vreți să faceți și ce vă băgați? Stăpânul vostru e vizir, dreptu-i; da nu știți că și acesta e fiu de vizir? Și nu vă e teamă, nesocotiților, că mâine aveți să-i vedeți cum se împacă amândoi și-atunci voi aveți să îndurați toate ponoasele?

Și robii văzură că era mai chibzuit să nu se bage. Da, cum ostenise să tot care la pumni, Ali-Nur îi dădu drumul vizirului, care izbuti să se ridice, plin tot de noroi, de sânge și de țărână, și, sub ochii mulțimii, care nici gând n-avea să-l deplângă, porni către saraiul sultanului.

Cât despre Ali-Nur, apoi el o luă pe Anis Al-Djalis de mână și, în strigătele de bucurie ale întregii mulțimi, se întoarse la el acasă.

Cât despre vizir, apoi el ajunse la saraiul sultanului Mohammad ben-Soleiman El-Zeini în starea aceea jalnică¹, și se opri la scara saraiului și începu să se vaiete:

– O, Măria Ta! sunt un obijduit!

Și sultanul porunci să fie adus între mâinile sale, și se uită la el, și văzu că era vizirul El-Mohin ben-Sauî. Și, cu mare minunare, îl întrebă:

– Da cine-a cutezat să săvârșească asupra ta asemenea faptă?

Iar vizirul începu să se tânguie și rosti stihurile acestea:

*E cu puțință să mă-mpile veacul,
Când tu ești viu aici, și domn deplin,
În veacu-acesta-n care tu ești leacul
Care tămăduiește orice chin?
E cu puțință ca eu să fiu pradă
În colții unor câini ce mă sfășie,
Când tu îmi ești și pavăză, și spadă,
Tu, leul care-mi șade cheazășie?
E cu puțință ca toți însetații
Să bea din apa-ți vie pe-ndelete,
Când eu, cel ocrotit de tine, iată,
Sub cerul tău rămân să pier de sete,
O, nor al meu mult binefăcător
Care dai sfânta ploaie tuturor?*

Pe urmă adăugă:

– O, stăpâne al meu, oare asta-i soarta tuturor slujitorilor care te preamăresc și te slujesc cu credință, și așa îngăduiești tu să fie săvârșite asemenea tâlhării asupra lor?

¹ În traducerea lui M. A. Salie, aici sunt intercalate următoarele: „Luă o bucată de rogojină din frunze de palmier pe care și-o puse pe cap și luă în mână două smocuri de halfă și plecă și se duse la sarai, unde era sultanul”. (Rogojina pusă pe cap și mănunchiurile de halfă – plantă erbacee din grupa coliliei – erau semnele de jălbar care mergea să se plângă domnului.)

Și sultanul îl întreabă:

– Da cine te-a făcut să înduri atare necaz?

El răspunse:

– Află, o, Măria Ta, că plecasem astăzi să dau o raită pe la sucul de robi, cu gândul de a cumpăra o roabă bucătăreasă care să se priceapă a-mi găti bucatele pe care bucătăreasa mea de acum se îndărătnicește să mi le ardă întruna, și văzui acolo în suk o roabă tânără, cum n-am mai văzut una asemenea nicicând în toată viața mea. Și telalul pe care l-am întrebat mi-a răspuns: „Eu mă cam socot că este roaba tânărului Ali-Nur, fiul răposatului vizir Hacan“. Or, o, doamne și stăpâne al meu, tu poate că îți mai aduci aminte că i-ai dat odinioară zece mii de dinari vizirului Fadleddin ben-Hacan, ca să-ți cumpere o roabă frumoasă și plină de haruri. Vizirul Hacan nu a zăbovit, de altminteri, s-o găsească și s-o cumpere pe roaba poruncită; da întrucât fata era minunată, și cum i-a plăcut de ea până peste poate, i-a dat-o peșcheș fiului său Ali-Nur. Și Ali-Nur, la moartea părintelui său, a luat calea risipelor și a smintelilor, până într-atât cât a fost nevoit să-și vândă toate moșiile, toate bunurile și până și lucrurile din casă. Și când a ajuns să nu mai aibă nici banul cu care să trăiască, a dus roaba la suk, ca s-o vândă, și a dat-o în seama misitului, care a strigat-o pe dată la mezat. Și numaidecât negustorii au început să ridice prețul, și până acolo cât prețul roabei a ajuns la patru mii de dinari. Eu atunci am văzut roaba și m-am hotărât s-o cumpăr pentru stăpânul meu sultanul, cel care pusese la îndemână banii dintâi. L-am chemat pe telal și i-am spus: „Fiule, am să-ți dau chiar eu cei patru mii de dinari!“ Și telalul mi l-a arătat pe stăpânul tinerei roabe; și acela de cum m-a văzut, a sărit la mine ca un turbat și mi-a strigat: „Cap bătrân al prăpădului! o, șeic păgubos și piază-rea! mai degrabă i-aș vinde-o unui ovrei sau unui creștin, decât să ți-o las ție, măcar de-ar

fi să-mi umpli cu aur izarul care-o acoperă!“ Eu atunci am răspuns: „Păi, o, tinere, nu pentru mine o vreau, ci pentru stăpânul nostru sultanul, care este milosârdnicul nostru al tuturor și stăpânul nostru bun!“ Ci, la vorbele mele, în loc să se plece, s-a întărâtat încă și mai rău, și s-a aruncat la frâul calului meu, și m-a apucat de un picior și m-a tras și m-a doborât la pământ; pe urmă, fără a ține seama de vârsta mea înaintată, și fără de cinstire față de barba mea albă, a început să mă lovească și să mă ocărească în toate chipurile și, într-un sfârșit, m-a adus în starea de plâns în care mă vezi în clipita de-acum, o, sultane mult drept! Și toate acestea nu mi s-au întâmplat decât pentru că am vroit să-i fac bucurie sultanului meu și să-i cumpăr o roabă tânără, care este a lui de drept și pe care o socoteam vrednică de patul lui!

Și vizirul, cu vorbele acestea, se aruncă la picioarele sultanului și începu să plângă și să milogească dreptate de la sultan. Și, văzându-l și auzindu-i povestea, sultanul fu cuprins de o atare mânie, încât îl năpădi sudoarea de pe frunte printre ochi; se întoarse către cei care ședeau de strajă, emirii și maimarii domniei; și nu făcu decât un semn. Și pe dată patruzeci de străjeri înarmați cu paloșe mari trase din teacă se înfățișară între mâinile sale, încremeniți. Și sultanul le zise:

— Coborâți în chiar clipita aceasta la casa fostului meu vizir El-Fadl ben-Hacan, și prădați-o, și dărâmați-o din temelii; pe urmă înhățați-i pe ucigașul Ali-Nur și pe roaba lui, legați-le mâinile și târați-i pe jos prin noroi și aduceți-i între mâinile mele.

Iar cei patruzeci de străjeri răspunseră că ascultă și că se supun, și se repeziră pe dată spre casa lui Ali-Nur.

Or, la saraiul sultanului, printre musaipi, se afla și un musaip tinerel, pe nume Sanjar, care fusese mai întâi mameluc la răposatul vizir Ben-Hacan, și care fusese crescut împreună cu tânărul său stăpân Ali-Nur, față de

care se legase cu dragoste mare. Norocul vroi ca el să se nimerească acolo taman în clipita intrării vizirului Sauî și a poruncii ucigașe dată de sultan. Și își și luă zborul pe drumuri neocolite, până la casa lui Ali-Nur, care, auzind poarta izbită cu nerăbdare, alergă să deschidă el însuși. Și îl cunoscă pe prietenul său, tânărul Sanjar, și vru să-i ureze bun venit și să-l sărute.

Și tânărul Sanjar, fără a-i da răgaz, îi spuse:

— O, stăpâne al meu iubit, nu-i acumă ceasul de vorbe prietenești și de temeneli de bun-întâlniș; întrucât ia auzi ce spune poetul:

*Suflete slobod, dacă te-mpresoară
Cu lanțurile ei năpăstuirea
În înrobire neagră și amară,
Smulge-te-ndată și ia-ți zboru-aiurea,
Fugi unde-o fi, și lasă-aici să piară
Și să se sfarme-n pulbere clădirea
Peste aceia care-o ridicară.*

*Prietene, vei găsi tu altunde,
Pe-acest pământ al lui Allah, întins,
O altă țară-n care să-ți duci viața
Feri de ura orișicărui ins —
Da suflet, câtu-i lumea noastră toată,
Pământu-n lung și-n lat de-ai să-l colinzi,
N-ai să mai capeți altul niciodată!*

Și Ali-Nur răspunse:

— O, prietene Sanjar, da ce știre vii să-mi aduci?

Sanjar spuse:

— Scoală-te și caută-ți scăparea, și scap-o și pe roaba Anis Al-Djalis. Întrucât El-Mohin ben-Sauî v-a întins un laț în care, dacă aveți să cădeți, stă gata să vă omoare

fără milă. Și-apoi iacătă că sultanul, la asmuțirea lui, trimite asupra voastră a amândurora patruzeci de străjari de-ai săi înarmați, cu paloșele trase! Așa că socoata mea este să vă luați talpășița până a nu vi se întâmpla nenorocirea.

Și, cu vorbele acestea, Sanjar îi intinse lui Ali-Nur o pungă plină cu galbeni și îi zise:

– O, stăpâne al meu, iată patruzeci de dinari care pot să-ți fie folositori la ceasul de-acum; și mă rog ție să mă ierți că nu pot să fiu mai darnic. Da pierdem vremea! Scoală-te și fugi!

Atunci Ali-Nur grăbi a se duce să-i dea de știre dulcele Anis-Al-Djalis, care pe dată se și înveli în maramele ei; și amândoi ieșiră din casă, pe urmă din cetate, și ajunseră la țărmul mării, cu sprijinul lui Allah. Și găsiră o naie care tocmai urma să plece și se și gătea să-și desfășoare pânzele. Se repeziră și îl văzură pe reiz stând în picioare în mijlocul corăbiei și strigând:

– Acela care încă nu și-a luat rămas-bun, să și-l ia! acela care încă nu și-a isprăvit de făcut târguielile, să și le isprăvească! acela care a uitat acasă vreun lucru, să dea fuga să-l aducă! Întrucât iacătă că pornim!

Și toți călătorii răspunseră:

– Nu mai avem nimica de împlinit, o, reizule! suntem gata!

Atunci reizul strigă la oamenii lui:

– Haideți! desfășurați pânzele și strângeți parâmele!

În clipita aceea, Ali-Nur îl întrebă pe reiz:

– Încotro plecați, reizule?

El răspunse:

– Către cetatea păcii, Bagdadul!

În clipita aceasta a povestirii ei, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, se opri din povestit.

Iar când fu cea de a treizeci și patra noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că atunci când reizul i-a spus lui Ali-Nur: „Către cetatea păcii, Bagdadul!“, Ali-Nur i-a strigat:

– Așteptați! mergem și noi!

Și, urmat de Anis Al-Djalis, a urcat pe puntea corăbiei, care pe dată și-a umflat pânzele și, ca o pasăre mare și albă, și-a luat zborul, plutind, cum spune poetul:

*Privești uimit ca de-o vrăjtorie
Corabia-n întrecere cu vântul.
Din goana lor spre zare, nu se știe
Cine va fi până la urmă-nfrântul.*

*E-o pasăre ce din văzduh coboară
Cu aripile albe-ntinse larg
Și care-apoi alunecă ușoară
Pe apele care-mprejur se sparg.*

Și corabia, pe un vânt prielnic, purcese la drum, ducând cu ea toți călătorii. Iac-așa cu Ali-Nur și cu Anis Al-Djalis.

Cât despre cei patruzeci de străjeri trimiși de sultan spre a-l zeberi pe Ali-Nur, apoi aceștia ajunseră la casa lui Ali-Nur, o împresurare din toate părțile, sparseră ușile, năvăliră înăuntru și făcură peste tot cercetările cele mai amănunțite. Da nu putură să pună mâna pe nimeni. Atunci dăruimă cu mânie casa și se întoarseră să dea seamă sultanului despre cercetările lor nerodnice. Și sultanul le zise:

– Căutați-i peste tot și scotociți toată cetatea!

Și, cum vizirul Ben-Sauî tocmai sosea în clipita aceea, sultanul îl chemă și, spre a-l alina, îi dăruî un caf-tan falnic și frumos, și îi spuse:

– Nimeni altcineva nu are să te răzbune decât eu însumi, îți făgăduiesc!

Iar vizirul îi poftori viață lungă și tihnă într-o fericire. Pe urmă sultanul le porunci pristavilor domnești să pristăvească în toată cetatea știrea următoare: „Dacă vreunul dintre voi, o, locuitorilor, îl întâlnește pe Ali-Nur, fiul răposatului vizir Ben-Hacan, să-l prindă și să-l aducă între mâinile sultanului; și va dobândi un caftan de fală, ca răsplată, și bani o mie de dinari! Însă dacă îl va vedea careva și îl va ascunde, acela va îndura o pedeapsă pilduitoare!“ Dar, în pofida tuturor căutărilor, nimeni nu dovedi ce se făcuse cu Ali-Nur. Iac-așa cu sultanul și cu străjerii lui.

Dar cât despre Ali-Nur și Anis Al-Djalis, aceștia ajunseră în bună pace la Bagdad, iar reizul le spuse:

– Iacătă cetatea cea vestită, Bagdadul, sălașul gingășiei! Aceasta-i cetatea cea fericită care habar nu are de asprimile brumelor și ale iernilor, care trăiește la umbra trandafirilor săi, sub adierile primăverii, în mijlocul florilor, al grădinilor și al șopotului apelor lui murmurătoare!

Și Ali-Nur îi mulțumi reizului pentru bunătatea sa de-a lungul călătoriei, și îi plăti cinci dinari de aur ca preț pentru drumeția lui și a dulcei Anis Al-Djalis, pe urmă părăsi corabia și, urmat de Anis Al-Djalis, intră în Bagdad.

Vru soarta ca Ali-Nur, în loc să apuce pe drumul obișnuit, să ia un altul, care îl duse în mijlocul grădinilor ce înconjoară Bagdadul. Și se opriră la poarta unei grădini împrejmuite de un zid înalt, și a cărei intrare era bine măturată, bine stropită și, pe fiecare latură, cu câte o laviță mare, cioplită; poarta, care era tare frumoasă, era închisă; și, în partea de sus a ei, atârnavă niște lămpi tare frumoase, de toate culorile; și, chiar lângă ea, se afla o cișmea unde curgea o apă limpede. Cât despre

drumul ce ducea la poarta aceea, era așternut între două șiruri de stâlpi pe care atârnavă niște chilimuri falnice de atlaz, toate întinse în vânt.

Atunci Ali-Nur îi spuse dulcei Al-Djalis:

– Pe Allah! tare-i frumos locul acesta!

Ea răspunse:

– Atunci, hai să ne odihnim aici un ceas, pe laviță.

Și șezură pe una din lavițele cele mari, după ce se spălară bine pe ochi și pe mâini cu apa proaspătă de la cișmea. Și șezură să se revenească pe laviță și să guste cu desfăt boarea care adia dulce; și le era așa de bine, încât nu zăboviră să adoarmă, după ce se acoperiră cu izarul.

Or, grădina la poarta căreia adormiseră se numea Grădina Desfătărilor, și în mijlocul ei se afla un sarai care se numea Saraiul Minunilor, și era a califului Harun Al-Rașid. Când își simțea pieptul apăsător, califul venea să se însenineze și să se veselească și să-și uite de griji în grădina și în saraiul de-aici. Saraiul acela întreg nu era alcătuit decât numai dintr-o sală grozav de mare, luminată de optzeci de ferestre; și sub fiecare fereastră atârna câte un fanar plin de strălucire; iar în mijlocul sălii atârna un candelabru mare, de aur greu, strălucitor ca soarele. Sala aceea nu se deschidea decât numai atunci când venea califul; și numai atunci se aprindeau toate lămpile, precum și candelabrul cel mare, și se deschideau toate ferestrele, iar califul ședea jos pe divanul cel mare așternut cu mătase, cu urșinic și cu zarafir, și le porunca atunci cântărețelor sale să cânte, și lăutarilor să-l farmece cu lăutele lor; da cel al cărui glas îi plăcea să-l asculte era mai ales doinitorul său cel mai drag, vestitul Ishac, ale cărui cântece și ticluituri erau cunoscute de întreaga lume. Și-așa, în liniștea nopților și în dulcea adiere înmiresmată de florile din grădină, califul își ostoya pieptul, în cetatea Bagdadului.

Or, cel pe care califul îl pusese străjer peste saraiul și grădina aceea era un bătrânel de treabă, pe care îl chema șeicul Ibrahim, și care ținea o pază strașnică, de zi și de noapte, spre a nu-i lăsa pe trecători și pe iscodelnici și mai cu seamă pe femei și pe copii să intre în grădină și să prăpădească ori să fure florile și poamele. Or, în seara aceea, cum își făcea raita obișnuită de jur împrejurul grădinii, deschise poarta de la intrare și văzu pe lavița cea mare două făpturi adormite și acoperite cu izarul. Și rămase tare îmbufnat și se minună: „Ce? ia uite doi inși atâta de îndrăzneți, încât să încalce poruncile aspre ale califului, care mi-a dat învoire, mie, șeicului Ibrahim, să pun să îndure fie orișice pedeapsă pe oricine care s-ar apropia de saraiul nostru! Încât ia să-i fac oleacă să simtă cam cât costă să te înstăpânești așa pe lavița menită oamenilor califului!“ Și șeicul Ibrahim tăie o jordie și se duse lângă cei care dormeau și ridică jordia, gata să-i altoiască strașnic, când deodată cugetă: „O, Ibrahim, ce ai tu de gând să faci? Să dai în niște oameni pe care nu îi cunoști și care poate că sunt niște străini ori chiar niște cerșetori de pe drumul lui Allah și pe care ursita i-a îndreptat spre tine! S-ar cădea mai întâi să-i vezi la chip!“ Și șeicul Ibrahim ridică izarul care le acoperea chipul, și pe dată se opri vrăjit de acele chipuri minunate ai căror obraji se atingeau în somn și care păreau mai frumoși decât florile din grădina lui. Și gândi: „Ce era să faci? Ce era să faci tu, Ibrahim, orbule! Ți s-ar cădea să fii tu jordeluit ca pedeapsă pentru mânia ta nedreaptă!“ Pe urmă șeicul Ibrahim acoperi la loc fețele celor doi adormiți, și șezu jos la picioarele lor, și începu să mângâie picioarele lui Ali-Nur, față de care fusese cuprins de o pornire neașteptată. Și Ali-Nur, la simțirea acelor mâini care îl mângâiau, nu zăbovi a se trezi, și văzu că mângâietorul era un prea cinstit bătrân, și fu năpădit de o rușine mare să fie mângâiat așa de el, și își

trase numaidecât picioarele și se ridică repede în capul oaselor; și luă mâna cinstului șeic și și-o duse la buze, apoi la frunte. Atunci șeicul Ibrahim îl întrebă:

– Fiul meu, de unde veniți voi doi?

Ali-Nur răspunse:

– O, domnia ta, suntem niște străini!

Și lacrimile îl podidiră la vorbele acestea. Iar șeicul Ibrahim spuse:

– O, copilul meu, nu sunt dintre aceia care uită că Prorocul (asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah!) ne povățuiește, în mai multe locuri din *Carte*¹, să fim prietori față de străini și să-i întâmpinăm cu prietenie și cu inimă bună. Așa că haideți cu mine, copiii mei, iar eu am să vă duc să vedeți grădina și saraiul meu, unde voi vă veți desfăta și vă veți despovăra pieptul!

Atunci Ali-Nur îl întrebă:

– O, Domnia Ta, a cui este grădina aceasta?

Iar șeicul Ibrahim, spre a nu-l sfioși pe Ali-Nur și ca să se și proslăvească oleacă, îi răspunse:

– Grădina și saraiul sunt ale mele; și le-am dobândit ca moștenire de la ai mei!

Atunci Ali-Nur și Anis Al-Djalis se sculară și, cu șeicul Ibrahim înaintea, intrară pe poarta grădinii.

Ali-Nur văzuse la Bassra multe grădini frumoase, da nici măcar nu visase vreodată una asemenea cu cea de aici. Poarta cea mare era alcătuită din niște arcuituri clădite una peste alta, de cea mai aleasă încântare, și era acoperită cu vițe de vie agățătoare care lăsau să atârne greu ciorchinii fâlnici, unii roșii ca niște pietre de rubin, alții negri ca abanosul. Cărarea pe care porniră era adumbrită de pomi roditori ce se îndoiu sub povara poamelor coapte. Pe ramuri păsările ciripeau în limba lor

¹ Este vorba, firește, de *Coran*.

cântecele cerului; privighetoarea își unduia trilurile; turtureaua își gângurea plângerea de iubire; mierla își fluiera fluieratul ei omenesc; biulbiuliul răspundea ca îmbătat de-o băutură tare. Acolo, din fiecare fel de pom roditor erau câte doi pomi de soiurile cele mai bune; erau caiși cu poame cu miezul dulce și cu poame cu miezul amar; erau chiar și caiși de Chorassan; erau pomi cu poamele de culoarea buzelor frumoase; mirobolane dulci, de te vrăjeau; smochine roșii, smochine albe și smochine verzi, de o înfățișare minunată. Cât despre flori, erau ca mărgăritarul și ca mărgeanul; trandafirii erau mai frumoși decât obrajii celor mai frumoase copile; viorelele erau la față ca flacăra de pucioasă aprinsă; erau și florile cele albe ale mirtului; erau micșandre și micșunele, levănțici și deditei. Toate florile lor își făcuseră diademe din lacrimile norilor; și mușetelul zâmbea din toți dinții lui către zarnacadea; iar zarnacadeaua se uita la trandafir cu ochii ei adânci și negri. Chitra cea rotundă era ca o cupă fără de toartă și fără de cioc; lămâile atârnavă ca niște gogoloaie de aur. Pământul tot era așternut cu flori colorate cu miile; întrucât primăvara sultănea aci și domnea peste toate tufișurile; întrucât șanțurile cu ape roditoare erau pline, și pâraiele clipoceau, și pasărea vorbea și se asculta; întrucât adierea cânta ca un nai, zefirul îi răspundea, iar văzduhul răsuna de bucuria toată!

În felul acesta, Ali-Nur și Anis Al-Djalis, cu șeicul Ibrahim, își făcură intrarea în Grădina Desfătărilor. Și-atunci șeicul Ibrahim, care nu vroia să facă lucrurile pe jumătate, îi pofti să pășească în Saraiul Minunilor. Le deschise ușa și intrară.

Ali-Nur și Anis Al-Djalis încremeniră, cu o uluire în ochi, față de toată strălucirea din sala aceea nemai-văzută, și față de toate lucrurile nemaipomenite câte se aflau în ea, uimitoare și pline de vrajă. Șezură o vreme

îndelungată să se minuneze de frumusețea aceea fără de asemuire; pe urmă, ca să-și odihnească ochii de toată strălucirea, se duseră să stea sprijiniți în coate la o fereastră ce da spre grădină. Și Ali-Nur, în fața acelei grădini și a marmurelor ei luminate de lună, începu să cugete la supărările îndurate de el, și îi spuse dulcei Al-Djalis:

– O, Anis Al-Djalis, chiar că pentru mine locul acesta este plin de farmec. Îmi aduce aminte de atâtea lucruri! Și face să coboare pacea în sufletul meu, și stinge focul ce mă mistuie și mâhnirea, tovarășa mea!

Estimp, șeicul Ibrahim se duse și le aduse de mâncare, iar ei mâncară pe săturate; pe urmă se spălară pe mâini, și iarăși se duseră să stea sprijiniți în coate la fereastră și să se uite la pomii încărcăți cu poamele lor frumoase. După un răspăs de vreme, Ali-Nur se întoarse către șeicul Ibrahim și îi zise:

– O, șeicule Ibrahim, oare nu ai să ne dai nimic de băut? Întrucât de obicei se cam cere să bei ceva, după ce ai mâncat!

Atunci șeicul Ibrahim le aduse un urcior de farfuriu plin cu o apă bună și rece. Ci Ali-Nur îi spuse:

– Păi ce ne aduci acolo? Nu așa ceva râvneam!

El îi spuse:

– Care va să zică vrei vin?

Ali-Nur spuse:

– Păi da, de bună seamă!

Șeicul Ibrahim îi răspunse:

– Păzească-mă și ferească-mă Allah! Sunt treisprezece ani de când m-am lăsat de o asemenea băutură pândalnică, întrucât Prorocul (asupra-i fie rugăciunea și pacea lui Allah!) a blestemat și pe acela care bea vreo băutură amețitoare, și pe acela care o stoarce, și pe acela care o cară ca s-o vândă!

Atunci Ali-Nur spuse:

– Îngăduiește-mi, o, șeicule, să-ți spun două vorbe!

El răspunse:

– Spune-le!

El spuse:

– Dacă îți arăt mijlocul de a face ceea ce îți cer, fără ca tu să fii nici băutor de vin, nici cel care îl stoarce și nici cel care îl cară, ai mai fi păcătos ori blestemat, precum grăiesc Sfintele Cuvinte?

El răspunse:

– Socot că nu.

Ali-Nur urmă:

– Ia, așadar, acești doi dinari și aceste două drahme, încalecă pe măgarul acela care se află la poarta grădinii și care ne-a adus până aici, și du-te în suk, și oprește-te la ușa negustorului de băuturi dulci de trandafiri și de flori, care totdeauna are și vin în afundul prăvăliei lui; și să-l oprești pe cel dintâi trecător pe care îl vei vedea și să-l rogi, dându-i banii, să se ducă el să cumpere băutura, pentru cei doi dinari de aur, iar cele două drahme să i le dai lui pentru osteneală. Iar el are să-ți pună singur urcioarele cu vin pe măgar, și întrucât măgarul va fi acela care le va căra, trecătorul va fi cel care le va cumpăra și noi cei care le vom bea, în felul acesta tu nu vei fi vinovat cu nimic, și nu vei fi astfel nici băutor, nici storcitor de vin, nici aducător! Și, în felul acesta, nu vei avea a te teme cu nimic de abatere de la sfânta pravilă a Cărții!

Iar șeicul Ibrahim, la vorbele acestea, începu să râdă în hohote și îi spuse lui Ali-Nur:

– Pe Allah! în viața mea n-am întâlnit pe cineva atâta de mehenghi ca tine, ori dăruit cu atâta duh și cu atâta farmec!

Iar Ali-Nur răspunse:

– Pe Allah! noi amândoi îți suntem îndatorați, o, șeicule Ibrahim! Și nu mai așteptăm de la tine decât binele acesta pe care ți-l cerem stăruitor!

Atunci șeicul Ibrahim, care până în clipita aceea nu vroise să dea în vileag faptul că în sarai se aflau toate băuturile cele ametoitoare, îi spuse lui Ali-Nur:

— O, prietene, iată cheile de la celarul și de la zemnicul meu, care sunt pline pururea, spre a fi vrednice de emirul drept-credincioșilor, când vine pe aici să mă bucure cu cinstirea lui. Poți să intri acolo și să iei după poftă tot ce îți va plăcea!

Atunci Ali-Nur intră în celar; și ceea ce văzu acolo îl lăsa cu gura căscată: de-a lungul tuturor pereților, pe rafturi, rânduite frumos, ședeau înșirate oluri și oluri, toate numai de aur greu, de argint greu și de cleștar; și olurile acelea erau învrăstăte cu toate neamurile de nestemate. Și Ali-Nur, până la urmă, se hotărî și alese ceea ce vru și se întoarse în sala cea mare; puse olurile cele scumpe jos pe chilim, șezu apoi lângă Anis Al-Djalis, turnă vinul în niște pocale strălucite de sticlă dungată cu aur, și începu să bea, și el și Anis Al-Djalis, minunându-se întruna de toate câte se aflau în sarai. Și îndată șeicul Ibrahim veni să le dăruiască niște flori înmiresmate, și se trase cuviincios deoparte, cum e datina atunci când un bărbat șade cu femeia lui. Iar ei amândoi începură iarăși să bea, până ce vinul puse stăpânire pe ei; atunci obrazii li se îmbujorară, ochii le străluciră ca ai gazelelor, iar Anis Al-Djalis își desfăcu pletele. Și șeicul Ibrahim, la priveliștea aceea, fu cuprins de o mare ciudă și își zise: „Da pentru ce să stau eu așa, deoparte, în loc să mă veselesc cu ei? Și când oi mai putea eu vreodată să mă aflu la o asemenea sărbătoare, atâta de răsfățătoare, ca aceea pe care mi-o dă vederea acestor doi tineri minunați și frumoși, pe care i-ai putea socoti drept două lune?”

Și, cu asta, șeicul Ibrahim se duse și șezu jos la capătul celălalt al sălii de primire.

Atunci Ali-Nur îi spuse:

— O, domnia ta, mă rog ție pe viața mea să vii și să stai cu noi!

Iar șeicul Ibrahim veni și șezu jos lângă ei, iar Ali-Nur luă pocalul, îl umplu și i-l întinse șeicului Ibrahim, spunându-i:

– O, șeicule, ia și bea! și ai să-i cunoști toată dulceața! și vei afla desfătul de pe fundul pocalului!

Dar șeicul Ibrahim răspunse:

– Ferească-mă Allah! O, tinere, da tu nu vrei să iei seama că iacătă-s în curând treisprezece ani de când nu am săvârșit asemenea păcătoșenie? Și nu știi că mi-am îndeplinit de două ori datoriile de hagiul la Mecca slăvită?

Și Ali-Nur, care vroia din toate puterile să-l îmbete pe șeicul Ibrahim, văzând că nu-și ajunge ținta de a-l îndupleca, nu stăruia mai mult; bău el însuși pocalul plin, îl umplu la loc și îl bău iarăși; pe urmă, după o vreme, începu a se preface că se clatină ca un om beat și, într-un sfârșit, se prăbuși lat și se prefăcu a dormi. Atunci Anis Al-Djalis întoarse o lungă privire deznădăjduită și încurcată către Ibrahim și îi zise:

– O, șeicule Ibrahim, ia te uită cum se poartă bărbatul meu față de mine!

El îi răspunse:

– Ce pacoste! da oare ce are de se poartă așa?

Ea spuse:

– Măcar de-ar fi întâia dată! Da mereu face așa! Se apucă să bea și să tot bea, și pocal după pocal, pe urmă se îmbată și adoarme, și mă lasă astfel singură-singurică, fără tovarăș și fără nimeni care să-mi țină tovarășie și să bea cu mine! Iar eu nu mai găsesc astfel niciun gust în băutură, de vreme ce nimeni nu împarte pocalul cu mine, și nu mai am nici măcar poftă să cânt, de vreme ce nimeni nu mă ascultă!

Atunci șeicul Ibrahim care, sub înrâurirea acelor priviri arzătoare și a celui glas cântător, își simțea toate vinele fremătând, îi zise:

– Chiar că acesta nu este un fel prea vesel de-a bea!

Iar Anis Al-Djalis umplu atunci pocalul și i-l întinse, uitându-se galeș la el, și îi zise:

– Pe viața mea! ia, rogu-te, pocalul și primește-l spre a-mi face bucurie! Și am să-ți rămân tare îndatorată!

Atunci șeicul Ibrahim întinse mâna, luă pocalul și îl bău. Iar Anis Al-Djalis i-l umplu la loc, și el îl bău; pe urmă și a treia oară, când Anis Al-Djalis îi spuse:

– Oh, scumpe doamne al meu, numai atâta doar?

Ci el răspunse:

– Pe Allah! nu mai pot! cât am băut îmi este prea destul!

Ci ea stăruie îndelung și cu multă duioșie și, plecându-se către el, îi spuse:

– Pe Allah! trebuie numaidecât!

Iar el luă pocalul și îl duse la buze; ci, tot atunci, Ali-Nur izbucni în râs și se ridică deodată în capul oaselor...

Ci în clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de zi și, cuminte, lăsă pe a doua zi urmarea povestirii.

Așa că atunci când fu cea de a treizeci și cincea noapte

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că Ali-Nur izbucni în râs și se ridică deodată în capul oaselor și îi zise șeicului Ibrahim:

– Da ce faci acolo? Păi nu te-am juruit eu, chiar acuma-i un ceas, să-mi ții tovărășie, și tu te-ai dat îndărăt, și mi-ai spus: „Sunt treisprezece ani de când n-am mai săvârșit atare faptă!“

Atunci șeicului îi fu oarecum rușine, dar se răzgândi și se grăbi să spună:

– Pe Allah! nu am a mă învinovăți de nimic! toată vina este a ei, care a tot stăruit cu îmbierile!

Atunci Ali-Nur începu să râdă, ca și Anis Al-Djalis care, până la urmă, se aplecă la urechea soțului ei și îi spuse:

– Lasă-l pe mâna mea și nu îl mai lua peste picior! Și-ai să vezi ce-o să mai râdem pe seama lui!

Pe urmă își turnă un pocal și îl bău, îi turnă unul lui Ali-Nur, care îl bău, și urmă tot așa să bea mai departe și să-i dea să bea lui Ali-Nur, fără să mai ia aminte deloc la șeicul Ibrahim. Atunci șeicul Ibrahim, care se uita nedumerit la ce fac ei, le zise până la urmă:

– Da ce fel de a-i pofti pe oameni să vină să bea cu voi este acesta? Oare-i numai așa, ca să se uite la voi?

Iar Ali-Nur și Anis Al-Djalis se puseră pe un răs de să leșine. Atunci se îndurară a-i îngădui să bea cu ei, și băură așa întruna până către miezul nopții.

În clipita aceea, Anis Al-Djalis îi spuse șeicului Ibrahim:

– O, șeicule Ibrahim, binevoiește a-mi îngădui să mă scol să aprind una din lumânările acelea?

El îi răspunse, beat pe jumătate:

– Da, scoală-te, și să nu aprinzi decât una, numai una!

Iar ea se sculă pe dată și fugi să aprindă nu doar una, ci toate lumânările din cele optzeci de sfeșnice din sală, și se întoarse îndărăt să-și ia locul. Atunci Ali-Nur îi spuse șeicului Ibrahim:

– O, șeicule, tare îmi place să stau cu tine! Da nu vrei să-mi îngăduiești a aprinde unul din fanarele celea?

Iar șeicul Ibrahim îi răspunse:

– Fie! scoală-te și aprinde un fanar, da numai unul! Și să nu care cumva să cugeți a mă înșela!

Și Ali-Nur se sculă și se duse să aprindă nu doar unul, ci toate cele optzeci de fanare și toate cele optzeci

de candelabre din sală, fără ca șeicul Ibrahim să ia aminte la ele cât de cât. Atunci sala toată, saraiul tot și grădina toată se umplură de lumină. Iar șeicul Ibrahim grăi:

– Chiar că voi doi sunteți și mai terfichi decât mine!

Și, cum se îmbătase cu desăvârșire, se ridică și se duse, bănănăindu-se într-o parte și în alta, să deschidă toate ferestrele, toate cele optzeci de ferestre de la sala de oaspețe, și se întoarse să șadă jos și să bea mai departe cu cei doi tineri, și să facă laolaltă cu ei să răsune sala de râsete și de cântece.

Ci soarta care este în mâinile a lui Allah cel Atoateștiutorul, cel carele pe toate le aude, izvoditorul tuturor pricinelor și urmărilor, vroi ca emirul drept-credincioșilor, califul Harun-al-Rașid, taman la ceasul acela, să se afle stând la reveneală sub limpezimea lunii, la una din ferestrele saraiului său, care se ridica pe malul de dincolo al Tigrului. Și, când se uită din întâmplare spre partea aceea, văzu toată luminația ce se răsfrângea și strălucea în văzduh și în ape. Și nu știu ce să creadă, și-așa că porunci să fie chemat vizirul cel mare, Giafar Al-Barmaki. Și, când Giafar se înfățișă între mâinile sale, califul îi strigă:

– A, câine de vizir! ești slujitorul meu și nu îmi dai de știre despre cele ce se petrec în Bagdad, cetatea mea?

Și Giafar îi răspunse:

– Nu pricep ce vrei să spui cu vorbele astea!

Și califul răcni la el:

– Hotărât! dacă la ceasul acesta ar fi luat Bagdadul cu năvala de către vrăjmaș, tot nu s-ar săvârși nelegiuire mai mare ca asta! O, blestematule, tu nu vezi că Saraiul Minunilor este luminat cu totul? Și habar n-ai cine este insul cel atâta de cutezător sau atâta de puternic, încât să poată lumina astfel toată sala cea mare, să aprindă toate candelabrele și toate fanarele, și să deschidă toate ferestrele! Vai de tine! Așadar cununa de calif nu mai

este a mea, de vreme ce se poate făptui asemenea lucru fără ca eu să am știre?

Și Giafar, tremurând tot, răspunse:

– Da cine ți-a spus că Saraiul Minunilor e cu ferestre deschise și cu candelabrele și făcliile aprinse?

Și califul spuse:

– Vino încoace și privește!

Și Giafar se duse după calif și se uită spre grădini, și văzu toată luminația aceea, care făcea saraiul să pară ca un pojar, mai strălucitor decât lumina lunii. Atunci Giafar înțelese că trebuie să fie vreo nechibzuință de-a șeicului Ibrahim; și, cum era din fire bun și plin de milă, gândi pe dată să născocească ceva spre a-l apăra pe șeicul Ibrahim, paznicul cel bătrân al grădinii și al saraiului, care pesemne că nu săvârșise lucrul acela decât spre a încerca să scoată vreun folos. Așa că îi spuse califului:

– Emire al drept-credincioșilor! șeicul Ibrahim a fost pe la mine săptămâna trecută și mi-a spus: „O, stăpâne al meu Giafar, dorința mea cea mai arzătoare este de a sărbători datina tăierii împrejur a fiilor mei sub ocrotința ta și pe vremea cât trăiești tu, și a vieții emirului drept-credincioșilor!“ Eu i-am răspuns: „Și ce dorești de la mine, șeicule?“ El mi-a spus: „Doresc numai, prin mijlocirea ta, să dobândesc îngăduința din partea califului de a sărbători datinele tăierii împrejur ale fiilor mei în sala cea mare din Saraiul Minunilor.“ Iar eu i-am răspuns: „O, șeicule! poți să pregătești de pe-acum toate cele de trebuință pentru prăznuirea aceea. Iar eu, de-o vrea Allah! am să fiu primit de calif și am să-i înfățișez dorința ta.“ Atunci șeicul Ibrahim a plecat. Iar eu, o, emire al drept-credincioșilor, am uitat cu totul să-ți dau de știre despre lucrul cu pricina!

Atunci califul răspunse:

– O, Giafar, în loc de o greșală, te-ai făcut vinovat de două greșeli vrednice de pedeapsă. Și se cade să te

pedepsesc pe două temeiuri. Temeiul dintâi este că nu mi-ai dat de știre despre cel dintâi temei al pricinii. Cel de al doilea temei este că nu i-ai îndeplinit bietului șeic Ibrahim dorința pe care pesemne că o râvnea fierbinte. De fapt, dacă șeicul Ibrahim a venit să ți se roage, a făcut-o numai spre a te face să pricepi că avea nevoie și el, săracul, de ceva bani, ca să-și acopere cheltuielile. Or, pe de o parte tu nu i-ai dat nimic și, pe de altă parte, nu mi-ai dat nici mie de știre, ca să pot să-i dau eu însumi ceva!

Și Giafar răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, am uitat!

Atunci califul îi răspunse:

– Fie! te iert de data asta! Da acum, pe volniciile moșilor și strămoșilor mei! suntem datori, din chiar cli-pita aceasta, să mergem să ne încheiem noaptea la șeicul Ibrahim; întrucât este om de treabă, vrednic, prețuit de toți șeicii de frunte ai Bagdadului, care vin adesea pe la el să-l vadă; îl știu săritor față de cei săraci și plin de milă pentru toți nevoiașii; și sunt încredințat că la ceasul acesta trebuie să se afle la el toată lumea aceea pe care o adăpostește și o ospătează în numele lui Allah! Încât, mergând acolo, poate că vreunul dintre săracii aceia va înălța și pentru noi vreo rugă, ce ne va fi de folos atât pe lumea asta, cât și pe cealaltă; și poate că drumul nostru va fi de vreun folos și pentru bunul șeic Ibrahim care, la vederea mea, va fi bucuros până peste fire, și el, și toți prietenii lui!

Dar Giafar răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, iată că cea mai mare parte din noapte s-a scurs; și toți musafirii șeicului Ibrahim la ceasul acesta trebuie să fie pe picior de plecare!

Dar califul zise:

– Suntem datori numaidecât să ne ducem în mijlocul lor!

Iar Giafar fu dator să tacă; da rămase tare încurcat și nu mai știa ce să facă.

Estimp, califul se ridică pe clipă pe dată în picioare. Giafar se ridică și el dinaintea lui, și amândoi, urmați de Massrur spătarul, porniră către Saraiul Minunilor, dar numai după ce avură grijă să se travestească tustrei în negustori.

Ajunseră, după ce străbătură ulițele cetății, la Grădina Desfătărilor. Și califul o luă înainte și văzu că poarta cea mare era deschisă; și rămase tare nedumerit și îi spuse lui Giafar:

— Privește! iacă că șeicul Ibrahim a lăsat poarta deschisă. Chiar că așa ceva nu-i stă în obicei!

Intrară, așadar, tustrei și străbătură grădina și ajunseră la sarai. Și califul zise:

— O, Giafar! Mai întâi vreau să-i cercetez pe furiș și fără zarvă pe toți, înainte de a intra la ei, ca să văd cam ce oaspeți are șeicul Ibrahim, spre a-mi da seama câți șeici de frunte sunt aci și câte peșcheșuri i-au adus șeicului Ibrahim și cu câte daruri bogate l-au copleșit. Da acuma pesemne că sunt prinși toți cu datinele cele sfinte ale praznicului, și fiecare în colțul lui, întrucât nu le aud glasurile și nu-i simt să fie aci!

Pe urmă, după vorbele acestea, califul se uită împrejur și văzu un nuc mare, tare înalt; și zise:

— O, Giafar, am să mă cațăr în nucul acesta, că are ramurile aproape de ferestre; și, de-acolo, aș putea să mă uit înăuntru. Ajută-mă, dar!

Și califul se sui în nuc, și se cățără din creangă în creangă până ce ajunse pe creanga care se afla chiar în dreptul uneia dintre ferestre. Șezu atunci jos pe creangă și se uită pe fereastră.

Și văzu un tinerel și o tinerică, amândoi ca două lune — mărire fie-i adusă Aceluia carele i-a zămislit! — și îl văzu pe șeicul Ibrahim, paznicul grădinii sale, cum sta

jos între cei doi, cu pocalul în mână; și îl auzi cum îi spunea copilei:

– O, domniță a frumuseților, băutura nu își împlinește toată dulceața ei decât dimpreună cu cântecul! Încât, spre a te îmbia să ne farmeci cu glasul tău minunat, am să-ți cânt ceea ce spune poetul! Ascultă:

*Ya leili! Ya eini!¹
Să nu bei niciodată, cât vei fi,
Fără un cântec al iubitei tale.
În mâini, ca două lune argintii,
Ridică luminoasele pocale!*

*Ya leili! Ya eini!
Să nu bei fără cântec cât vei fi!
Eu am văzut că și un cal, când bea,
Bea mai cu drag, chiar calul, dacă știi
Să-i fluieri ușurel, spre-a-l îndemna!
Ya leili! Ya eini!*

Văzându-l pe șeicul Ibrahim cum sta, și auzind din gura lui cântecul acela mai degrabă glumeț și deloc potrivit cu vârsta lui de paznic bătrân al saraiului, califul simți, de mânie, cum îl năpădește sudoarea între ochi; și grăbi să coboare din pom, și se uită la Giafar, și îi zise:

– O, Giafar, în viața mea n-am avut sub ochi o privește atâta de lămuritoare ca aceea a preacinstiților șeici de geamie strânși în sala aceasta, îndârdorați a îndeplini cucernicele datini ale tăierii împrejur. Noaptea asta chiar că este o noapte plină de blagoslovenie! Așa că suie-te și tu în pom și grăbește să te uiți în sală, de teamă să nu pierzi un prilej de a te sfinți din mila blagosloveniilor acestor vrednici șeici de geamie!

¹ *Ya leili! Ya eini!* – în traducere: „o, noapte! o, ochi!” – este un fel de refren, care se folosește în mai toate cântecele arabe de dragoste.

Când auzi vorbele emirului drept-credincioșilor, Giafar rămase încurcat, da nu șezu la șovăială și grăbi a se cățăra în nuc și ajunsese în dreptul ferestrei și se uită înăuntru. Și văzu privescerea zaiafetului celor trei bețivani: șeicul Ibrahim cu pocalul în mână și dăinăind din cap în vreme ce cânta, Ali-Nur și Anis Al-Djalis care se uitau la el și îl ascultau și râdeau până peste poate.

La privescerea aceea, Giafar nu mai avu nicio îndoială cu privire la pieirea sa. Se lăsă jos din pom și se opri între mâinile emirului drept-credincioșilor. Și califul îi zise:

— O, Giafar, binecuvântat fie Allah, carele ne-a făcut să fim dintre cei ce urmează cu credință datinile curățitorilor trupești, precum chiar în noaptea aceasta, și carele ne abate de la calea cea rea a ispitelor și a păcatului, și a vederii desfrânaților!

Iar Giafar, atâta de mare îi era tulburarea, încât nu știa ce să răspundă. Califul urmă, uitându-se la Giagar:

— Da altceva! tare aș vrea să știu cine a putut să-i îndrume aici pe cei doi tineri, care îmi par străini. Într-adevăr, o, Giafar, se cade să-ți spun că niciodată ochii mei nu au mai văzut, ca frumusețe, ca desăvârșire, ca subțirime a boiului, ca nuri de tot soiul, nimic ca la tânărul acela și ca la tânăra aceea!

Atunci Giafar își ceru iertăciune de la calif, care i-o dăru; și grăi:

— O, califule, într-adevăr, drept ai grăit! Sunt tare frumoși!

Și califul zise:

— O, Giafar, să ne suim îndărăt amândoi împreună în pom și să-i cercetăm mai departe de pe creangă.

Și amândoi se urcară iarăși în nuc și șezură pe creangă, în dreptul ferestrei, și priviră.

Chiar în clipita aceasta, șeicul Ibrahim spunea:

— O, sultana mea, vinul podgoriilor m-a făcut să zvârl câțolo stearpa asprime a datinilor și urâciunea lor. Da

fericirea mea nu va fi deplină decât atunci când am să te aud cum ciupi strunele cele sunătoare.

Și Anis Al-Djalis îi spuse:

– Păi, o, șeicule Ibrahim, pe Allah! cum să ciup strunele sunătoare, dacă nu am nicio lăută cu strune?

Când auzi vorbele spuse de Anis Al-Djalis, șeicul Ibrahim se ridică drept pe cele două picioare ale lui; iar califul șopti la urechea lui Giafar:

– Ce-o vrea să mai facă stricatul ăsta bătrân?

Și Giafar răspunse:

– Habar n-am!

Estimp, șeicul Ibrahim, care ieșise câteva clipite, se întoarse repede în sală, ținând în mână o lăută cu care de obicei cânta cântărețul său drag, Ishac, când califul da vreo petrecere la sarai ori numai ca să-l veselească.

Atunci califul spuse:

– Pe Allah! e prea mult! Ci tot vreau să aud cum cântă copila aceea minunată; da dacă va cânta prost, o, Giafar, am să pun să fiți răstigniți toți până la unul; dar dacă va cânta cu măiestrie și cu farmec, lor am să le dau iertare, la tustrei, dar pe tine, o, Giafar, tot am să pun să fii răstignit.

Atunci Giafar oftă:

– *Allahumma!*¹ dacă-i așa, bine-ar fi să nu știe să cânte!

Și califul, nedumerit, întrebă:

– Da de ce vrei mai degrabă împrejurarea dintâi, decât pe cea de a doua?

Giafar răspunse:

– Pentru că, răstignit în tovărășia lor, voi găsi cu cine să-mi petrec destul de hazliu ceasurile chinului meu! și ne vom ține tovărășie unul altuia!

La vorbele acestea, califul zâmbi a râde în sineși.

Estimp, copila și apucase lăuta cu o mână, iar cu cealaltă îi potrivea cu pricepere strunele. După câteva pes-trefuri bine însăilate și tare dulci, începu să facă strunele

¹ Mărire lui Allah!

să sune, care tresăriră din tot sufletul lor, de să topească fierul, să trezească morții și să înmoaie până și inima stâncii și a oțelului. Pe urmă, deodată, însoțindu-se cu lăuta, cântă:

Ya leii!...

*Vrăjmașul meu, dacă mă vede,
Vede cu câtă patimă iubirea
La dulcele ei șipot mă adapă;
Și strigă-atunci, nemaiținându-și firea:
„E tulbure izvorul ei de apă!”*

Ya ein!...

*Iubitul meu, de-i dă crezare,
N-are decât să plece hăt departe!
Ci n-are să mai uite niciodată
Nici desfătări, de câte-i fac eu parte,
Nici dragostea mea, ce i-o dăruie toată!
Yaleil!...*¹

¹ În varianta tradusă de M. A. Salie:

*O, tu, cel săritor s-ajugi
Pe niște bieți îndrăgostiți,
Arși de-o iubire fără leac,
Și alungați, și asupriți,
Tu doar cu binele ne-mbii
Pe drumul nostru spre neunde,
Tu, falnicul ocrotitor
Ce inimile ne pătrunde,
Durerea toată ne-o pricepi
Și sărăcia noastră toată,
Și poți să faci ce vrei cu noi
În bunătatea-ți fără pată!
Cu câtă slavă ne-ai primit
În casa ta cu mese pline –
Mă tem că noi nu vom putea
Să-ți mulțumim cum se cuvine.*

Anis Al-Djalis, după ce cântă, lăasă mai departe să răsune numai lăuta cea dulce cu strunele vii; iar califul își adună toate silințele ca să nu strige vrăjit, drept răspuns, un „Ah!“ ori un „Ya ein!...“ de încântare. Și spuse:

– Pe Allah! o, Giafar, în viața mea n-am auzit un glas atâta de minunat și de răpitor ca glasul acestei tinere roabe!

Iar Giafar zâmbi și răspunse:

– Nădăjduiesc că acuma mânia califului asupra slujitorului său s-a risipit!

El răspunse:

– De bună seamă, o, Giafar, s-a risipit!

Pe urmă califul și Giafar coborâră din nuc, iar califul îi spuse lui Giafar:

– Acuma vreau să intru în sală, să șed jos între ei și s-o aud pe roaba cea tânără cântând dinaintea mea.

El răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, dacă te vei ivi între ei, au să fie tare stânjeniți; iar cât despre șeicul Ibrahim, are să moară de spaimă, hotărât!

Atunci califul zise:

– Ești dator, așadar, o, Giafar, să-mi arăți vreun ter-tip pentru a izbuti să aflu întocmai ce-i cu povestea asta, fără a le lăsa de bănuir ceva și fără a ne da în vileag.

După care califul și Giafar, chibzuind adânc cum să ticluiască vicleșugul, porniră încetișor spre havuzul cel mare plin cu apă din mijlocul grădinii. Havuzul acela era legat de Tigru și foia de o mulțime uluitoare de pești, care veneau să se aciuiască în el și să-și caute hrana ce li se arunca. Încât califul băgase de seamă cândva că pescarii își dădeau întâlnire acolo; ba chiar, într-o zi, pe când ședea la una din ferestrele Saraiului Minunilor, îi văzuse și îi auzise pe pescari, și-i poruncise șeicului Ibrahim să nu le mai îngăduie pescarilor să intre în grădină și să pescuiască în havuz; și îl însărcinase să-l pedepsească aspru pe orice vinovat.

Or, în seara aceea, cum poarta grădinii fusese lăsată deschisă, un pescar intrase în grădină și își zisese în sinea lui: „Iacătă un prilej pentru mine de a face un pescuit rodnic!“ Pescarul acela se numea Karim și era bine cunoscut printre pescarii de pe Tigru, își aruncase, așadar, năvodul în havuz și, așteptând, se apucase să cînte stihurile acestea minunate:

*O, călător pe ape! te-avânți spre depărtări
Fără-a lua în seamă primejdii și pierzare.
Când dar vei pune capăt atâtor zbuciumări,
Când vei ști că norocul nu se găsește-n zare
Și nu-l prinzi niciodată cu chin și căutări?*

*Privește marea-n clocot, și greu trudind pescarul!
Amarnic ostenește în fiecare noapte,
Când luna își aprinde pe ceruri felinarul,
În nopțile senine cu cerul ca de lapte,
În nopțile cu stele care-i mănâncă-amarul!*

*Năvodul lui de sfoară, cu ochiuri împletite,
Prin care hula suflă, osârdnic și-l întinde,
Și ochii lui, sărmanii, în nopțile tihnite,
De-atâta caznă neagră nu văd un sân fierbinte,
Doar sânul ce-și arată năvodu-i, pasămite!*

*Să nu faci ca pescarul, o, călător pe ape!
Privește-l în saraiu-i pe-acela care știe
Și-al vieții preț și prețul pămîntului să sape,
Și știe nopți și zile să-ți treacă-n bucurie –
De pe pămînt belșugul să-l smulgă cât încap!
Cu inimă tihnită el știe-n bogăție
Din roadă pămîntească, tihnit, să se îndoape!*

*Și vezi-l cum se scoală la ceasul dimineții,
După o noapte-ntreagă de tihnă și huzur.
Se scoală, și-i zâmbeste din toată zarea feții*

*Gazela copilandră cu ochi fără cusur,
Și care-i este bunul și bucuria vieții!*

*Așa că slavă pururi stăpânului meu iară!
El unuia dă totul și altuia îi ia.
Că unul pescuiește trudind cu trudă-amară,
Iar peștele-l mănâncă mereu altcineva.
Mărire ție, Doamne, și pururi cinste, dară!*

După ce Karim pescarul isprăvi de cântat, califul se duse către el, se opri drept îndărătul lui, îl cunoscă și îi zise deodată:

– O, Karim!

Și Karim se întoarse, uluit, când își auzi numele. Și, la lumina lunii, îl cunoscă pe calif. Și rămase înmărmurit de spaimă. Pe urmă se mai întări oleacă și zise:

– Pe Allah! o, emire al drept-credincioșilor, nu cumva să socoți că am făcut-o ca să încalc poruncile; ci numai sărăcia și gurile cele multe din casa mea m-au îndemnat, în seara aceasta, să fac așa!

Și califul zise:

– Bine! o, Karim, binevoiesc să nu-ți iau seama. Da vrei să încerci a-ți arunca năvodul în numele meu, spre a-mi vedea oleacă norocul?

Atunci pescarul fu cuprins de cea mai mare voieșie și grăbi să-și arunce năvodul în apă, rostind numele lui Allah, și așteptă răbduriu până ce năvodul atinse fundul apei. Îl trase atunci îndărăt și găsi în el toate soiurile de pești; și într-un număr fără de socoată. Iar califul rămase mulțumit și îi zise:

– Acuma, o, Karim, dezbracă-te de tot!

Și Karim grăbi să se dezbrace. Își scoase hainele una câte una: cămașa de deasupra, cea cu mânecile largi și cârpită cu petice de toate culorile și cu potloage de lână proastă, și plină toată de ploșnițe din neamul ploșnițelor

cu coadă, și de purici atâta de mulți cât să acopere toată fața pământului; turbanul pe care nu și-l mai desfăcuse de trei ani și care era întocmit dintr-un cearceaf făcut dintr-o grămadă de zdrențe găsite la întâmplare și care colcăia de păduchi de-ai mari și de păduchi de-ai mici, de-ai albi și de-ai negri, și de alții asemenea. Pe urmă își puse jos cămașa și turbanul și rămase așa, gol de tot, dinaintea califului. Atunci califul începu și el să se dezbrace. Își scoase mai întâi caftanul de deasupra, din mătase Iskandaram¹, și mantia de sub caftan, cea din mătase Baalbek², pe urmă haina de catifea și pieptarul, și îi spuse pescarului:

– Karim, ia hainele acestea și îmbracă-te cu ele!

Pe urmă califul luă cămașa cu mâneci largi a pescarului și turbanul și se îmbracă cu ele; pe urmă își legă împrejurul bărbii plithamul³ lui Karim, și spuse:

– Poți acuma să te duci la treburile tale.

Și pescarul începu să-i mulțumească și să-i spună califului stihurile acestea:

*Pe-o bogăție fără margini
M-ai pus acum stăpân, stăpâne,
Cum fără margini va să fie
De-a pururi mulțumirea mea;
Mi-ai dăruit potop de daruri,
Cât nu mai știe să-și îngâne
Potopu-ndatorinții multe,
De care-mi râde inima!*

*Te-oi preamări, mărite doamne,
Atât cât inima-mi va bate*

¹ Mătase produsă în Iskandaria – numele arab al orașului Alexandria.

² Produsă în Baalbek – numele arab al orașului Heliopolis, din Siria.

³ Un fel de basma, care acoperă partea de jos a feței.

*Și cât îmi va fi dat în viață
Să dăinuiesc pe-acest pământ;*

*Iar când n-am să mai fiu pe lume,
Și-atuncea oasele-mi sfărmate
Ți-or mulțumi pe mai departe
Din umbra negrului mormânt.*

Și de-abia apucă pescarul Karim să sfârșească de spus stihurile, că emirul drept-credincioșilor își și simți pielea toată năpădită de ploșnițele și de păduchii care își găsiseră sălaș în zdrențele nevoiașului, și toți și toate începură să-i foiască de zor de-a lungul trupului. Atunci, și cu mâna dreaptă și cu mâna stângă, începu să le adune cu grămada de pe la ceafa, de pe piept și de peste tot, și să le azvârle cât colo cu scârbă, smucindu-se anapoda și năucit. Pe urmă îi spuse pescarului:

– Karim, nenorocitul! cum ai făcut de-ai strâns în mânecile și în turbanul tău toate lighioanele astea afurisite!

Și Karim răspunse:

– Doamne, nu avea nicio teamă, crede-mă! acuma simți mușcăturile păduchilor; da dacă ai răbdare să faci ca mine, într-o săptămână de-aci n-ai să mai simți nimica și vei fi apoi la adăpost de pișcăturile lor; și nu ai să le mai iei în seamă deloc!

Iar califul, în pofida scârbei, începu să râdă, și zise:

– E prăpăd! cum am să pot să țin cămășoiul ăsta pe mine?

Pescarul zise:

– O, emire al drept-credincioșilor, aș cuteza să-ți spun câteva vorbe, da mă încearcă o rușine mare să le rostesc dinaintea slăvitului calif!

El îi răspunse:

– Ci spune, oricum, ce ai de spus!

Karim grăi:

– Mi-a trecut prin gând, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, că vrei să înveți meșteșugul pescuitului, ca să ai în mâinile tale o meserie cu care să-ți poți câștiga pâinea! Dacă-i așa, o, cârmuitorule al drept-credincioșilor, hainele și turbanul meu îți vor fi de folos!

Atunci califul se puse pe un răs grozav, la vorbele pescarului, și îi porunci să plece. Iar Karim plecă în rostul drumului său, și califul grăbi a lua coșul din frunze de palmier în care se aflau peștii pescuiți, acoperi frumos peștii cu niște iarbă curată și proaspătă, și, cu povara aceea în spate, se duse îndărăt la Giafar și la Massrur, care îl așteptau ceva mai încolo. Când îl văzură, lui Giafar și lui Massrur nici nu le trecu prin minte că n-ar fi Karim pescarul, iar Giafar se îngrijoră pentru pescar de mânia califului și îi zise:

– O, Karim, ce cauți aici? Fugi să-ți mântui zilele, întrucât califul e prin grădină în noaptea asta!

Când auzi vorbele lui Giafar, califul fu cuprins de un răs atâta de strașnic, încât se răsturnă pe spate. Iar Giafar se minună:

– Pe Allah! este chiar domnul și stăpânul nostru, emirul drept-credincioșilor!

Și califul răspunse:

– Păi da, o, Giafar! iar tu ești vizirul meu cel mare, și cu tine am venit aici, iar tu iacătă că nici nu m-ai cunoscut! Încât cum ai vrea ca șeicul Ibrahim să mă cunoască, el care este beat de-a binelea? Așa că să nu te clintești de-aici, să mă aștepți până mă întorc!

Și Giafar răspunse:

– Ascult și mă supun!

Atunci califul porni spre sarai și bătu la ușă. Și numai-decât, din sala cea mare, șeicul Ibrahim se ridică și strigă:

– Cine este la ușă?

El răspunse:

– Eu sunt, o, șeicule Ibrahim!

El spuse:

– Și cine ești tu?

Califul răspunse:

– Eu, pescarul Karim! am aflat că ai oaspeți în noaptea asta și am venit să-ți aduc niște pește minunat, proaspăt de tot și care încă se mai zbate!

Or, și lui Ali-Nur și dulciei Anis Al-Djalis tare le mai plăcea peștele proaspăt și încă viu, și amândoi se bucurară cu o bucurie până peste poate, iar Anis Al-Djalis strigă:

– Deschide iute, o, șeicule Ibrahim, și lasă-l să intre cu peștele pe care l-a adus!

Atunci șeicul Ibrahim se hotărî să deschidă ușa, și califul, travestit în pescar, putu să intre în voie, și, dintru început, făcu temenelile îndătinat. Dar șeicul Ibrahim îl opri cu un hohot de râs și strigă:

– Binevenit să fie printre noi pungașul, hoțul care îi fură pe tovarășii lui! Cutează! hai și ne arată peștele acela grozav pe care îl ai!

Și pescarul dădu la o parte iarba cea fragedă și le arătă peștele din coș; și văzură că peștele era viu și se mai zbătea încă. Atunci Anis Al-Djalis strigă.

– Pe Allah! o, stăpânii mei, ce pește frumos! păcat că nu e prăjit!

Șeicul Ibrahim grăi:

– Pe Allah! drept ai grăit!

Și se întoarse spre calif și îi spuse:

– O, pescarule, ce păcat că nu ai venit cu peștele gata prăjit! Așa că ia-l și du-te de ni-l prăjește, și adu-ni-l apoi!

Califul răspunse:

– Poruncile tale stau pe capul meu! mă duc să-l prăjesc și vi-l aduc numaidecât!

Ei îi răspunseră:

– Așa! dă fuga de-l prăjește și adu-ni-l îndărăt!
Califul zori să iasă și alergă la Giafar și îi spuse:

– O, Giafar, îmi cere ca peștele să fie prăjit!

Giafar răspunse:

– O, emire al drept-credincioșilor, dă-mi-l mie și am să-l prăjesc chiar eu.

Califul spuse:

– Pe mormântul părinților și al strămoșilor mei! nimeni altul în afară de mine nu va prăji peștele acesta; și chiar cu mâna mea!

Califul atunci se duse la coliba de trestie ce slujea de adăpost paznicului grădinii, șeicului Ibrahim; începu să scotocească peste tot și găsi tot ce era de trebuință – și tigăile, și mirodiile, ba până și sare, și cimbrișor, și foi de dafin, și alte lucruri asemenea. Se duse la cuptor și își zise în sineși: „O, Harun, adu-ți aminte că în pruncia ta grozav îți mai plăcea să te duci să stai la bucătărie, cu muierile, și să te apuci de bucătărit! Acuma-i prilejul să-ți dovedești priceperea!” Luă atunci tigaia, o puse la foc, puse untul și așteptă. Când untul se încinse bine, luă peștele pe care îl curățase frumos de solzi, îl spălase, îl ștersese, îl sărase și îl pospăise ușor cu făină, și îl puse în tigaie. După ce peștele se prăji bine pe o parte, îl întoarse pe partea cealaltă cu măiestrie mare; și, când peștele fu chiar cum se cere, îl scoase din tigaie și îl așternu pe niște foi verzi de banan. Pe urmă se duse în grădină să culeagă câteva lămâi, pe care le tăie și le orândui frumos pe frunzele de banan, și duse totul musafirilor, în sală, și le așeză între mâinile lor.

Atunci tânărul Ali-Nur și tânăra Anis Al-Djalis și șeicul Ibrahim își întinseră mâinile și începură să mănânce; și, după ce isprăviră, se spălară pe mâini, iar Ali-Nur spuse:

– Pe Allah! o, pescarule, ne-ai îndatorat până peste măsură în noaptea aceasta!

Pe urmă își băgă mâna în buzunar și scoase trei dinari de aur din dinarii pe care îi dăduse cu mărinimie tânărul musaip al tatălui său, la Bassra, cumsecadele Sanjar; și-i întinse pescarului și-i zise:

– O, pescarule, mă iartă, rogu-mă ție, că nu pot să-ți dau mai mult, întrucât, pe Allah! de te-aș fi cunoscut înainte de pățaniile din urmă pe care le-am pățit, ți-aș fi dat mult mai mult și aș fi ridicat pentru totdeauna din inima ta amarul sărăciei. Așa că ia dinarii aceștia, pe care starea mea de acum îmi îngăduie să ți-i dau!

Și îl sili pe calif să primească galbenii; și califul îi luă, îi duse la buze și pe urmă la frunte, ca spre a mulțumi lui Allah și binefăcătorului său pentru darul acela, și și-i puse în buzunar.

Da ceea ce urmărea califul mai presus de orice era de a o asculta pe roaba cea tânără cântând dinaintea lui. Încât îi spuse lui Ali-Nur:

– O, tinere stăpâne al meu, milele și dărnicia ta sunt asupra capului și asupra rugilor mele! Da gândul cel mai arzător pe care aș vrea să-l văd împlinit, din mila bunătății tale cum nu s-a mai pomenit, este ca roaba aceasta să cânte oleacă din lăuta de colo, și să cânte și cu glasul ei, care trebuie să fie minunat, întrucât sunt împătimit după cântece, ca și după zvoana de lăută, și ele sunt tot ce îmi este mai drag pe lume!

Atunci Ali-Nur spuse:

– O, Anis Al-Djalis!

Ea răspunse:

– Doamne?

El spuse:

– Pe viața mea, dacă îți este scumpă! cântă-ne ceva, spre a-i face hatârul pescarului acesta care dorește fierbinte să te audă!

La vorbele domnului ei drag, Anis Al-Djalis, fără a pregeta, luă lăuta, scoase din ea câteva zvonuri spre a o încerca și, ciupind deodată strunele, cântă un pestref care îi răpi pe ascultători; pe urmă cântă din gură stihurile acestea:

*Tânăra mlădioasă și subțire
Cu vârful dulce-al degetelor ei
Sună lăuta, mai presus de fire,
Și sufletu-mi cuprins ca de-o vrăjire,
Zbură pe cântul tinerei femei.*

*La glasul ei, loviții de surzire
Își căpătară-aurul, din temei;
Iar muții cei fără de lecuire
Strigară-atunci, cuprinși de uluire:
„Ah, e o vrajă, vrajă-i glasul ei!”*

Pe urmă Anis Al-Djalis, după ce cântă așa, stârni mai departe strunele lăutei, cu o iscusință atâta de minunată, încât le răpi mințile tuturor celor de față; pe urmă zâmbi și iarăși cântă stihurile acestea:

*Cu dulcele-ți picior de flăcăiandru
Pământul nostru-abia de l-ai atins,
Că-ntreg pământu-a tresărit deodată
Cuprins de desfătare și aprins.
Iar de lumina ochilor tăi falnici
Adâncă beznă-a nopții piere toată
Departa undeva în necuprins.*

*Și ca să te mai pot vedea o dată,
O, tinere flăcăule, acumă
Cu ape-nmiresmate umplu casa,
Cu dulci rășini o scald, și cu parfum
De musc ales, de trandafir ca roua,*

*Să-ți cheme pașii inimii spre mine
Și să te-abăți la casa mea, din drum.*

Și Anis Al-Djalis cântă cu un glas atâta de minunat, încât califul se învoioși până peste poate și bucuria îl împătimi așa de tare, încât nu își mai putu înfrâna pojarul din suflet și începu să geamă: „Ah! ah! ya Allah! ya Allah!”

Atunci Ali-Nur îi zise:

– O, pescarule, te-a vrăjit îndestul glasul roabei și cântecul ei pe strunele dulci?

Și califul răspunse:

– Da, pe Allah!

Atunci Ali-Nur, care de obicei dăruia fără de șovăire orice lucru ce plăcea oaspeților săi, îi spuse:

– O, pescarule, de vreme ce găsești roaba pe placul tău, iată că ți-o las și ți-o dau ca peșcheș, peșcheșul unei inimi darnice, care niciodată nu mai ia îndărăt ceea ce a dăruit o dată! Ia, așadar, roaba! A ta este de-acum înainte!

Și Ali-Nur se ridică pe clipă pe dată, își luă caftanul, pe care și-l aruncă pe umeri și, fără ca măcar să-și ia rămas-bun de la Anis Al-Djalis, se pregăti să plece din sala de oaspeți și să-l lase pe califul travestit în pescar s-o ia în stăpânire pe Anis Al-Djalis. Atunci Anis Al-Djalis îi aruncă o privire plină de lacrimi și îi zise:

– O, stăpâne al meu Ali-Nur! chiar mă părăsești și te lepezi de mine așa, fără ca măcar să-mi spui cel mai de pe urmă rămas-bun? Fie-ți milă, oprește-te o clipă, numai atâta cât să-ți spun două vorbe de bun-rămas. Ascultă, o, Ali-Nur!

Și Anis Al-Djalis prociti tânguitor stihurile acestea:

*Vrei să te rupi din mine și să te duci departe,
O, sânge-al meu de care nimic nu mă desparte,
Și-n inima-mi rănită să lași un gol de moarte?
Ah, milostive Doamne și Făcător de bine,*

*Adună laolaltă ceea ce-i rupt de sine
Și fie-ți milă, Doamne, de sângele din mine!*¹

După ce Anis Al-Djalis își isprăvi tânguirea, Ali-Nur se apropie un pic de ea și îi spuse:

*După-ale bun-rămasului soroace,
La ceasul greu, ca într-o aiurare,
Mă întrebă, mâhnită și stângace,
Cu lacrimile despărțirii-amare:*

*„Ce te vei face-acum, ce te vei face
Fără de mine și departe tare?”
Eu îi răspund, și-n vorbe mă sugrum:
„Oh, mai degrabă-ntreabă-l pe cel care
Rămâne lângă tine-acum!”*

¹ În varianta lui M. A. Salie, versurile sună altfel:

*Mâhniri, și chin, și doruri – din tot ce-a fost – adun.
Îmi stau năluci în preajmă, și trupul mi-l răpun.*

*Iubitule, nu spune: „Ai să te-alini curând!”
Un singur dor mă arde: să nu m-alin nicicând.*

*Iar cineva în ochii-mi de s-ar uita cândva,
Prin lacrimi, doar pe tine mereu te va vedea.*

*Cu sufletu-ți, stăpâne, ia-mi sufletul și bea-l,
Cum vinul și cu apa se-amestecă-n pocal.*

*E-aproape despărțirea de care mi-a fost teamă.
Și inimă și suflet din mine se destramă.*

*Tu vis mi-ai fost, și hrană, o, fiu al lui Hacan!
Iubirea mea de-a pururi te va păstra gherdan.*

*Că numai pentru mine vizirii și sultanii
Te-au alungat pe drumuri străine să-ți duci anii.*

*Allah să nu-ți dea ură de mine, doamne-al meu,
Să-ți dea iubire numai, ca să-l slăvesc mereu!*

Când auzi stihurile acestea, califul fu cuprins de durerea că el este pricina despărțirii celor doi tineri și, pe de altă parte, rămase tare nedumerit de ușurința cu care Ali-Nur îi făcuse peșcheș minunea aceea, și îi zise:

– Spune-mi, o, tinere, și să nu te sfiești a-mi mărturisii, întrucât sunt tot atâta de bătrân ca și părintele tău: ți-e frică să nu fii zeberit și osândit că ai furat-o poate cumva pe această tânără, ori mai degrabă te gândești să mi-o lași, spre a-ți plăti datoriile?

Atunci Ali-Nur îi spuse:

– Pe Allah, o, pescarule! ni s-a întâmplat, mie și aces-tei roabe, o năpastă așa de uluitoare și niște nenorociri așa de nemaipomenite, încât, dacă ar fi scrise cu iglița pe colțul dinlăuntru al ochiului, i-ar fi de învățătură aceluia care le-ar citi cu cinstire!

Și califul răspunse:

– Grăbește-te a ne istorisi povestea ta și a ne-o înfă-țișa amănunțit, că nu poți să știi dacă asta nu va fi pen-tru tine un temei de ușurare și poate că și de ajutor, întrucât alinarea și ajutorul lui Allah stau pururea în preajma noastră!

Atunci Ali-Nur spuse:

– O, pescarule, în ce fel vrei să asculți istorisirea mea, în stihuri ori în proză?

Și califul răspunse:

– Proza este înfloritură pe mătase, iar stihurile sunt salbe de mărgăritare!

Atunci Ali-Nur spuse:

– Iacătă mai întâi gherdanul de mărgăritare!

Și închise ochii pe jumătate, și își plecă fruntea, și cu glas murmurat ticlui stihurile acestea, atunci pe loc:

*Prietene, eu am fugit în lume
Din patul dulce al odihnei mele,
Și-n țări străine-ajuns, fără de nume,*

*Sătul sunt de amarurile grele,
Cum pribegesc de țara mea departe,
Cu sufletul întunecat de moarte.*

*Mai află c-am avut un scump părinte,
Și care mă iubea cu mare drag;
La fel și eu, cu inimă fierbinte,
Mă străduiam mereu să-i fiu pe plac.
S-a dus, iubitul, de pe-acest pământ,
În adăpostul negrului mormânt.*

*De-atunci încoace, valuri de mâhnire
Și vânturi de neazuri m-au tot ros,
Cât nici nu știu cum de mai sunt în fire,
Zdrobit de chin și jale pân' la os,
Și sfâșiat de vremile mișele,
Cu inima făcută bucățele.*

*Pe când trăia, multiubitoru-mi tată
Îmi alesese dintre frumuseți
O frumusețe dulce și curată
Cât nu poate-ncăpea în niciun preț,
Cu boiul ca un ram ce se mlădie
Când boarea primăverilor adie.*

*Și-o îndrăgii cât poate să-ndrăgească
Un tânăr pătimaș îndrăgostit,
Și-ntreaga moștenire părintească
Numai de dragul ei mi-am prăpădit.
Am îndrăgit-o, bunule pescar,
Mai mult ca pe sirepii mei de jar.*

*Ci într-o zi, neavând altă cale,
Rămas sărac de toate, și flămând,
Cu sufletul împovărat de jale,*

*Pornii la târg cu draga mea, s-o vând,
Eu cel ce orice despărțire-o tem
Și-o socotesc pe lume un blestem.*

*Atunci, cu negustorii împrejur,
Strigă telalul prețul de mezat;
Da iacătă că vine ca un fur
Un ticălos bătrân și desfrânat.
Aude prețul și pe urmă vrea
Pe mai nimic iubita să mi-o ia.*

*Când îl văzui pe scârbnicul moșneag
Că vrea s-o ia astfel, și-apoi să plece
Cu tot ceea ce am pe lume drag,
Mă năpădi o rea mânie rece,
Luai de mână roaba să mă duc,
Să fug cu ea din blestematul suk.*

*Ci pezevenghiul hulpav și bătrân
Se și visa-mplinindu-și desfrânarea,
Se și vedea pe roaba mea stăpân,
Și-l chinuia amarnic nerăbdarea –
Plin de pojarul iadului se-aruncă
Să-mi ia din mână multiubita pruncă.*

*Ci eu atunci îi ard cu mâna dreaptă
Un pumn năprasnic între ochi, și-apoi
Văzându-l că mai șade și așteaptă,
Cu stânga-i ard un alt pumn înapoi.
Și mă descarc de crâncena mânie
Ce inima din mine o sfâșie.*

*Pe urmă, ca nu cumva să fiu prins
De slugile-i asupra-mi asmuțite,
Spre casa mea pornesc la drum întins,*

*Ca acolo acasă, pasămite,
Să fiu la adăpost de-orice năpastă
Din partea celor ce-mi veneau în coastă.*

*Ci nu-mi fu dat să stau: că și sultanul,
Cel care e stăpân peste cetate
Și căruia i se jeli târtanul,
Le dă poruncă străjilor lui toate
În casa mea cu sila să pătrundă
Și să m-arunce-n temnița afundă.*

*Ci iacătă că vine-atunci la mine
În goana mare-un cămăraș domnesc,
Cu care m-avusesem cândva bine
Pe când sub adăpostul părintesc
Crescusem amândoi delaolaltă
În fericire și iubire-naltă.*

*Și cămărașu-acela bun și drag
Îmi dă de veste ce necaz mă paște,
Să las degrabă părintescul prag
Și să mă duc unde nu mă cunoaște
Și nu mă știe nimenea – să fug
De-ntunecatul obidirii jug.*

*Și mi-am luat iubita-n mare grabă
Și sub aripa nopții, amândoi,
Dederăm pribegiei neagra gloabă
A celor izgoniți în lume goi,
Și căutându-i vieții noastre vad
Luarăm drumul lung către Bagdad.*

*Mai află că acuma, o, pescare,
Eu nu mai am pe lume niciun bun,
Decât iubita-mi roabă, și pe care,*

*La ceasul greu al greului surghiun,
Ți-o dăruiesc, pescarule, peșcheș –
Ca unuia ales dintre aleși.*

*Și, o, pescare, ține minte bine
Că-ți dăruiesc ceea ce am mai drag
Și că îți dau și inima din mine
Cu ea odată, și rămân sărac,
Și nu mai am nimica, o, pescare,
Din câte bunuri am avut sub soare.*

După ce Ali-Nur isprăvi de depănat și cel din urmă dintre aceste mărgăritare, califul îi zise:

– O, stăpâne al meu, acumă, că am putut să mă minunez de șirul acesta de mărgăritare, vrei să-mi dai câteva amănunte în înflorituri pe mătase din povestea ta minunată?

Atunci Ali-Nur, care tot credea că vorbește cu pescarul Karim, îi dădu toate amănunțele despre povestea lui, de la început până la sfârșit.

Când pricepu bine toată șiretenia, califul îi spuse:

– Și-acumă unde socoți să te duci, o, stăpâne al meu, Ali-Nur?

Și Ali-Nur răspunse:

– O, pescarule, pământurile lui Allah sunt largi până la nemărginire!

Atunci califul îi zise:

– Ascultă-mă, o, copile! Eu nu sunt decât un pescar nevolnic, da am să-ți scriu o scrisoare, pe care s-o dai în chiar mâinile sultanului de la Bassra, Mohammad ben-Soleiman El-Zeini. Iar el are s-o citească, și tu numai-decât vei vedea urmările-i fericite pentru tine!

Ci în clipita aceea a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă, și nu alungi mai mult șirul povestirii ei.

Iar când fu cea de a treizeci și șasea noapte,

Șeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că atunci când califul i-a spus lui Ali-Nur: „Am să-ți scriu o scrisoare, pe care să i-o duci sultanului din Bassra, Mohammad ben-Soleiman El-Zeini. Iar el are s-o citească, și tu vei vedea toate urmările-i fericite!“, Ali-Nur răspunse:

– Păi s-a mai văzut pe pământ un pescar care să le scrie sultanilor? E ceva ce nu s-a mai pomenit!

Și califul îi răspunse:

– Drept graiești, o, stăpâne al meu, Ali-Nur! dar am să-ți lămuresc pe dată temeiul care îmi îngăduiește să fac așa. Află că, pe când eram copil, am învățat să citesc și să scriu la aceeași școală și chiar la același dascăl ca și Mohammad El-Zeini. Ba chiar eram oleacă mai presus decât el și aveam o scriere ceva mai frumoasă decât a lui, și învățam pe dinafară și stihuri și surale¹ cu mult mai lesne decât el. Și eram prieteni la cataramă. Dar mai târziu el a fost ocrotit de soartă și a ajuns sultan, pe când Allah a făcut din mine un biet pescar. Ci, întrucât nu are o inimă țăpoșe dinaintea lui Allah, a păstrat prietenia cu mine; și nu este lucru pe care să i-l cer, iar el să nu-l împlinească pe dată; ba chiar dacă în fiecare zi i-aș face și o mie de cereri, el le-ar împlini pe toate, hotărât!

Când auzi asemenea vorbe, Ali-Nur zise:

– Scrie atunci ceea ce spui, ca să văd!

Atunci califul șezu jos, își îndoi un picior peste celălalt, luă un călimăr și un calam și o foaie de hârtie, așternu hârtia pe palma mâinii sale stângi și ținut cala-
mul cu mâna dreaptă, și scrisese scrisoarea aceasta:

¹ Sura – verset (din Coran).

ÎN NUMELE LUI ALLAH MULTIERTĂTORUL
MULTMILOSTIVUL

Și-apoi:

Scrisoarea aceasta este trimisă de mine, Harun Al-Rașid ben-Mahdi El-Abassi.

Către Domnia Sa Mohammad ben-Soleiman El-Zeini! Îți aduc aminte că mila mea te învăluiește și că numai la ea datorezi că ai fost căftănit zabet al meu într-o domnie dintre domniile mele!

Și-acuma îți dau știre că aducătorul acestei scrisori, scrisă cu chiar mâna mea, este Ali-Nur, fiul lui Fadleddin ben-Hacan, care a fost vizirul tău și care se odihnește acumă întru mila Celui Preaînalt!

De îndată ce vei citi cuvintele mele, să te scoli din scaunul de domnie și să-l așezi în el pe Ali-Nur, care va fi sultan în locul tău! Întrucât iată că eu însumi l-am uns cu volnicia cu care te-am uns pe tine mai înainte!

Ferește-te, dară, a te abate de la împlinirea dorinței mele! Și asupra-ți fie mântuirea!

Pe urmă califul împături scrisoarea și o pecetlui și, fără a-i arăta lui Ali-Nur ce cuprindea, i-o înmână. Iar Ali-Nur luă cartea, o duse la buze, pe urmă la frunte, și-o puse în turban și, pe clipă pe dată, plecă să se suie pe vreo corabie ce mergea la Bassra, în vreme ce îndurerata Anis Al-Djalis izbucnea în plânsete, părăsită în ungherul ei.

Iacătă, deocamdată, în ceea ce îl privește pe Ali-Nur. Ci, în ceea ce îl privește pe calif, iată!

După ce șeicul Ibrahim, care în toată vremea aceea nu grăise nimic, văzu totul, se întoarse spre calif, pe care îl lua tot drept Karim pescarul, și zbieră la el:

— O, tu, cel mai nevolnic dintre pescari! ne-ai prăjit doi, trei pești, care de-abia dacă prețuiesc vreo douăzeci

de jumătăți de bănuți de aramă și, nemulțumit de a te fi burdușit cu trei dinari de aur, vrei acum s-o iei și pe roaba aceasta tânără! Ticălosule! să-mi dai numaidecât pe puțin jumătate din galbeni; iar cât despre roabă, avem s-o împărțim și pe ea tot așa, și eu am să încep, iar tu numai după mine!

La vorbele acestea, califul se duse la una dintre feres-tre, după ce îi aruncase o privire cruntă șeicului Ibrahim, și își plesni palmele una de alta. Pe dată Giafar și Massrur, care nu așteptau decât asemenea chemare, se repeziră în sală; și, la un semn al califului, Massrur sări la șeicul Ibrahim și îl zeberi. Iar Giafar, care ținea în mână un caf-tan falnic, pe care trimisese să-l aducă în toată graba una dintre slugile lui, se duse la calif, îl dezbracă de zdrențele pescarului și îi puse caftanul de mătase și de zarafir.

La priveliștea aceea, șeicul Ibrahim, înmărmurit, îl cunoscă pe calif și, de rușine, începu să-și miște vârful-rile degetelor; da tot mai șovăia să-și creadă ochilor și își zicea:

– Oare dorm sau sunt treaz?

Atunci califul, cu glasul lui obișnuit, îl întrebă:

– Ei bine, șeicule Ibrahim, ce este cu starea aceasta în care ai ajuns?

Și șeicul Ibrahim, la vorbele califului, se trezi cu tot-ul din beție și se prăbuși la pământ cu fața și cu barba lui cea lungă, și prociti aceste stihuri:

Iartă-mi greșeala, o, tu cel ce ai asupra tuturor precădere!

Stăpânul cată-a fi mărinimos față de robul ce supus i-o cere!

Am săvârșit, mărturisesc supus, ce mă împinse oarba nebunie!

Acum e rândul tău, dacă vei vrea, să-mi dai iertarea, cu mărinimie.

Atunci califul îi spuse șeicului Ibrahim:

– Te iert!

Pe urmă se întoarse către sfioasa Anis Al-Djalis și îi spuse:

— O, Anis Al-Djalis, acuma, că ai văzut cine sunt, lasă-te dusă la sarai!

Pe urmă ieșiră cu toții din sala Saraiului Minunilor.

După ce Anis Al-Djalis ajunsese la sarai, califul porunci să i se dea un iatac anume numai pentru ea, și puse sub porunca ei niște slujitoare și niște roabe. Pe urmă se duse la ea și îi spuse:

— O, Anis Al-Djalis, până una alta ești sub stăpânirea mea, întrucât pe de-o parte vreau să fii a mea, iar pe de alta mi-ai fost trecută mie, cu atâta dărnicie, de către Ali-Nur. Or află că, la rândul-mi, spre a răsplăti acest peșcheș, l-am trimis pe Ali-Nur ca sultan la Bassra. Și, de-o vrea Allah, am să-i trimit pe curând un caftan falnic domnesc, și am să te însărcinez să i-l duci chiar tu. Și astfel vei fi sultană alături de el!

Pe urmă califul o luă pe Anis Al-Djalis în brațe și își petrecură amândoi noaptea aceea. Și iac-așa cu ei doi!

Și în ceea ce îl privește pe Ali-Nur, iacătă! Când ajunsese, din mila lui Allah, în cetatea Bassrei, Ali-Nur ben-Hacan se duse drept la saraiul sultanului Mohammad El-Zeini, urcă la sarai și scoase un strigăt mare. Și sultanul auzi strigătul și întrebă ce este cu acel strigăt și porunci să fie adus insul dinaintea lui. Și Ali-Nur se înfățișă între mâinile sultanului, scoase din turban scrisoarea califului și i-o înmână. Și sultanul deschise scrisoarea și cunoscă scrisul califului. Numaidecât se ridică drept pe cele două picioare ale sale, citi cu luare-aminte cuprinsul și, după ce citi, duse de trei ori scrisoarea la buze și la frunte și grăi:

— Ascult și mă supun lui Allah și califului, emirul drept-credincioșilor!

Și numaidecât porunci să vină cei patru cadii ai cetății și emirii de frunte, spre a le împărtăși hotărârea lui

de a se supune îndată califului, lăsând scaunul de domnie. Dar, într-aceștia, intră vizirul cel mare, El-Mohin ben-Saui, vechiul vrăjmaș al lui Ali-Nur și al tatălui său Fadleddin ben-Hacan. Atunci sultanul îi înmână scrisoarea de la emirul drept-credincioșilor și îi spuse:

– Citește!

Vizirul Saui luă scrisoarea și o citi, și iarăși o citi, și rămase năuc până peste poate; dar deodată, și cu o răscitură dibace de mână, rupse partea de jos a scrisorii, unde se afla pecetea cea neagră a califului, o duse la gură, o mestecă, pe urmă o scuipă cât colo.

Atunci sultanul, cuprins de mânie, strigă:

– Nenorocire ție! O, Saui, ce pârdalnic te-a îndemnat să săvârșești asemenea faptă?

Și Saui răspunse:

– O, sultanule, află că mișelul ăsta nu l-a văzut nici când pe calif, nici măcar pe vizirul său Giafar. E numai un ticălos și o pramatie roasă de năravuri urâte! E un Șeitan plin de răutate și de viclenie. Pesemne că a găsit din întâmplare vreo hârtie pe care se afla scrisul califului, și a măsluit scriitura, și a săvârșit un calp, și a scris astfel ce-a vrut! Încât cum de te gândești, o, sultane, să lași scaunul de domnie, câtă vreme califul nu a trimis niciun sol cu niciun hatișerif scris cu scriitura lui cea sfântă? De altminteri, și dacă chiar ți l-ar fi trimis califul pe acest ins, ar fi poruncit să vină însoțit de vreun cămăraș sau de vreun vizir. Or, noi știm că insul a venit aici singur!

Atunci sultanul răspunse:

– Și ce să facem acum, o, Saui?

Saui zise:

– O, sultanule, încredințează-mi-l mie pe acest tânăr, și am să mă pricep eu cumva să răzbat la adevăr. Am să-l trimit la Bagdad însoțit de un cămăraș, care să cerceteze cu temeinicie faptele. Dacă lucrul este adevărat,

tânărul ne va aduce, de data aceasta, un senet adevărat, scris cu scriitura cea sfântă a califului. Dar dacă nu este adevărat, cămărașul ni-l va aduce îndărăt pe tinerel, iar eu atunci voi cam ști să-i plătesc într-un chip de pomină, și să-l fac să ispășească și ce a fost, și ce este.

La vorbele vizirului Sauî, sultanul chiar că ajunsese până la urmă să-l socoată pe Ali-Nur un nelegiuit, și nu mai vroi nici măcar să mai aștepte, așa de cuprins fusese de o mânie cumplită. Și strigă la străjile sale:

– Zeberîți-l!

Și străjile îl înhățară pe Ali-Nur și îl trântiră la pământ și începură să-i care la gârbace, până ce leșină de tot. Pe urmă sultanul le porunci să-i pună lanțuri la picioare și la mâini; pe urmă porunci să fie chemat mai-marele temnicerilor. Iar căpetenia temnicerilor nu zăbovi să vină și să se înfățișeze între mâinile sultanului.

Or, pe temnicerul acela îl chema Kutait. Când îl văzu, vizirul îi spuse:

– O, Kutait, din porunca stăpânului nostru sultanul, ia-l pe acest ins și aruncă-l într-o hrubă dintre hrubele săpate în temniță, și să-l pui zi și noapte la cazne, și cât de aspru.

Kutait răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și îl luă pe Ali-Nur și îl duse în temniță.

După ce Kutait intră în temniță cu Ali-Nur, închise ușa și puse numaidecât să se măture frumos pe jos și să se spele o laviță de după ușă, așternu lavița cu un chilim și așeză acolo o pernă; pe urmă veni la Ali-Nur, îi dezlegă lanțurile și îl rugă să se suie pe laviță, spre a se odihni, și îi spuse:

– Eu nu uit, o, stăpâne al meu, că i-am rămas îndatorat de nenumărate ori răposatului vizir, părintele tău. Așa că să fii fără teamă!

Și numaidecât începu să se poarte față de Ali-Nur cu cinstire și cu bunătate, nelăsându-l să ducă lipsă de

nimic; și, pe de altă parte, trimitea știri zilnic vizirului că Ali-Nur îndură chinurile cele mai amarnice. Și treaba ținu așa patruzeci de zile.

Când fu cea de a patruzecoa zi, se pomeniră că sosește la sarai un dar împărătesc pentru sultan, din partea califului. Și sultanul rămase uluit de bogăția acelui dar; ci, întrucât nu pricepea pricina pe care s-o fi avut califul spre a i-l trimite, porunci să se adune toți emirii săi și le ceru părerea. Atunci câțiva își rostiră gândul că darul nu putea să fie, în cugetul califului, decât merit aceleuia pe care îl trimisese să fie noul sultan. Numaidecât vizirul Saui strigă:

— O, sultanule, nu ți-am spus eu că era mai bine să te scuturi de acel Ali-Nur, și că aceasta ar fi hotărârea cea mai cuminte?

Atunci sultanul strigă:

— Pe Allah! chiar că tocmai mi-ai adus aminte de insul acela. Du-te degrabă de-l caută și pune să i se taie capul, fără de milă!

Și Saui răspunse:

— Ascult și mă supun! Ci tare aș vrea să pun mai întâi să se dea de știre osânda lui în toată cetatea de către pristavii domnești, care să strige: „Toți acei care vor să fie de față la osânda lui Ali-Nur ben-Hacan, să vină sub zidurile saraiului!” Și toată lumea are să vină să vadă osânda; și astfel am să fiu și eu răzbunat, iar inima mi se va răcori, și ura mi se va potoli!

Și sultanul îi răspunse:

— Poți să faci cum îți vine mai bine!

Atunci vizirul ben-Saui tare se mai bucură, și alergă la valiu și-i porunci să pună să se strige prin toată cetatea ceasul osândeii lui Ali-Nur și toate amănuntele pomenite. Și totul se îndeplini pe dată. Încât, auzind crainicii domnești, toți locuitorii din cetate rămaseră cuprinși de mâhnire și de jale, și începură să plângă toți, până și copiii cei micuți de prin școli, și prăvăliașii de prin sukuri;

pe urmă unii zoriră a da fuga să-și găsească un loc mai bun de unde să-l vadă pe Ali-Nur când va trece și să se uite la priveliștea jalnică a uciderii lui, iar alții se duseră buluc la porțile temniței spre a alcătui alaiul lui Ali-Nur, de îndată ce se va ivi.

Cât despre vizirul ben-Saui, apoi acela luă zece străji de-ale lui și, în bucuria sa, zori să dea fuga la temniță, și porunci să i se deschidă poarta și să fie lăsat să intre. Atunci temnicherul Kutait se prefăcu că habar nu are de pricina care îl aducea și îi zise:

– Ce dorești, o, stăpâne al meu, vizirule?

El răspunse:

– Adu-l iute dinaintea mea pe tânărul acela ticălos și stricat!

Temnicherul spuse:

– Acuma se află în cea mai rea stare, ca urmare a bătailor pe care le-a căpătat și a schingiuirilor pe care le-a îndurat. Da îți dau ascultare pe dată!

Și temnicherul plecă și se îndreptă spre locul unde era Ali-Nur, și îl găsi rostind încetișor stihurile acestea:

*Vai, nimeni nu-i să-mi vină-n ajutor,
Acum când sub nenorociri mă frâng
Și când năpaste-n jurul meu se strâng
Și tot mai rar și scump e leacul lor.*

*Ne-nduplecata despărțire-mi curmă
Sângele tot, rămas neprihănit;
Simt cum se stinge-n pieptu-mi chinuit
Până și răsuflarea cea din urmă.*

*Iar soarta neagră și neîndurată
Vroi-n județul ei cel pătimăș
Să-mi schimbe-n cei mai ne-ndurați vrăjmași
Prietenii toți, cei de altădată.*

*O, voi, cei care mă vedeți așa,
Nu-i printre voi niciunul mai cu milă
Să judece durerea ce mă-mpilă
Și să răspundă la chemarea mea?*

*Ce dulce și miloasă mi se pare
Până și moartea cu spăimântul ei,
Acuma când din sufletu-mi deschei
Toate nădejdlile amăgitoare.*

*O, Doamne care-ndrumi pe-aducătorii
De bune vești! Ocean de bunătate!
Stăpâne-al celor care-alină toate
Și-s tuturora binefăcătorii!*

*Ție mă-nchin, cu inima zdrobită
Și plină de potop de răni adânci,
Scapă-mă, Doamne, dintre-aceste stânci
Și din vârtejul ce stă să mă-nghită!*

*Și iartă toată slăbiciunea mea,
Iartă greșeala, câtă-am săvârșit,
Iartă-mă pentru câte-am rătăcit
Și câte rele-am făcutuit cândva.*

După ce Ali-Nur își isprăvi jelania, Kutait se duse la el, îi arătă repede cum stă treaba și îl ajută să se dezbrace grabnic de hainele curate pe care i le dăduse pe ascuns și să se îmbrace cu un cămeșoi vechi, peticit, ca un ticălos de întemnițat, și îl duse între mâinile vizirului Sauî, care îl aștepta tropotind de ură. Și Ali-Nur îl văzu și pricepu ce dușmănie îi purta vrăjmașul cel vechi al părintelui său. Da tot îi zise:

— Iacătă-mă, o, Sauî! Socoți că soarta are să-ți fie pururi prielnică de îți pui credința așa în ea? Și nu ai auzit niciodată vorbele poetului:

*Au judecat cu ură neagră
Și-au tras folos pe seama ei,
Dreptatea au închis-o-n lacră,
Din asupriri făcând temei.*

*Ci toată neagra lor osândă,
Vedea-vor ei curând-curând
Cum se va prăbuși înfrântă
Pierind cu pulberea în vânt.¹*

Și Ali-Nur adăugă:

– O, vizirule, să știi bine că numai Allah are toată puterea, că el este singurul împlinitor!

Atunci Saui îi răspunse:

– O, Ali, crezi că mă sperii cu zicalele tale? Or, află că eu, astăzi chiar, am să-ți tai căpățâna, în pofida nasului tău și a nasului tuturor locuitorilor din Bassra. Și, ca să mă port și eu după feleșagul tău, am să fac întocmai ca în spusa poetului:

*Dă-i vremii păs să facă tot ce vrea,
Ci tu-mplinește-ți pofta și fă-ți dreptatea ta!²*

Și ce minunat este poetul care spune:

¹ În varianta lui M. A. Salie:

*„Unde-s Chosroii-acum și unde-s satrapii lor, ce-au strâns averi.
Din nedreptăți? – Și ei pieiră, și-averea strânsă din dureri.”*

² La M. A. Salie:

*Judecătorii lasă-i să judece cum vor.
Tu bucură-te numai să scapi din mâna lor.*

*Acel ce, după ce-a murit
 Vrăjmașul lui, rămâne-n viață
 Măcar o zi, e fericit
 Și nici de moarte nu-i e greață.*

Cu asta, vizirul le porunci străjerilor să-l înhațe pe Ali-Nur și să-l aburce pe spinarea unui catâr. Ci străjerii șovăiră, văzând mulțimea care se uita la Ali-Nur, și îi spuseră:

– Poruncește! și pe dată avem să-l ucidem cu pietre pe insul acesta și să-l facem bucăți, chiar cu primejdia de a ne pierde pe noi și a ne pierde și sufletele!

Ci Ali-Nur spuse:

– O, nu! să nu faceți asta, o, nu! Au voi n-ați auzit niciodată stihurile poetului:

*Oricărui om îi este scris anume
 Sorocul cât să dăinuie pe lume.
 Iar când sorocul i s-a împlinit,
 Tot omul moare – moare negreșit!*

*De m-ar târî, cât nu mi-e scris să mor,
 Până și leii în pădurea lor,
 Le-aș scutura fără de păs cojocul,
 De vreme ce nu mi-a venit sorocul.*

Atunci străjerii îl luară pe Ali-Nur, îl suiră pe spinarea unui catâr și porniră să străbată cetatea, până ce ajunseră la zidurile saraiului, sub ferestrele sultanului. Și strigau întruna: „Iacătă pedeapsa care îl așteaptă pe acela care săvârșește scriere măsluită!“

Pe urmă îl puseră jos pe Ali-Nur, chiar pe locul de caznă, taman acolo unde de obicei bălțește sângele. Și gădele, cu paloșul în mână, înaintă și îi spuse lui Ali-Nur:

– Sunt robul tău supus! Dacă, dar, ai trebuință de ceva, orice-ar fi, poruncește și voi împlini; dacă ai trebuință să bei ori să mănânci, poruncește și mă supun! Întrucât să știi că nu mai ai decât puține clipe de trăit, numai răspusul cât sultanul să-și arate la fereastră capul!

Și Ali-Nur atunci se uită la dreapta, apoi la stânga, și rosti stihurile acestea:

*Fie-vă milă, răspundeți-mi: oare
Nu-i printre voi niciun prieten care
De-un pic de milă să se-arate-n stare?*

*Vremea vieții mele-i la apus;
S-a împlinit sorocu-mi scris de sus;
Ceea ce mi-a fost dat de sus am dus.*

*Ci oare nimeni nu-i în preajma toată
C-un pic de milă-n inima-i curată,
Să-și dobândească-n ceruri sus răsplată?*

*Doar o privire să-mi arunce-a milă,
Să vadă jalea care mă împilă,
Să-mi dea un strop de apă, fără silă,*

*Spre-a-mi potoli o clipă greul chin
În ceasu-amar al negrului venin!*

Atunci toți cei de față începură să suspine, iar călăul se duse numaidecât să ia un urcior cu apă și să i-l dea lui Ali-Nur. Da numaidecât vizirul Ben-Sauî se repezi de la locul lui și lovi urciorul, care se sparse, și strigă mânios la gâde:

– Ce mai aștepți de nu-i tai capul?

Atunci gealatul luă o năframă și îl legă pe Ali-Nur la ochi. La priveliștea aceea, toată mulțimea se ridică împotriva

vizirului și începu să-l blesteme și să-i strige tot soiul de ocări; și larma ajunsese în curând până peste poate, iar freamățul și răcnetele ajunseră de nezugrăvit. Și deodată, pe când toată zarva aceea predomină, o pulbere se stârni și niște strigăte nedeslușite răsunară, și se apropiau umplând văzduhurile și zările.

La strigătele și la vârtejul acela, sultanul ciuli urechile; se uită pe fereastra de la saraiul său și le spuse celor care îl înconjurau:

– Vedeți degrabă ce este!

Da vizirul Saui răspunse:

– Nu este vremea acum! Înainte de toate trebuie să-i tăiem capul pramatiei!

Și sultanul zise:

– Taci odată, o, Saui! Și lasă-ne să vedem ce este!

Or, vârtejul acela de pulbere era vârtejul stârnit de caii lui Giafar, vizirul cel mare al califului, și de călăreții săi.

Iar pricina sosirii lor neprevestite era următoarea: califul, după noaptea de dragoste petrecută în brațele dulcei Anis Al-Djalis, vreme de treizeci de zile nu își mai aduse aminte de ea, cum nu își mai aduse aminte nici de toată povestea lui Ali-Nur ben-Hacan; și nimeni nu se mai găsisese să-l facă a-și aminti. Da într-o noapte, trecând pe lângă iatacul dăruit necăjitei de Anis Al-Djalis, auzi niște plânsete și un glas dulce și duios care cânta încetișor stihurile acestea ale poetului:

*Fie că-mi stai aproape, fie că pleci departe,
Simt umbra-ți lângă mine – nimic nu ne desparte,
Ah, desfătări nebune, și dulci, și fără moarte!*

*Iar limba-mi fericită mereu rostește-anume
Să-mi fie desfătare cum alta nu-i pe lume,
Când sună pentru mine desfătătoru-ți nume!*

Și întrucât, după acel cântec, suspinele sporiră în tărie, califul deschise ușa și intră în iatac. Și văzu că era Anis Al-Djalis cea care plângea. Când îl zări pe calif, Anis Al-Djalis se aruncă la picioarele lui și le sărută de trei ori, pe urmă rosti stihurile acestea:

*O, tu, cel dintr-un neam vestit și dintr-o spiță mult mănoasă,
Pom de la creștet până jos umplut de poama cea frumoasă,
O, rod măreț cum altul nu-i din stepena cea mai aleasă!
Îngăduie-mi să-ți amintesc făgăduiala dată mie
De bunătatea ta cândva, cu ne-ntrecută dărnicie,
Ah, dacă n-ai uitat-o, vai pe roaba ta în sihăstrie!*

Dar califul, care tot nu își aducea aminte nici de Anis Al-Djalis, nici de Ali-Nur, o întreabă:

— Da cine ești tu, copilă?

Ea răspunse:

— Sunt peșcheșul pe care ți l-a dăruit Ali-Nur ben-Hacan. Iar acuma jinduiesc să te văd împlinindu-ți făgăduiala ce mi-ai făcut de a mă trimite la el cu toate cinstirile datorate. Și iată-s în curând treizeci de zile de când stau aici, fără a gusta un ceas hrana somnului.

La vorbele acestea, califul trimise în toată graba după Giafar, și îi zise:

— Au și trecut treizeci de zile, de când nu am mai auzit pomenindu-se nimic despre Ali-Nur ben-Hacan! Încât socot că sultanul de la Bassra trebuie să-l fi dat morții. Da mă jur pe capul meu și pe mormântul părinților și al strămoșilor mei că, dacă i s-a întâmplat vreo nenorocire acelui tânăr, am să-l dau pieirii pe acela care a fost pricina, de-ar fi el chiar și omul care să-mi fie cel mai drag pe lume! Vreau, așadar, o, Giafar, să pleci numai-decât la Bassra pe clipă pe dată, să-mi aduci știri despre sultanul Mohammad ben-Soleiman El-Zeini și despre purtările lui față de Ibn-Hacan Ali-Nur!

Și Giafar purcese numaidecât la drum.

Așadar Giafar ajunsese la Bassra și văzu toată zarva și tot vuietul și toată mulțimea aceea vijelită și rocoșită, și întrebă:

— Da ce este cu zarva asta?

Și numaidecât un potop de glasuri din gloată îi răspunseră și îi istorisiră tot ce i se întâmplase lui Ali-Nur ben-Hacan. Când auzi spusele lor, Giafar zori încă și mai spornic să ajungă la sarai. Și urcă la sultan și îi ură bună pace și îi înfațișă rostul sosirii sale și îi spuse:

— Am poruncă, dacă i s-a întâmplat vreo nenorocire lui Ali-Nur, să-l dau pieirii pe acela care va fi fost pricina și să te fac să ispășești și tu, o, sultane, fărădelegea săvârșită! Așa că unde se află Ali-Nur?

Atunci sultanul trimise pe dată străjerii să-l aducă pe Ali-Nur, iar străjerii se duseră după el la locul osândei. De-abia intră Ali-Nur, că Giafar se și ridică și le porunci străjilor să-i zeberească și pe sultan și pe vizirul El-Mohin ben-Sauī. Și numaidecât îl căftăni pe Ali-Nur sultan la Bassra și îl așeză în scaunul domniei în locul lui Mohammad El-Zeini, pe care îl întemniță dimpreună cu vizirul.

Pe urmă Giafar rămase la Bassra cele trei zile îndătinat ale ospetirii, la sultanul cel nou. Ci, în dimineața celei de a patra zi, Ali-Nur se întoarse către Giafar și îi zise:

— Chiar că tare aș vrea să-l mai văd pe emirul dreptcredincioșilor!

Iar Giafar se învoi și spuse:

— Să ne facem mai întâi rugăciunea de dimineață și apoi să pornim spre Bagdad!

Iar sultanul spuse:

— Ascult și mă supun!

Și își făcură rugăciunea de dimineață, și amândoi, însoțiți de străji și de călăreți, și ducându-i cu ei și pe fostul sultan Mohammad El-Zeini și pe vizirul Sauī,

luară drumul Bagdadului. Și cât ținu drumul, vizirul Sauî avu vreme să cugete și să-și muște pumnii de căință.

Așadar purceseră la drum, și Ali-Nur își rotea calul pe lângă Giafar, până ce ajunseră la Bagdad, sălașul păcii. Și grăbiră să urce la calif, iar Giafar îi povesti pățania lui Ali-Nur. Atunci califul îl pofti pe Ali-Nur lângă el și îi spuse:

— Ia spada aceasta și taie-i capul, cu chiar mâna ta, vrăjmașului tău, ticălosul de Ben-Sauî!

Și Ali-Nur luă spada și se duse spre Ben-Sauî. Ci acela se uită la el și îi spuse:

— O, Ali-Nur! eu m-am purtat față de tine precum mi-e firea. Nu mă puteam abate de la ea. Dar tu poartă-te la rându-ți precum ți-e firea!

Atunci Ali-Nur aruncă spada cât colo, se uită la calif și îi zise:

— O, emire al drept-credincioșilor, iacătă că m-a biruit!
Și rosti ceea ce spune poetul:

*Mi-a răsărit vrăjmașu-n față, venind asupra mea furtună.
Și l-am înfrânt — căci știu din vremuri o zicătoare care sună:
„Pe omul bun întotdeauna îl biruiești cu-o vorbă bună“!*

Dar califul grăi:

— Fie! lasă-l tu!

Și îi spuse lui Massrur:

— O, Massrur! scoală-te și taie-i capul ticălosului!

Și Massrur se sculă și, dintr-o fulgerătură, îi reteză capul vizirului El-Mohin ben-Sauî.

Atunci califul se întoarse către Ali-Nur și îi zise:

— Acuma nu ai decât să-mi ceri orice-o fi! Hotărăște prețul!

Ali-Nur răspunse:

— O, stăpâne al meu, nu râvnesc niciun fel de domnie și nu vreau să am nimic cu domnia de la Bassra.

Căci nu găsesc pentru mine altă dorință de rostit, decât aceea de a avea norocul să mă bucur privind fața Luminăției Tale!

Și califul răspunse:

— O, Ali-Nur, din toată inima prietenească și ca pe o cinstire datorată!

Pe urmă porunci să fie poftită Anis Al-Djalis și i-o înapoie lui Ali-Nur, și le dăruî averi mari și bogății multe, și un sarai dintre saraiurile cele mai frumoase de la Bagdad, și le statori o simbrie bogată din vistierie. Și binevoi ca Ali-Nur ben-Hacan să-i fie prieten de inimă și de ospete. Și până la urmă îl iertă pe sultanul Mohammad El-Zeini, pe care îl puse la loc în volniciile lui, povățuindu-l ca de aci înainte să ia bine seama la vizirii săi. Și toți văcuiură în bucurie și huzur până la moarte.

Ci, urmă mai departe Șeherezada cea povestașă, să nu care cumva să socoți, o, Măria Ta, că povestea cu Ali-Nur și cu dulcea Anis Al-Djalis, cât de desfătătoare e ea, ar fi la fel de minunată ori la fel de uluitoare ca aceea cu Ghanem ben-Ayub și cu sora sa Fetnah!

Iar sultanul Șahriar răspunse:

— Păi da eu habar n-am de povestea aceea!

POVESTEA CU GHANEM BEN-AYUB ȘI CU SORĂ-SA FETNAH

Și Șeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că a trăit odată, în vechimea vremilor și în trecutul veacurilor și al vârstelor, un negustor printre negustori, tare bogat, și părinte a doi copii. Îl chema Ayub. Pe băiat îl chema Ghanem ben-Ayub, cunoscut sub porecla de El-Motim El-Masslub¹, și era frumos ca luna plină în noapte, și cu o vorbire răpitoare. Pe fată, sora lui Ghanem, o chema Fetnah², atâta era de plină de farmec și frumusețe. La moartea lui, tatăl lor, Ayub, le lăsa bogății mari...

Ci, în clipita aceasta a istorisirii ei, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă, și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a treizeci și șaptea noapte,

spuse:

Negustorul Ayub, părintele lor, la moartea lui, le lăsa bogății mari. Printre altele, le lăsa: o sută de toptane de mătăsării, de atlazuri și de zarpale scumpe, și o sută de

¹ *El-Motim El Masslub* – în traducere: Robul iubirii pierzătoare.

² *Fetnah* (sau *Fitnê*) – în traducere: Ispita fermecătoare. Totodată, acest nume este și al unei flori înmiresmate, *Acacia farnesiana*.

oluri pline cu musc¹ curat. Poverile erau legate toate, și pe fiecare legătură sta scris cu litere mari: PENTRU BAGDAD; întrucât negustorul Ayub nu socotise că avea să moară așa de grabnic și gândea să se ducă el însuși la Bagdad să-și vândă mărfurile cele scumpe.

Da, odată ce Allah îl chemă pe negustorul Ayub întru mila lui cea fără de margini, iar zilele de jale se încheiară, tânărul Ghanem se gândi să se ducă el însuși la Bagdad, în locul tatălui său. Își luă, așadar, rămasbun de la maică-sa, de la soră-sa Fetnah, de la apropiatii săi și de la toți locuitorii din mahalaua lui și din vecinătate; pe urmă se duse în suk, năimi cămilele de trebuință, își încarcă toate poverile pe cămile și se prilejui de plecarea altor negustori către Bagdad spre a face drumul împreună cu ei: și plecă, după ce își pusese soarta în mâinile lui Allah Preaînaltul. Și Allah îi scrisese bună pace, încât Ghanem nu zăbovi să ajungă la Bagdad, întreg și teafăr, cu toate mărfurile.

De cum ajunse la Bagdad, grăbi să închirieze o casă tare frumoasă, pe care o îmbracă falnic; așternu peste tot chilimuri scumpe, divanuri și perne, și nu uită nici de perdelele de la uși și de la ferestre; pe urmă porunci să se descarce toate mărfurile de pe spinarea cămilelor și a catârilor; și rămase să se odihnească de ostenele drumului și așteptă în tihnă ca toți negustorii din Bagdad și toți navabii să vină, unii după alții, să-i ureze bună pace și bun venit.

Se socoti atunci să meargă la suk și să înceapă vânzarea mărfurilor. Făcu o legătură din zece bucăți de bogasiuri frumoase și din borangicuri subțiri, care toate aveau pe ele o însemnare cu prețul hotărât, și se îndreptă

¹ *Musc* – substanță cu puternic miros specific, secretată de pielea unui mamifer din familia cervideelor, numit cabarga. Se păstrează în saci făcuți din pielea uscată a aceluia animal.

spre sukul negustorilor. Numaidecât fu întâmpinat cu sârg de toți negustorii, care veniră dinaintea lui și îi urară bună pace, și îl poftiră să primească niște răcoritoare, și îl cinstiră cu mare prietenie. Pe urmă îl călăuziră la șeicul sukului care numaidecât, doar dintr-o cercetare a mărfurilor, i le cumpără pe loc. Și Ghanem ben-Ayub dobândi astfel un câștig de doi dinari de aur pentru fiecare dinar de marfă. Și fu mulțumit de câștig, și urmă a vinde așa mai departe în fiecare zi câteva bucăți de țesături și câteva burdufuri de musc, cu un câștig de doi la unul, și tot așa vreme de un an întreg.

Într-o zi, pe la începutul celui de al doilea an, se duse la suk ca de obicei. Dar găsi toate prăvăliile închise, iar poarta cea mare a sukului închisă la fel. Și întrucât nu era zi de sărbătoare, rămase nedumerit și întrebă care era pricina. I se răspunse că unul dintre negustorii de frunte murise și că toți negustorii plecaseră să ia parte la înmormântare, iar unul dintre trecători îi zise:

— Ai face bine să te duci și tu, și să însoțești mortul, întrucât asemenea faptă ți s-ar prețui.

Și Ghanem răspunse:

— Păi de bună seamă! Numai că aș vrea să știu unde se face înmormântarea.

Atunci i se arătă; și intră numaidecât în curtea unei geamii din apropiere, își făcu sârguincios spălările cele îndătinat cu apa din havuz, și se îndreptă cu toată graba către locul arătat. Se amestecă atunci în mulțimea de negustori și îi însoți până la geamia cea mare, unde se făcură rugăciunile obișnuite asupra trupului celui răposat. Pe urmă alaiul luă calea cimitirului, care se afla dincolo de porțile Bagdadului. Intrară în mecet și meraseră printre morminte, până ce ajunseră la mormântul cu boltă unde trebuia să fie așezat răposatul.

Rudele mortului întinseseră un cort larg deasupra mormântului, și atârâaseră în el candelabrele, făcliile și

felinarele. Și toți cei de față putură să intre și să stea la adăpost sub cort. Atunci se deschise mormântul, fu pus în el trupul, și se închise la loc capacul sicriului. Pe urmă imamii și ceilalți slujitori și cititorii din *Coran* începură să procitească deasupra mormântului suralele sfinte ale Cărții și suralele statornicite. Și toți negustorii, precum și toate rudele mortului, șezură jos roată pe chilimurile așternute sub cort și ascultară cucernic sfintele Cuvinte. Și Ghanem ben-Ayub, măcar că era zorit să se întoarcă acasă, nu vru, din cinstire față de rude, să plece el singur, și rămase să asculte împreună cu ceilalți.

Slujbele înmormântării nu luară sfârșit decât odată cu ziua. Atunci robii sosiră încărcăți cu sinii mari pline cu mâncăruri și cu dulciuri, și le împărțiră din belșug tuturor celor de față, care mâncară și băură pe săturate, cum este îndătinat la orice îngropăciune; pe urmă li se aduseră ibricele și ligheanele, și se spălară pe mâini, și șezură jos roată, în tăcere, cum e datina.

Dar, după oarecare vreme, întrucât priveghiul nu avea să se ridice decât a doua zi dimineața, Ghanem începu să se îngrijoreze, din pricina mărfurilor pe care le lăsase acasă fără paznic, și i se făcu frică de hoți, și își zise în sine: „Sunt străin, și trec a fi drept om bogat. Încât, dacă îmi voi petrece noaptea departe de casa mea, hoții au s-o prade și au să-mi ia toți banii, și tot ce mi-a rămas din mărfuri.” Și cum temerile lui nu făceau decât să sporească, se hotărî să se scoale și își ceru iertăciune de la cei de față, spunându-le că se duce să deslușească o daravelă grabnică, și ieși cât mai iute. Porni la drum, prin întuneric, ținând urma potecii, până ce ajunse la poarta cetății. Da întrucât se și făcuse miezul-nopții, găsi poarta de la cetate închisă și nu văzu niciun trecător apropiindu-se ori depărtându-se, și nu putu să audă alt glas decât lătratul câinilor și chelălăiturile șacalilor, amestecate cu urletele lupilor. Atunci strigă, descumpănit și înfricoșat: „Nu

este putere și tărie decât întru Allah! Mai înainte îmi era teamă pentru averea mea, iar acuma îmi este pentru viața mea!“ Atunci luă drumul îndărăt și începu să caute vreun ascunziș, spre a-și petrece noaptea la adăpost, până dimineța. Găsi în curând o turbehă¹, nu departe de acolo, împrejmuită de patru pereți, și unde se afla un palmier. Turbehaua aceea avea o poartă de piatră, care era deschisă. Și Ghanem intră în turbehă și se întinse jos să doarmă; da somnul nu-i veni, și îl năpădi spaima de a fi așa, singur-singurel, în mijlocul mormintelor. Atunci se ridică în picioare și deschise ușa și privi afară. Și văzu o lumină ce strălucea în depărtare, spre poarta cetății. Porni spre lumina aceea, dar văzu că lumina se apropia și ea pe drumul ce ducea la turbehaua în care se afla el. Atunci Ghanem se sperie și se întoarse repede și intră iarăși în turbehă, și avu grijă să închidă bine poarta cea grea și să împingă zăvorul. Pe urmă nu avu tihnă până ce nu se cățără în vârful palmierului și nu se aciui bine printre ramurișuri. De acolo, băgă de seamă că lumina se apropia, și până la urmă desluși că erau trei arapi, dintre care doi cărau o ladă mare, iar cel de al treilea ținea în mână un fanar și niște târnăcoape. Când ajunseră chiar lângă turbehă, unul dintre cei care cărau lada văzu că tovarășul său cu fanarul se oprise nedumerit, și îl întrebă:

– Ce este, o, Sauab?

Sauab răspunse:

– Tu nu vezi?

Celălalt zise:

– Ce să văd?

Sauab răspunse:

– O, Kafur, tu nu vezi că poarta la turbehă, pe care am lăsat-o deschisă aseară, acuma este închisă și bine lăcătuțită pe dinăuntru?

¹ *Turbeha* – monument funerar.

Atunci cel de al treilea arap, pe care îl chema Bakhita, le zise:

– Ce minte puțină mai aveți și voi! Păi voi nu știți că stăpânii pământurilor de primprejur ies în fiecare zi din cetate și vin aici, după ce își cercetează livezile, ca să se odihnească? Intră aci și au grijă să încuie poarta după ei, când se lasă seara, de frică să nu dea peste ei niscaiva arapi ca noi, de care le e o spaimă nemăsurată; întrucât știu că îi luăm să-i frigem și să ne ghiftuim cu carnea lor albă.

Atunci Kafur și Sauab îi spuseră arapului Bakhita:

– Chiar că, o, Bakhita, dacă este cineva printre noi sărac la minte, apoi acela tu ești!

Ci Bakhita răspunse:

– Văd bine că nu veți da crezământ vorbelor mele decât după ce vom intra în turbehă și vom da acolo peste careva. Ba vă și dau știre dinainte că dacă, la ceasul acesta, se află cineva în turbehă, acel cineva, când a văzut lumina noastră că se apropie, s-a cățarat, înfri-coșat, taman în vârful vârfului palmierului. Și numai acolo avem să-l găsim!

La vorbele acestea ale tuciuriului Bakhita, înspăimântatul de Ghanem își zise în sineși: „Ce arap plin de afurisenie! Prăpădi-i-ar Allah pe toți sudanii cei plini de viclenie și de afurisenie!“ Pe urmă, tot mai speriat, zise: „Nu este putere și tărie decât întru Allah Preaînaltul și Autotputintele! Cine mai poate să mă scape din prăpastia aceasta?“

Pe urmă, cei doi arapi care duceau lada îi spuseră arapului care ducea felinarul și târnăcoapele:

– O, Sauab! cațără-te pe zid și sari în turbehă și deschide-ne poarta asta închisă pe dinăuntru; că suntem destul de vlăguiți de greutatea lăzii de pe grumajii și de pe umerii noștri. Și îți făgăduim, dacă ne deschizi poarta, că avem să ți-l lăsăm ție pe insul cel mai voinic

și mai rotofei dintre inșii pe care îi vom înhăța aci înăuntru, și avem să-ți frigem din el o fripturică taman precum se cere ca să fie bine rumenită, și ne legăm să nu lăsăm să se piardă degeaba nici măcar o picăturică din untura lui!

Ci Sauab răspunse:

— Eu, așa sărac cu duhul cum sunt, iacătă ce socot mai degrabă că e bine să facem: întrucât lada ne-a fost dată în seamă, cel mai bine este să ne descotorosim de ea aruncând-o în turbehă peste zid, de vreme ce ni s-a poruncit s-o lăsăm în turbehaua asta!

Da ceilalți doi arapi ziseră:

— Dacă aruncăm lada peste zid, are să se spargă!

Sauab zise:

— Așa-i! da și dacă intrăm în turbehă, tare mi-e teamă de niscaiva tâlhari care s-ar putea să se fi ascuns aci spre a-i omorî pe trecători și a-i jefui pe călători! Că taman în turbehaua asta își dau întâlnire, seara, toți tâlharii, ca să-și împartă între ei prada.

Da cei doi arapi care duceau lada îi răspunseră:

— Om sărac cu duhul! atâta ești de prostovan, încât să crezi în asemenea sminteli?

Și, cu asta, cei doi arapi lăsară lada jos la pământ, se cățără peste zid și săriră în turbehă să deschidă poarta, pe când cel de al treilea le ținea lumina. Tustrei traseră lada înăuntru, închiseră la loc poarta de piatră și șezură jos să se odihnească în turbehă.

Și unul dintre ei zise:

— Chiar că, o, fraților, iacătă-ne destul de istoviți de drumul cel lung, și destul de osteniți de toată truda pe care am pus-o ca să ne cățărăm peste ziduri și să deschidem porțile, și iacătă că e miezul nopții. Așa că să ne odihnim în tihnă câteva ceasuri, până a ne apuca să trudem la săpatul gropii unde ni s-a poruncit să aruncăm lada asta în care nici habar n-avem ce se află. După ce

ne-om hodini bine, avem să ne apucăm de lucru. Or, ia uite ce vă povățuiesc eu: ca să petrecem vesel aceste câteva clipe de odihnă, fiecare dintre noi, cei trei hadâmbi tuciuiri, să povestim pe rând pricina care l-a silit să ajungă hadâmb și vina pentru care a fost scopit! Și să-și istorisească de-a fir-a-păr povestea, de la început până la sfârșit! În felul acesta, avem să ne petrecem noaptea tare vesel.

Ci în clipita aceasta a istorisirii ei, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă, și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a treizeci și opta noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că, după ce unul dintre arapii sudani îi îmbie să-și istorisească între ei pricina hadâmbiei lor, arapul Sauab, cel care ducea felinarul și sculele, luă cuvântul și spuse:

– Vreți să vă istorisesc eu mai întâi pricina jugănirii mele?

Ceilalți doi răspunseră:

– De bună seamă! grăbește-te să-i dai drumul!

Atunci hadâmbul sudan Sauab spuse:

POVESTEA ARAPULUI SAUAB,
CEL DINTÂI HADÂMB SUDAN

Aflați, dar, o, frații mei, că de-abia împlinisem vârsta de cinci ani când negustorul de robi m-a luat și m-a dus din țara mea spre a mă aduce aici, la Bagdad. Și m-a vândut unui oștean de la sarai. Omul acela avea o fetiță care, la vremea aceea, avea trei ani. Așa că am fost crescut laolaltă cu ea; și eram desfătarea tuturor celor

din casă când mă jucam cu fetița, când dănțuiam pentru ea niște danțuri tare zăpăcite, și când îi cântam cântecele pe care le știam; și toată lumea îl iubea pe micuțul tuciurel.

Am crescut astfel împreună și am ajuns, eu la vârsta de doisprezece ani, iar micuța la vârsta de zece ani. Și ne lăsau tot împreună, fără a ne despărți. Încât, într-o bună zi, găsind-o singură într-un ungher ferit, m-am dus la ea, ca de obicei.

Or taman la ceasul acela fetița fusese îmbăiată la hammamul din casă și mirosea de departe tare frumos, și era dulce, și înmiresmată, și strălucită toată; iar chipu-i era ca luna în cea de a patrusprezecea noapte a ei. Când mă văzu, veni fuga la mine și începurăm să ne jucăm, să ne hârjonim și să facem un potop de nebunii; și mă mușca, iar eu o zgâriam, și mă ciupea, iar eu la fel, până ce, după o bucată de vreme, zebbulețul meu se îndârji și se vânzoli și se făcu cât o cheie mare și se mângăsi pe sub cămașuța mea. Atunci copila începu să râdă și se repezi pe mine și mă doborî la pământ pe spate și se sui călare pe vintrele mele, și-apoi începu să se zgâlțâie și să mă zgâlțâie, și până la urmă îmi scoase în vileag mângăsia. Când i se vădi bruzulucul, puse mâna și începu să-și aline cu el pârâlniciile, da numai peste șălvărașii pe care îi avea pe ea. Da tot zbuciumul acela îmi spori pojarul și ajunsei de-o îmburdii bine și mă îmburdi și ea și se agăță de gâtul meu și mă strânse din toate puterile. Și iacătă că deodată, habar n-am cum, pojărnicia răzbătu ca un cui prin șălvărași și-i sparse, și dintr-odată fecioria i se duse.

La urmă, fetița începu iar să râdă și să mă strângă în brațe și să mă alinte; da eu rămăsei speriat de ceea ce răpisem și, fără a mai zăbovi, mă smulsei din mâinile micuței mele stăpâne și o luai la fugă și mă dusei să mă ascund la un arăpel prieten cu mine.

Iar fetița nu zăbovi să se întoarcă în casă: și îndată maică-sa, văzându-i rochița terfelită și șălvărașii străpunși, scoase un țipăt mare și cercetă ce se afla între gairaracele fetei; și văzu ce văzu! Și se prăbuși pe spate și leșină de tulburare și de mânie. Da își veni în fire și, cum la urma urmei lucrul era de neîndreptat, nu zăbovi să se potolească și să ieie toate grijile de a mototoli buclucul și mai cu seamă de a tăinui beleaua față de soțul ei, părintele copilei. Și izbuti, și îndură așa vreme de două luni, răstimp în care până la urmă mă găsi și nu contenea să mă alinte și să-mi trimită tot soiul de daruri mărunte, ca să mă facă să mă întorc la casa stăpânului meu. Și, după ce mă întorsei acasă, urmară a nu-mi pomeni nimic despre belea și a o tăinui cu grijă față de tatăl fetei, care de bună seamă că m-ar fi omorât; și nici mama fetei, nici nimeni altcineva nu îmi doreau atâta rău, întrucât tare mă mai îndrăgeau.

La capătul acelor două luni, mama fetei izbuti s-o logodească cu un bărbier tânăr, care era bărbierul părintelui fetei și care venea adesea în casă spre a-l bărbieri. Și mama îi satori o zestre din banii ei și îi făcu haine de nuntă și își dădu toate silințele. Pe urmă chibzuiră să prăznuiască nunta. Și atunci fu chemat bărbierul cel tânăr cu sculele lui; și mă înhățară, și bărbierul îmi legă boșițele și îmi tăie cele două oușoare și, într-o clipită, mă lăsă hadâmb. Și prăznuirea însurătoarei se desfășură, iar eu fusei făcut hadâmbul tinerei mele stăpâne, și de aci înainte trebui să merg înaintea ei oriunde se ducea, fie la suk, fie în vreo ospeție, fie pe la casa părintească. Iar maică-sa făcu lucrurile așa de tainic, încât nimeni nu știu nimic despre pățanie, nici ginerele, nici rudele, nici prietenii. Și ca să-i încredințeze pe oaspeți de fecioria fetei, maică-sa tăie un porumbel și mânji cu sângele lui cămașa miresei și, după datină, trimise cămașa, pe la sfârșitul nopții, în sala de zaiafet, să fie cercetată pe rând

de toate muierile poftite la nuntă, care lăcrimară de duioșie.

Și din ceasul acela m-am mutat, împreună cu tânăra mea stăpână, în casa bărbierului, soțul ei. Și putui, în felul acesta, să mă desfăt nepedepsit, după voia și în măsura puterilor mele, cu frumusețea și cu desăvârșirile trupului ei dulce. Că oușoarele mi se duseseră, dreptu-i, da zebbul îmi rămăsese. Așa că puteam, fără primejdie și fără griji, s-o sărut mai departe și s-o strâng în brațe pe stăpâna mea cea mică, până la moartea ei, și cea a soțului ei, și a mamei, și a tatălui ei. Atunci ajunsei, după pravilă, bun al vistieriei, și pe urmă hadâmb printre hadâmbii de la sarai. Și-așa iacătă-mă tovarăș cu voi, o, fraților arapi!

Și-aceasta-i pricina jugănirii mele și pricina hadâmbiei mele. Și-acuma, pacea fie asupra-vă!

Cu vorbele acestea arapul Sauab tăcu, iar cel de al doilea arap, Kafur, luă vorba și spuse:

POVESTEA ARAPULUI KAFUR,
CEL DE AL DOILEA HADÂMB SUDAN

Aflați, dar, o, fraților, că aveam opt ani la începutul poveștii mele. Da eram de mult tare iscusit la dibăcia de a minți; și în fiecare an, numai o dată pe an, îi trăgeam negustorului de robi o minciună de-i plesnea fundul și cădea cu zgaițele în sus. Încât negustorul de robi ajunse să vrea a se descotorosi de mine cât mai iute și mă duse în mâinile telalului din mezat și îi spuse să mă strige în suk astfel: „Cine vrea să cumpere un arăpel cu meteahna lui?” Și telalul porni să străbată cu mine toate sukurile, strigând vorbele acelea. Și îndată un isteț dintre negustorii din suk veni și îl întrebă pe telal:

– Da care-i meteahna arăpelului?

El răspunse:

– Este aceea de a spune în fiecare an o minciună, o singură minciună, nu mai mult!

Negustorul întrebă:

– Și ce preț s-a hotărât pentru arăpelul acesta cu me-teahna lui?

El răspunse:

– Numai șase sute de drahme.

Negustorul zise:

– Îi iau. Și ia și tu douăzeci de drahme pentru misitie.

Și pe loc fură adunați martorii la vânzare, și târgul se încheie între telal și negustorul din suk. Atunci telalul mă duse la casa noului meu stăpân, luă banii și misitia, și plecă.

Stăpânul meu nu se zgârci să mă îmbrace curat și într-un fel care îmi ședea bine; și șezui așa la el un an întreg fără niciun necaz. Da veni al doilea an, și se pre-vestea ca un an binecuvântat, plin de roadă și cu belșug de poame. Încât negustorii nu șovăiră a-și da ospete unii altora pe la grădini; și fiecare la rândul său se întrecea să facă târguieli pentru zaiafet, până ce veni și rândul stăpânului meu. Atunci stăpânul meu îi pofti pe negustori la o grădină a lui afară din cetate, și porunci să se care acolo tot ce era de trebuință ca mâncare și băutură; și toată lumea șezu jos să bea și să mănânce, de dimineață până la prânz. Atunci stăpânul meu avu trebuință de un anume lucru, pe care îl uitase acasă și îmi zise:

– O, robule, încalecă pe catârca mea și du-te iute acasă să-i ceri stăpânei tale cutare lucru, și dă zor de te întoarce.

Iar eu mă supusei poruncii și pornii cu toată graba spre casă.

Când ajunsei aproape de casă, începui să scot niște țipete amarnice și să vărs niște lacrimi mari; și numai-decât mă înconjură o liotă de locuitori de pe uliță și din mahala, mari și mici. Și muierile își ițiră capetele pe la uși și pe la ferestre, iar soția stăpânului meu îmi auzi

țipetele și veni să deschidă, urmată de fetele ei; și toate mă întrebară ce pricină mă aducea așa.

Eu răspunsei, plângând:

— Stăpânul meu, care ședea în grădină cu oaspeții, a plecat o clipită ca să se ducă lângă un zid, pentru o nevoie. Și deodată zidul s-a prăbușit, și stăpânul meu a pierit sub dărâmături. Eu atunci, speriat, am sărit pe catârcă și-am venit în fuga mare să vă dau de știre cum stă treaba.

Când auziră vorbele mele, femeia și fetele începură să scoată niște țipete amarnice, să-și sfâșie hainele și să se plesnească pe obraji și pe cap cu palmele; și toți vecinii veniră fuga și le înconjurară. Pe urmă soția stăpânului meu, în semn de jale mare, precum e datina la moartea fără de veste a capului casei, începu să răstoarne casa, să sfarme și să spargă polițele și lucrurile, să le arunce pe ferestre, să facă praf ce se putea face praf, și să smulgă ușile și ferestrele. Pe urmă puse să fie vopsite toate zidurile pe dinafară cu albastru și lipi pe ele fleoaște de noroi. Și țiță la mine:

— Kafur, ticălosule, ia uite cum stai înțepenit! pune mâna și ajută-mă să sparg dulapurile, să sfărâm toate sculele și să fac cioburi toate farfuriurile!

Eu atunci, fără a mai avea trebuință de alt îndemn, mă repezii cu toată inima și mă apucaii să sparg și să sfarm tot, și dulapuri, și lucruri scumpe, și farfuriuri; pusei pe foc și chilimurile, și paturile, și perdelele, și țesăturile cele de preț, și perinele; când isprăvii, mă apucaii și de casă și mă repezii la tavane și la pereți, și stricai totul din temelie până în creștet. Și în toată vremea asta nu conteneam să mă jelui și să mă bocesc:

— O, bietul meu stăpân! o, nenorocitul meu de stăpân!

După asta, stăpâna mea și fetele ei își aruncară iașmacele și, cu chipurile dezvelite și cu pletele deșirate, ieșiră în uliță și îmi ziseră:

– O, Kafur, ia-o înaintea noastră ca să ne arăți drumul și du-ne la locul unde a fost îngropat stăpânul tău sub dărâmături. Că trebuie să-l scoatem de acolo ca să-l punem în sicriu, și să-l aducem acasă, și-apoi să-i facem slujbele de înmormântare care i se cuvin!

Atunci o luai înaintea lor, țipând întruna:

– O, bietul meu stăpân!

Și toată lumea venea după mine, cu femeile cu fețele dezvelite și cu părul răvășit, țipând și gemând. Și încet, încet alaiul nostru spori cu toți locuitorii de pe toate ulițele pe care le străbăteam, bărbați, femei, copii, fete și babe; și toți se băteau peste față și plângeau până peste poate. Iar pe mine mă apucă cheful să-i duc să înconjure cetatea și-i făcui să străbată toate ulițele; și toți trecătorii întrebau ce s-a întâmplat, și li se povestea ce mă auziseră pe mine spunând, și strigau atunci: „Nu este putere și tărie decât întru Allah cel Preaînalt și Atotputernic!“

Estimp, câțiva o povățuiră pe femeia stăpânului meu să meargă mai întâi să-l caute pe valiul¹ și să-i istorisească nenorocirea. Și toți meraseră la valiul, pe când eu le spusesei că mă duc înaintea lor la grădină, la năruiturile care îl îngropaseră pe stăpânul meu.

Ci în clipa aceasta a istorisirii ei, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă, și tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a treizeci și noua noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că hadâmbul Kafur își urmă astfel istorisirea pățaniei sale:

¹ Valiul avea și funcția de șef al poliției orașului.

Eu atunci fugii la grădină; iar femeile, cu toți ceilalți, se duseră la valiu și îi povestiră întâmplarea. Atunci valiul se sculă și încălecă pe cal și luă cu el niște robi încărcăți cu lopeți și cu cazmale, cu saci și cu coșuri; și toată lumea luă calea grădinii, urmând arătările mele.

Eu la rându-mi îmi pusei țărână pe cap, începui să mă plesnesc peste față și ajunsei la grădină, țipând:

– O, biata mea stăpână! vai, bietele mele stăpâne cele mici! uf, stăpânii mei stăpâni!

Și ajunsei așa între oaspeți. Când mă văzu – cu capul plin de țărână și bătându-mă peste ochi și țipând: „Vai, cine o să mai aibă grijă de mine de aci înainte? Uf, ce femeie are să mai fie vreodată atâta de bună ca biata mea stăpână!” – stăpânul meu se schimbă la chip și se șofrăni de tot, și îmi zise:

– Ce ai, o, Kafur? Și ce s-a întâmplat, spune?

Eu spusei:

– O, stăpâne al meu, când mi-ai dat poruncă să mă duc la stăpâna mea să caute ceea ce ai cerut, am ajuns și am găsit casa toată prăbușită, și îngropate sub dărâmtăturile ei și pe stăpâna mea, și pe fetele ei!

El atunci strigă:

– Stăpâna ta n-a putut să scape?

Eu spusei:

– Vai, nu! Nimenea n-a scăpat; cea dintâi care a fost lovită a fost chiar stăpâna mea cea mare!

El îmi zise:

– Da stăpâna ta cea mică, cea mai mică dintre copilele mele, n-a izbutit să scape?

Eu spusei:

– Păi nu!

El îmi zise:

– Da catârca, nici ea n-a izbutit să scape, catârca, aceea pe care o călăresc eu de obicei?

Eu răspunsei:

– Nu, o, stăpâne al meu, că zidurile casei și zidurile grajdului s-au prăbușit peste tot ce era viu în casă, până

și peste oi, și peste găște, și peste găini! Și toate au ajuns o grămadă de carne storșită și au pierit sub dărâmături. Și nu a mai rămas nimic.

El îmi zise:

– Și nici baremi stăpânul tău cel mare, cel mai mare dintre băieții mei?

Eu spusei:

– Vai, nu! Nu mai e nimenea viu. Și nu mai e nici casa, nici cei din ea. Și nu mai e nici baremi o urmă din toate. Cât despre oi, despre găște și despre găini, la ceasul de-acuma trebuie să fie prada pisicilor și a câinilor.

Când stăpânul meu auzi vorbele mele, lumina se preschimbă în ochii lui în neguri; își pierdu toată simțirea și toată vrerea; și picioarele i se ologiră; și vinele i se damblagiră; și spinarea i se frânse. Pe urmă începu să-și rupă hainele și să se bată peste ochi, și să-și smulgă turbantul de pe cap. Și nu conteni să se zbuciume așa și să se bată, decât când își văzu tot chipul plin de sânge. Și strigă: „Of, copiii mei! of, nevasta mea! of, ce prăpăd! of, ce nenorocire se asemuie cu a mea!” Pe urmă toți negustorii începură să se vaicăre la fel și să plângă cu el, spre a-i arăta mila lor, și își sfâșiară hainele la fel.

După care, stăpânul meu, urmat de toți oaspeții, plecă de la grădină, dându-și întruna lovituri amarnice, mai cu seamă peste ochi. Și ajunse ca un om beat. Da de-abia ieși pe poarta grădinii, că văzu un vârtej mare de praf și auzi niște țipete mari de jelanie. Și îndată îl văzu pe valiu, cu toți oamenii săi și urmat de femeile casei, de toți locuitorii din mahala și de toți trecătorii care li se alăturaseră de-a lungul drumului, dornici să afle cum s-a petrecut nenorocirea. Și toată lumea plângea și se tânguia.

Cea dintâi ființă cu care stăpânul meu se întâlni ochi în ochi fu stăpâna mea, soția lui, și, în urma ei, fetele sale.

La vederea lor, stăpânul meu rămase năuc și își simți mințile cum își iau zborul; pe urmă începu să râdă și toți se aruncară în brațele lui și i se agățară de gât, plângând și spunând:

– O, tată! binecuvântat să fie Allah că te-a scăpat!

El le zise:

– Da voi cum ați scăpat și ce-ați pățit acasă?

Soția lui spuse:

– Binecuvântat fie Allah, carele ne-a ajutat să-ți vedem chipul nevătămat! Da cum ai făcut de-ai scăpat și-ai ieșit de sub dărâmături? Că noi, precum vezi, suntem teferi și sănătoși. Și fără știrea năprasnică pe care Kafur a venit să ne-o aducă, nu s-ar fi întâmplat nimic nici acasă!

El se minună:

– Ce știre?

Ea spuse:

– Kafur a venit acasă, cu capul gol, cu hainele sfâșiate, și țipând: „O, bietul meu stăpân! O, nenorocitul meu de stăpân!“ Noi i-am zis: „Da ce este, o, Kafur?“ El a spus: „Stăpânul meu s-a cuicit lângă un zid ca să-și îndeplinească o nevoie, când deodată zidul s-a prăbușit și l-a îngropat de viu!“

Atunci stăpânul meu, la rândul-i, le spuse:

– Pe Allah! păi Kafur a venit chiar adineaori la mine țipând: „O, stăpâna mea! o, bieții copii ai stăpânului meu!“ Eu i-am zis: „Da ce este, o, Kafur?“ El mi-a spus: „Stăpâna mea s-a prăpădit, și ea și toți copiii, sub dărâmurile casei!“

Cu asta, stăpânul meu se întoarce spre mine și văzu că eu îmi turnam mai departe țărână în păr și mă jelu-iam, și îmi sfâșiam hainele, și îmi azvârleam cât colo turbanul. Atunci îmi aruncă un strigăt năprasnic, spre a-mi spune să mă apropiu. Și mă dusei la el, și îmi zise:

– A, rob ticălos! cobe de arap, pui de lele și plod de cățe! o, blestemat din neam blestemat! Pentru ce ne-ai

pricinuit toate necazurile astea și ne-ai stârnit toate buclucurile astea? Da, pe Allah! am să te pedepsesc pe măsura fărădelegii tale, am să-ți despart pielea de pe trup și trupul de pe oase!

Eu atunci, fără nicio sfială, îi spusei:

— Pe Allah! ia să te văd că îmi faci vreun rău cât de mic, după ce m-ai cumpărat cu meteahna mea, și asta de față cu martori, și martorii au să mărturisească toți că m-ai cumpărat fiind prevestit. Așa că știai că meteahna mea este să trag o minciună pe fiecare an; și-apoi așa au strigat și telalii. Or, chiar sunt dator să te prevestesc că tot ce am făcut nu este decât o jumătate de minciună și că până la sfârșitul anului îmi rămâne să făptuiesc cea de a doua jumătate a minciunii întregi, pe care trebuie s-o împlinesc!

La vorbele acestea, stăpânul meu strigă:

— O, tu, cel mai spurcat și cel mai afurisit dintre toți arapii, ce! tot ce-ai săvârșit nu este decât o jumătate de minciună? Chiar că asta-i o pacoste peste măsură! Du-te, câine și pui de cățea, te izgonesc! Ești slobod de orice robie!

Eu îi răspunsei:

— Pe Allah! dacă tu mă slobozești, eu nicidecum! Că eu nu vreau să te slobozesc până nu s-o încheia anul și nu mi-oi împlini și cealaltă jumătate a minciunii! Nu-mai atunci urmează să mă duci la suk și să mă vinzi la prețul la care m-ai cumpărat, cu meteahna mea. Iar acum nu poți să mă lepezi, întrucât nu am niciun fel de meserie spre a-mi ține zilele. Și tot ceea ce îți spun este lucru legiuit, și pecetluit în chip legiuit de către legiuitori încă de când am fost cumpărat!

Pe când noi vorbeam în felul acesta, toți locuitorii care veniseră acolo ca să fie de față la înmormântare întrebară ce s-a întâmplat. Atunci li se povesti, și valiului, și tuturor negustorilor, și tuturor prietenilor, minciuna pe care o trăsesem, și li se spuse:

– Da toate astea nu sunt decât numai o jumătate de minciună!

La lămuririle date, toți cei de față rămaseră uluiți peste măsură și găsiră că jumătatea aceea era încă tare nemăsurată. Și mă afurisiră și îmi aruncară tot soiul de ocărături care de care mai amarnice. Da eu stătui dârz, râzând și spunând:

– Cum poate să mă certe, de vreme ce m-a cumpărat cu meteahna mea?

Ajunserăm în curând pe ulița pe care locuia stăpânul meu; și văzu că toată casa lui nu mai era decât o grămadă de dărâmături, și află că eu fusesem cel care săvârșise stricăciunile cele mai mari și că spărsesem lucrurile care prețuiau mulți bani; că soția lui îi spuse:

– Kafur a spart lucrurile, și vasele, și farfuriurile, și el a pustiit tot!

Și mânia stăpânului meu nu făcu decât să sporească; și zise:

– În viața mea n-am văzut pui de târfă, un plod al rușinii ca ticălosul ăsta de arap! Și mai are nas și să spună că toate astea nu sunt decât o jumătate de minciună! Ce are să fie, dar, când are să fie o minciună întreagă? Păi atunci are să fie prăpădul, măcar al unei cetăți întregi, ori a două cetăți!

Cu asta, mă duse pe sus la valiu, care porunci să mi se tragă o bătaie bună, de-mi pierdui simțirea și căzui leșinat.

Pe când mă aflu în starea aceea, trimiseră după un bărbier cu sculele lui, care mă scopi și apoi îmi arse rana cu fierul roșu. Și când mă deșteptai, mă pomenii că nu mai aveam niciun ou și că ajunsesem hadâmb pe toată viața mea de aci încolo. Atunci stăpânul meu îmi zise:

– Așa precum mi-ai ars tu inima, încercând să-mi răpești ce aveam mai scump, tot așa eu, la rândul-mi, îți ard inima răpindu-ți ce ai tu mai scump!

Pe urmă mă luă cu el la suk și mă vându pe un preț cu mult mai mare decât cel la care mă cumpărase, întrucât ajunsese mai scump, dat fiind că fusesem făcut hadâmb.

De-atunci nu am mai contenit să arunc zăzania și tulburarea în toate casele în care am fost luat ca hadâmb; și am trecut de la un stăpân la altul, de la un emir la alt emir, de la un navab la alt navab, după vânzări și cumpărări, până ce într-o zi am ajuns în stăpânirea saraiului emirului drept-credincioșilor. Da am decăzut rău, și puterile mi-au slăbit odată cu pierderea ouălor mele.

Și-așa-i, o, fraților, cu pricina jugănirii și cu pricina hadâmbiei mele. Am isprăvit! *Uassalam!*

Cei doi arapi, după ce ascultară povestea tovarășului lor Kafur, începură să râdă și îi spuseră:

— Ești o pramatie afurisită, plod de pramatie! Iar minciuna ta a fost o minciună năprasnică!

Pe urmă, cel de al treilea arap, pe care îl chema Bakhita, luă vorba la rândul lui și, întorcându-se spre cei doi soți ai săi, le spuse:

POVESTEA ARAPULUI BAKHITA,
CEL DE AL TREILEA HADÂMB SUDAN¹

Aflați, o, feciori ai moșului meu, că tot ceea ce am auzit aici este de răs și de nimic. Am să vă istorisesc și eu pricina pierderii ouălor mele și temeiul hadâmbiei mele, și aveți să vedeți că mi s-ar fi convenit încă și mai rău! Întrucât am încălărat-o pe stăpână-mea, și m-am ticăloșit cu copilul, fiul stăpânei mele.

¹ Povestea celui de al treilea hadâmb lipsește din toate manuscrisele cunoscute ale celor *O mie și una de nopți*.

Dar amănuntele acelei ticăloșii sunt atâta de nemai-pomenite și atâta de împănate cu buclucuri, că acum ar fi prea lung să vi le povestesc. Întrucât, o, verișcanilor, iacătă că se luminează de ziuă, și au să ne prindă zorii până a mai avea vreme să săpăm groapa și să aruncăm în ea lada pe care am cărat-o până aici; și poate că atunci avem să ne înfundăm amarnic și să ne primejduim a ne pierde sufletul. Așa că hai să îndeplinim treaba pentru care am fost trimiși aici; după care, nu am să preget a vă istorisi șartul ticăloșeniei și al hadâmbiei mele.

Cu vorbele acestea, arapul Bakhita se sculă, și se sculară și ceilalți doi, bine odihniți, și tustrei, la lumina felinarului, începură să sape pământul, ca să facă o groapă pe măsura lăzii; Kafur și Bakhita săpau, iar Sauab strângea pământul în coșuri și îl arunca afară; și tot așa, până ce săpară o groapă adâncă de o jumătate de stat de om, și puseră lada în ea și o acoperiră cu pământ, și neteziră locul. După care, își luară uneltele și felinarul, ieșiră din turbehă, închiseră poarta și plecară grabnic.

Iac-asa! iar Ghanem ben-Ayub, tot pitit în vârful palmierului, ascultase toate vorbele acelea și îi văzuse pe hadâmbi plecând. După ce se încredință pe deplin că rămăsese singur, începu să-și bată capul gândind la ce-o fi în ladă, și își zise: „Cine știe cam ce-ar putea să fie în lada aceea!“ Da încă nu izbuti a se hotărî să se dea jos din palmier, de frica întunericului, și așteptă să se ivească cele dintâi mijiri ale zorilor de zi. Atunci se lăsă jos din palmier și începu să scobească pământul cu mâinile, și nu se mai opri decât după ce scoase lada la iveală și o trase din groapă.

Luă atunci un pietroi și începu să izbească în lacătul care închidea capacul lăzii și, până la urmă, îl sparse. Și săltă capacul. Și găsi în ladă o copilă, nicidecum moartă, ci adormită, întrucât răsuflarea ei suia și cobora într-un

chip dulce și statornic, și pesemne că nu era decât sub puterea vreunui banj¹.

Copila aceea era de o frumusețe fără de asemuire și avea un obraz gingaș, și dulce, și răpitor. Era încărcată de giuvaieruri, de nestemate și de tot felul de odoare; avea la gât un gherdan de aur bătut cu geme scumpe, la urechi niște cercei dintr-o singură piatră minunată, iar la gleznele de la mâini și de la picioare niște brățări de aur și de adamante; și toate trebuie să fi prețuit cu mult mai mult decât toată domnia unui sultan.

După ce Ghanem ben-Ayub se uită bine la copilandra nurlie și se încredință că nu pășise nicio silnicie din partea dezmățaților de hadâmbi care o căraseră până acolo și vruseseră s-o îngroape de vie, se aplecă spre ea și o luă în brațe și o puse ușurel pe pământ, întinsă pe spate. Când fetișcana răsuflă aerul proaspăt care îi intră în nări, culoarea obrazilor i se însuflețește, și scoase un suspin mare, și tuși, și strănută; și, la mișcarea aceea, îi căzu din gură o bucată mare de banj, în stare să culce și un elefant răstimp de la o noapte până la cealaltă noapte. Atunci fata deschise ochii, și ce ochi! și, încă sub puterea banjului, își întoarse privirile vrăjitoare către Ghanem ben-Ayub și rosti cu glas murmurător și cu un fel de a grai gingaș și învăluitor²:

— Da unde ești, micuța mea Riha? vezi că mi-e sete! Grăbește de mă răcorește! Da tu unde ești, Zahra³? și tu,

¹ *Banjul* este narcoticul cunoscut mai mult sub numele de hașiș.

² În varianta lui M. A. Salie, fata se exprimă mai întâi în versuri:

*Mângâie-l, vânt, pe cel preînsetat
Căruia nimeni setea nu-i adapă
Și nu-i alintă sufletul aprins
Măcar cu-o gură proaspătă de apă.*

³ Numele pe care le strigă fata aici sunt cele ale roabelor sale. În traducerea lui M. A. Salie, nu Rihá (în traducere: Adiere) este strigată întâi, ci Zahra (mai corect: Zahr-ali-Bustan, adică, în traducere, Floare de grădină).

Sabiha¹? și tu, Sagarat Al-Dorr²? și tu, Nur Al-Hada³? și tu, Nagma⁴? și tu, Subhia⁵? și tu, mai ales, micuța mea Nozha⁶, o, dulcețo, o, gingașo Nozha⁷? Oare unde sunteți, de nu răspundeți?

Și cum nimeni nu răspundea, până la urmă copila deschise ochii cu totul și se uită de jur împrejurul ei și, speriată, strigă:

– Vai de mine! ia uite că sunt singură între morminte! Oh! cine a putut să mă ia și să mă răpească din saraiul și din iatacul meu cel cu perdele frumoase și cu chilimuri mândre, ca să mă arunce aici, între niște pietre de mormânt? Da ce făptură poate vreodată să știe ce stă ascuns în afundul inimilor? O, Tu, acela carele știi tainele cele mai închise, o, Atoateîmpărțitorule, tu ai să știi să deosebești și bunii și răii la ziua Învierii și la ceasul judecății tale!

Și-așa! Iar Ghanem ședea înmărmurit pe cele două picioare ale lui. Apoi înaintă și spuse:

– O, crăiță a frumuseții, tu, cea al cărei nume trebuie să fie mai dulce decât mustul de curmală și al cărei mijlocel este mai mlădiu decât ramura de palmier; eu sunt Ghanem ben-Ayub; și aici chiar că nu se află niciun sarai cu perdele și nici morminte cu morți, dar se află robul tău trimis anume de către Stăpânul Atoateștiutor și Atotputinte spre a te pune la adăpost de orice necaz, a te apăra de orice supărare și a te ajuta să răzbați la rosturile

¹ Mai corect, Sabihé – adică Frumoasa.

² Mai corect, Segeret-ad-durr – adică Ramură de mărgăritare.

³ Mai corect, Nur-ali-huda – adică Lumina dreptei credințe.

⁴ Adică Steaua nopții.

⁵ Corect, Nadsmet as-subh – adică Steaua dimineții.

⁶ Mai corect, Nuzhé – adică Fermecătoarea.

⁷ La M. A. Salie, mai sunt strigate: Hulve (adică Dulcea, cuvânt care a ajuns în limba română, denumind produsul de cofetărie „halva”) și Zarife (adică Eleganta, cuvânt ajuns în românește, ca turcism, sub forma de „zarif”).

tale! Și-atunci poate că și tu ai să-mi dăruiești bunăvoința ta, o, mult dorito!

Pe urmă tăcu.

După ce se încredință bine că tot ceea ce vedea era aievea, copila grăi:

– Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah! Și mărturisesc că Mahomed este trimisul lui Allah!

Pe urmă se întoarse către Ghanem, se uită la el cu ochii ei strălucitori, își puse mâna la inimă și rosti cu glasul ei dulce:

– O, tinere binecuvântat, iată că mă trezesc în necunoscut! Poți să-mi spui cine m-a adus aici?

El spuse:

– O, stăpână a mea, au fost trei hadâmbi arapi care te-au adus într-o ladă.

Pe urmă Ghanem îi istorisi copilei toată povestea, și cum fusese el prins de noapte afară din cetate, și cum ajunsese el s-o scoată afară din ladă, și cum fără el ea ar fi murit înăbușită sub pământ. Pe urmă o rugă să-i istorisească și ea povestea ei și pricina acelei pățanii. Și ea îi răspunse:

– O, tinere, preamărit fie Allah carele m-a aruncat în mâinile unui om ca tine! Mă rog, așadar, ție, deocamdată să te ridici și să mă pui îndărăt în ladă; pe urmă să te duci să cauți pe drum vreun catârgiu ori vreun geambaș de vite de povară, care să poată să încarce lada aceasta; pe urmă să mă duci acasă la tine. Numai atunci ai să vezi ce foloase vei avea, și te vei bucura, mulțumită mie, de tot felul de huzururi și de noroc! Și am să pot apoi să-ți istorisesc toată povestea mea și să-ți deștern pățaniile mele.

La vorbele acestea, Ghanem fu bucuros foarte și alergă numaidecât să caute vreun catârgiu; și cum se și luminase bine de ziuă, iar soarele ardea din toată strălucirea lui, treaba nu fu anevoioasă; peste un scurt răstimp,

Ghanem se întoarse cu un catârgiu și, cum avusese grijă s-o pună pe copilă îndărăt în ladă, îl ajută pe catârgiu să suie lada pe spinarea catârului, și luară grabnic calea spre casă. Și, pe drum, Ghanem simți că dragostea lui față de fată îi pătrunde inima; și fu bucuros până peste poate gândindu-se că în curând avea să fie a lui copilandra aceea care, ca roabă la mezatele din suk, ar fi prețuit mai bine de zece mii de dinari de aur, și care avea pe ea, ca giuvaieruri, pietre scumpe și odoare de haine cine mai știe de câtă avere! Și, plin de socoatele lui voioase, i se părea că nu mai ajunge odată acasă. Până la urmă, cu catârgiul după el, ajunsese în bună pace, și îl ajută pe catârgiu să dea jos lada și s-o care în casă.

Și în clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, își curmă vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a patruzecoa noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că Ghanem ben-Ayub ajunsese în bună pace acasă cu lada, pe care o deschise și din care o scoase pe copilă. Fata cercetă casa și văzu că era o casă frumoasă, așternută cu chilimuri de culori vii și vesele, și îmbrăcată cu țesături și cu zarpale de mii de culori, și odihnitoare la privit; și calabalâcuri scumpe, și multe alte lucruri; și văzu legăturile cele mari de mărfuri și de țesături scumpe, și vigurile de mătăsuri și de atlazuri, și olurile pline cu burdufurile de musc. Pricepu atunci că Ghanem era un negustor mare, stăpân pe bogății multe. Ridică apoi iașmacul cu care avusese grijă să-și acopere chipul și se uită cu luare-aminte la tânărul Ghanem; și văzu că era frumos și tare lipicios, și îl îndrăgi, și îi zise:

– O, Ghanem, vezi și tu că dinaintea ta nu îmi mai acopăr fața! Da mi-e tare foame, și te rog să-mi aduci repede ceva de mâncare!

Și Ghanem răspunse:

– Pe capul și ochiul meu!

Și alergă la suk și cumpără un miel fript la cuptor, o tabla cu dulciuri de soiul cel mai bun, pe care o luă de la negustorul de zaharicale, Hagi Soleiman, cel mai vestit negustor de dulciuri din Bagdad, o tabla cu halva, cu migdale, cu fistic și cu poame de toate neamurile, câteva urcioare pline cu vin vechi, și la urmă niște flori de toate felurile. Și cără totul acasă și rânduind poamele în tăvile cele mari de farfuriu, și florile în oluri scumpe, și puse totul dinaintea fetei. Ea atunci îi zâmbi și se lipi de el, îi aruncă mâinile împrejurul gâtului și începu să-l strângă în brațe și să-l alinte, și să-i spună un potop de lucruri pline de dulceață. Și Ghanem simți dragostea cum i se împlântă și mai tare în carne și în inimă. Pe urmă începură amândoi să mănânce și să bea, până la căderea nopții; și, în vremea asta, avură tot răgazul să se deprindă unul cu altul și să se îndrăgească, dat fiind că amândoi erau de aceeași vârstă și de o frumusețe la fel. După ce se lăsă noaptea, Ghanem ben-Ayub se duse și aprinse candelabrele și sfeșnicele; iar sala se luminează încă și mai mult de strălucirea chipurilor lor decât de lumina lumânărilor. Pe urmă Ghanem aduse lăutele cele desfătătoare, și șezu jos lângă copilă, și urmă a bea și a-i turna și ei să bea, să-i umple pocalele și să bea cu ea, pe urmă să se hârjonească cu ea potoape de hârjoane alintate, și să râdă, și să cânte cântecelele cele mai strălucite și stihurile cele mai mlădioase, și toate astea nu făcură decât să tot sporească în ei patima pe care o simțeau unul față de celălalt. Încât binecuvântat să fie și preaslăvit acela carele împreună inimile și leagă dragostele!

Ghanem și copilă nu își conteniră hârjoanele și zaiafetul decât la ivirea zorilor dimineții. Și, cum până la

urmă somnul le îngreue pleoapele, adormiră unul în brațele celuilalt, dar fără a făptui nimic, în ziua aceea, pe deplin.

De cum se trezi, Ghanem nu vroi să rămână zăbavnic cu purtările cele alese, și alergă la suk să cumpere tot ce putea să fie de trebuință pentru ziua aceea, precum carne, și zarzavaturi, și poame, și flori, și vinuri; și aduse totul acasă, și șezu jos lângă copilă, și începură amândoi să mănânce cu poftă, până ce le fu de ajuns, după care Ghanem aduse băuturile, și amândoi începură să bea și să se hârjonească, până ce se îmbujorară la chip, obrajii li se rumeniră și ochii li se făcură mai negri și mai strălucitori. Atunci sufletul lui Ghanem ben-Ayub râvni cu aprindere s-o sărute pe copilă și să se bucure de ea.

Și Ghanem spuse:

– O, sultana mea, îngăduiește-mi să te sărut pe gură, pentru ca sărutul acela să-mi răcorească focul din lăuntruri!

Ea răspunse:

– O, Ghanem, mai așteaptă oleacă, să mă îmbăt și să-mi pierd stânjeneala și chibzuința; și atunci am să-ți îngăduiesc, pe furiș, să iei sărutarea aceea de pe gura mea, întrucât atunci nu am să-ți mai simt buzele cum mă sărută!

Spuse, și, cum începuse să se cam ametească, se ridică drept pe cele două picioare ale sale și se descotorosi de toate rochiile de pe ea și nu își mai lăsă pe trup decât cămașuța cea subțire, și peste plete decât vălul cel străveziu de mătase albă cu fluturași de aur.

La priveliștea aceea, dorința zvâcni în Ghanem, care spuse:

– O, stăpâna mea, mă lași acuma să-ți gust gura?

Copila răspunse:

– Pe Allah! acela-i un lucru pe care chiar că nu pot să ți-l îngăduiesc, o, Ghanem al meu, întrucât este un

lucru oprit amarnic și care stă scris coalea pe șiretul de la salvării mei! Și nu pot să ți-l arăt acum.

Atunci Ghanem, din pricina acelei opreliști de a făptui ceea ce atâta de tare îl ardea să făptuiască, își simți inima clocotind de patimă, și cântă, însoțindu-se cu lăuta, stihurile acestea ticluite atunci:

*Vrui, de la cea de care zac,
Doar un sărut, să-mi fie leac.*

*„Ba nu! Ba nu!“ îmi spune ea.
Iar eu răspund: „Ba da! Ba da!“*

*Ea zice: „Ah, sărutu-l vrei?
Poate cu sila să mi-l iei!“*

*„Cu sila? Și-un sărut în silă
Își are hazul lui, copilă!“*

*„Ba nu! Ba nu! Nu pentru mine!
Allah măritul știe bine!“*

*Mie iubirea viclenită
Îmi lasă inima cernită.*

*Sărutu-n silă n-are haz
Decât poate pe vreun izlaz,*

*Furat la umbră de căpițe
De pe la biete ciobănițe.“*

După cântecul acela, Ghanem simți că sporește și mai tare clocotul nebuniei și al îmboldirilor lui, și pojarurile izbucnite în lăuntrurile sale. Și-așa! Iar copila nu-i dăruia nimic, măcar că îi arăta toate semnele unei

patimi împărtășite. Și o ținură așa mai departe, el aprins cu totul și ea nedând nimic, până la căderea nopții. Atunci Ghanem se ridică și aprinse sfeșnicele, și lumineă candelabrele, și făcu toată sala să strălucească. Pe urmă se duse să se arunce la picioarele copilei și își lipi gura de picioarele ei minunate; și le văzu că erau ca de lapte, și moi, și bune ca untul proaspăt; și își propti fruntea în ele și, tot mai pătimaș, începu să înfulece carnea aceea dulce și fierbinte și mirosind a musc, a trandafir și a iasomie. Iar ea fremăta din toate aripile ei, cum freamătă puicana supusă. Și Ghanem, înnebunit, strigă:

— O, stăpâna mea, fie-ți milă de robul iubirii și de biruitul de ochii tăi, și de ucisul de carnea ta! Fără de tine și fără de venirea ta, aș fi rămas liniștit și cuminte!

Pe urmă Ghanem simți lacrimile cum îi năpădesc de patimă colțurile pleoapelor. Atunci copila îi spuse:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, o, lumineă a ochilor mei, mă jur ție că și eu sunt îndrăgostită de tine și că sunt a ta până în măduva cărnii mele! Da să știi limpede că niciodată n-am să mă dăruiesc ție! și niciodată n-am să te las să te apropii întru totul de mine!

Ghanem strigă:

— Da ce pricină stă piedică?

Ea îi zise:

— Chiar în noaptea aceasta am să-ți spun pricina, și poate că ai să mă ierți atunci!

Cu vorbele acestea, copila se lăsă să alunece spre el și îi făcu o salbă din brațele ei, și începu să-l strângă și să-l mângâie, și să-i îngâne potop de nebunii! Și nu puseră capăt alinturilor și hârjonelilor decât aproape de ziuă, și fără ca fetișcana să-i fi spus lui Ghanem pricina care o împiedica să i se dăruiască.

Și nu conteniră să facă tot așa, lăsând lucrul neisprăvit, în fiecare zi și în fiecare noapte, vreme de o lună întreagă. Și dragostea lor unul pentru celălalt nu făcuse

decât să se ascută și să sporească. Ci, într-o noapte, cum Ghanem ședea întins în lung peste copilă, și amândoi erau beți de vin și de hârjoneala neîmplinită, Ghanem își alungi mâna pe sub cămașa subțire, și încet-încetîșor o lunecă pe pânțelele copilei și începu să mângâie pielea cea netedă care tremura, și binișor își strecură mâna până la buricuțul ce se deschidea ca un pocal de cleștar, și cu degetul pipăi cutele cele dulci. La mângâierea aceea, copila se înfioră și sări deodată, trezită din beție, și își duse repede mâna la șalvari și văzu că erau încă tot bine legați cu șiretul cel cu canaf de aur. Lucrul acesta o liniști, și se lăsă iar să cadă în somnul ei pe jumătate. Atunci Ghanem iarăși își strecură mâna de-a lungul pântecelui tânăr al acelei minuni de trup, și ajunse la șiretul șalvarilor și îl trase deodată spre a-l deznoda și a da jos șalvarii, care întemnițau grădina aceea a desfătărilor. Atunci copila se trezi de-a binelea și se ridică în capul oaselor, și îi spuse lui Ghanem:

– Ce vrei să faci, o, Ghanem al lăuntrurilor mele?

El răspunse:

– Să te am, și să te iubesc pe deplin, și să te văd că îmi împărtășești desfătărilor!

Atunci copila grăi:

– O, Ghanem, ascultă-mă! Am să-ți lămuresc, într-un sfârșit, starea mea, și am să-ți dau în vileag taina mea. Și poate că atunci ai să-mi dai iertare și ai să înțelegi pricina care m-a oprit să mă las pătrunsă de bărbăția ta!

Ghanem spuse:

– Hotărât! Ascult!

Atunci copila își ridică poala cămășii, luă în mână șiretul de la șalvari și spuse:

– O, stăpâne Ghanem al meu, citește ce stă scris pe capătul acestui șiret!

Și Ghanem luă capătul șiretului și văzu că pe el, țesute cu zarafir chiar în țesătura șiretului, erau scrise

cuvintele acestea: *Sunt a ta, iar tu ești al meu, o, urmaș al unchiului Profetului!*¹

După ce citi cuvintele acestea scrise cu slove de aur pe capătul șiretului, Ghanem își trase repede mâna și, deloc lămurit, îi spuse copilei:

– Grăbește-te a-mi lămuri tâlcul înscrisului!

Și copila spuse:

Află, o, Ghanem, că eu sunt cadâna cea mai dragă a califului Harun Al-Rașid; și slovele scrise pe șiretul de la șalvarii mei îți dovedesc că sunt un bun al emirului drept-credincioșilor, și că lui sunt datoare să-i păstrez gustul buzelor mele și taina trupului meu. Numele meu, o, Ghanem, este Kut Al-Kulub². Și din copilăria mea m-am făcut atâta de frumoasă, încât califul m-a băgat în seamă și a văzut că aveam în mine însușiri, de-săvârșiri și haruri datorite mărinimiei Domnului meu. Și frumusețea mea l-a tulburat atâta de tare, încât i-a cășunat o mare dragoste pentru mine, și m-a luat, și mi-a dat, în saraiul lui, numai pentru mine, un iatac aparte, și a pus sub poruncile mele zece roabe dulci și zarife, și cu niște chipuri de bună vestire. Pe urmă mi-a dăruit toate giuvaierurile, toate odoarele și toate lucrurile acelea frumoase cu care m-ai văzut împodobită în ladă. Și m-a îndrăgit mai presus decât pe toate femeile din sarai, și a dat-o uitării pentru mine până și pe soția lui mult-dragă El Sett-Zobeida, ruda lui. Încât Sett-Zobeida nutri pentru mine o ură care nu zăbovi să-și arate urmările.

¹ Unchiul profetului, Ali-Abbas Ibn Abd-Ali-Muttalib, unchiul lui Mohamed și întemeietorul dinastiei abbasizilor, care a condus califatul de răsărit de la anul 750 până la căderea Bagdadului sub mongoli la 1258. Harun Al-Rașid a fost cel de al cincilea calif din această dinastie.

² Dulceața inimilor.

Cum califul lipsi într-o zi spre a se duce să poarte război împotriva unuia dintre sultanii săi care se răzvrătise, Sett-Zobeida se folosi de prilej spre a-și ticlui urzeala asupra mea.

Izbuti s-o momească pe una dintre slujitoarele mele și o chemă într-o zi la ea, și îi zise:

— Când stăpâna ta Kut Al-Kulub are să adoarmă, tu să-i pui în gură bucata asta de banj, după ce mai întâi ai să-i pui din ea în băutură. Iar eu am să te răsplătesc și am să-ți dau avere și slobozie!

Și roaba cea tânără, care la începuturi fusese roabă la Zobeida, răspunse:

— Așa am să fac, neabătut, că îți sunt credincioasă și iubitoare!

Și, plină de bucurie la gândul răsplății care o aștepta, veni la mine și îmi aduse să beau o băutură amestecată cu banj. Și, de îndată ce băutura coborî în lăuntrul meu, eu și căzui la pământ grămadă, și trupul meu începu să se zbuciume, și călcâile îmi ajunseră la frunte, și simții că mă duc pe altă lume. După ce mă văzu adormită, roaba se duse s-o caute pe Sett-Zobeida, care veni și mă puse în lada aceea. Pe urmă, tainic, porunci să vină cei trei hadâmbi arapi și îi plăti cu mare dărnicie, și pe ei, și pe portarul de la sarai, și porunci să fiu luată noaptea, încărcată pe umerii hadâmbilor și cărată la turbehaua la care, spre mântuirea mea, o, Ghanem, te-a călăuzit Allah și te-a suit în vârful palmierului! Că numai ție, o, Ghanem al ochilor mei, îți datorez că am scăpat de la moarte, înăbușită în groapa din turbehă. Și tot numai mulțumită ție mă aflu acum la adăpost deplin în casa ta mărinimoasă!

Da ceea ce mă îngrijorează și îmi tulbură gândurile este că habar n-am ce va fi gândit și ce va fi făcut califul, când s-o fi întors la sarai și nu m-a mai găsit. Și, de asemenea, o, Ghanem, că nu pot, legată cum sunt cu șiretul de la salvării mei, să mă dau ție pe de-a-ntregul și să te simt cum zvâcnești în lăuntrurile mele!

Și-aceasta-i povestea mea. Și nu îți cer decât să păstrezi tăcerea și taina.

După ce ascultă povestea aceasta a cadânei Kut Al-Kulub și află ce legături o legau de emirul drept-credincioșilor, și știu că era cadâna lui cea mai dragă și bunul lui, Ghanem ben-Ayub se trase în fundul sălii, din cinstire față de numele califului, și nu mai cuteză să-și ridice privirile către copilă, până într-atâta ajunsese s-o socotească lucru sfânt, și se duse să stea singur într-un colț și începu să-și facă un potop de muștrări, și să cugete cât de nelegiuit era să fie, și cât de îndrăzneț și fusese, numai atingând pielea domnească a fetișcanei. Și văzu cât de nefericită era patima lui și soarta lui jalnică. Și își învinui ursitoarea de loviturile-i nedrepte și de năpastele nemeritate. Și nu pregetă să se întoarcă la Allah și să spună:

– Preamărit fie acela carele are temeiurile sale când face ca inimile alese să se chinuiască în durere și când depărtează toată mahnirea de la inima răilor și a mișelilor.

Pe urmă rosti stihurile acestea ale unui poet:

*Inima-ndrăgostitului nu poate
Să guste niciodată pe deplin
Dulceața tihnei, câtă vreme-l ține
Iubirea-nlănțuit în greu-i chin.*

*Mintea îndrăgostitului nu poate
Să-și mai găsească rosturi și temei,
Cât îi rămâne-ascunsă frumusețea
Sub chipul unei galeșe femei.*

*Mă-ntreabă unii: „Ce este iubirea?”
Eu spun: „O fructă-i, plină de-mbiere,
Al cărei must mai dulce-i decât mierea
Și-a cărei carne-amară-i ca de fiere!”*

Atunci copila se duse lângă Ghanem și îl strânse la pieptul ei și îl îmbrățișă și îi făcu o salbă din brațele ei; și se strădui din toate puterile ei, afară de una, să-l aline; dar Ghanem nu mai cuteza să răspundă la mângâierile cadânei emirului drept-credincioșilor, și se lăsa în voia ei, fără a se împotrivi, da și fără a răspunde la sărutare cu sărutare și la îmbrățișare cu îmbrățișare. Și cadâna, care nu se așteptase la o schimbare atâta de grabnică din partea lui Ghanem, mai adineaori așa de aprins și acum așa de cinstitor, își spori mângâierile și marghiolile, și cu mâna vroi să-l stârnească să răspundă mai înflăcărat la căldura patimii care se ațâța în ea din darea îndărăt a lui Ghanem. Dar Ghanem, vreme de un ceas, nu vroi să audă nimic de soiul acesta și, cum dimineața îi și prinsese în starea aceea de patimă aprinsă și stăpânită, Ghanem grăbi să iasă o clipă spre a se duce la suk să cumpere de-ale gurii pentru toată ziua, și zăbovi la târg vreme de un ceas, spre a face tot soiul de cumpărături, încă și mai îmbelșugate decât în zilele celelalte, acumă când știa cinul oaspetei sale. Cumpără flori de la negustorii de flori, oile cele mai frumos fripte de la negustorii de fripturi, plăcintele cele mai proaspete și dulciurile cele mai zăhărite, pâinile cele mai pufoase și mai rumenite făcute cu aluat safi, zumaricale desfătătoare și poame alese, și le aduse pe toate și le puse între mâinile copilandrei. Dar de-abia intră el în casă, că fetișcana și veni la el și se alintă pe lângă el ispititoare, și cu niște ochi innegurați de patimă și uzi de dorință, îi zâmbi cu un zâmbet din buze și grăi:

— Pe Allah! mult ai mai zăbovit departe de mine, o, iubitule, o, mult doritule al inimii mele! Pe Allah! nu doar vreme de un ceas, ci un an întreg ai lipsit! acumă simt limpede că nu mai pot să mă înfrânez! patima mea a ajuns până peste poate și de neîndurat, și mă mistui toată! O, Ghanem! hai, ia-mă! ia-mă! O, Ghanem! mor!

Da Ghanem o împinse încetișor și spuse:

— O, stăpână Kut Al-Kulub a mea, ferească-mă Allah! Asta niciodată! Cum ar putea câinele să răpească locul leului? Căci ceea ce este al stăpânului nu poate să fie al robului!

Pe urmă se rupse din brațele ei și se duse să se ghemuiască într-un colț, plin de jale și de gânduri. Dar ea se duse să-l ia de mână și să-l aducă pe chilim, și îl sili să șadă jos lângă ea și să bea cu ea și să mănânce. Și începu să-i dea să bea atâta încât îl îmbătă; și se aruncă peste el și se lipi de el, și cine știe ce-i mai făcu fără ca el să știe! Pe urmă își luă lăuta și cântă stihurile acestea:

*Mi-e inima de dragoste zdrobită!
Nemângâiat și-ndepărtat mereu,
Voi mai putea eu să înfrunt, ispită,
Pojarul care arde-n pieptul meu?*

*De ce fugi, o, gazela mea curată,
Când eu nu-ți fac nimic? Nu-ți vine-n gând
Că și gazela-n fuga-i speriată
Tot se mai uită-n urmă-i când și când?*

*Îndepărtare! patimă! tăcere!
Toate se-adună împotriva mea.
O, inimă, atâta grea-durere
Vei mai putea să-nduri, vei mai putea?*

La stihurile acestea, Ghanem ben-Ayub se întoarse în sineși și plânse de tulburare; iar ea văzându-l că plânge, începu și ea să plângă. Da nu pregetară să se apuce iarăși de băut și de procitit stihuri, până la căderea nopții.

Atunci Ghanem se sculă și, așa cum făcea în fiecare seară, scoase saltelele din rafturile cele mari din perete

și se pregăti să le aștearnă pe jos pentru dormit. Da în loc să facă numai un pat, ca în toate serile, făcu două, depărtate unul de celălalt. Iar Kut Al-Kulub, nedumerită, îl întrebă:

– Pentru cine este al doilea pat?

El răspunse:

– Un pat este pentru mine, iar celălalt este pentru tine. Din noaptea aceasta, așa se cade să dormim, întrucât ceea ce este al stăpânului nu poate să fie al robului, o, Kut Al-Kulub!

Ea îi răspunse:

– O, stăpâne drag al meu, departe de noi pravila asta învechită! Să ne bucurăm de bucuria care trece, întrucât mâine are să fie departe! Și-apoi tot ceea ce trebuie să se întâmple se întâmplă, și ceea ce este scris de ursitoare nu poate decât să se împlinească!

Ci Ghanem nu vroi nicidecum. Iar ea nu fu decât și mai pătimasă, și mai pojarnică, și strigă:

– Pe Allah! noaptea asta nu are să treacă decât după ce avem să ne împlinim amândoi!

Ci el zise:

– Ferească-mă Allah!

Ea urmă:

– Vino, Ghanem! iată că mă deschid ție cu tot trupul meu; și dorul meu te cheamă și țipă după tine! O, Ghanem al lăuntrurilor mele, ia-mi gura înflorită și trupul copt de dorul tău!

Ghanem spuse:

– Allah să mă păzească!

Ea strigă:

– O, Ghanem, toată carnea mi se topește de dorul tău, iar goliciunea mea se așterne sărutărilor tale! O, Ghanem, mireasma trupului meu este mai aromitoare ca iasomia! Atinge-o și adulmec-o, și te vei îmbăta!

Dar Ghanem spuse:

– O, Kut Al-Kulub, ceea ce este al stăpânului nu poate să fie al robului!

Atunci ochii copilei începură să plângă, și fata luă lăuta și cântă:

*Frumoasă sunt, și mlădioasă!
De ce te depărtezi de mine?
Frumoasă sunt, oricum, privește!
Și plină de minuni depline!
Ce te oprește, deci, și cine?*

*Au ars de dor atâtea inimi
Ce-și dau spre inima mea ghes,
Și-atâtea pleoape mă visară
În nopți de jar, ca-ntr-un eres.
O floare sunt, de foc ales,
Și nimenea nu m-a cules.*

*Eu sunt un ram, ce se culege
Frumos, de sus și până jos,
Mlădiul ram-învăscut în floare!
Sunt ramu-n floare, mlădios, –
Nu vrei să mă culegi frumos?*

*Sunt o gazelă, și gazela
Făcută e spre-a fi vânată,
Gazela, dulce-ndrăgostită,
Eu sunt gazela minunată,
Gazela dulce-ndrăgostită,
O, vânătorule, și iată
Făcută sunt să-ți cad în lațuri,
Prinde-mă-n lațul tău ca pradă –
De ce nu mă cuprinzi odată?*

*Eu sunt o floare-nmiresmată,
Și toată floarea e menită
Să fie bucurie numai,
Floarea de nimeni prihănită,
O floare sunt, înmiresmată
De ce, ah, nu vrei o clipită
S-adulmeci floarea mea neprihănită?*

Dar Ghanem, măcar că mai îndrăgostit ca oricând, nu vru cu niciun chip să se dovedească lipsit de cinstirea datorată califului și, în pofida tuturor jinduiriilor copilandrei, rămase tot așa, vreme de încă o lună. Iac-așa cu Ghanem și Kut Al-Kulub, cadâna emirului dreptcredincioșilor.

Da cât despre Zobeida, iacătă! După ce califul plecă la război, și după ce ea îi făcu ceea ce-i făcu potrivnicei sale, nu zăbovi a cădea în curând într-o mare tulburare și a-și zice în sineși: „Ce-am să-i spun eu califului, când s-o întoarce și când are să-mi ceară vești despre Kut Al-Kulub, și cu ce față am să-l primesc eu?”

Se hotărî atunci să poruncească să vină la ea o femeie bătrână, pe care o cunoștea din pruncie și ale cărei povește îi păreau de mare încredere; și îi dezvălui taina, și îi zise:

– Ce să fac eu acuma, când Kut Al-Kulub a pățit ce-a pățit?

Baba răspunse:

– Am priceput tot, o, stăpâna mea! Da vremea ne dă ghes, întrucât califul stă să se întoarcă. Încât sunt multe căi pe care aș putea să ți le arăt spre a-i ascunde fapta, dar eu am să ți-o dau pe cea mai lesnicioasă, cea mai grabnică și cea mai temeinică. Poruncește degrabă să vină un dulgher și pune-l să cioplească dintr-un trunchi de pom o momâie în chipul unui mort. Apoi

să se pună momâia aceea în mormânt, cu mare pohfală; să se aprindă făcliile și lumânările de jur împrejuru-i peste tot; și să dai poruncă în tot saraiul, la toate roabele tale și la toate roabele acelei Kut Al-Kulub, să îmbrace haine de jale și să se cernească toate; și să le poruncești, ca și la toți hadâmbii, până la venirea califului, să aștearnă cu cerneluri tot saraiul și toate odăile. Iar când califul, nedumerit, are să întrebe care-i pricina, să i se spună: „O, doamne al nostru, cadâna voastră Kut Al-Kulub a murit întru mila lui Allah! Deie-ți El să trăiești îndelung zilele pe care nu le-a trăit ea! De altminteri, stăpâna noastră Zobeida i-a rânduit toate cinstirile unei înmormântări vrednice de ea și de stăpânul nostru, și a pus să fie înmormântată chiar în sarai, sub o boltă zidită anume!” Atunci califul are să fie tare înduioșat de bunătatea ta și are să plângă, și are să-ți fie tare mulțumitor. Pe urmă nu are să pregete a porunci să vină cititorii din *Coran* și a-i pune să vegheze la mormânt, procitind surale de îngropăciune. Dar dacă, dimpotrivă, califul, care știe că nu o aveai dragă pe Kut Al-Kulub, va ajunge să te bănuiască și să-și zică în sineși: „Cine știe dacă nu cumva fiica unchiului meu, Zobeida, nu a lucrat spre a o pierde pe Kut Al-Kulub!” și dacă bănuiala va spori în sufletul lui și îl va împinge să pună să deschidă mormântul ca să se cerceteze de ce moarte a murit cadâna, tu, o, stăpâna mea, nu trebuie să ai nicio teamă în privința aceasta. Întrucât, când au să sape groapa și au să scoată afară momâia înmormântată și care a fost făcută după chipul unui fiu de-al lui Adam, și când au să vadă momâia aceea îmbrăcată cu hainele cele mai scumpe și acoperită cu giulgiu falnic, atunci, dacă emirul drept-credincioșilor ar vrea să ridice giulgiul și hainele spre a o mai vedea pe cadână pentru cea din urmă oară, tu, o, stăpâna mea, nu vei pregeta să-l oprești, și

toată lumea la fel are să-l oprească, spunându-i: „O, emire al drept-credincioșilor, nu este îngăduit să vezi o femeie moartă, care are tot pânțele dezgolit!”

Și atunci califul, până la urmă, are să fie încredințat de moartea adevărată a cadănei lui, și are să pună a fi îngropată la loc, și are să-ți rămână mulțumitor pentru fapta ta! Iar tu, în felul acesta, ai să scapi de grijă, de-o vrea Allah!

La spusele acestea ale bătrânei, Sett-Zobeida văzu că ascultase un sfat iscusit, și numaidecât o cinsti pe babă cu daruri bogate, o rochie falnică tare frumoasă și bani mulți, și îi spuse să ia chiar ea asupra-și sarcina ducerii la îndeplinire a ticluielii. Și baba, cu mare sârg îl puse pe dulgher să cioplească momâia, și apoi duse momâia la Sett-Zobeida, și amândouă îmbrăcară momâia cu hainele cele scumpe ale cadănei Kut Al-Kulub, și o așezară într-un sicriu bogat, și îi făcură o înmormântare frumoasă, și o coborâră într-un mormânt cu boltă, zidit cu cheltuiești mari, și aprinseră făcliile, și sfeșnicele, și lumânările, și așternură chilimuri de jur împrejurul mormântului, pentru rugi și pentru slujbele îndătinat. Pe urmă Zobeida îmbrăcă tot saraiul în negru și le porunci tuturor roabelor să-și pună hainele negre de jale. Și știrea despre moartea cadănei Kut Al-Kulub se împrăstie în tot saraiul, și toată lumea, până și Massrur și hadâmbii, crezură că lucrul este adevărat.

Într-acestea, califul se întoarce din călătoria lui depărtată și intră în saraiul său, și porni cu toată graba către iatacul cadănei Kut Al-Kulub, care numai ea îi sta în minte. Și văzu slugile și roabele și însoțitoarele cadănei îmbrăcate în negrul de moarte, și începu să tremure de grijă; și pe dată văzu că-i iese înainte Sett-Zobeida, tot așa îmbrăcată în haine de jale. Și, când întrebă de pricina tuturor acestor lucruri, i se răspunse că frumoasa Kut

Al-Kulub murise. La știrea aceea, califul căzu leșinat. Iar când își veni în fire, întrebă unde este mormântul, ca să se ducă să-l vadă. Atunci Sett-Zobeida îi spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, află că, în temeiul dragostei mele pentru Kut Al-Kulub, am ținut s-o înmormânteze chiar în saraiul meu!

Atunci califul, încă în hainele de drum, porni spre locul din sarai unde se afla mormântul cadănei Kut Al-Kulub. Și văzu făcliile și lumânările aprinse, și chilimurile așternute de jur împrejur. La priveliștea aceea, califul îi mulțumi și o laudă pe Sett-Zobeida pentru fapta ei vrednică și se întoarse la sarai.

Dar califul, care din firea lui era pornit pe bănuieli, nu zăbovi a fi cuprins de îndoieli și de prepunerii; și, ca s-o retez scurt cu acele gânduri care îl chinuiau, porunci să fie săpată groapa mormântului și să fie dezgropat trupul cadănei sale. Ceea ce se înfăptui pe dată. Și califul, datorită tertipului ticluit de Sett-Zobeida, văzu momăia de lemn acoperită cu giulgiul și crezu că aceea era cadâna lui. Și puse să fie îngropată la loc și porunci să vină numai-decât slujitorii de la geamie și cititorii din *Coran*, care începură să procitească deasupra mormântului suralele de îngropăciune, în vreme ce el însuși ședea jos pe chilim, plângându-și toate lacrimile, până într-atât încât la urmă căzu leșinat de slăbiciune și de durere.

Și califul nu conțeni, vreme de o lună întreagă, să cheme slujitorii și cititorii din *Coran* și să se ducă la mormântul cadănei lui, unde începea să plângă cu amar.

În clipita aceea a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, nu mai lungi vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a patruzeci și una noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că emirul drept-credincioșilor, vreme de o lună întreagă, nu conțeni să se tot ducă la mormântul cadănei sale. Și, în cea din urmă zi a lunii, rugile și citirea din *Coran* ținură din zori până în zorii următori, și numai atunci fiecare putu să se întoarcă acasă. Iar califul, vlăguit de lacrimi și de trudă, se întoarse în saraiul său și nu mai vru să vadă pe nimeni, nici măcar pe vizirul Giafar, nici pe soția și vara sa Zobeida, și căzu în curând într-un somn greu, între două copile roabe de la sarai, care vegheau pe rând somnul califului. Una dintre ele ședea jos la capul califului, iar cealaltă la picioarele lui. Peste un ceas, întrucât califul nu dormea prea adânc, o auzi pe copila care îi sta la cap cum îi spune copilei care se afla la picioare:

– Ce nenorocire, o, prietenă Subhia!

Subhia răspunse:

– Da de ce, o, prietenă Nozha?

Nozha spuse:

– Stăpânul nostru pesemne că habar nu are cum stă treaba, de vreme ce își trece nopțile veghind la un mormânt în care nu se află decât o bucată de lemn cioplit, o momâie dăltuită de un tâmplar.

Subhia zise:

– Cum așa, o, sora mea Nozha? Păi atunci ce s-a făcut Kut Al-Kulub? Și ce nenorocire a lovit-o?

Nozha apuse:

– Află, o, Subhia, că am auzit totul de la sora noastră care este roaba de taină a stăpânei noastre Sett-Zobeida. Că Sett-Zobeida a chemat-o pe roabă și i-a dat niște banj, ca s-o adoarmă pe Kut Al-Kulub; și roaba i-a dat banjul cadănei Kut Al-Kulub care a adormit pe dată. Atunci stăpâna noastră a poruncit să fie așezată într-o ladă, pe care a dat-o în seama hadâmbilor Sauab, Kafur și Bakhita, poruncindu-le s-o înmormânteze departe, într-o groapă.

Atunci Subhia, cu lacrimile în ochi, zise:

– O, Nozha, mă rog ție! spune-mi repede dacă stăpâna noastră cea dulce Kut Al-Kulub a murit de moartea aceea cumplită!

Nozha răspunse:

– Allah aperei-i tinerețele de moarte! Păi nu, o, Subhia! Că am auzit-o pe Sett-Zobeida cum îi spunea roabei ei de taină: „Am aflat, o, Zahra, că acea Kut Al-Kulub a izbutit să scape din groapă și acuma se găsește în casa unui tânăr negustor din Damasc, pe nume Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub; și asta încă de-acum patru luni! Așa că vezi și tu, o, Subhia, cât de nenorocit este stăpânul nostru, califul, că nu știe nimic despre cadâna lui și că stă așa de veghe nopțile întruna la un mormânt în care nu se află niciun fel de mort!

Și cele două roabe șezură așa de vorbă mai departe încă o bucată de vreme, iar califul asculta vorbele lor.

Când sfârșiră de vorbit și califul nu mai avu nimica de aflat, deodată se ridică în capu-oaselor și răcni cu un glas cumplit, care le făcu pe cele două copile s-o ia la fugă speriate, și fu cuprins de o mânie înfricoșătoare, gândindu-se că mult iubita lui cadână se găsește la un om tânăr, pe nume Ghanem ben-Ayub, și asta încă de acum patru luni. Și se repezi și trimise să fie aduși dinaintea lui toți emirii și mai-marii, precum și vizirul său Giafar Al-Barmaki, care sosi în grabă mare și sărută pământul dintre mâinile lui.

Și califul îi strigă cu mânie cruntă:

– Giafar, ia cu tine străji și cercetează unde se află casa unui tânăr negustor din Damasc, pe nume Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub. Și-atunci, tu și oastea, să buluciți în casă, să i-o smulgeți pe cadâna mea Kut Al-Kulub și să mi-l aduceți pe acel tânăr nerușinat pe care eu însumi am să-l pun la caznă!

Și Giafar răspunse cu ascultare și cu supunere. Și coborî cu o oaste de străji și avu grijă să-l ia și pe valiul

cetății cu oamenii lui, și toți laolaltă nu conteniră a se vântura și a iscodi, până ce dibuiră casa lui Ghanem ben-Ayub.

La ceasul acela, Ghanem tocmai se întorsese de la suk, după ce cumpărase de-ale gurii pentru toată ziua, și ședea jos lângă Kut Al-Kulub, și dinaintea lor se afla un berbec bine rumenit și copt, și multe alte bunătăți, și din care se înfruptau după pofta inimii lor. La zarva care se ridică afară, Kut Al-Kulub privi pe fereastră și numai dintr-o aruncătură de ochi pricepu prăpădul ce se abătea asupra casei; văzu toată casa împresurată de străji, de armași, de mameluci și de capi de oaste, și îl văzu în fruntea lor pe valiul cetății și pe vizirul Giafar. Și toți se roteau împrejurul casei, precum genele ochilor se rotesc de-a lungul pleoapelor. Și nu mai avu nicio îndoială că emirul drept-credincioșilor a aflat povestea; da ghici și că el trebuie să fie tare zuliu pe Ghanem, care de patru luni o ținea în casa lui. La gândul acela, îngălbeni la chip, și fața ei frumoasă se schimbă, și copila se întoarse către Ghanem și îi spuse:

– O, dragul meu, întâi de toate, gândește-te cum să scapi! Ridică-te și fugi de-aici!

El răspunse:

– O, bucuria mea, o, lumină a ochilor mei, cum să ies și cum să fug dintr-o casă împresurată peste tot de vrăjmași?

Ea îi spuse:

– Fii fără teamă!

Și pe dată îl dezbrăcă de tot și îl îmbrăcă într-o cămașoaie veche și roasă care îi ajungea până la genunchi, și luă o cratiță mare cu carne și i-o puse pe cap, și îi puse peste cratiță o tabla cu pâine și cu farfuriuri pline de rămășițele de la masă, și îi spuse:

– Ieși acum, travestit așa, și au să te ia drept vreo slugă de-a hangului, și nimeni n-are să-ți facă nimic.

Cât despre mine, să nu-ți faci griji, întrucât am să mă pricep eu să rânduiesc treburile și știu ce putere am eu asupra califului!

La vorbele acestea spuse de Kut Al-Kulub, Ghanem, fără a mai avea răgaz să-și ia bun-rămas, zori să plece, și străbătu rândurile de străjeri și de mameluci, ducând pe cap povara cu bucate, și nu păți nimic, întrucât se afla sub ocrotirea Atoateocrotitorului, carele numai el poate să-i scape pe oamenii de treabă din primejdii și de la toată năpasta!

Ci pe dată vizirul Giafar descălecă de pe cal și intră în casă, și ajunse în iatacul cel tainic, și o văzu numai-decât, în mijlocul sălii pline cu legăturile de mărfuri și de mătăsuri, pe frumoasa Kut Al-Kulub, care avusese vreme să se facă încă mai frumoasă și să-și pună hainele cele mai bune, și să se împodobească cu toate giuvaierurile ei, și să se facă mai strălucită decât toate strălucitele, și care avusese răgaz să strângă într-un sipet toate lucrurile ei cele mai scumpe, giuvaierurile, nestematele și toate lucrurile de preț. Încât de-abia intrase Giafar în iatac, că ea se și sculă drept pe cele două picioare ale ei și se temeni, și sărută pământul dintre mâinile lui, și grăi:

— O, stăpâne al meu, Giafar, iacătă, calamul a scris ceea ce trebuia să fie scris din porunca lui Allah. Mă încredințez, așadar, în mâinile tale!

Și Giafar răspunse:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, califul mi-a dat poruncă să-l zeberesc numai pe Ghanem ben-Ayub! Așa că spune-mi unde este!

Ea îi răspunse:

— O, Giafar, Ghanem ben-Ayub, după ce și-a strâns în legături parte din mărfurile sale, a plecat, acum-a-s câteva zile, în cetatea lui, la Damasc, să-și vadă pe maică-sa și pe soră-sa Fetnah. Și nu mai știu nimic de el, și nu pot să-ți spun mai mult. Da cât despre sipetul meu, pe

care îl vezi aici și în care mi-am pus toate lucrurile mele cele mai de preț, vreau să mi-l păstrezi cu grijă și să pui să-mi fie cărat la saraiul emirului drept-credincioșilor.

Și Giafar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Pe urmă luă sipetul și le porunci oamenilor lui să-l care și, după ce o copleși pe Kut Al-Kulub cu temeneli, cu cereri de iertăciune și cu cinstiri, o rugă să-l însoțească la emirul drept-credincioșilor; și ieșiră cu toții, da numai după ce, precum poruncise califul, jefuiră și prădară toată casa lui Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub.

După ce se înfățișă înaintea califului, Giafar îi povesti ce făcuse, și plecarea lui Ghanem la Damasc, și sosirea la sarai a cadânei Kut Al-Kulub. Și califul, care era încredințat că Ghanem îi făcuse cadânei Kut Al-Kulub tot ce este în stare să-i facă un tânăr unei femei frumoase și care este bun al altuia, fu cuprins de o mânie năprasnică și nici măcar nu vru s-o mai vadă pe Kut Al-Kulub, și îi porunci lui Giafar s-o încuie într-o odaie întunecată și s-o pună sub paza unei babe ce era însărcinată de obicei cu asemenea slujbe.

Dar cât despre Ghanem, califul trimise călăreți să-l caute peste tot, și, pe deasupra, scrise cu chiar mâna sa o scrisoare către sultanul caimacam al său, Mohammad ben-Soleiman El-Zeini; își luă calamul, călimărul și o foaie de hârtie, și scrise:

*DOMNIEI-SALE SULTANULUI MOHAMMAD
BEN-SOLEIMAN EL-ZEINI, CAIMACAMUL
DAMASCULUI, DIN PARTEA EMIRULUI
DREPT-CREDINCIOȘILOR HARUN-AL RAȘID,
CEL DE-AL CINCILEA CALIF DIN SLĂVITA
OBÂRȘIE A NEAMULUI BANI-ABBAS. ÎN NUMELE
LUI ALLAH ATOTMILOSTIVUL ȘI IERTĂTORUL*

După care, cerem știre despre sănătatea ta, care ne este scumpă, și după rugăciunea noastră la Allah să te ție zile îndelungi în huzur și îmbelșugare...

Și-apoi:

O, caimacam al nostru, vreau să știi că un tânăr negustor, pe nume Ghanem ben-Ayub, a venit la Bagdad și a ispitit și a silnicit o roabă dintre roabele mele, și a făcut cu ea ceea ce a făcut. Și a fugit de pedeapsa și de mânia mea, și și-a oblicit bârlog în cetatea ta, unde cată să se afle la ceasul de-acum cu mama și cu sora lui.

Să-l prinzi și să-l legi și să-i tragi cinci sute de lovituri de curea. Apoi să-l târăști pe toate ulițele cetății tale, iar un pristav să meargă dinaintea cămilei care îl va purta, și să strige:

„Iacătă pedeapsa pentru robul care năzuiește la bunul stăpânului său!” Și pe urmă să-l trimiți la mine, ca să poruncesc să fie pus la cazne și să i se facă ce se cuvine de făcut.

Apoi! Să-i jefuiești casa și să i-o dărâmi până în temelii, și să faci să piară până și urmele pomenirii ei.

Și-apoi! Întrucât Ghanem ben-Ayub are o mamă și o soră tânără, să le iei, să le dezbraci goale cu totul și să le izgonești, după ce le vei ține vreme de trei zile în văzul ochilor tuturor locuitorilor din cetatea ta.

Și dă-ți silință mare și mare sârguință să împlinești porunca noastră!

Uassalam!

Și numaidecât, la porunca emirului drept-credincioșilor, un sol plecă la Damasc și goni atâta de iute, încât ajunse acolo numai în opt zile, și nu în douăzeci și mai bine.

Încât, când sultanul Mohammad avu în mâini scrisoarea califului, o duse la buze și la frunte și, după ce o

citi, puse numaidecât în faptă porunca trimisă de calif. Puse, așadar, pristavii domnești să străbată toată cetatea și să strige: „Cine vrea să prade, să se ducă la casa lui Ghanem ben-Ayub și s-o prade după placul lui!“

Și numaidecât porni și el cu străjile sale spre casa lui Ayub, și bătu la poartă, și Fetnah, sora cea tânără a lui Ghanem, veni fuga să deschidă și strigă:

– Cine e acolo?

El răspunse:

– Eu sunt!

Atunci ea deschise poarta și, întrucât niciodată nu îl mai văzuse pe sultanul Mohammad, își acoperi pe dată fața cu un colț al basmalei pe care o avea pe cap și fugi să-i dea de știre mamei lui Ghanem.

Mama lui Ghanem, la ceasul acela, ședea jos, sub bolta mormântului pe care îl zidise spre pomenirea fiului ei Ghanem, pe care îl credea mort, de un an de când nu mai auzise nimic despre el. Și era plânsă toată și nu mai mânca și nu mai bea nimic. Așa că îi spuse fiicei sale Fetnah să-l poftască să intre, și sultanul Mohammad intră în casă și ajunse la mormânt, și o văzu pe mama lui Ghanem cum plângea, și îi spuse:

– Am venit după fiul tău Ghanem, ca să-l trimit la calif!

Ea răspunse:

– Amărâta de mine! Fiul meu Ghanem, rodul lăuntrurilor mele, ne-a părăsit, pe mine și pe sora lui, de mai bine de un an, și nu mai știm ce s-a făcut cu el!

Atunci sultanul Mohammad, care altminteri era plin de filotimie, nu putu decât să îndeplinească porunca dată de calif; puse să se prade casa și să se ia chilimurile, vasele, farfuriurile și lucrurile scumpe; pe urmă dărâmă casa din temelii și puse să se care toate pietrele ei departe de cetate. Pe urmă, măcar că treaba tare nu-i plăcea, puse să fie dezbrăcate goale mama lui Ghanem și frumoasa și

tânăra Fetnah, sora lui, și porunci să fie ținute vreme de trei zile în văzul cetății, cu opreliștea de a fi acoperite nici măcar cu o cămașă fără mâneci, și le alungă din Damasc. Și iac-așa, datorită supărării califului, Fetnah și mama ei fură alungate din Damasc.

Cât despre Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub, odată ieșit din Bagdad, începu să meargă și să plângă, până ce i se sfâșie inima; și o ținu tot așa, fără să mănânce și fără să bea, până la sfârșitul zilei; iar foamea și durerea îl topiseră. Ajunse, într-un sfârșit, la un sat și se îndreptă spre geamia de acolo, și intră în curte, și se duse să se prăbușească pe o rogojină, și se sprijini cu spina-re de un zid. Șezu așa, fără de simțire, iar inima-i bătea anapoda, până dimineța, și fără a avea putere să facă vreo mișcare spre a cere ceva. Dimineța, sătenii din sat veniră la geamie pentru rugăciune și îl văzură întins lat pe jos; pricepând că e flămând și însetat, îi aduseră o strachină cu miere și două pâini, și îl îmbiară să mănânce și să bea; pe urmă îi aduseră, ca să îmbrace, o cămașă, ce-i drept fără mâneci, și peticită toată, și plină de păduchi. Pe urmă îl întrebă:

– Cine ești și de unde vii, străine?

Și Ghanem deschise ochii și se uită; și începu doar să plângă. Atunci ei rămaseră împrejurul lui o bucată de vreme și, până la urmă, plecă fiecare în treaba lui.

Ghanem, ca urmare a supărilor și a lipsurilor, căzu bolnav și rămase mai departe să zacă pe rogojina cea veche de la geamie vreme de încă o lună; și slăbi la trup și se schimbă cu totul la față; iar trupu-i fu potopit de păduchi și de ploșnițe; și ajunse într-o stare așa de ticăloasă, încât credincioșii de la geamie se chibzuiră într-o zi între ei să-l trimită la bolnița din Bagdad, dat fiind că numai acolo era bolniță. Așa că plecară să caute un cămilar cu cămilă și îi spuseră:

– Ia-l și pune-l pe tânărul acesta bolnav pe spinarea cămilei tale și du-l la Bagdad și lasă-l la ușa bolniței; că schimbarea de loc și îngrijirile de la bolniță au să-l vindece, de bună seamă. Cât despre tine, o, cămilarule, ai să te întorci la noi să ceri ceea ce ți se va datora pentru drum și pentru cămilă!

Și cămilarul răspunse:

– Ascult și mă supun!

Pe urmă, ajutat de cei de față, îl luă pe Ghanem cu rogojina pe care zăcea, îl sui pe spinarea cămilei și îl înțepeni acolo.

În chiar clipita când cămilarul sta să plece și când Ghanem își plânga ticăloșia, două femei, tare sărăcăcios îmbrăcate, amestecate în mulțimea care se uita la el, îl văzură pe bolnav și spuseră:

– Cum seamănă acest biet bolnav cu fiul nostru, Ghanem! Da nu este cu puțință să fie el tânărul acesta ajuns ca o umbră!

Și cele două femei, care erau pline de praf și chiar atunci ajunseseră în sat, începură să plângă, gândindu-se la Ghanem. Întrucât erau chiar mama lui Ghanem și sora lui, Fetnah, care fugiseră din Damasc și acum își urmau drumul către Bagdad.

Cât despre cămilar, d-apoi acela nu zăbovi să încalce pe măgarul său și, luând cămila de funie, drumări către Bagdad. Ajunse acolo în curând și se duse drept la bolniță, și îl lăsă jos pe Ghanem de pe spinarea cămilei și, întrucât era tare dis-de-dimineată și bolnița nu se deschisese, îl puse jos pe treapta de la ușa și se întoarse în satul său.

Ghanem rămase întins așa la ușa, până ce locuitorii ieșiră de prin casele lor; și îl văzură culcat pe rogojină și ajuns ca o umbră, și se strânsură împrejurul lui și începură să facă fel de fel de presupuneri. Pe când ei își împărtășeau socotințele, iacătă că tocmai trece șeicul cel

mare al sukului, care numaidecât dădu mulțimea la o parte și se duse și îl văzu pe flăcăul bolnav și își zise în sine: „Pe Allah! Dacă flăcăul acesta intră în bolniță, e pierdut de la început, din lipsă de îngrijire bună, și va fi neîndoielnic un om osândit la moarte! Așa că am să-l iau eu în casa mea, și Allah mă va răsplăti în Grădina Desfătărilor!” Atunci șeicul sukului le porunci robilor lui cei micuți să-l ia pe flăcău și să-l care acasă; și îi însoți și el și, de cum ajunsese, îi așternu un pat nou-nouț cu niște saltele bune și cu o pernă nou-nouță și tare curată; pe urmă o chemă pe soția lui și zise:

— O, nevastă, iacătă un oaspete pe care ni-l trimite Allah. Să-l slujești cu multă grijă.

Ea răspunse:

— De bună seamă! Pe capul și pe ochii mei!

Pe urmă își suflecă numaidecât mânecile și puse să fiarbă apă în căldarea cea mare, și îl spală pe picioare, pe mâini și pe tot trupul, apoi îl îmbracă în haine curate de-ale soțului ei și îl stropi pe față cu apă de trandafiri. Atunci Ghanem începu să răsufle mai în voie; și puterile, încet, încet, începură să i se întoarcă, și odată cu ele amintirea despre trecutul său și despre iubita sa Kut Al-Kulub. Și-așa cu Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub.

Da cât despre Kut Al-Kulub, după ce califul fu cuprins de atâta mânie împotriva ei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, își curmă vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a patruzeci și doua noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan că, în ce o privește pe Kut Al-Kulub, după ce califul s-a mâniat așa de amarnic pe ea și a pus să fie întemnițată într-o odaie

întunecată sub paza unei femei bătrâne de la sarai, copilă rămase în starea aceea vreme de patruzeci de zile, fără a avea niciun fel de legătură cu chiar nimeni din sarai. Și califul, până la urmă, o uită cu totul, până ce într-o zi, pe când trecea prin dreptul odăii în care zăcea închisă Kut Al-Kulub, o auzi cântând jalnic stihuri de-ale poezilor, pe urmă cum se oprea spre a vorbi cu glas tare și a-și zice: „O, prietene al meu Ghanem ben-Ayub, ce suflet frumos aveai și ce mărinimos erai și ce inimă neprihănită! Tu ai fost mare față de acela care te-a împilat, și cinstitor față de femeia aceluia care a izgonit femeile din casa ta, și ai scăpat-o de la ocară pe femeia aceluia care a aruncat rușinea asupra alor tăi și asupra ta! Da are să vină ea și ziua când tu și califul aveți să stați drepti dinaintea Celui singur judecător, și singur drept; și tu vei ieși din înfruntare biruitor asupra împilătorului tău, cu Allah drept cumpănitor și cu îngerii drept martori!“

Dacă auzi vorbele acestea și pricepu tâlcul jelaniei ei, pe când nimeni nu se afla acolo ca s-o audă, califul înțelese că fusese nedrept față de ea și față de Ghanem. Așa că grăbi a se întoarce la sarai și îl însărcină pe capul hadâmbilor să se ducă după Kut Al-Kulub. Și Kut Al-Kulub se înfățișă între mâinile lui și șezu așa, cu capul plecat, cu ochii plini de lacrimi și cu inima tare amară; și califul îi zise:

– O, Kut al Kulub, te-am auzit cum mă învinuiai de nedreptate și cum mă osândeai de împilare; și socot că m-am purtat rău față de cel care îmi făcuse bine! Cine este, așadar, acela care a cinstit o femeie care era a mea, iar eu i-am făcut de ocară femeile, în schimb? Aceia care mi-a ocrotit femeia, iar eu i-am necinstit femeile?

Kut Al-Kulub răspunse:

– Este Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub! Mă jur ție, o, califule, pe milele și pe binefacerile tale, că niciodată Ghanem nu a încercat să mă siluiască; și e

departe de a fi săvârșit asupra mea vreo pângărire! Oh, departe-s de el și nerușinea și silnicia!

Atunci califul, nemaîndoindu-se, strigă:

– Ce nenorocire, o, Kut Al-Kulub! Chiar că nu se află înțelepciune și putere decât la Allah Preaînaltul și Atoateștiutorul! Încât, o, Kut Al-Kulub, cere, și toate dorințele ți se vor împlini!

Atunci Kut Al-Kulub oftă:

– O, emire al drept-credincioșilor, atunci ți-l cer pe Ghanem ben-Ayub!

Și califul, în pofida dragostei pe care tot o mai nutrea pentru cadâna lui scumpă, îi spuse:

– Așa se va face, de-o vrea Allah! Îți făgăduiesc, cu o inimă darnică și care nu a mai întors niciodată ceea ce a dăruit! Și va fi coplesit cu cinstiri!

Kut Al-Kulub zise:

– O, emire al drept-credincioșilor, îți cer ca, atunci când Ghanem se va întoarce, să mi-l dai în dar, ca să-i fiu soție iubită!

Califul răspunse:

– La întoarcerea lui, Ghanem îți va fi dăruit și vei fi bunul și soția lui!

Atunci Kut Al-Kulub spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, nimeni nu știe unde se află Ghanem, și însuși sultanul de la Damasc ți-a spus că nu știe ce s-a întâmplat cu el. Îngăduie-mi, așadar, să fac chiar eu cercetările de trebuință, cu nădejdea că Allah se va milostivi să mă ajute a-l găsi!

Califul răspunse:

– Ai încuviințarea să faci ceea ce ți se pare de cuviință!

La vorbele acestea, Kut Al-Kulub își simți pieptul cum i se umple de bucurie și inima cum i se luminează, și grăbi să iasă din sarai, după ce se înarmase cu o pungă plină cu o mie de dinari de aur.

În ziua dintâi, bătu toată cetatea Bagdadului și se duse pe la șeicii mahalalelor și pe la copiii de pe ulițe, și îi cercetă, fără a izbuti să ajungă la vreun rost.

A doua zi, se duse la sukul negustorilor și intră prin toate prăvăliile și se duse să-l vadă pe șeicul căpetenie peste suk; îi înfațișă împrejurarea și îi lăsă o sumedenie de dinari, rugându-l să-i împartă străinilor săraci, în numele ei.

A treia zi, cum se dusesese la sukul argintarilor și al giuvaiergiilor, după ce luase cu ea alți o mie de dinari, și cum îl chemase pe starostele argintarilor și al giuvaiergiilor și îi înmânase o sumedenie de galbeni, spre a-i împărți străinilor săraci, starostele sucului, când o auzi pomenind de străini săraci, îi zise:

— O, stăpână a mea, tocmai am strâns la casa mea un tânăr străin și bolnav, despre care nu știu nici cum îl cheamă, și nici ce rost are. (Or, era chiar Ghanem ben-Ayub; da șeicul sucului habar n-avea.) Da trebuie să fie feciorul vreunui negustor mare și al unor părinți de neam bun. Întrucât, măcar că e ca o umbră, are un obraz tare frumos și e dăruit cu toate harurile și cu toate desăvârșirile. De bună seamă că va fi fost adus în starea aceasta fie de niscaiva datorii mari, pe care n-o fi putut să le plătească, fie de vreo dragoste nenorocită și de pierderea celei iubite. La vorbele acestea, Kut Al-Kulub își simți inima cum bate în zvâcnete anapoda, și lăuntru-rile cum i se înfioară de tulburare, și îi zise starostelui sucului argintarilor și al giuvaiergiilor:

— O, șeicule, întrucât nu poți să pleci din suk la ceasul acesta, dă-mi pe cineva să mă călăuzească până la casa ta.

Iar șeicul argintarilor spuse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Și îl chemă pe un copilaș din suk, care știa unde este casa lui, și îi zise:

— Repede, o, Felfel, du-o pe stăpâna ta până acasă la mine!

Și micuțul Felfel din suk o luă înaintea cadânei Kut Al-Kulub și o duse la casa starostelui sukului, unde se afla străinul bolnav.

După ce Kut Al-Kulub intră în casă, se temeni dinaintea soției șeicului. Iar soția șeicului o cunoscuse, întrucât le știa pe toate hanâmele din Bagdad, pe la casele cărora se ducea adesea, și se ridică și se temeni și sărută pământul dinainte-i. Atunci Kut Al-Kulub, după temenelile îndătinate, o întrebă:

— O, maică bună, poți să-mi spui unde se află tânărul cel străin și bolnav pe care l-ați strâns în casa voastră?

Atunci soția starostelui începu să plângă și îi arătă cu degetul un pat ce se afla acolo și îi spuse:

— Uite-l în pat. E un tânăr de neam ales, de bună seamă, întrucât toată purtarea lui o dovedește.

Atunci Kut Al-Kulub se întoarse către patul pe care zăcea întins tânărul străin, și se uită la el cu luare-aminte, și văzu un tinerel slab și vlăguit și ca o umbră; și fu de parte de a ghici că era Ghanem; dar fu cuprinsă de milă față de el, și începu să plângă și să zică:

— Oh! ce nenorocire e să fii străin, măcar de-ai fi și emir în țara ta!

Pe urmă îi lăsa cei o mie de dinari soției șeicului argintarilor și o îndemnă să nu precupețească nimic pentru bunăstarea tânărului bolnav; pe urmă, cu chiar mâna ei, îi dădu bolnavului leacurile scrise și îl ajută să le bea; pe urmă, după ce șezuse mai bine de un ceas la capul său, îi ură bună pace soției starostelui sukului, încălecă pe catârcă și se întoarse la sarai.

Și în fiecare zi se ducea prin toate sukurile și își petrecea toată vremea în căutări necurmăte, până când într-o zi veni șeicul s-o caute și îi spuse:

— O, stăpâna mea Kut Al-Kulub, întrucât m-ai îndemnat să ți-i aduc pe toți străinii care trec prin Bagdad,

am a îndruma astăzi între mâinile tale cele darnice două femei, una măritată și cealaltă fecioară, și amândouă pesemne de stepenă tare înaltă, întrucât călcătura și chipul lor mi-o dovedesc; da sunt îmbrăcate ticălos, în niște haine de păr de capră, și fiecare poartă o desagă la gât, cum poartă cerșetorii. Și ochii le sunt plini de lacrimi, iar inima lor e tare necăjită. Și iacătă că ți le aduc, întrucât numai tu, o, sultană a milelor, vei ști să le alini, și să le întărești, și să le ferești de rușinea și de ocară întrebărilor neobrazate; întrucât hotărât că nu sunt niște făpturi care să poată a fi supuse unor întrebări neobrazate. Din parte-mi, nădăjduiesc că, datorită binelui ce avem să i-l facem, Allah are să ne păstreze, la Ziua Răsplății, un loc în Grădina Desfătărilor!

Kut Al-Kulub răspunse:

– Pe Allah! o, stăpâne al meu, m-ai făcut să-mi doresc fierbinte să le văd! Unde sunt?

Atunci șeicul ieși și se duse să le ia de după poartă, și le aduse dinaintea cadănei Kut Al-Kulub.

Când Fetnah și mama ei intrară la Kut Al-Kulub, ea se uită la ele și, văzându-le frumusețea și hanâmia și zdrențele cu care erau înveșmântate, începu să plângă și strigă:

– Pe Allah! Acestea-s femei de viță aleasă și deprinse cu sărăcia. Întrucât văd bine de pe chipul lor că s-au născut în cinstiri și în bogății!

Iar șeicul sukului răspunse:

– Hotărât! o, stăpâna mea, adevăr grăiești! Năpasta trebuie să se fi abătut asupra casei lor, și împilarea să le fi asuprit și să le fi răpit bunurile. Să le venim într-ajutor, întrucât noi îi iubim pe cei săraci și pe cei necăjiți, spre a ni se cădea milele lui Allah Milosârdnicul!

La vorbele acestea, mama și fiica începură să plângă și să se gândească la Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub. Și, văzându-le că plâng, Kut Al-Kulub începu

să plângă și ea cu ele. Atunci mama lui Ghanem îi spuse:

– O, stăpână plină de mărinimie, deie Allah să izbutim a găsi ceea ce căutăm cu inima îndurerată! Cel pe care îl căutăm este fiul lăuntrurilor noastre și flacăra inimii noastre, fiul nostru Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub!

La numele lui Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub, cadâna scoase un țipăt mare, căci pricepuse atunci că dinainte-i se aflau mama lui Ghanem și sora lui Ghanem, și căzu leșinată. Iar când își veni în fire, se aruncă scăldată de lacrimi în brațele lor, și le zise:

– Nădăjduiți întru Allah, și în mine, o, surorile mele, căci ziua de azi va fi ziua cea dintâi a bucuriei voastre și cea din urmă a nenorocirilor voastre! Curmați, așadar, toată mâhnirea!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, își curmă vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a patruzeci și treia noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că dulcea Kut Al-Kulub îi spuse mamei și sorei lui Ghanem:

– Curmați toată mâhnirea!

Pe urmă se întoarse spre șeicul sukului argintarilor și al giuvaiergiilor și îi dădu o mie de dinari de aur și îi zise:

– O, șeicule, să le însoțești acum până la tine acasă și să-i spui soției tale să le ducă la hammam și să le dea apoi niște haine cât mai frumoase; și să le acopere cu grijă și cu cinstiri, fără a precupeți nimic pentru bunăstarea lor!

A doua zi, Kut Al-Kulub nu pregetă să se ducă ea însăși acasă la șeicul sukului, să se încredințeze cu chiar ochii ei dacă totul fusese îndeplinit după îndrumările date. De cum intră în casă, soția starostelui îi ieși înaintea și îi sărută mâinile și îi mulțumi pentru dărniciile ei; pe urmă le pofti să vină pe mama și pe sora lui Ghanem, care fuseseră la hammam și ieșiseră de acolo schimbate cu totul și cu chipurile strălucind de hanâmie și de frumusețe. Și Kut Al-Kulub începu să le vorbească dulce, vreme de un ceas; pe urmă îi ceru soției starostelui vești despre bolnavul lor. Și soția șeicului răspunse:

— E tot așa.

Atunci Kut Al-Kulub zise:

— Să mergem toate să-l vedem și să încercăm a-l îmbărbăta!

Și le luă pe cele două femei care, stând în iatacul pentru femei, nu putuseră să-l vadă pe bolnavul culcat în sala de oaspeți, și intrară toate la tânăr, și se uitară la el cu multă duioșie și cu milă, și șezură jos împrejurul lui, să-i vorbească; și, pe când tăifăsuiau, fu rostit numele de Kut Al-Kulub.

Și, de cum auzi rostindu-se numele de Kut Al-Kulub, chipul gălbejit al tânărului bolnav se îmbujoră, trupul lui istovit se împuternici și sufletul i se trezi; și săltă capul, cu ochii plini de viață, și strigă:

— Unde ești, Kut Al-Kulub?

Când îl auzi pe flăcău deschizând gura pentru întâia oară și că o strigă pe nume, Kut Al-Kulub cunoscă glasul lui Ghanem ben-Ayub, și se aplecă repede asupra lui și îi zise:

— O, scumpule! tu ești Ghanem ben-Ayub!

El îi spuse:

— Da! Sunt Ghanem!

La cuvintele acestea, copila se prăbuși pe spate, leșinată. Iar mama lui Ghanem și sora lui, Fetnah,

auzind vorbele rostite, scoaseră un țipăt și se prăbușiră și ele leșinate.

Până la urmă, după o bucată de vreme, își veniră în fire, se repeziră la Ghanem și se petrecu ceea ce se petrecu – și plânsete, și strigăte de bucurie, și sărutări.

Pe urmă Kut Al-Kulub, mai liniștită, îi spuse:

– Slavă și închinăciune lui Allah, carele a îngăduit într-un sfârșit adunarea noastră a tuturor laolaltă, a mea, a mamei tale și a surorii tale!

Apoi îi istorisi toată povestea și adăugă:

– Califul, până la urmă, a dat crezare spuselor mele și ți-a dăruit ocrotințele sale și mi-a mărturisit dorința de a te vedea; pe deasupra, mă dă ție în dar!

La vorbele acestea, Ghanem se însenină până peste poate și îi sărută mâna cadânei Kut Al-Kulub, care îl sărută pe ochi și pe cap. Pe urmă, Kut Al-Kulub le spuse tuturor:

– Așteptați-mă aici! Am să mă întorc!

Și se duse în graba mare la sarai, descuie sipetul în care avea lucrurile ei cele scumpe, scoase de acolo sumedenie de dinari și se duse la suk, ca să-i dea starostelui sukului, spunându-i:

– Cumpără pentru fiecare dintre ele și pentru Ghanem câte patru rânduri de haine din cea mai frumoasă țesătură, și câte douăzeci de năframe, și câte zece cingători, și câte zece bucăți din fiecare lucru de îmbrăcat!

Și se întoarse la casa în care se aflau Ghanem și femeile, și îi luă pe toți la hammam. Pe urmă le găti niște pui și niște carne fiartă, și niște vin safi, și vreme de trei zile îi îmbie să bea și să mănânce, sub ochii ei; și, după cele trei zile de hrană atâta de întăritoare, simțiră că li se întoarce viața și că sufletul li se așază iarăși la locul lui. Pe urmă, Kut Al-Kulub îi mai duse încă o dată la hammam și puse să li se schimbe hainele și îi aduse îndărăt acasă la starostele sukului. Apoi chibzui să meargă la

calif, se înfățișă între mâinile lui, se temeni până la pământ și îi duse știre despre întoarcerea lui Ghanem ben-Ayub și a mamei și a surorii lui, Fetnah; și nu uită a-i spune ce gingașă și ce fragedă și ce plină de frumusețe era tânăra Fetnah. Atunci califul spuse unui rob:

– Du-te și adu-mi-l îndată pe Giafar!

Și Giafar veni, iar califul îi spuse:

– Du-te și adu-mi-l îndată pe Ghanem ben-Ayub!

Și Giafar plecă la casa șeicului, unde Kut Al-Kulub i-o și luase înainte și îl prevestise pe Ghanem despre sosirea vizirului, și îi spusese:

– O, Ghanem, mai cu seamă acum se cere să-i arăți califului, care l-a însărcinat pe Giafar să te ducă dinainte-i, cât de cilibiu știi tu să vorbești, și ce inimă dârză ai, și neprihana vorbelor tale!

Pe urmă îl îmbracă cu caftanul cel mai scump dintre toate caftanele cele noi pe care le cumpărase din suk și îi înmână o grămadă de dinari, și îi spuse:

– Nu pregeta să arunci galbenii cu pumnii când ai să ajungi la sarai și ai să străbați rândurile de hadâmbi și de slugi!

Într-acestea, Giafar ajunsese la casa starostelui, călare pe catârca sa; și Ghanem alergă să-l întâmpine și îi ură bun venit și sărută pământul între mâinile lui; și se făcuse iarăși Ghanem cel frumos de odinioară, cu chipul falnic și cu înfățișarea lui ispititoare! Și Giafar îl rugă să-l însoțească și îl duse între mâinile califului. Și Ghanem îl văzu pe emirul drept-credincioșilor, înconjurat de vizirii săi, de navabii cei mai de seamă din domnia lui și de capii străjilor și ai oștilor. Or, Ghanem era iscusit la vorbă, cu inima vitează, povestaș meșter, procititor dulce, ticluitoar de versuri minunate. Se opri, așadar, între mâinile califului, se uită o clipă în pământ cu o înfățișare gânditoare, ridică apoi capul către calif și ticlui stihurile acestea:

O, doamne-al vremii, un ochi mult milos
 Privi pământul, și-l umplu de roadă.
 Noi suntem fiii-acelui rod mănos
 Sub stăpânirea ta cea luminată.

Cad în genunchi, cu bărbile-n țărână,
 La pragul tău sultanii și emirii;
 Prinose de supușenie-și înmână
 Cununile lor scumpe, stăpânirii.

O, nici pământul n-are destul loc,
 Nici zările nu sunt atât de-ntinse
 Cât să cuprindă, strânse la un loc,
 Puhoaietele oștimii-ți neînvînse.

O, doamne-al vremii, ia pământu-ntreg
 Și-acoperă-l cu corturile tale!
 Și leagă-apoi, să-ți șadă la edec,
 Albastrele văzduhului ocoale.

Tu, soare-al lumii, lumea s-o îndrepti!
 Iar judecata ta împărătească
 Să-i lumineze pe cei înțelepți,
 Să curme viclenia mișelească,
 Iar faptele supușilor tăi drepti
 Cu plată dreaptă să le răsplătească!¹

¹ În varianta lui M. A. Salie, versurile diferă întrucâtva:

Să trăiești, mare doamne, atâtea mai presus,
 Cel dăruit cu daruri cum n-au mai fost și nu-s!
 N-au vrut să ți se-nchine ai lumii mândri crai,
 Nici domn peste palatul Hostroilor* să stai,
 Și-acum la pragu-ți craii din patru zări aduși
 Cununile lor scumpe îți dăruie supuși.

Califul rămase vrăjit de frumusețea stihurilor, de ritmul lor strâns, de curățenia limbii lor și de harul stihitorului.

Ci în clipita aceea a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, cuminte, nu mai lungi vorbele îngăduite.

Iar când fu cea de a patruzeci și patra noapte

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitul sultan, că, după ce Ghanem ben-Ayub l-a desfătat astfel pe califul Harun Al-Rașid, califul îi spuse să se apropie de scaunul său împărătesc; și Ghanem se duse lângă scaunul domnesc, iar califul îi spuse:

– Istorisește-mi toate amănuntele pățaniei tale, fără a-mi ascunde nimic din adevăr!

Atunci Ghanem șezu jos și îi istorisi califului toată povestea lui, de la început până la sfârșit. Ci nu ar fi de

*Iar când te văd cu ochii, cuvântul li se-ngână,
Cad în genunchi de-a valma cu frunțile-n țărână.
Ți-aduc prinoase scumpe sultanii lumii toți,
Și craii, și vlădicii, cu moși și cu nepoți.
Stă scut și pace lumii al oștii tale val,
Cum stă-ntre stele-n ceruri lumina lui Zohal**.
Păstreze-te-n putere Allah, și ani destui,
Chinovnic al averii și-al bunurilor lui.
Că tu pe-ntreg pământul ai semănat dreptate,
Și luminezi văzduhul și zărilor, pe toate.*

*Hostroe este numele a doi regi persani din dinastia Sassanizilor, rămași legendari pentru bogățiile lor.

**Zohal este numele arab al planetei Saturn, dar de fapt aici cuvântul se referă la Calea Lactee.

niciun folos s-o mai spunem și noi încă o dată. Iar califul rămase pe deplin încredințat de nevinovăția lui Ghanem și de curățenia gândurilor lui, mai cu seamă când auzi cinstirea lui Ghanem față de slovele scrise pe șalvarii cadănei, și îi spuse:

– Mă rog ție să-mi ușurez sufletul de nedreptatea săvârșită față de tine!

Și Ghanem îi spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, ți-l ușurez! Întrucât tot ceea ce este al robului este bunul stăpânului său!

Califul nu pregetă, în mulțumirea lui, să-l ridice pe Ghanem la cele mai de sus huzmeturi din împărăție; îi dăruie un sarai, și simbrii bogate, și robi, și roabe fără de număr. Iar Ghanem grăbi a lua cu el, în saraiul său cel nou, pe maică-sa și soră-sa Fetnah și pe iubita lui, Kut Al-Kulub. Pe urmă califul, care aflase că Ghanem avea o soră minunată și încă fecioară și tot tânără, pe nume Fetnah, îl întrebă pe Ghanem, care răspunse:

– Este sluga ta, iar eu sunt robul tău!

Califul nu pregetă a-i mulțumi, și îi dăruie o sută de mii de dinari de aur; pe urmă porunci să vină cadiul și martorii, și scrise senetul cu Fetnah. Și în aceeași zi și la același ceas, califul, pe de o parte, și Ghanem pe cealaltă, intrară fiecare la soția lui, Fetnah a califului, și Kut Al-Kulub a lui Ghanem ben-Ayub El Motim El-Masslub.

Și califul, dimineăta, când se trezi, fu atâta de mulțumit de noaptea pe care o petrecuse în brațele fecioarei Fetnah și de ceea ce dobândise, încât porunci să vină la el călămarii dăruite cu scriitura cea mai frumoasă, și le porunci să scrie povestea lui Ghanem, de la început până la sfârșit, pentru ca să fie păstrată în dulapul cu hrisoave, și să poată sluji rândurilor celor ce vor veni, și să fie de minunare și desfătare înțelepților ce vor fi

chemați s-o citească cu cinstire, și să se minuneze de lucrul Celuia carele a zămislit ziua și noaptea.

Ci, urmă Șeherezada către sultanul Șahriar, nu cumva să crezi, o, doamne al veacurilor, că povestea aceasta minunată ar fi mai desfătăta ori mai uluitoare decât povestea de voinicie și de vitejie cu Omar Al-Neman și cu fiii săi, Șarkan și El-Makan!

Iar sultanul Șahriar zise:

– Poți, de bună seamă, să istorisești acea poveste de vitejie, de care eu n-am habar!

CUPRINS

PĂȚANIA COCOȘATULUI CU CROITORUL, CU MISITUL CREȘTIN, CU BAȘ-BUCĂȚARUL ȘI CU HAKIMUL EVREU; CE A MAI URMAT; ȘI PĂȚANIILE LOR, ISTORISITE DE FIECARE PE RÂND	5
Istorisirea misitului creștin.....	16
Istorisirea baș-bucătarului sultanului Chinei	46
Istorisirea hakimului evreu	63
Istorisirea croitorului	81
Pățania tânărului șchiop cu bărbierul din Bagdad	83
Istorisirea bărbierului din Bagdad și pățaniile celor șase frați ai săi	112
Povestea cu Bacbuc, fratele cel mare al bărbierului.....	116
Pățania cu El-Haddar, cel de al doilea frate al bărbierului	123
Pățania lui Bacbac, cel de al treilea frate al bărbierului	129
Pățania lui El-Kuz, cel de al patrulea frate al bărbierului.....	135
Pățania lui El-Așar, cel de al cincilea frate al bărbierului.....	142
Pățania lui Șakalik, cel de al șaselea frate al bărbierului	160

POVESTEA CU FRUMOASA
ANIS AL-DJALIS ȘI CU ALI-NUR..... 181

POVESTEA CU GHANEM BEN-AYUB
ȘI CU SORĂ-SA FETNAH 283

Povestea arapului Sauab,
cel dintâi hadâmb sudan 290

Povestea arapului Kafur,
cel de al doilea hadâmb sudan..... 293

Povestea arapului Bakhita,
cel de al treilea hadâmb sudan..... 302

